

ORTAOKUL VE İMAM HATİP ORTAOKULU

TÜRKÇE

DERS KİTABI

7. SINIF

Hilal ERKAL

Mehmet ERKAL

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 18.04.2019 tarihli ve 8 sayılı kararıyla 2019-2020 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süreyle ders kitabı olarak kabul edilmiştir.

ÖZGÜN

ÖZGÜN MATBAACILIK SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ

Ankara - Polatlı Kara Yolu 52. km Gazi Mah. Özgün Cad. No.: 4

Temelli – Sincan / ANKARA

tel.: (312) 645 19 10 (Pbx) • belgeç: (312) 645 19 19

Her hakkı saklıdır ve **Özgün Matbaacılık Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketine** aittir. İçindeki şekil, yazı, resim ve grafikler yayınevinin izni olmadan alınamaz; fotokopi, teksir, film şeklinde ve başka hiçbir şekilde çoğaltılamaz, basılamaz ve yayımlanamaz.

DİL UZMANI

Elif BULTAN

GÖRSEL TASARIM UZMANI

Gizem KOÇ

ISBN

978-605-9303-04-0

Baskı, Cilt

ÖZGÜN MATBAACILIK SAN. VE TİC. AŞ

Ankara-Polatlı Kara Yolu 52. km

Gazi Mah. Özgün Cad. No.: 4 Sincan/ANKARA

tel.: (0312) 645 19 10 (pbx) belgeç: (0312) 645 19 19

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

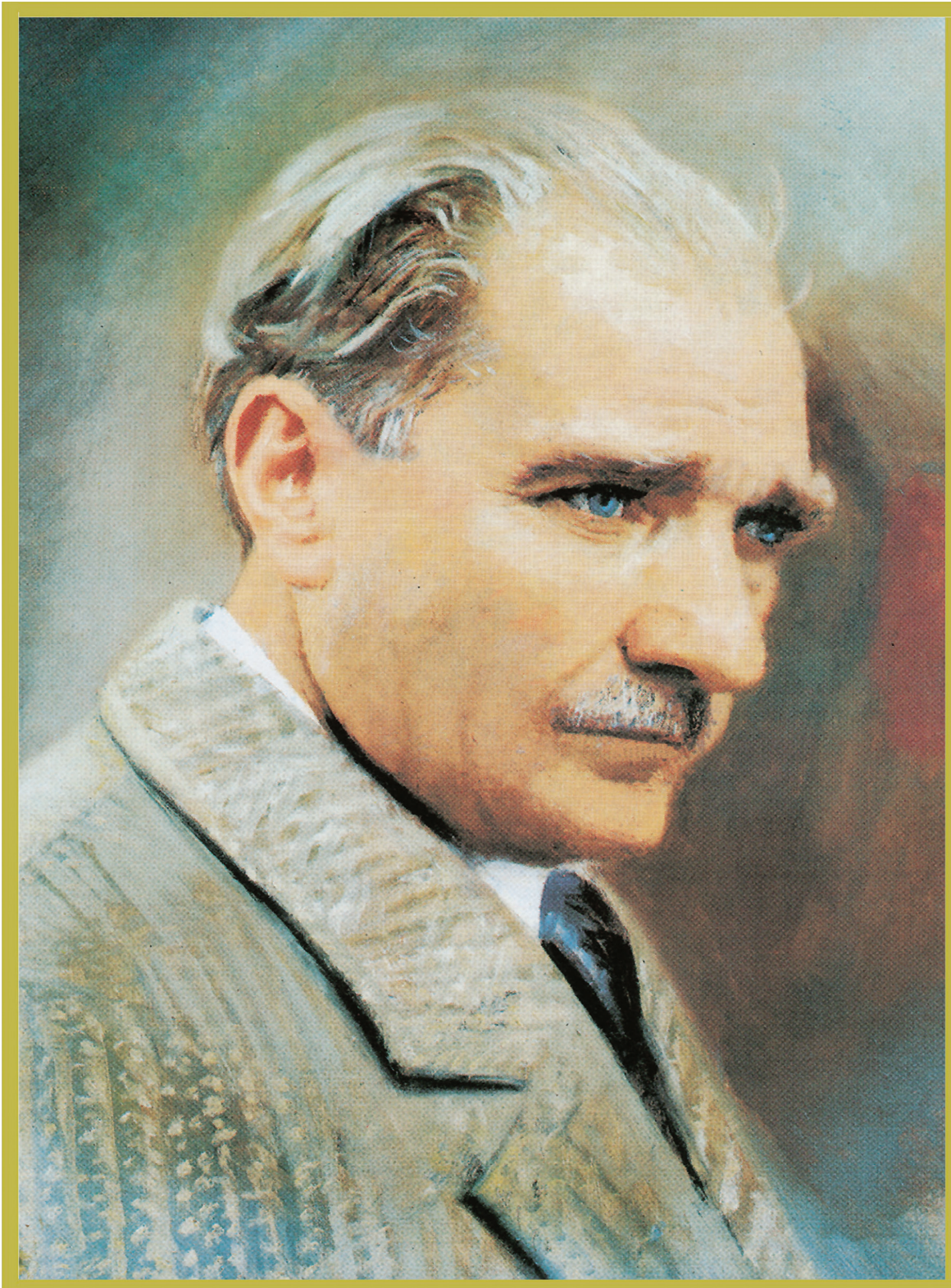
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

KİTABIMIZI TANIYALIM.....	8
---------------------------	---

1. TEMA: ERDEMLER

KARANFİLLER VE DOMATES SUYU.....	10
NİNENİN KİTABI	20
BABA, BANA BİR ŞİİR BUL.....	29
AKILLI KIZ (DİNLEME METNİ)	34
SOL AYAĞIM (SERBEST OKUMA METNİ)	39
TEMA DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI	44

2. TEMA: MİLLÎ MÜCADELE VE ATATÜRK

ATATÜRK VE ANILARI	48
KOCA SEYİT.....	55
BİR MUSTAFA KEMAL VARDI	61
BAYRAĞIMIZIN ALTINDA (DİNLEME METNİ).....	65
MUHTEŞEM KUT'ÜL AMÂRE ZAFERİ	68
TEMA DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI	70

3. TEMA: DUYGULAR

MEŞE İLE SAZ.....	74
KÜÇÜK ÇOCUK	79
YIKMAK KOLAY.....	86
SÖZCÜKLERİN GÜCÜ (DİNLEME METNİ).....	93
GÜLER YÜZ (SERBEST OKUMA METNİ).....	98
TEMA DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI	100

4. TEMA: MİLLÎ KÜLTÜRÜMÜZ

İSTİKLÂL MARŞI'NIN KABÜLÜ	104
BÜYÜK MİMAR KOCA SİNAN.....	109
YURT TÜRKÜSÜ	117
ANADOLU ÜSTÜNE (DİNLEME METNİ).....	122
ANKARA (SERBEST OKUMA METNİ)	126
TEMA DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI	128

5. TEMA: DOĞA VE EVREN

KÜÇÜK YUNUS.....	132
SON LEYLEK.....	141
GÜZ.....	148
DÜNYA KADAR PLASTİK (DİNLEME METNİ).....	153
KIR ÇİÇEKLERİ (SERBEST OKUMA METNİ).....	158
TEMA DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI	160

6. TEMA: SANAT

ANADOLU DAVULU.....	164
SAZIMA	173
KARAGÖZ İLE HACİVAT	179
TÜRKİYE'DE GELENEKSEL SANATLAR (DİNLEME METNİ).....	189
MÜZİĞİ NEDEN SEVERİZ? (SERBEST OKUMA METNİ).....	195
TEMA DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI	196

7. TEMA: KİŞİSEL GELİŞİM

AĞAÇ VE SEN	200
BAZI İNSANLAR	206
KARAMSAR VE İYİMSER BAKIŞ AÇISI.....	216
İLETİŞİM BECERİLERİMİZ (DİNLEME METNİ)	223
BİLMEMEKTEN RAHATSIZ OLMAYIN (SERBEST OKUMA METNİ).....	228
TEMA DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI	230

8. TEMA: BİLİM VE TEKNOLOJİ

AMPULÜN İLK YANIŞI.....	234
İBNİ SİNA.....	241
ISLIKLA HABERLEŞENLER.....	251
ELİNİZİN ALTINDAKİ DÜNYA (DİNLEME METNİ)	257
TÜRK HAVACILIĞINA ADANMIŞ BİR ÖMÜR: VECİHİ HÜRKUŞ (SERBEST OKUMA METNİ).....	261
TEMA DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI	263
YANIT ANAHTARI	266
SÖZLÜK	269
KAYNAKÇA.....	272
TÜRKİYE HARİTASI	274
TÜRK DÜNYASI HARİTASI	275

Tema numarası ve adı

1. TEMA

ERDEMLER

TEMADAKİ METİNLER

KARANFİLLER VE DOMATES SUYU

NİNENİN KİTABI

BABA, BANA BİR ŞİLİR BUL

AKILLI KIZ (DİNLEME METNİ)

SOL AYAĞIM (SERBEST OKUMA METNİ)

9

Metin adı

Metne hazırlık çalışmaları

1. TEMA

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Çalıklarınla tanıdığın hayvanlar var mı? Bu hayvanların özelliklerini anlatınız.
2. Kuyağacağın metnin başlığını ve görsellerinin size hatırlattıklarını söyleyiniz.

Metni, noktalamla işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

KARANFİLLER VE DOMATES SUYU

Küçük bir çam ormanı. Vakit sabah. Arı, sinek, çuk sesi. Bir siyah gözükten görülen yerde ve aşağılarda güneş parçaları. Sonra uzak, göğün kendi renginden biraz daha koyu kıyılar giden hudutlu bir deniz... İşte böyle bir yerde köyün insanlarını düşünüyorum. Kıtaları, bir zaman bana, insanların semek takım giydikleri, insanların sevince tabiatın, tabiatın sevince doğayın sevileceğini oradan yaşama sevinci duyulacağını öğretmişler. Hayır, şimdiki insanları kitapların öğrettiği şekilde sevmiyorum.

(...)

Şimdi artık kimi sevdiğimi, kime saygı duyduğumu biliyorum. Gülerinden beri kafama bir adam kapıyor (iggal ediyor demek için).

Köyde ona "Kör Mustafa" derlerdi. Bir gözü sola doğru biraz kaymıştı. Sağ tarafının beyazı ile göz kapığı arasına diğer karmazısı bir et parçası oturmuydu. Böyle mi doğmuştu? Yoksa çocukken bir şey mi batmıştı? Bu anlaşı göz, öteki gözden daha parlaktı, daha siyah, daha canlı, daha zekidir. Bana bir kamburu hatırlatıyor bu göz, tuhaf değil mi? Büğün kamburlar iyi yürekli, sevimli insanlardır. Arkadaş canlısıdır, şendiler. Ne severim kamburları!

10

● Okuma metni

● Metinlerle ilgili etkinlikler

1. TEMA

9. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözcükleri inceleyiniz. FİL olanları sarı, İSİM olanları yeşil yaprağa örnekteki gibi yazınız.

- Bizi iş yapmaktan kim kurtaracak?
- Bir gece aniden akıma çok parlak bir fikir geldi.
- Bir elin nesi var, ikile ne gerek var?
- İlk kez insanlara yardımcı olacağım için sevindim.
- Çizimlerimi meydanadaki onar ağacının gövdesine asarak sergiledim.
- Ömrür boyu, bildiklerimizin esiri oluruz.
- Günlerce çalışarak planlar çızdım.
- Sonunda çalışmalarım belli bir olgunluğa ulaştı.
- Herkes, yetenekli olduğu alanda fikirler geliştirmeye başladı.
- Hep birlikte çalışmaya koyulduk.
- Su gücüyle çalışan makinelerle ipik ürettiler.
- Köylüler, bütün bu düzenli kurarken çalışma çok sever oldular.
- Edindikleri bilgileri başka alanlara da uygulamak istediler.
- Çalışmanın, aslında tembellikten çok daha zevkli olduğunu keşfettiler.

Bir işi (kılıp), oluşu ya da durumu anlatan sözcüklere FİL denir.

18

Konularla ilgili kısa bilgiler

- Tema sonu değerlendirme çalışmaları

4. TEMA

TEMA DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

A. Aşağıdaki metni okuyunuz.

VATAN

Ben varım vatan varsa,
Dalından kopmuş yaprak gibi
Sırılsıklam düşürde
Vatanım yoksa.
(...)
Öğürse vatan
Dağlar benimdir.
Benimdir yaylalar, ovalar.
Benimdir gürlü gürlü akan sular.
(...)

Öğürse işlerim toprağı,
Sofram bereket dolar.
Uçurtmam süzülür göklerinde,
İçim sevinçle dolar.

Vatan, en yüce değer
Ekmek gibi, su gibi,
Soluduğum hava gibi
En vazgeçilmez değer.
(...)

Yüksel İSAK
Atatürk ve Yurt Şiirleri
(Kısaltılmıştır.)

B. Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. Şiirin ana duygusu nedir?

2. Şair, vatani neleri benzettirmiş?

3. Şiirde ses benzerlikleri var mıdır? Altlarını çizerek gösteriniz.

C. Aşağıdaki resimde tabelaları inceleyiniz. Tabellalardaki sözcüklerin kullanımı doğru mudur? sorusundan hareketle "Türkçesi Varken" başlıklı bir yazı yazınız.

TÜRKÇESİ VARKEN

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

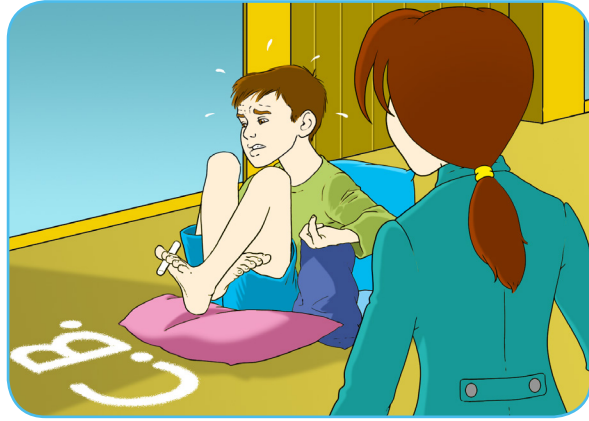
.....

.....

128

1. TEMA

ERDEMLER

TEMADAKİ METİNLER

KARANFİLLER VE DOMATES SUYU

NİNENİN KİTABI

BABA, BANA BİR ŞİİR BUL

AKILLI KIZ (DİNLEME METNİ)

SOL AYAĞIM (SERBEST OKUMA METNİ)

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Çalışkanlığıyla tanıdığınız hayvanlar var mı? Bu hayvanların özelliklerini anlatınız.
2. Okuyacağınız metnin başlığının ve görsellerinin size hatırlattıklarını söyleyiniz.

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

KARANFİLLER VE DOMATES SUYU

Küçük bir çam ormanı. Vakit sabah. Arı, sinek, kuş sesi. Bir siyah gözlükten görülen yerde ve ağaçlarda güneş parçaları. Sonra uzak, göğün kendi renginden biraz daha koyu kıyılara giden hudutlu bir deniz... İşte böyle bir yerde köyün insanlarını düşünüyorum. Kitaplar, bir zaman bana, insanları sevmek lazım geldiğini, insanları sevince tabiatın, tabiatı sevince dünyanın sevilleceğini oradan yaşama sevinci duyulacağını öğretmiştiler. Hayır, şimdi insanları kitapların öğrettiği şekilde sevmiyorum.

(...)

Şimdi artık kimi sevdiğimi, kime saygı duyduğumu biliyorum. Günlerden beri kafamı bir adam kapıyor (işgal ediyor dememek için).

Köyde ona “Kör Mustafa” derlerdi. Bir gözü sola doğru biraz kaymıştı. Sağ tarafının beyazı ile göz kapağı arasına ciğer kırmızısı bir et parçası oturmuştu. Böyle mi doğmuştur? Yoksa çocukken bir şey mi batmıştır? Bu arızalı göz, öteki gözden daha parlaktır, daha siyah, daha canlı, daha zekidir. Bana bir kamburu hatırlatıyor bu göz, tuhaf değil mi? Bütün kamburlar iyi yürekli, sevimli insanlardır. Arkadaş canlısıdır, şendirler. Ne severim kaburları!

İşte K r Mustafa'nın bu gözü de bir kambur insanın ruh hâletini içine sindirmiş, şıkır şıkır, pırıl pırıl, sevimli, canlı bir gözüdür. Öteki doğru dürüst g z, onun yanında mahcup, s n k, tatsız tuzsuz, pek de kibirlidir.

K r Mustafa bahçelerde çalışır, gündeliğe gider, sarnıç sivar, dam aktarır, kuyu kazar.

Bizim köyün lodos tarafı gayrimesk nd r. Orada fundalar, yabani meşe palamutları, koca yemişler,  alı süpürgeleri bir türlü ağaç hâline gelemenden ama ağacı taklit edercesine gelişir, birbirinin içine girmiş yaşarlar. Bütün bu fundalıklar Fino Kilisesi'nin malıdır. Kocaman, kirli sakallı, bir papaz fundalıkları bizimdir, diye arada bir dolaşır. İsteyen olursa ucuza kiraya verir. Ama kimse kiralamaz. Çünkü orman memuru buraları Orman Kanunu mucibince orman addeder. Aralarında    beş ufacık  am ağacının boğulduğu yabani, cüce, oduna bile gelmez  alı  ırpı orman memurunun, Orman Kanunu'nun sayesinde mesut yaşarlar.

K r Mustafa nasıl becerdi bilmem. Denize diklemesine inen bu çalılığın bir kısmını ne pahasına ayıkladı, biliyor musunuz; tırnakları pahasına. O  alı  ırpının sere sere geliştiği, bu denizlere diklemesine inen toprak öyle taşlık, öyle taşlıktı ki... Sonra Mustafa gündüzleri başka yerde çalışmak mecburiyetinde idi.

Akşam olunca çalıların arasına sakladığı kazmasını alıyor, gün ağarınca kadar s k yor, koparıyor, kazıyordu. Kazdık a kaya, kazdık a taş... Bütün bir yaz, bütün bir kiş, orman memurunun tazyiki,  alı, palamut, defne, koca yemiş, diken, ot, kök ona karşı koydular. Bu korkunç mücadeleye    evlek toprak için Mustafa'dan başka bizim köyde kimse girmezdi.

Kaya bitip de yumuşak, esmer, pembe bir funda toprağı bir karış meydana çıkınca bir meşe palamudunun korkunç yılan gibi kökü önüne çıkardı. Onu sökünce orman memurunu karşısında bulurdu. O gidince zehirli bir diken başparmağını şişirirdi. Kazma körlenir, kürek bulamaz, taş yar gibi yığılırdı. İnsan büyüklüğünde bir kaya yumuşak toprağın üstünde, altındaki bir insan büyüklüğünde cüssesini hiç belli etmeden yosunlu yüzüyle dikilir. Omuzları, tırnakları, ayakları, göğsü, sırtı, bütün kuvveti ile dayanır; onu yener, yıkardı. Kazma iş görmediği zaman yumruğu, yumruğu yetmediği zaman parmakları, parmakları kalın geldiği zaman tırnakları ile toprağı tırmalardı.

Bir sonbahar günü baktık ki küçük çam ağaçları filizi, körpe diken yapraklarıyla, üç beş koca yemiş çingil çingil yemişleriyle yer yer esmer, pembe, kül rengi toprağa saye salar. Biz görenler:

— Bakarsan bağ, bakmazsan dağ olur, dedik.

Bilmedik ki dişle, tırnakla, kanla, canla tabiat denilen canavarı yenmek lazım gelir. Bendeniz bu mücadeleye şahidim. Mustafa'nın kör gözü hiddetten ala bulandığı günleri hatırlıyorum. Hey arslan Mustafa, der; uzakta bir çam gölgesinden korkunç kavgayı seyrederdim. Bu kavga Romalı esirlerin arslanla dövüşmesinden şu itibarla farklı idi ki Romalı esir arslana bir çeyrek saat içinde yeniliyordu. Mustafa ejderhayı bir sene içinde, bazen ümitsizlikten bazen ümitten yeniyordu.

Bir sabah her zamanki çamın altına vardım ki bir köylü kadın, üç çocuk garip birtakım taşlar, tahtalar, sacarla bir şeyler yaparlar. Bu, her tarafından poyraz, lodos, gün doğusu, keşişleme, yıldız, karayel rüzgârı giren bir evdi. Mustafa arkasına yeşiller giymiş güçlü kuvvetli bir kadın takmış, üç evleğine çizgiler, ocaklar açıyordu.

— Arslan Mustafa, dedim. Su buldun mu, su?

— Deniz kıyısında eski bir kuyu vardı. Tuzlu bir parça ama idare edeceğiz. Şuraya bir sarnıç kazabilsem...

Onu gördüm mü toparlanıyor; hayret, sevgi ve saygı ile bakıyorum. Koca yaylamızın üzerinde böyle milyonlarca insan bulunduğunu düşünüyorum. Yine dünya yuvarlığı üzerinde böyle milyonlarca insanın tırnakları, nasırları, tek gözleri, tek kollarıyla bir ejderha ile kavga etmek için bekleştiklerini düşünüyorum.

Küçük hanımlar! Bugünlerde bir gün nişanınız size koyu al renkli karanfiller gönderecektir. Dikkat edin, belki Mustafa'nın kızıdır. Küçük beyler! Domatesler göreceksiniz çarşıda. Elmalar, ferik elmaları gibi kokulu, şekerli, tatlıdır. Keserseniz içinde çekirdekleri altın gibi parlar. Belki de lokantada bir gün şişelere doldurulmuş bir domates suyu içersiniz ve tadını fevkalade bulursunuz. Emin olun ki Mustafa'nın domateslerinden bir tanesi içtiğiniz suya katılmıştır.

Sait Faik ABASIYANIK

Sait Faik'ten Çocuklara Hikâyeler

(Kısaltılmıştır.)

Sait Faik Abasıyanık, 1906 – 1954 yılları arasında yaşamıştır. Kendini bütünüyle öyküye veren yazar; öykülerinde denizi, çocukları, yoksulları, işsizleri ve balıkçıları anlatmıştır. “Semaver, Sarnıç, Şahmerdan, Son Kuşlar” eserlerinden bazılarıdır.

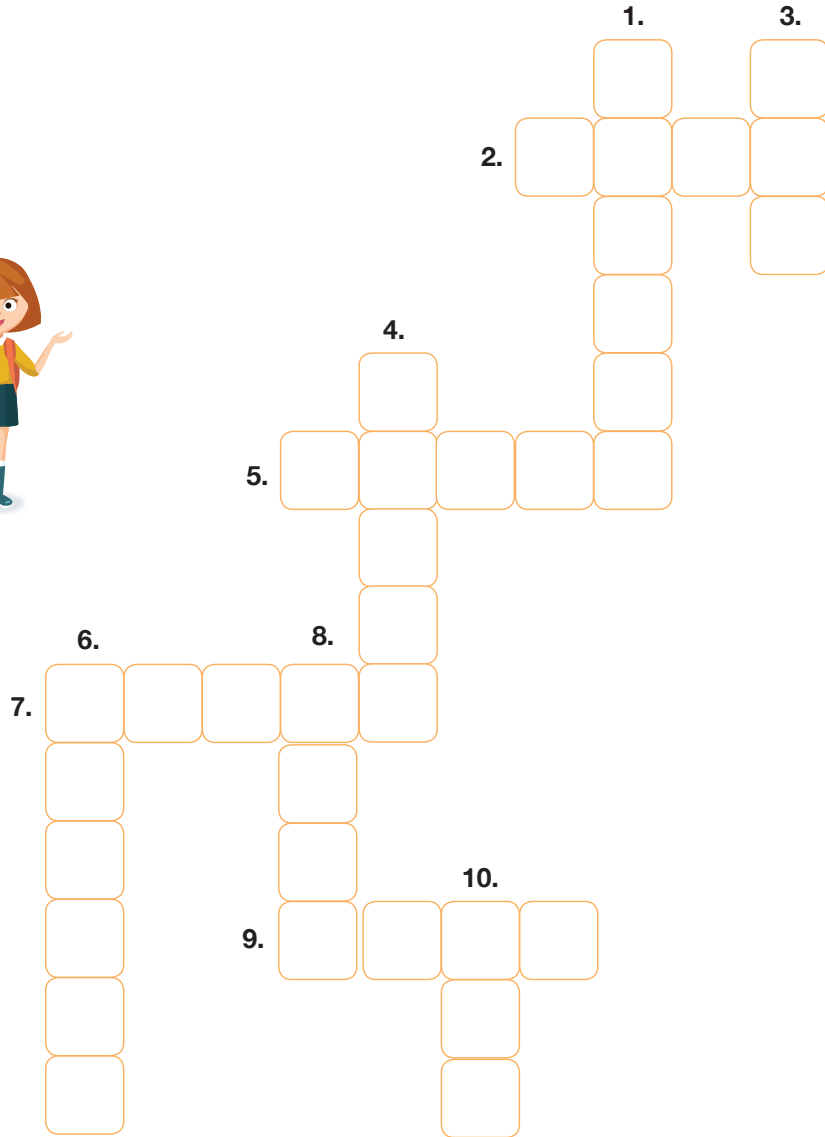
1. ETKİNLİK

a. Metinde geçen bilmediğiniz sözcüklerin ve sözcük gruplarının anlamlarını tahmin ediniz. Sözlük, atasözleri, deyimler sözlüğü vb. kaynaklardan bu sözcüklerin ve sözcük gruplarının anlamlarını öğrenip tahminlerinizle karşılaştırınız.

b. Yıl boyunca, anlamlarını öğreneceğiniz sözcük ve sözcük gruplarını bir deftere yazarak sözlük oluşturunuz.

c. Aşağıdaki sözcüklerin metinde geçen eş anlamlılarını bulmacaya yerleştiriniz.

1. Doğa	2. Gölge	3. Neşeli	4. Zaman	5. Tanık
6. Utangaç	7. Mutlu	8. Irak	9. Kenar	10. Uçurum

2. ETKİNLİK

Metinde geçen aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin gerçek anlamda mı, mecaz anlamda mı kullanıldığını belirleyiniz. Gerçek anlamda kullanılmışsa cümlelerin başına "G", mecaz anlamda kullanılmışsa cümlelerin başına "M" yazınız.

- ☐ Şimdi artık kimi sevdiğimi, kime saygı duyduğumu biliyorum.
- ☐ Günlerden beri kafamı bir adam kaplıyor.
- ☐ Bir gözü sola doğru biraz kaymıştı.
- ☐ İşte Kör Mustafa'nın bu gözü de bir kambur insanın ruh hâletini içine sindirmiş.
- ☐ Parmakları kalın geldiği zaman tırnakları ile toprağı tırmalardı.
- ☐ Akşam olunca çalıların arasına sakladığı kazmasını alıyor.

3. ETKİNLİK

Aşağıdaki atasözlerinden hangileri metnin ana fikri ile uyumludur? İşaretleyiniz.

☐ İşleyen demir ışıldar.	☐ Lafla peynir gemisi yürümez.
☐ Sakla samanı, gelir zamanı.	☐ Akan su, yosun tutmaz.
☐ Emek olmadan yemek olmaz.	☐ Ayağını yorganına göre uzat.

4. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. Kitaplar bir zamanlar yazara neler öğretmiş?
2. Kör Mustafa'nın fiziksel özellikleri nasılmış?
3. Kör Mustafa'nın görmeyen gözü yazara neyi hatırlatmış?
4. Kör Mustafa hangi işlerde çalışıyormuş?
5. Yazarın köyünde hangi ağaçlar yetiştirmiş?
6. Mustafa, toprakla nasıl bir mücadeleye girişmiş?
7. Mustafa'nın taşlık yerle mücadelesi nasıl sonuçlanmış?
8. Yazarın, Mustafa'yı takdir etmesinin nedeni nedir?

5. ETKİNLİK

Metinden, birinci kişili anlatımın yapıldığı örnek cümleler bulup aşağıya yazınız.

1.
2.
3.

Yazarın yaşadığı bir olayı kendisinin anlattığı anlatım özelliğine “birinci kişili anlatım” denir. Yazarın gözlemlediği bir olayı anlattığı anlatım özelliğine “üçüncü kişili anlatım” denir.

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki metni okuyunuz. Bu metni, “Karanfiller ve Domates Suyu” metni ile biçim ve içerik yönünden karşılaştırınız.

ÇALIŞKAN OLMAK

İşleyen demir pas tutmaz,
Bunu böyle bil unutma!
Çalışmak gibi var mıdır?
Hep ilke o mutlulukta.

“Vakit nakittir.” demişler,
Boş geçirme zamanını.
Çalış, çabala, üret ki,
Aydınlat hep yarınını.

Çalışmakla kazanılır,
Bil ki büyük başarılar.
Sağlıklı ve mutlu olur,
Azim ile çalışanlar.

Tembellik hiç hoş değildir,
Sakin kaptırma kendini.
Çalışmalısın her zaman
Yüceltmek için ülkeni.

Atılâ ÇAKIROĞLU

Şiir Bahçesi

KARANFİLLER VE DOMATES SUYU

Biçim:

.....

.....

.....

İçerik:

.....

.....

.....

ÇALIŞKAN OLMAK

Biçim:

.....

.....

.....

İçerik:

.....

.....

.....

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki tabloya metinde geçen ikilemeleri bulup yazınız. Bu ikilemeleri birer cümlede kullanınız.

İkilemeler	Cümleler
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

İkilemeler, anlatım gücünü artırmak, anlamı pekiştirmek ve zenginleştirmek amacıyla kullanılır.

8. ETKİNLİK

Metinde geçen aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin yazımını inceleyiniz. Bu cümlelerdeki altı çizili sözcüklerin yazımından hareketle ilgili açıklamaları örnekteki gibi tamamlayınız.

- Yer yer esmer, pembe, kül rengi toprağa saye salar.
- İkileme oluşturan sözcükler birbirinden **ayrı** yazılır.
- Su buldun mu, su?
- “Mi” soru eki, kendisinden önceki ve sonraki sözcükten yazılır.
- Yoksa çocukken bir şey mi batmıştır?
- “Şey” sözcüğü, kendisinden önceki sözcükten yazılır.
- Göğün kendi renginden biraz daha koyu kıyılara giden hudutlu bir deniz...
- “Biraz” sözcüğü her zaman yazılır.
- Üç çocuk garip birtakım taşlar, tahtalar, saclarla bir şeyler yaparlar.
- “Birtakım” sözcüğü, “bazı” anlamında kullanılırsa yazılır.

9. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözcükleri inceleyiniz. Fiil olanları sarı, isim olanları yeşil yaprağa örnekteki gibi yazınız.

- Bizi iş yapmaktan kim kurtaracak?
- Bir gece aniden aklıma çok parlak bir fikir geldi.
- Bir elin nesi var, iki ele ne gerek var?
- İlk kez insanlara yardımcı olacağım için sevindim.
- Çizimlerimi meydana çıkar ağacının gövdesine asarak sergiledim.
- Ömür boyu, bildiklerimizin esiri oluruz.
- Günlerce çalışarak planlar çizdim.
- Sonunda çalışmalarım belli bir olgunluğa ulaştı.
- Herkes, yetenekli olduğu alanda fikirler geliştirmeye başladı.
- Hep birlikte çalışmaya koyulduk.
- Su gücüyle çalışan makinelerle iplik ürettiler.
- Köylüler, bütün bu düzeneği kurarken çalışmayı çok sever oldular.
- Edindikleri bilgileri başka alanlara da uygulamak istediler.
- Çalışmanın, aslında tembellikten çok daha zevkli olduğunu keşfettiler.

Bir işi (kılışı), oluşu ya da durumu anlatan sözcüklere fiil denir.

10. ETKİNLİK

Aşağıdaki fiilleri anlam özelliklerine göre uygun kutucuklara yazınız.

geçmek

yeşermek

kızarmak

çıkmaq

sürmek

oturmak

düşünmek

gelmek

pişirmek

sermek

yaşamak

ağlamak

çürümek

toplamak

İş

.....

.....

.....

.....

.....

Durum

.....

.....

.....

.....

.....

Oluş

.....

.....

.....

.....

.....

Öznenin kendi isteğiyle yaptığı bir işi ve bu işten etkilenen varlıkları gösteren fiillere “iş (kılış) fiilleri” denir.

Öznenin kendi isteğiyle yaptığı bir işin olduğu ancak bu işten etkilenen bir varlığın olmadığı fiiller “durum fiilleri” olarak adlandırılır.

Öznenin iradesi dışında kendiliğinden gerçekleşen fiillere “oluş fiilleri” adı verilir.

11. ETKİNLİK

“Karanfiller ve Domates Suyu” metninden hareketle “çalışmanın önemi” ile ilgili bir afiş hazırlayınız. Hazırlayacağınız afişin taslağını aşağıda oluşturunuz.

SONRAKİ METNE HAZIRLIK

“Yardımlaşma” hakkında gazete ve dergi haberleri derleyiniz. Yardımlaşmanın önemiyle ilgili bir konuşma hazırlayınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

Yardımlaşma hakkında derlediğiniz gazete ve dergi haberlerini arkadaşlarınıza okuyunuz. Haberlerde geçen olaylarla ilgili duygu ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız. Gazete ve dergi haberlerini sınıf panosunda sergileyiniz.

Metni, önemli gördüğünüz yerlerin altını çizerek okuyunuz.

NİNENİN KİTABI

O, kasabanın ninesiydi. İki büklümdü. Sanki fırtına karşısında yere doğru eğilmiş küçük bir ağaç gibi duruyordu. Ama asla boş oturmaz, asla başkasına yük olmayı istemezdi.

Söylenenlere göre nine, yıllar önce babasıyla birlikte çok uzaklardan gelmişti. Babası, bir hastalık yüzünden kısa süre içinde vefat etmişti. Nine ise kasabaya yerleşmiş ve öğretmenlik yapmaya başlamıştı. Sonra kasabadan bir adamla evlenmişti. Tam altı çocuğu olmuştu. Ama kocası ve beş çocuğu, ondan önce bu dünyadan göçüp gitmişlerdi. Nine, hayatta kalan tek dul kızı ve iki torunuyla birlikte yaşamaya başlamıştı.

Çok yaşlandığı için dışarıya çıkması da zor oluyordu. Bu yüzden iyice eve bağlanmıştı. Devamlı geçmişte yaşadıklarından bahsediyordu. “Hatıralarınızdan sık sık bahsediyorsanız yaşlandınız demektir.” diyordu.

Bu yüzden, “Madem öyle ben de oturup hatıralarımı yazarım.” dedi. Gözleri doğru düzgün görmez, kulakları neredeyse işitmez durumdaydı. Ama nine pes etmedi. Her gün, az da olsa daktilosunun başına oturup ağır aksak yazıyordu. Yazdıklarını da kızı dâhil kimsenin okumasına izin vermiyordu. Bunlar ancak bittiğinde ve kitap hâline geldiğinde okunabilecekti.

Nine doksan dokuz yaşına bastığı sıralarda kızı hastalandı ve şehirdeki bir hastaneye kaldırıldı. İki küçük torunu da kızının yakın dostları tarafından bakılmak üzere alınınca nine yapayalnız kaldı. Fakat evi terk etmedi. Başkasına yük olmak istemediği için etrafındaki insanların “Bizim eve taşın, birlikte yaşayalım.” tekliflerini kabul etmedi. Hatta birikmiş parasının tükenmek üzere olmasına rağmen yapılan para yardımlarını da geri çevirdi.

Bütün kasaba, ninenin yalnızlığına üzülyordu. Nineyi ise yalnızlıktan çok, kızının hastalığı ve iki torununun başkalarının yanında kalıyor olması üzüyordu.

Bir sabah yan komşusu onu, evinin kapısında öylece duruyorken buldu. Eski ama şık kıyafetlerini giymişti nine. Elinde eski bir çanta vardı. Komşusu yanına yaklaşıp gideceği yere kadar onu götürmeyi teklif etti. Nine teklifi geri çevirdi. “Ben öyle kolundan tutulup yürütülecek kadar ihtiyar değilim!” dedi.

Komşusu, yine de nineyi istediği yere, kasabanın avukatının ofisine kadar götürdü. Avukat, elli yaşında bir adamdı. Kasabanın en değerli avukatlarından biriydi. Bir kazaya kurban giden biricik oğlunu kaybettikten sonra hayattan elini eteğini çekmişti.

Nine, avukata kendince bir selam verdikten sonra “Avukat oğlum!” dedi. “Biliyorum bekleyen çok müşterin var. O yüzden fazla oturmayacağım. Senden bir şey rica edeceğim sadece.”

Avukat cevap vermedi. Utancından boğazı tıkanmıştı. En son müşterisi bir ay ya da iki ay önce mi ne gelmişti. Nineyi, bahçesinden şeftali aşırıldığı çocukluk günlerinden beri tanırdı.

Nine, çantasından çıkardığı kâğıtları göstererek “Bir kitap yazdım oğlum. Bastırarak birini bulabilir miyiz?” dedi.

Avukat, kâğıtları eline aldı ve nineyi sandalyeye oturttu. Ninenin hatıralarla dolu canlı bir tarih olduğunu biliyordu. Henüz gençken kasabadaki gazetelere fıkra ve hikâyeler yazdığını da...

Kâğıtları bir bir gözden geçirdikten sonra “Çok güzel bunlar. Elimden geleni yapacağım inşallah. Kitabı tanıdığım bir yayınevine göndereceğim.” dedi.

On gün sonra ninenin kapısını çaldı avukat. Yayıncının kitaptan ancak birkaç bölüm okuyabildiğini fakat kitabı çok beğendiği için hemen 200 lira gönderdiğini söyledi. Yayınevi, kitap basılincaya kadar her ay 200 lira gönderecekti.

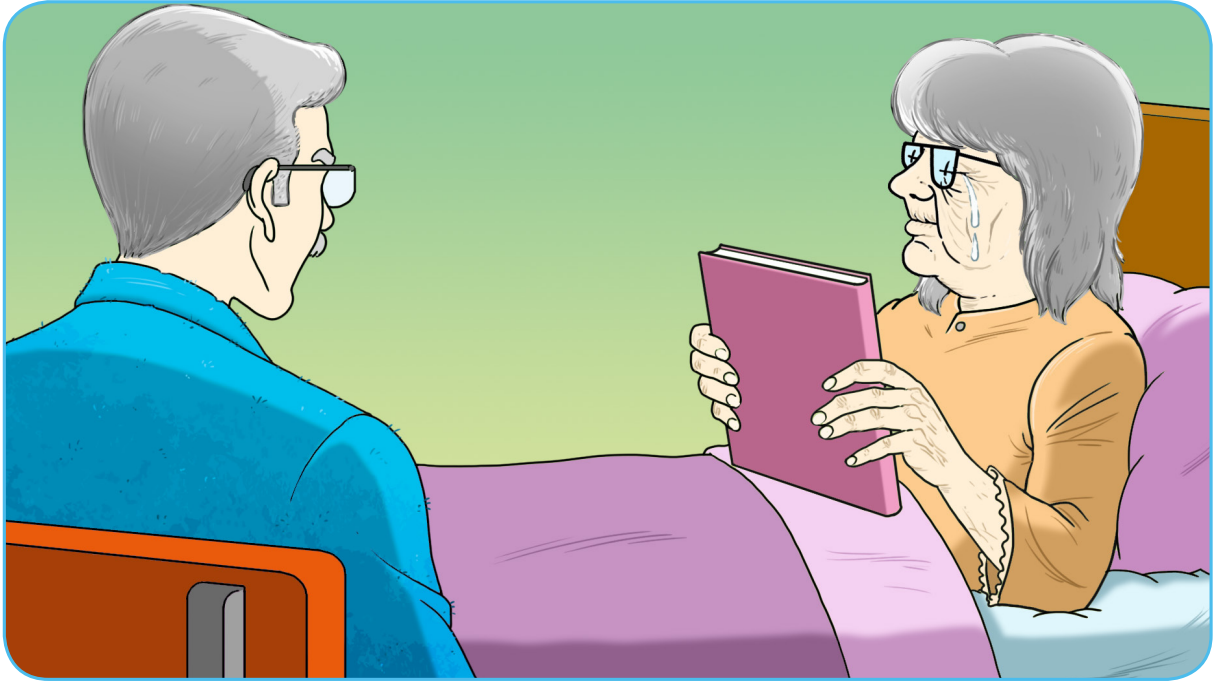
O gün nine için olağanüstü bir gün oldu. Hemen dışarıya çıktı ve torunlarını yanına aldı. Evine de hem kendisine hem de torunlarına bakması için bakıcı bir kadın tuttu.

Avukat, her ay yayınevinden gelen 200 lirayı nineye götürüyordu. Bütün bu olanlar avukatı da çok değiştirmişti. Artık eski enerjisini yeniden kazanmıştı. Eski müşterileri tekrar gelmeye başlamıştı.

Bir süre sonra ninenin kızı hastaneden döndü. Yüz yaşına giren ninenin gözleri şimdi hiç görmüyordu. Kendisiyle birlikte torunları ve kızı, ninenin kitaptan kazandığı parayla geçiniyordu.

Yüzüncü doğum gününden birkaç ay sonra bir sabah, nine yataktan kalkamadı. Bu, haftalarca böyle sürdü. Ama onun düşündüğü tek şey, kitabının basıldığını görebilmektir.

Bir gün avukat elinde basılmış olan kitapla çıkageldi. Nine çok ağırlaşmıştı. Kitabın kapağında ninenin adı yazıyordu. Gözleri görmemesine rağmen kitabı eline aldı. Parmaklarıyla isminin yazdığı yerleri teker teker yokladı. Gözlerinden yaşlar boşanıyordu. “Kimseye yük olmadım.” diye mırıldandı.

İki saat sonra elindeki kitabı sımsıkı tutarken gözlerini kapadı.

Aradan birkaç gün geçti. Kızı kitabı karıştırmaya başladı. Sonra da koşarak avukatın ofisine gitti. “Bunlar bomboş sayfalar, kitap nerede?” diye sordu.

Avukat, “Umarım beni affedersiniz.” dedi. “Kitap zaten ortada yoktu. Nine ne görebiliyor ne de duyabiliyordu. Daktilonun mürekkebi bitmesine rağmen o yazdığını sanmıştı hep. Kitabı getirdiği zaman bunu ona söyleyemedim. Bu onun tek ümidiydi.”

Ninenin kızı sordu: “Peki ya o paralar?”

Avukat kızardı, cevap veremedi. Ama kadın anlamıştı. Yayıncıdan geldiğini söylediği mektubu kendisi yazmış ve para için de arabasını satmıştı. Avukatın hâlâ eski elbiselerle gezmesinin sebebi de bundan başka bir şey değildi.

Fedakârlık ve Duyarlılık Öyküleri

haz.: Saide Nur DİKMEN

1. ETKİNLİK

Aşağıdaki sözcüklerin metindeki anlamlarını belirleyip başındaki kutucuğu işaretleyiniz.

enerji

- ☐ Maddede var olan ve ısı, ışık biçiminde ortaya çıkan güç, erke.
- ☐ Manevi güç.

ağırlaşmak

- ☐ Sıkıcı ve bunaltıcı bir durum almak.
- ☐ Hastalığın tehlikeli duruma gelmesi, fenalaşmak.

geçinmek

- ☐ Yaşamak için gerekeni sağlamak.
- ☐ Uzlaşmak, anlaşmak.

basamak

- ☐ Belli bir yaşa girmek.
- ☐ Bir şeyin etkisinde kalıp eziklik, üzüntü ve ağırlık duymak.

2. ETKİNLİK

Metinde geçen ve aşağıda harfleri karışık olarak verilen deyimleri örnekteki gibi yazınız. Bu deyimlerin anlamlarını deyimler sözlüğünden bulup deyimleri anlamlarına uygun olarak birer cümlede kullanınız.

Deyimler

Cümleler

küy oklam
yük olmak

.....

.....

dözen kimgerçe

.....

.....

lindene geline kaymap

.....

.....

bazoğı kanıtkam

.....

.....

döngüzen şay başonkam

.....

.....

1. TEMA

3. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. Ninenin mesleği neymiş?
2. Nine kimlerle yaşıyormuş?
3. Nine, kitap yazmaya nasıl karar vermiş?
4. Nine niçin yapayalnız kalmış?
5. Nine, avukatın yanına neden gitmiş?
6. Nine, yazdığı kitaptan gelen parayla ne yapmış?
7. Ninenin kızı neden avukatın yanına gitmiş?
8. Avukat, niçin nineye gerçeği söylememiş?

4. ETKİNLİK

“Ninenin Kitabı” metni yaşanmış ya da yaşanabilecek bir olayı anlatmaktadır. Aşağıya, metnin hikâye unsurlarını yazınız.

Anlatıcı

.....

.....

.....

.....

Şahıs Kadrosu

.....

.....

.....

.....

Mekân

.....

.....

.....

.....

Zaman

.....

.....

.....

.....

Olay Örgüsü

.....

.....

.....

5. ETKİNLİK

Aşağıdaki yargıları metinden hareketle sebep-sonuç ilişkisi oluşturacak şekilde eşleştiriniz.

Çok yaşlandığı için ...

etrafındaki insanların yardım tekliflerini kabul etmedi.

Başkalarına yük olmak istemediği için ...

kısa süre içinde vefat etmişti.

Ninenin kızı hastalandığından ...

dışarıya çıkması zor oluyordu.

Ninenin babası bir hastalık yüzünden ...

iki küçük torununa kızının yakın dostları bakmaya başladı.

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerden çıkarılabilecek diğer anlamları ilgili cümlelerin altına örnekteki gibi yazınız.

- Çok yaşlandığı için dışarı çıkması da zor oluyordu.

► Demek ki dışarı çıkmak dışında başka şeyler de zor geliyormuş.

- Bazıları nineye yardım etmeye çalışıyordu.

►

- Bütün bu olanlar avukatı da çok değiştirmişti.

►

- Birkaç kişi onun bu işin üstesinden geleceğine inanmıyordu.

►

Cümlede doğrudan söylenmeyen ancak cümlenin anlamından çıkarılan diğer anlamlara “örtülü anlam” denir.

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde “da/de”nin yazımlarını inceleyiniz. Doğru yazıldığı cümlelerin başına “D”, yanlış yazıldığı cümlelerin başına “Y” yazınız.

- Sanki fırtına karşısın da yere doğru eğilmiş bir ağaç gibi duruyordu.
- Çok yaşlandığı için dışarı çıkması da zor oluyordu.
- Madem öyle bende oturup hatıralarımı yazarım.
- Her gün az da olsa daktilosunun başına oturup ağır aksak yazıyordu.
- Evine de hem kendisine hem torunlarına bakması için bakıcı bir kadın tuttu.
- Yazdıklarını da kızı dâhil kimsenin okumasına izin vermiyordu.
- Nine doksan dokuz yaşına bastığında kızı hastalandı.
- Komşusu yinede nineyi istediği yere götürdü.

Bağlaç olan “da/de” ayrı, durum eki olan “-da/-de” bitişik yazılır.

8. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili fiillerin mastar hâlini örnekteki gibi yazınız.

“Nine doksan dokuz yaşına bastığı sıralarda kızı hastalandı ve şehirdeki bir hastaneye kaldırıldı. İki küçük torunu da kızının yakın dostları tarafından bakılmak üzere alınınca nine yapayalnız kaldı. Fakat evi terk etmedi. Başkalarına yük olmak istemedi. Yapılan para yardımlarını geri çevirdi. Bütün kasaba ninenin yalnızlığına üzülüyordu. Bir sabah yan komşusu onu evinin kapısında öylece duruyorken buldu. Eski ama şık kıyafetlerini giymişti.”

1. hastalanmak

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

9. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki cümlelerde iş, oluş, durum bildiren sözcüklerin altını örneklerdeki gibi çiziniz.

- Asla boş oturmazdı.
- Bahçedeki elmalar kızarmıştı.
- Ben de hatıralarımı yazarım.
- Bağımızdaki üzümler iki haftaya kadar olgunlaşır.
- Annemler, çocukken çeşmeden sürekli su taşırırmış.
- Her sabah saat 06.30'da alarm sesiyle uyanırım.
- Kardeşim odasında tek başına oyun oynuyor.
- Bebeklerin tırnakları yetişkinlerden hızlı uzuyor.
- Öğrenciler teneffüste okulun bahçesinde koştu.

b. Altını çizdiğiniz; iş, oluş, durum bildiren sözcükleri örneklerdeki gibi gruplandırarak aşağıya yazınız.

İş Bildiren Sözcükler	Durum Bildiren Sözcükler	Oluş Bildiren Sözcükler
yazarım	oturmazdı	kızarmıştı

10. ETKİNLİK

a. En son okuduğunuz kitap hangisidir? Kitabın adını, konusunu, yazarını, kahramanlarını ve kitap-taki olayı aşağıya yazınız.

[illegible]

b. Bir kitap yazmış olsaydınız kitabınızın adı ve konusu ne olurdu? Aşağıya yazınız.

11. ETKİNLİK

a. İyi bir konuşmacıda bulunması gereken özelliklerin anlatıldığı aşağıdaki paragrafı okuyunuz.

İyi bir konuşmacı, dinleyicilerle göz teması kurar. Jest (el, kol ve baş hareketleri) ve mimikler (yüzde beliren hareketler) ile konuşmasını açıklamaya, duygu ve düşüncelerini anlatmaya çalışır. Sözcükleri, anlamlarına uygun kullanır. Ses tonunu dinleyicilerin duyabileceği şekilde ayarlar. Konu dışına çıkmadan konuşmasını tamamlar.

b. Yardımlaşmanın önemi ile ilgili hazırladığınız konuşmayı sınıfta arkadaşlarınıza sununuz. Konuşmanızı, aşağıdaki ölçütlere göre değerlendiriniz.

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Konuşmamda beden dilimi etkili bir şekilde kullandım.			
Sözcükleri anlamlarına uygun olarak kullandım.			
Konuşmamda “oysaki, özellikle, başka bir deyişle, ilk olarak, son olarak” gibi geçiş ve bağlantı ifadelerini kullandım.			
Konuşmamda yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş sözcüklerin Türkçelerini kullanmaya dikkat ettim.			
Düşüncelerimi mantıksal bir bütünlük içinde sundum.			
Konuşmamı görsel, işitsel materyaller kullanarak destekledim.			

SONRAKİ METNE HAZIRLIK

“Bana Bir Masal Anlat Baba” isimli şarkıyı dinleyiniz. Şarkının sözlerini defterinize yazınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. “Bana Bir Masal Anlat Baba” isimli şarkıyı dinlemek size neler hissettirdi? Şarkı ile ilgili duygu ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. “Bana Bir Masal Anlat Baba” şarkısının size hissettirdiklerinden ve başlığından hareketle okuyacağınız metnin konusunu tahmin ediniz.

Metni, vurgu ve tonlamalara dikkat ederek önce sessiz, sonra sesli okuyunuz.

BABA, BANA BİR ŞİİR BUL

Hep sevgileri anlatsın,
Baba, bana bir şiir bul!
Her satırı bal damlatsın,
Baba, bana bir şiir bul!

(...)

İçinde kuş cıvıltıları,
Uçsun martı kanatları,
Koşsun özgürlük atları,
Baba, bana bir şiir bul!

Alageyik dağda gezsin,
Avcı vurmasın, vazgeçsin,
Kimse kimseyi üzmesin,
Baba, bana bir şiir bul!

Solmasın kırdaki çiçekler,
Gülsün, oynasın böcekler;
Acı olmasın gerçekler,
Baba, bana bir şiir bul!

Dilden dile hep söylensin,
İnsanlar gülsün, eğlensin;
Duyan, okuyan beğensin;
Baba, bana bir şiir bul!

Mehmet BEŞERİ

Belirli Günler ve
Haftalarla İlgili Şiirler
(Kısaltılmıştır.)

1. TEMA

1. ETKİNLİK

Şiirde şair, babasından neler istemektedir? Şairin yerinde siz olsaydınız babanızdan neler isterdiniz? Aşağıya yazınız.

Şairin İstekleri	Benim İsteklerim
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerden şiirin ana duygusuyla ilgili olanları işaretleyiniz.

- ☐ Dünyadaki insanlar barış içinde yaşamalıdır.
- ☐ Çocuklar kötülüklerin, savaşların, gözyaşlarının olmadığı yarınlarda büyümeyi hak eder.
- ☐ İnsanlar dostluk ilişkilerini çıkarları doğrultusunda kurmalıdır.
- ☐ Tüm insanları sevgi ile kucaklamalıyız.
- ☐ Kuş cıvıltıları, insan kahkahaları, yemyeşil bir doğa insanı mutlu etmeye yeter.
- ☐ En büyük erdemlerimizden biri de dürüstlüktür.

3. ETKİNLİK

Siz olsaydınız şiire nasıl bir başlık yazardınız? Niçin?

Ben olsam şiire “.....”
başlığını yazardım. Çünkü
.....
.....

4. ETKİNLİK

Aşağıdaki sözcüklerin zıt anlamlılarını şiirden bularak yazınız.

nefret ↓	tutsaklık ↓	solmak ↓	dışında ↓
	yalan ↓	ağlamak ↓	

5. ETKİNLİK

a. Şiirde dize sonlarındaki uyumu sağlayan ses benzerliklerini örnekteki gibi belirleyiniz.

1. dörtlük

..... anlatsın.
.....
..... damlatsın.
.....

2. dörtlük

.....
.....
.....
.....

3. dörtlük

.....
.....
.....
.....

4. dörtlük

.....
.....
.....
.....

5. dörtlük

.....
.....
.....
.....

b. Bu ses benzerliklerinin şiire neler kattığını arkadaşlarınızla tartışınız.

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde eğik çizginin (/) hangi amaçla kullanıldığını ilgili cümlelerin altına yazınız.

- Sevgileri yarınlara bıraktınız / Çekingen, tutuk, saygılı. / Bütün yakınlarınız / Sizi yanlış tanıdı.

►

- Bülbül Sokak No.: 78/17 Yenimahalle / ANKARA

►

- 10/5/2018

►

- -da/-de, -acak/-ecek, -lık/-lik/-luk/-lük

►

- $84/4 = 21$

►

- <http://tdk.gov.tr>

►

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki fiillerden iş (kılış) anlamı taşıyanları belirleyip ilk harflerini sırasıyla kutucuklara yazarak şifreyi bulunuz.

1. sarmak

2. koşmak

3. paslanmak

4. ertelemek

5. vermek

6. gülmek

7. görmek

8. kalkmak

9. sararmak

10. içmek

Şifre:

--	--	--	--	--

8. ETKİNLİK

“Barış, mutluluk, dostluk, çocuk, gelecek” sözcüklerinden hareketle siz de aşağıya bir şiir yazınız. Yazdığınız şiiri arkadaşlarınızla paylaşınız.

[illegible]

SONRAKİ METNE HAZIRLIK

Kırgızların sosyal yaşantıları ve dil özellikleri hakkında araştırma yapınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

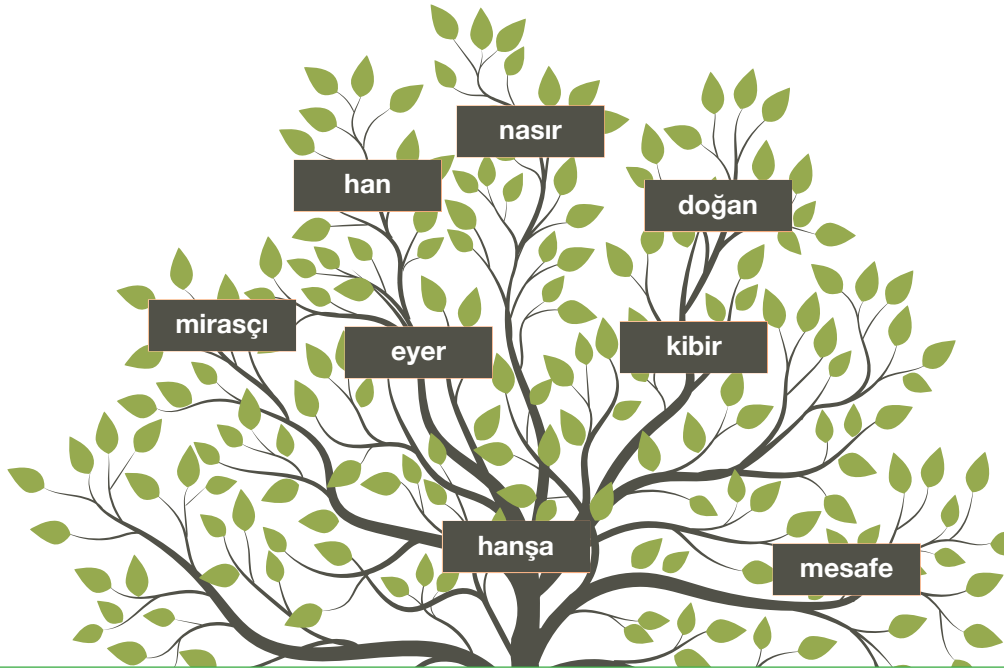
1. Kırgızların sosyal yaşantıları ve dil özellikleri hakkında yaptığınız araştırmadan edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Kırgızların sosyal yaşantıları ve dil özellikleri ile yaşadığınız şehrin sosyal yaşantısını ve dil özelliklerini karşılaştırınız.

Metni, dinleme kurallarına uyarak dikkatle dinleyiniz. Metni dinlerken öğretmeninizin yönelteceği sorulara göre olayların gelişimi hakkında tahminde bulununuz.

AKILLI KIZ

1. ETKİNLİK

Metinde geçen aşağıdaki sözcükleri, anlamlarının başına yazınız.

.....: Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne.

.....: Kartalgillerden sırtı kül rengi ve enine çizgili yırtıcı bir kuş.

.....: Doğu ülkelerinde yerli beyler ve Kırım girayları için kullanılan unvan.

.....: En çok el ve ayağın sürekli sürtünmelere uğrayan noktalarında üst derinin kalınlaşması ve sertleşmesiyle oluşan deri.

.....: Doğu ülkelerinde yerli beylerin ve hanların karısı.

.....: Ara, aralık, uzaklık.

.....: Bir mirastan yasalar gereğince yararlanan kimse.

.....: Kendini beğenme, başkalarından üstün tutma, büyüklenme.

2. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. Sarıbay, kendisinden sonraki hanı seçmek için nasıl bir yol önermiş?
2. Akdoğan kimin omzuna konmuş?
3. Aksakallar niçin yeni handan evlenmesini istemişler?
4. Han, evleneceği kızı nasıl seçmiş?
5. Fakir kız, “Yalan ile doğrunun arasındaki mesafe ne kadar?” sorusuna ne cevap vermiş?
6. Fakir kıza göre acı, üzüntü ve ayıp ne demekmiş?
7. Han, eşini hangi konuda uyarmış?
8. Han; karısına niçin kızmış, ona ne yapmasını söylemiş?

b. Metinde kaçınıcı kişili anlatım yapıldığını yazınız.

.....

3. ETKİNLİK

Metnin konusunu ve ana fikrini aşağıya yazınız.

Metnin konusu:

.....
.....

Metnin ana fikri:

.....
.....

4. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerden öznel yargılı olanların başına “Ö”, nesnel yargılı olanların başına “N” yazınız.

... Fakir kız, kocasına güzel tavsiyelerde bulunmuş.

... Bir zamanlar Sarıbay adlı bir han yaşıyordu.

... Güneş doğudan sabahleyin doğuyor, batıdan da akşamleyin batıyor.

... Gözlerimiz her zaman doğruyu görür.

... Gözlerini kaldırırsan gökyüzünü, indirirsen yeryüzünü görürsün.

... Sevgi, her engeli aşmamızı sağlayan bir duygudur.

Kişisel görüş ve düşünceleri içeren yargılar “öznel yargılar”dır. Kişiden kişiye değişmeyen, kanıtlanabilen yargılar ise “nesnel yargılar”dır.

5. ETKİNLİK

a. Dinlediğiniz metne yönelik farklı başlıklar yazınız.

[illegible]

b. Dinlediğiniz metinde anlatılanları oluş sırasına göre kendi cümlelerinizle özetleyip aşağıya yazınız.

This image shows a blank, aged, cream-colored page, likely a scroll or parchment. The page is ruled with horizontal lines and has a dark brown border. There is a small, faint, illegible mark in the top right corner. The page is otherwise empty of text or other markings.

c. Dinlediğiniz metnin en beğendiğiniz bölümü nedir? Nedenini de belirterek aşağıya yazınız.

6. ETKİNLİK

a. Aşağıda, virgülün nerelerde kullanıldığına dair verilen kuralları ve bu kurallara uygun cümleleri inceleyiniz. Siz de bu kurallara uygun örnek cümleler yazınız.

Virgül (,)

- Birbiri ardınca sıralanan eş görevli sözcüklerin ve sözcük gruplarının arasına konur.
 - ▶ Han onu yıkamalarını, ona güzel giyecekler giydirmelerini emretti.
 - ▶
- Art arda gelen, birbiri ile bağlantılı cümleleri ayırmak için konur.
 - ▶ Çok şey gördüm, çok yedim, içtim.
 - ▶
- Anlama güç kazandırmak için tekrarlanan sözcükler arasına konur.
 - ▶ Gittiler, gittiler, gittiler. Sonunda bir uçurumun başına vardılar.
 - ▶
- Tırnak içinde olmayan alıntı cümlelerden sonra konur.
 - ▶ Benden başka kimseye öğüt verme, dedi.
 - ▶
- Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak ret, kabul ve teşvik bildiren “hayır, yok, evet, peki, pekâlâ, tamam” gibi sözcüklerden sonra konur.
 - ▶ Tamam, bütün kızları toplayın.
 - ▶
- Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş özneyi belirtmek için kullanılır.
 - ▶ Han, ona karısının yardım ettiğini hemen anladı ama yine de doğru olup olmadığını öğrenmek istedi ve yiğidin ağzını aradı.
 - ▶
- Cümle içinde ara sözleri veya ara cümleleri ayırmak için ara sözlerin veya ara cümlelerin başında ve sonunda kullanılır.
 - ▶ Yiğit, öğüdü hanşanın, hanın karısının, verdiğini söyledi.
 - ▶
- Bir sözcüğün kendisinden sonra gelen sözcükle veya sözcük gruplarıyla yapı ve anlam bakımından bağlantısı olmadığını göstermek ve anlam karışıklığını önlemek için kullanılır.
 - ▶ Genç, kadınların yardımına Hızır gibi yetişti.
 - ▶

7. ETKİNLİK

Tablodaki cümlelerde geçen fiilleri inceleyip anlam özelliklerine göre örnekteki gibi değerlendiriniz.

Cümleler	İş (Kılış) Fiili	Durum Fiili	Oluş Fiili
Kardeşlerim, beni de <u>alın</u> yanınıza.	✓		
Sabahleyin kocası ile başka bir şehre geldiler.			
Birkaç gün sonra Sarıbay öldü.			
Hanın yakınları şaşırdılar.			
Bu güzel tavsiyeyi sana kim verdi?			
Ben çok yaşadım.			
Zengin kızların hiçbiri bilmecelerin cevabını bulamadı.			

8. ETKİNLİK

Kırgızistan'da yaşayan bir arkadaşınız olduğunu düşününüz. Aşağıya, bu arkadaşınızı ülkemizde yapılacak olan 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı kutlamalarına davet eden bir e-posta yazınız.

Yeni mesaj — ↗ ✕

Kime

Bilgi

Kimden Gizlilik

Gönder 🗑️ ▼

SERBEST OKUMA METNİ

SOL AYAĞIM

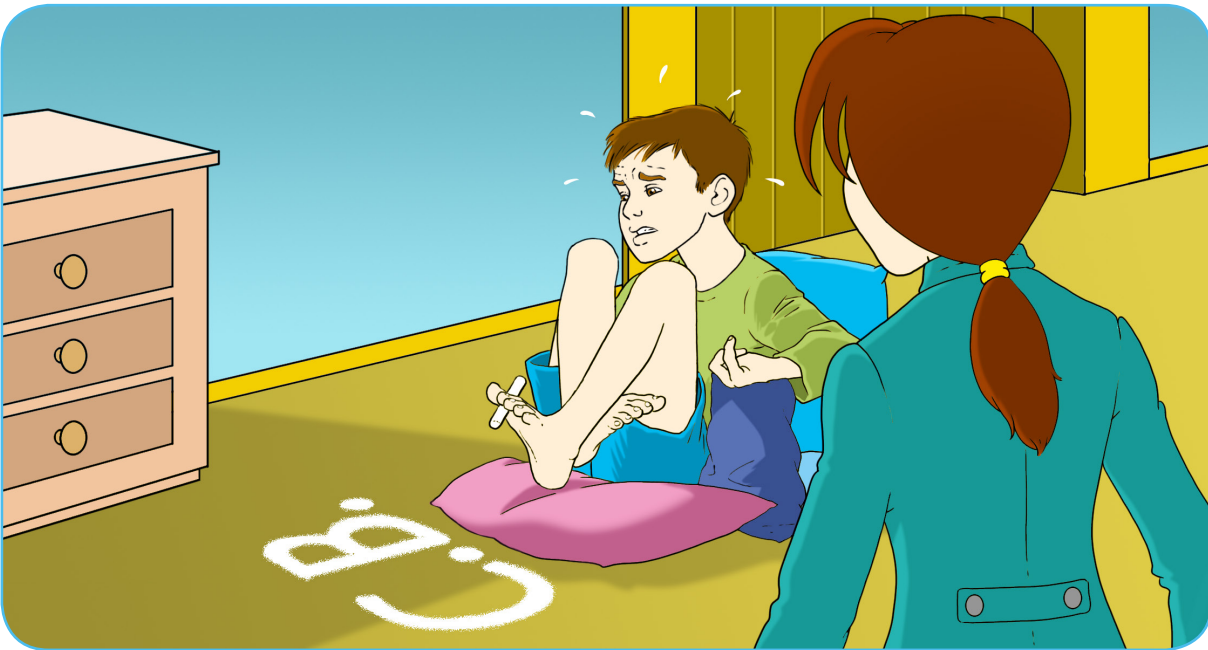
(Doktorlar, beyin felci ile doğan Christy Brown'ın (Kirsti Biravn) zihinsel engelli olduğunu ve fazla yaşayamayacağını düşünürler. Ancak annesi, ondan umudunu kesmez ve oğlunun çok farklı bir çocuk olduğunu keşfeder. Artık tek gayesi oğlunu mutlu etmektir.)

Annem, bana ayağımla A harfini çizmeyi öğrettikten sonra bütün alfabeyi hemen hemen aynı yolla öğretmeye koyuldu. Kendisine mucizevi bir biçimde sunulan fırsatı değerlendirmeye ve benim, dünyanın geri kalanı ile konuşarak olmuyorsa yazılı olarak iletişim kurmama yardım etmeye karar vermişti.

Onun bu işe koyulması ile ilgili hatırladıklarım gayet net. Ev işleri ile çok meşgul olmadığı günlerde, beni ön taraftaki yatak odasına götürür ve bana birbiri ardına harfleri öğretmek için saatlerini harcardı. Bir parça tebeşir ile her harfi yere yazardı. Sonra bir silgi ile onları silerdi ve bu harfleri bana hafızamdan, ayak parmaklarımla arasında tuttuğum tebeşirle yeniden yazdırırdı. İkimiz için de zor bir işti bu. Genellikle, gelip bir sözcüğü doğru yazıp yazmadığımı görmesi için inlediğimde, o akşam yemeğini hazırlıyor olurdu. Yanlış yazmışsam unlu elleri ile yere diz çöker, bana doğrusunu gösterirdi. Yazmayı öğrendiğim ilk şeyin ad ve soyadımın baş harfleri olduğunu hatırlıyorum: "C.B.". Gerçi sık sık karıştırır, "B"yi "C"den önce yazardım. Ne zaman biri bana adımı sorsa bir parça tebeşir alıyor ve büyük havayla "C.B." yazıyordum.

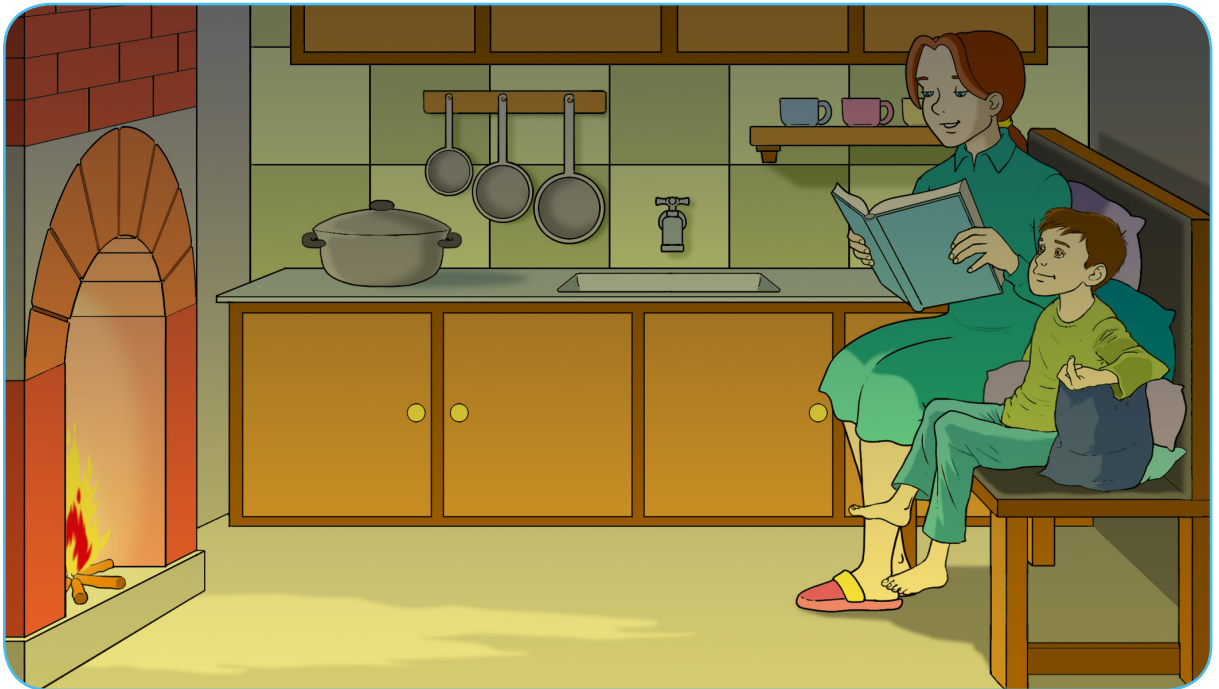
Çok geçmeden yalnızca iki baş harf yerine tam adımı yazmayı öğrendim. Bunu yapmayı başardığımda kendimle büyük gurur duymuştum. Kendimi oldukça önemli hissetmiştim.

Artık altı yaşındaydım ve sırf kendi adımı yazmaktan sıkılmışım. Başka bir şey yapmak istedim, daha büyük bir şey. Ama yapamıyordum çünkü okuyamıyordum. Tek bildiğim Jim'in (Cim) bunu yapabildiği, Tony (Toni) de yapabiliyordu, Mona (Mona) ve Peter (Pitir) da. Sanırım kıskanıyordum.

Yavaş ve sıkıntılı bir sürecin sonunda annemle alfabenin üzerinden geçtim ve tüm harfleri iyice öğrendim. Yanımda oturup bana ders verdiği zamanlarda dikkatlice dinlemem ve izlemem annemi teşvik ediyordu. Dikkatim nadiren dağılırdı.

Bir kış akşamı büyük ateşin karşısında büyük sandalyede oturduğumuzu hatırlıyorum. Bebek, ocak taşının diğer tarafındaki beşiğinde uyumuştı. Annemle ikimiz loş mutfakta yalnızdık, babam tuğlacıların toplantısında, kardeşlerim sokakta oynuyordu. Annem, Peter'ın okul kitabını eline almış, kötü kalpli üvey anneleri tarafından kuğulara dönüştürülen zavallı çocukları ve dokunduğu her şeyi altına çeviren kralla ilgili küçük hikâyeler okuyordu. Gölge odayı karartana ve küçük Eamonn (İmin) uykusunda kımıldanıp ağlayana kadar bana kitap okumaya devam etti. Sonra ayağa kalkıp ışıkları açtı. Sihir bozulmuş ve büyü kaybolmuştu.

Alfabeyi bilmek, savaşı kazanmanın yarısıydı çünkü yakında harfleri bir araya getirip küçük sözcükler oluşturabilecektim. Bir süre sonra sözcükleri nasıl bir araya getirip cümleler oluşturacağımı öğrenmeye başladım. İlerliyordum. Ama kulağa geldiği kadar kolay değildi. Şimdiden annemin benim dışımda ilgilenmesi gereken yedi çocuğu daha vardı. Neyse ki kız kardeşim Lily (Lili) ya da diğerlerinin taktığı isimle Titch (Tiş), ona çok yardım ediyordu. En büyüğümüz Lily, ailenin küçük annesi, siyah bukleleri ve parlayan gözleriyle ufak tefek sıska bir çocuktur. İsteddiği zaman çok tatlı olabiliyor, küçük bir meleğe dönüşüyordu. Ama kızdırıldığında hiç de melek gibi olmuyordu. Annemin yaşadığı zorluğu herhangi bir yetişkin kadından daha çabuk anlamış ve tepki vermişti. Diğer kardeşlerinin bakımıyla o ilgileniyordu. Böylece annem, bana daha fazla zaman ayırabiliyordu. Yemekleri yapıyor, küçükleri yıkıyor ve giydiriyor, büyüklerin de her sabah okula gitmeden önce kulaklarının arkasını yıkadıklarından emin oluyordu. Fazlasıyla istekli bir gölge gibi bizi takip ediyordu. Jim veya Tony sık sık mahcup bir hâlde mutfığa girip şiş kulaklar ve mor gözlerle Lily'nin azimli ev hanımlığı hakkında ifade veriyorlardı.

Hâlâ anlaşılır bir biçimde konuşamıyordum ama artık ailemin iyi kötü anlayabileceği homurtulu bir dilim vardı.

Zorlandığımda veya ne demek istediğimi anlamadıklarında yeri işaret ediyor ve sol ayağımla sözcükleri yazıyordum. Yazmak istediğim sözcüklerin harflerini yazamadığımda çok öfkeleniyordum. Bu da homurtularımı daha da anlamsızlaştırıyordu.

Beş yaşındayken pek fazla konuşamama karşın, artık tek başıma doğrulabiliyor ve kemiklerimi kırmadan ya da annemin porselenlerini parçalamadan kalçamın üzerinde sürünerek bir yerden diğerine gidebiliyordum. Ayağıma ayakkabı ya da başka bir şey giymiyordum. Annem küçüklüğümden beri, çıplak ayakla çok bakımsız göründüğümü söyleyerek ayağıma bir şeyler giydirmeye çalışıyordu. Ama ne zaman ayağıma bir şey geçirse hemen çıkarıyordum. Ayağımın örtülmesinden nefret ediyordum. Annem ayağıma çorap ya da ayakkabı giydirdiğinde, normal bir insan elleri arkasına bağlandığında ne hissederse aynı şeyi hissediyordum.

Zaman geçtikçe sol ayağıma daha fazla bağlanmaya başladım. O, temel iletişim aracımdı; ailemin beni anlamasını sağlıyordu. Yavaş yavaş benim için vazgeçilmez oldu. Onunla evdeki diğer kişilerle aramdaki engellerin bazılarını kırmayı öğrendim. Sol ayağım, içinde bulunduğum hapisane kapısının tek anahtarıydı.

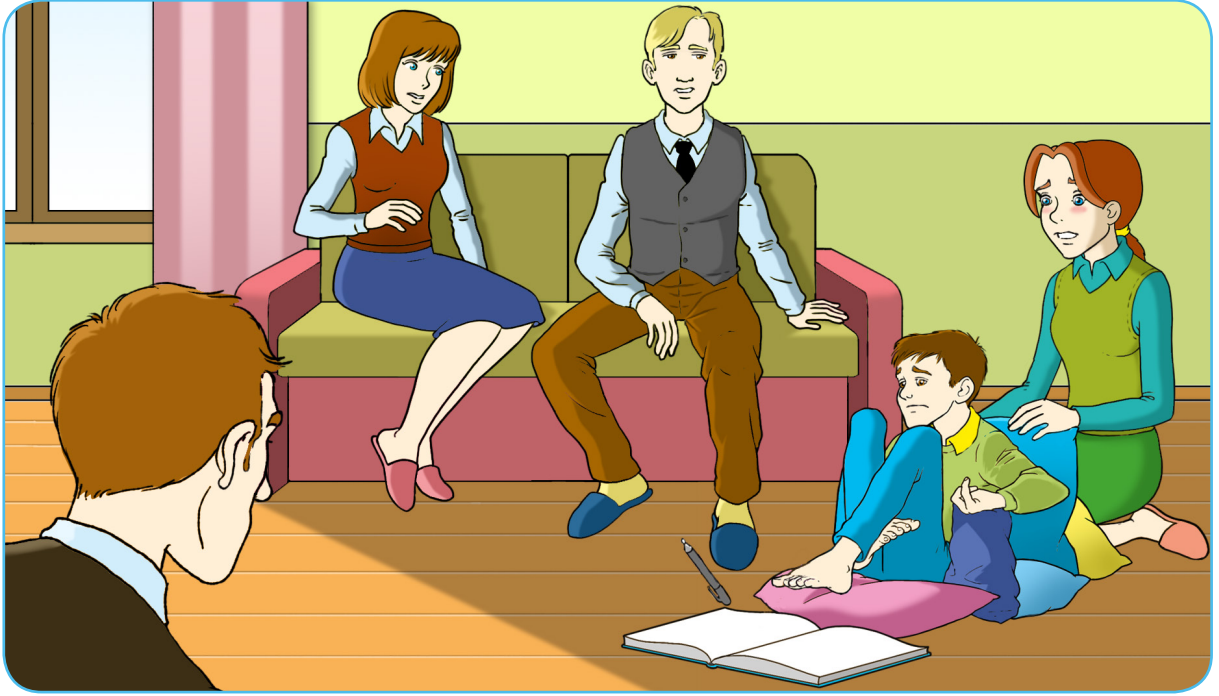
Yere bir şeyler yazdığım zaman, annem bana ders verirken yaptığım gibi tükürüp topuğumla sürterek silmeyi, sonra hafızamdan tekrar yazmayı alışkanlık hâline getirmiştım. Ben altı buçuk yaşındayken bir gün doktor, futbol oynarken bileğini burkan kardeşimi görmeye geldi. Aşağıya indiğinde de beni parmaklarımın arasında tuttuğum tebeşirle yazı yazarken gördü. Çok şaşırdı. Anneme benimle ilgili sorular sormaya başladı. Bütün söylenenleri anladığımı kendisine göstermemi istedi ısrarla. Annem beni masanın üstüne oturttu ve doktora benden, kendisi için bir şeyler yazmamı istemesini söyledi. Doktor bir an düşündü sonra çantasından kocaman rapor defterini çıkardı, bana büyük kırmızı bir kalem verdi ve deftere adımı yazmamı istedi.

Kalemi ayak parmaklarımın arasına aldım, defteri kendime doğru çekip hazırlandım ve yavaş yavaş büyük harflerle adımı yazdım. "Harika! Çok şaşırdım, Bayan Brown. Bu gerçekten..." diye söze başladı doktor. Birden durdu. Annem de utanıp kızarmıştı. Çünkü ben biraz tereddüt ettikten sonra sayfaya tükürmüş, ısrarla yazdığım şeyi silmeye çalışıyor, neden kurşun kalemle yazılanların tebeşirle yazılanlar kadar kolay silinmediğini anlayamıyordum.

Doktor, annemin özürlerini gülümsemeyle geçiştirerek başımı okşadı ve harika bir çocuk olduğumu söyledi. Daha sonra beni zaman zaman ziyaret etti ve yıllarca gelişimimi merakla takip etti.

Bu arada ailem sürekli genişliyordu. Merdivenin basamakları giderek artıyordu. Ben de büyüyordum. Vücudum şekilleniyor ve gitgide büyüyordu, aynı şekilde zihnim de. Annem alfabe aşamasını çoktan geçtiğini ve onun öğretmenlik güçlerini aşmak üzere olduğunu düşünüyordu. Yüksek sesle bir şeyler okurken oturup annemi dinlemek bana yetmiyordu artık. Peter ve Mona gibi kendi kendime okumak istiyordum. Onlar ne yapıyorsa benim de yapabileceğimi göstermek istiyordum. Dolma kalem kullanmaya hiç alışamadım ama artık tebeşir yerine kurşun kalem kullanıyordum. Bir keresinde birkaç komşumuz merakla izlerken babamın en iyi dolma kalemni kullanarak adımı yazmayı denedim. Ama her yazma deneyişimde kalemin kâğıda yapışmaktan başka bir işe yaramadığını gördüm ve kalemi tiksintiyle attım, annemi utandırdım.

Diğerleri gibi okula gitmemin imkânsız olduğunu bilen annem, bana bu yolda nasıl en iyi şekilde yardımcı olabileceğini merak ediyordu. Çünkü zihinsel durumumun normal olduğundan emin olmasına karşın, fiziksel engellerime bir de cahil olmanın getireceği zihinsel engellerin eklenmesinden korkuyordu. Bu korku aklından hiç çıkmıyordu. Ona işkence ediyordu. Bunun nedeni hem sakat hem cahil bir çocuğa sahip olmanın utancı değildi. O, yalnızca ileriki yaşlarımda yaşayacağım olumsuzlukları düşünüyordu. Her şeyin ötesinde, beni kardeşlerimle mümkün olan her alanda eşit hâle getirmek istiyor, okula gidemeyişimin olumsuz sonuçlarını azaltmak amacıyla elinden geleni yapıyordu. Bunu her gün yapacak zamanı ya da şansı yoktu. Zaten dünya kadar işi vardı; işsizlik, hastalık ve diğer konularla ilgili sıkıntıları atlatmamız için uğraşıyordu. Böyle zamanlarda gülmek onun için zordu, yine de her zaman bir şekilde gülmeyi başarıyordu.

Annem meşgulken kendi kendime çalışıyor, karşılaştığım yeni sözcükleri yazmayı deniyordum. Ateş, resim, köpek, kapı ve sandalye gibi evde etrafımda bulunan nesnelerin adlarını yazıyordum. Bir sözcüğü yazmayı başardığımda kendimle gurur duyuyor, ne kadar iyi bir öğrenci olduğumu göstermek için bunları annemin yanında yazmayı ihmal etmiyordum.

Bir gün Peter'ın okul kitabında rastladığım yeni bir sözcüğü öğrenmek için kendimi zorluyordum. Sonunda başardım ve ateşin yanındaki sandalyede oturmuş kardeşimi emziren anneme döndüm. Akşam olmuştu, azalan nisan ışığı yere şekiller oluşturarak düşüyor, cilalı maun masanın üzerindeki çatlağı ortaya çıkararak parılıyordu. Çay henüz hazırlanmamıştı; diğerleri üst

katta, okulda öğrendikleri bir oyunu oynuyorlardı. Kanepenin bir köşesine oturmuştum. Peter'ın kitabı önümde, kalem sol ayağımdaydı. O gün, bu sözcüğü tek başıma öğrenemeyeceğimi düşünerek umutsuzluğa kapılıp sık sık annemin oturduğu yere baktım. Ama onu sandalyede yavaşça sallanıp göğsünde tuttuğu bebeği emzirirken görünce kafamı çevirdim. Annemin yardımı olmadan, öyle ya da böyle, bu sözcüğü kendi kendime öğrenmem gerektiğini hissediyordum.

Birkaç dakika sonra annemin sıçramasına, kucağındaki kardeşimin de huzursuzca kıpırdanmasına yol açan bir zafer çılgılığı attım. “Ne oldu Chris?” dedi annem. “Bebeği uyandıracaksın.”

Ama umursamadım. Kendime özgü tuhaf homurdanmamla, hemen yanıma gelmesini istedim.

— Yeni bir sözcük, değil mi, diye sordu kollarının arasında uyuyan bebekle kanepenin köşesine doğru gelirken.

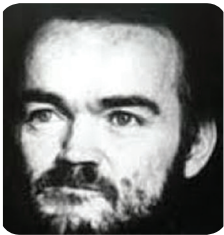
Gülümsedim ve kalemi alıp beni bu kadar uzun süre uğraştıran sözcüğü yazdım. Bitirdiğimde onayını almak için yüzüne baktım ve sayfanın kenarına yazdığım sözcüğe sessizce baktığımı gördüm. Öyle uzun zaman hareketsiz kaldı ve düşünceli bir biçimde baktı ki sonunda telaşlanıp onu ayağımla dürttüm. Döndü, ellerini omuzlarıma koydu ve gülümsedi.

Yazmayı öğrendiğim yeni sözcük “A-N-N-E” idi.

Christy BROWN (Kristi BIRAVN)

Sol Ayağım

çev.: Filiz KAHRAMAN

Christy Brown (Kristi Biravn), 1932 – 1981 yılları arasında yaşamıştır. Beyin felçli olarak dünyaya gelen yazar sol ayağı dışında konuşmasını ve hareketlerini kontrol edemiyordu. Bu durum onun yaşam öyküsünün temelini oluşturmuştur. 1981 yılında hayatını kaybedene dek toplamda beş roman ve bir şiir kitabı yayımlamıştır.

TEMA DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

A. Aşağıdaki metni okuyunuz.

KÜÇÜK İSTAVRİT

Küçük istavrit, yiyecek bir şey sanıp hızla atıldı çapariye. Önce müthiş bir acı duydu dudağında, gümbür gümbür oldu yüreği. Sonra hızla çekildi yukarıya. Aslında hep merak etmişti denizlerin üstünü, neye benzerdi acaba gökyüzü?

Bir yanda büyük bir merak, bir yanda ölüm korkusu... “Dudağı yarıklar” denir, şanslıdır onlar; hani görüp de gökyüzünü ve insanı, oltadan son anda kurtulanlar. Ne çare, balıkçının parmakları acımasızca kavradı onu; küçük istavrit anladı, yolun sonu. Koca denizlere sığmazdı yüreği oysa şimdi yüzerken küçücük yeşil leğende, cansız uzanıvermiş dostlarına değişirdi minik yüzgeci.

İnsanlar gelip geçtiler önünden, bir kedi yalanarak baktı gözünün içine. Yavaşça karardı dünya, başı da dönüyordu. Son bir kez düşündü derin maviyi, beyaz mercanı, bir de yeşil yosunu.

İşte tam o anda eğilip aldım onu; yürüdüm deniz kenarına, bir öpücük kondurdum başına. İki damla gözyaşından ibaret sade bir törenle saldım denizin sularına. Bir an öylece bakakaldı, sonra sevinçle daldı gitti. Tüm kederimi söküp atarak teşekkürü de ihmal etmemişti; birkaç değerli pulunu elime, avuçlarıma bırakarak.

Balıkçı ve kedi şaşkın baktılar yüzüme. Sorar gibiydiler: “Neden yaptın bunu, niye?”

“Bir gün...” dedim. “Bulursam kendimi yeşil leğendeki küçük istavrit kadar çaresiz, son ana kadar hep bir umudum olsun diye.”

Felsefe Diyarından Hikmet Yurduna

Bilgelik Hikâyeleri

haz.: Cevdet KILIÇ

B. Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. Küçük istavrit neleri merak etmişti?

.....

.....

2. Yazar, küçük istavrite hangi duygularla yardım etmiş olabilir?

.....

.....

3. Metnin ana fikri nedir?

.....

.....

4. Yazarın yerinde siz olsaydınız nasıl davranırdınız?

.....

.....

5. Metinde kaçınıcı kişili anlatım yapılmıştır? Metinden örnekler vererek açıklayınız.

.....

.....

C. Aşağıdaki sözcükleri zıt anlamlıları ile eşleştiriniz. Eşleştiremediğiniz sözcüğün zıt anlamlısını noktalı kutucuğa yazınız.

küçük	yeryüzü
gökyüzü	yavaş
derin	sevinç
ivedi	sığ
keder	

Ç. Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

- (...) 1. “Başarı için kişinin kendisine ve bilgisine güvenmesi yeterlidir.” cümlesi öznel anlatımlıdır.
- (...) 2. Öznenin iradesi dışında kendiliğinden gerçekleşen “kızarmak, çimlenmek” gibi fiiller durum fiilidir.
- (...) 3. Tarihlerin yazımında gün, ay, yıl arasına eğik çizgi konulabilir.
- (...) 4. “Pek çok, pek çoğu” sözcükleri ayrı yazılırken “birçok, birçoğu” sözcükleri bitişik yazılır.
- (...) 5. Bir yargının gerçekleşmesinin başka bir yargıya bağlandığı cümlelere “neden-sonuç cümlesi” denir.
- (...) 6. Deyimler ve atasözlerinin söyleyeni bellidir.

D. Aşağıdaki soruların doğru yanıtlarını işaretleyiniz.

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde virgül (,) farklı bir amaçla kullanılmıştır?

- A) Açlık, susuzluk ve yorgunluk onu bu hâle getirdi.
- B) Kadın, seyirciye yerine geçmesini söyledi.
- C) Heyecanlı, duyarlı, çalışkan bir öğrenciymiş.
- D) Rüzgârın uğultusu, yaprakları sararmış ağaçlar, sessizliğe bürünmüş sokaklar vardı.

2. Aşağıdaki atasözlerinden hangisinin konusu diğerlerinden farklıdır?

- A) Birlikten kuvvet doğar.
- B) Yalnız taş, duvar olmaz.
- C) Ev alma, komşu al.
- D) Bir elin nesi var, iki elin sesi var.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde örtülü bir anlam yoktur?

- A) Bütün mahalleli, onun sıkıntılarını çözmeye çalışıyordu.
- B) Sokaktaki bazı çöp kutuları mavi renge boyanmış.
- C) En yakın arkadaşım bugün de okula gelmedi.
- D) Proje görevimin bir kısmını bu akşam bitiririm.

4. ★ Dolaptaki meyveler bozulmuş.

- Babasının gelmesini dört gözle beklerdi.
- Mutluluğun şarkısını söylüyordu nehirler.
- ▲ Yıllardır hiç bu kadar gülmemiştim.

Sembollerle gösterilen yukarıdaki cümlelerden hangilerindeki altı çizili fiiller iş (kılış) anlamı taşımaktadır?

- A) ★ ve ▲
- B) ● ve ▲
- C) ■ ve ★
- D) ● ve ■

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde oluş anlamı taşıyan bir fiil bulunmaktadır?

- A) Zor durumda kalanlara hepimiz yardım etmeliyiz.
- B) İşçiler, dinlenmek için parktaki banklara oturdu.
- C) Birlikte hareket edersek sorunlarımızı daha rahat çözeriz.
- D) Kardeşim, dolabın kapağını açık bıraktığı için peynir küflenmiş.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili fiil durum anlamı taşımaktadır?

- A) Babaannem her geçen gün biraz daha yaşlanıyordu.
- B) Tüm kapalı kapıları sevginin gücü açar.
- C) Öğretmenin anlattığı fıkra sınıfta güldük.
- D) Ne yağın yağmur ne kopan fırtınalar ayırabilir bizi.

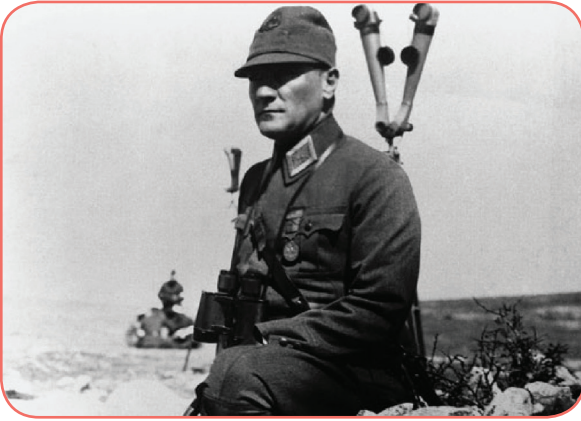
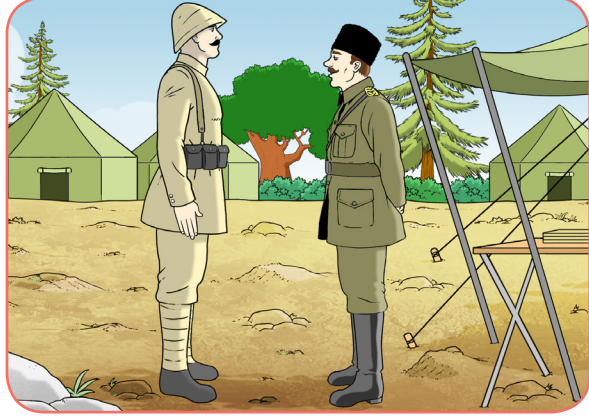
E. Defterinize, “Durmadan devam ettiğin sürece, ne kadar yavaş gittiğinin önemi yoktur.” sözünü açıklayan bir yazı yazınız. Yazdıklarınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

SONRAKİ METNE HAZIRLIK

1. Atatürk'ün anılarını araştırıp okuyunuz. Okuduğunuz anılardan edindiğiniz bilgileri not alınız.
2. Atatürk'ün millet sevgisi ile ilgili sözlerini derleyiniz. Bu sözlerden biri hakkında bir konuşma hazırlayınız.

2. TEMA

MİLLÎ MÜCADELE VE ATATÜRK

TEMADAKİ METİNLER

ATATÜRK VE ANILARI

KOCA SEYİT

BİR MUSTAFA KEMAL VARDI

BAYRAĞIMIZIN ALTINDA (DİNLEME METNİ)

MUHTEŞEM KUT'ÜL AMÂRE ZAFERİ (SERBEST OKUMA METNİ)

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Yaptığınız araştırmaya göre Atatürk'ün anılarından edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Atatürk'ün millet sevgisi ile ilgili sözlerini arkadaşlarınıza okuyunuz.

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

ATATÜRK VE ANILARI

I. ANI: ATATÜRK VE KÖYLÜ

Atatürk'ün, Etimesgut köyünde ihtiyar bir ahababı vardı. Adam eski Rumeli göçmenlerindendi. Pek teklifsiz, senli benli konuşurlardı.

Fidan dikme, Ankara'yı ağaçlandırma ve yeşertme merakı, Atatürk'ü her gün çiftliğe çekiyordu. Bir kısım arazide türlü denemelere rağmen ağaç yetiştirmek mümkün olamamıştı.

Atatürk ısrar ediyor, toprağı inceletiyor, çeşitli ağaçları tecrübeden geçirtiyordu. Hiçbiri istenen ve beklenen sonucu vermiyordu.

Ata'nın bu işle çok uğraşıp didindiğini ve bu yüzden çok da üzüldüğünü gören Etimesgutlu köylü, bir gün,

— Abe Paşa'm, dedi. Zor işlerden hoşlanırsın, olmayacağı oldurmak istersin ama bu toprak kıraçtır. Fidan tutmaz, niye bu kadar zorlanırsın?

Atatürk:

— Mademki topraktır, mutlaka tutacak!

İhtiyar köylü:

— Benim toprak dediğime bakma, diye ilave etti. Toprak dedimse sözün gelişi söyledim. Burası toprak olsaydı, dediğin doğru olurdu. Fakat bu toprak değil.

Her fikre hürmet eden Atatürk:

- Ya nedir öyleyse, deyince ihtiyar köylü,
- Kayadır, cevabını verdi.
- Amma yaptın ha! Bunca ziraat memuru baktı, topraktır dediler!..
- Ne dediklerini bilmem, ince yüzün alt tarafı boydan boya kayalıktır. İstersen kazdır.

Atatürk, bu cahil fakat toprağın dilinden çok iyi anlayan tecrübeli köylünün sözünü dinledi. Arazinin çeşitli yerlerini kazdırdı. Nereye kazma vurulduysa otuz kırk santim alttan sert bir kayalığın var olduğu anlaşıldı.

Atatürk sordu:

- Neden bunu şimdiye kadar bana söylemedin?
- Sen okumuşların sözüne daha çok inanırsın da ondan.

Ata,

— Bu sözün doğrudur, dedi. Ben okumuşların sözüne daha çok inanırım. Fakat bu yaşa kadar toprakla uğraşan sana da inanırım. Çünkü bu işte sen de “okumuş” sayılırsın.

II. ANI: ATATÜRK VE HALK

Atatürk, tam bir halk adamıydı ve asıl kuvvet kaynağının halk olduğu inancındaydı. Cumhuriyet’in yıl dönümünde Ankara şehri, köylerden ve kasabalardan gelen halkla dolmuştu. Tribünlerde geçit resmini selamlayan Atatürk’ü kadın erkek çıldırasıya alkışlıyordu. Atatürk, tribünden ayrılacağı sırada halkla arasındaki asker kordonunun kaldırılmasını emretti, yaverlerini yanından uzaklaştırdı, halkın içine girdi.

Atatürk, ellerini halktan iki vatandaşın omuzlarına dayamış, âdeta kendinden geçmiş, ilerliyordu. Halk onu incitmemek için arada bir boşluk bırakmıştı. Hayli gittikten sonra,

- Artık otomobile binseniz, dediler.

Uyanır gibi oldu. Yanındakilere,

— Sen belki ömründe sevmişsinizdir. Fakat hiç sevildin mi, dedi. Bundaki zevk hiçbir şeyde yok. Hele âşığı Türk milleti olursa! Beni bu zevkten biraz daha ayırmayın.

Taşhan’ın önüne kadar böyle, halkın kucagında geldi.

Cumhuriyet’in 12. yıl dönümü için birçok döviz hazırlanmıştı: “Atatürk bizim en büyüğümüzdür.”, “Atatürk, bu milletin en yükseğidir.”, “Türk milleti asırlardan beri bağrından bir Mustafa Kemal çıkardı.”... Dövizler listesini gözden geçiren Atatürk hepsini çizdi, yalnız şunu yazdı: “Atatürk bizden biridir.”

Atatürk ve Anıları

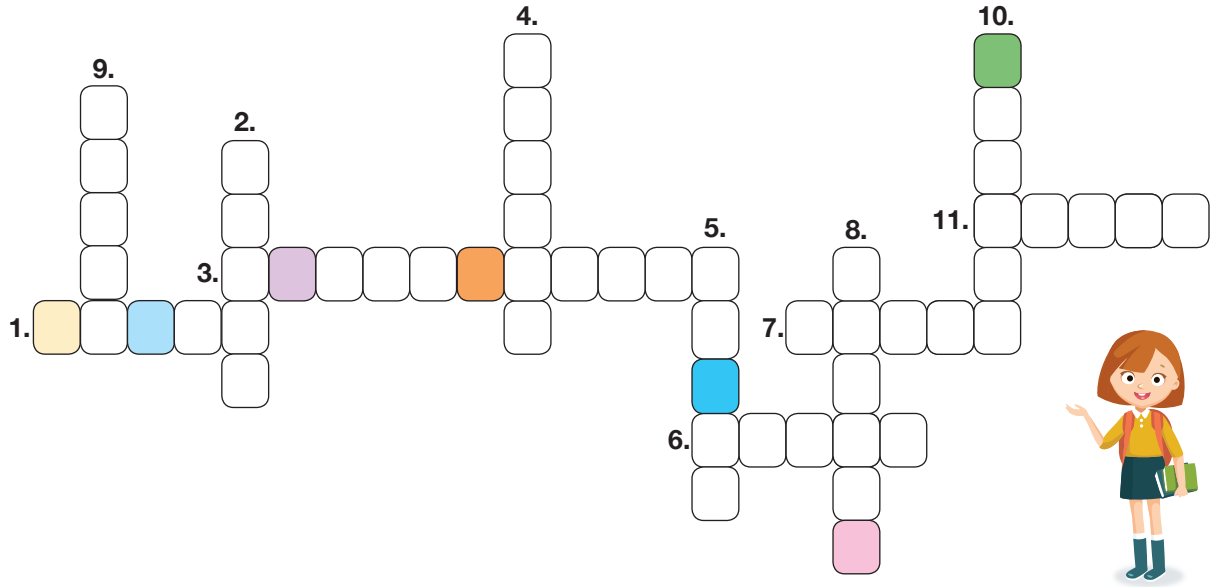
haz.: Faruk ÇİL

2. TEMA

1. ETKİNLİK

a. Aşağıda, metinde geçen bazı sözcükler ve sözcük grubu ile anlamları verilmiştir. Anlamlarından hareketle sözcükleri ve sözcük grubunu yazarak bulmacayı çözünüz.

ahbap	hürmet etmek	göçmen	arazi	yaver	
döviz	fidan	ziraat	kıraç	cahil	kordon

1. Tarıma elverişli olan, sınırlı ve belirli toprak parçası.
2. Öğrenim görmemiş, okumamış.
3. Saymak, saygı göstermek.
4. Kendi ülkesinden ayrılarak yerleşmek için başka ülkeye giden kişi.
5. Verimsiz veya susuz toprak.
6. Kendisiyle yakın ilişki kurulup sevilen, sayılan kimse.
7. Yeni yetişen ağaç veya ağaçcık.
8. Bitkisel ve hayvansal ürünlerin üretilmesi, kalite ve verimlerinin yükseltilmesi, uygun koşullarda korunması, işlenip değerlendirilmesi ve pazarlanması.
9. Yardımcı, emir subayı.
10. Bir yere girip çıkmayı denetim altına almak için oluşturulan dizi.
11. Herhangi bir konuyu tanıtmak, duyurma, propaganda yapma amacıyla üzerine yazı yazılmış bez veya karton.

b. Bulmacadaki renkli kutucuklara yazdığınız harflerin oluşturduğu anahtar sözcüğü bulunuz.

Anahtar Sözcük:

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. Atatürk neden her gün çiftliğe gidiyormuş?
2. Etimesgutlu köylü, Atatürk'ün inceleme yaptırdığı toprakta niçin ağaç yetiştirmeyeceğini düşünüyormuş?
3. Atatürk, köylüye araziyle ilgili bilgiyi neden daha önce vermediğini sorduğunda köylü ne yanıt vermiş?
4. Atatürk neden yaverlerini yanından uzaklaştırıp halkın arasına karışmış?
5. Atatürk yanındakilerden ne istemiş? Niçin?

3. ETKİNLİK

a. “Atatürk ve Köylü”, “Atatürk ve Halk” metinleri yazarın tanık olduğu bir olayı anlatmaktadır. Metinlerdeki anılarda Atatürk'ün hangi kişilik özellikleri verilmiştir? Aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

b. İkinci anıda italik yazılan cümlede Atatürk ne anlatmak istemiştir? Aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

4. ETKİNLİK

a. Atatürk'ün millet sevgisiyle ilgili sözlerinden biri hakkında hazırladığınız konuşmayı gerçekleştiriniz.

b. Konuşmanızı gerçekleştirdikten sonra formu doldurarak belirtilen ölçütlere göre konuşmanızı değerlendiriniz.

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Konuşurken sözcükleri doğru telaffuz ettim.			
Düşüncelerimi görsel, işitsel materyallerle destekleyerek ifade ettim.			
Konuşurken beden dilimi etkili bir şekilde kullandım.			
İşitilebilir bir ses tonuyla ve dinleyicilerle göz teması kurarak konuştum.			
Konuşurken sözcükleri anlamlarına uygun olarak kullandım.			

2. TEMA

5. ETKİNLİK

Tırnak işaretinin kullanım yerleriyle ilgili aşağıdaki kuralları örnek cümleler ile eşleştiriniz.

Cümle içerisinde eserlerin ve yazıların adları ile bölüm başlıkları tırnak içine alınır.

Başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler tırnak içine alınır.

Özel olarak vurgulanmak istenen sözler tırnak içine alınır.

“Atatürk bizim en büyüğümüzdür.” sözüne katılıyorum.

Çünkü bu işte sen de “okumuş” sayılırsın.

Öğrenciler “Atatürk ve Köylü” ile “Atatürk ve Halk” metinlerini sesli bir şekilde okudular.

“Türk milleti asırlardan beri bağrından bir Mustafa Kemal çıkardı.” diyor.

6. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki kitap künyesi örneğini inceleyiniz.

Agâh Sırrı Levend, Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri, TDK Yayınları, Ankara, 1960.

b. Siz de aşağıda karışık olarak verilen bilgileri örneğe uygun olarak düzenleyiniz.

Tuna Kıyıları, 1938, İstanbul, Remzi Kitabevi, Falih Rıfkı Atay

Mehmet Nuri Conker, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1981, Zabit ve Kumandan

Türkiye İş Bankası Yayınları, Atatürk'ün Bana Anlattıkları, 1998, İstanbul, Falih Rıfkı Atay

c. Araştırmalarınızı yazılı olarak düzenlerken yukarıdaki örneğe uygun olarak kaynak gösterimi yapınız.

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili fiillere zaman anlamı katan ekleri, örnekteki gibi belirtip bu eklerin hangi zamanı ifade ettiğini yazınız.

- Atatürk toprağı inceletiyor. -yor → şimdiki zaman
- Toprak dedimse sözün gelişi söyledim. →
- Ben okumuşların sözüne daha çok inanırım. →
- Ellerini halktan iki vatandaşın omuzlarına dayamış. →
- Mademki topraktır mutlaka tutacak. →

Eklendikleri fiillere zaman anlamı katan eklere “haber (bildirme) kipleri” denir.

8. ETKİNLİK

Aşağıdaki fiillere kip eklerini getirerek cümleler yazınız.

Fiiller

sevmek

okumak

yorulmak

çalışmak

bakmak

gezmek

Haber Kipleri

-acak /-ecek

-yor

-r /-ar /-er /-ır /-ir /-ur /-ür

-mış /-miş /-muş /-müştü

-dı /-di /-du /-dü

.....

.....

.....

.....

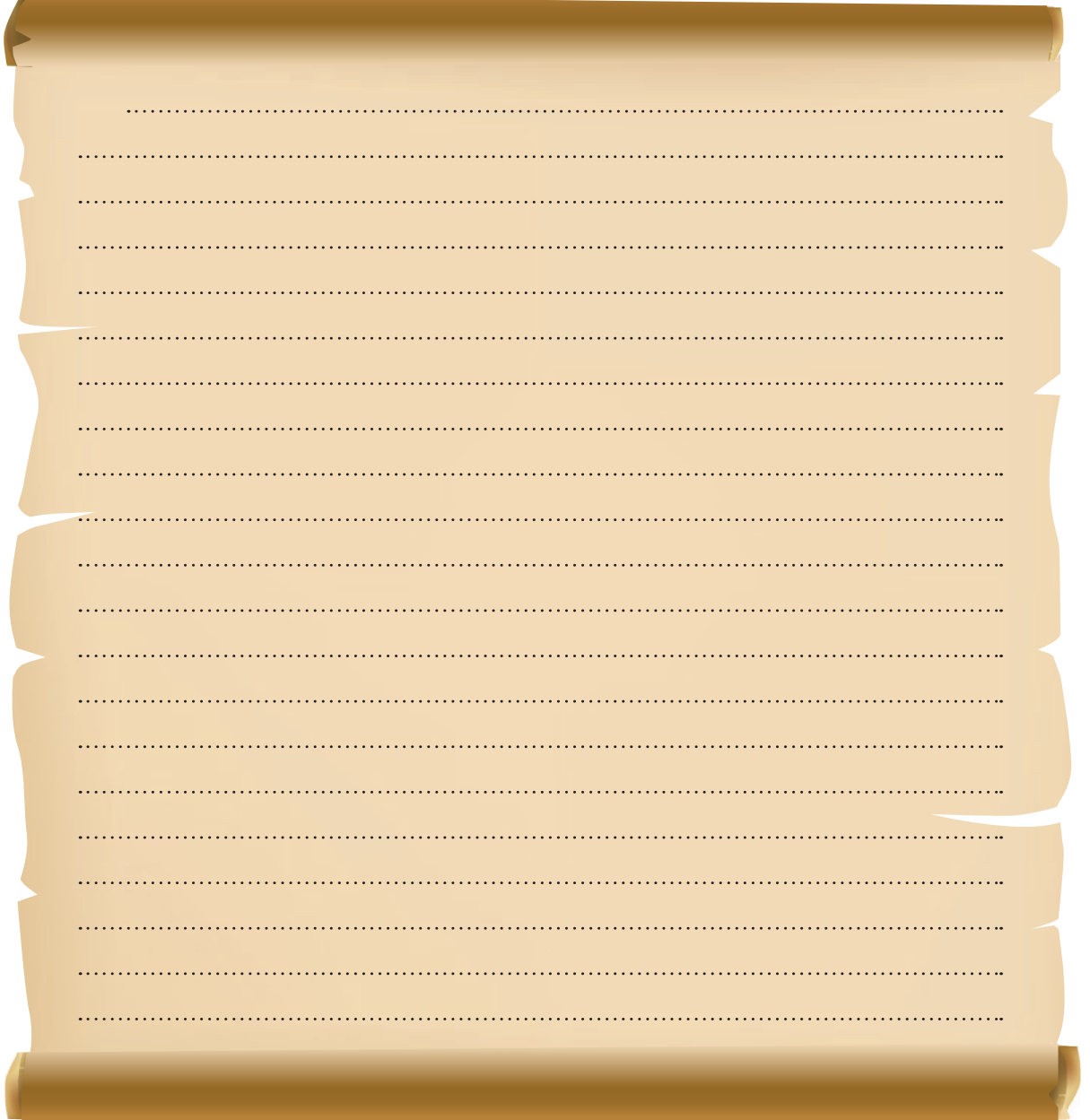
.....

.....

.....

9. ETKİNLİK

a. Okulda başınızdan geçen ya da tanık olduğunuz bir olayı aşağıya yazınız.

b. Yazınızı yazım ve noktalama açısından inceleyip varsa yanlışlarınızı düzelterek arkadaşlarınızla paylaşınız.

SONRAKİ METNE HAZIRLIK

Çanakkale Zaferi ve Seyit Onbaşı hakkında internetten araştırma yapınız. Araştırmalarınızı “edu” ve “gov” uzantılı sitelerden yapmaya dikkat ediniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

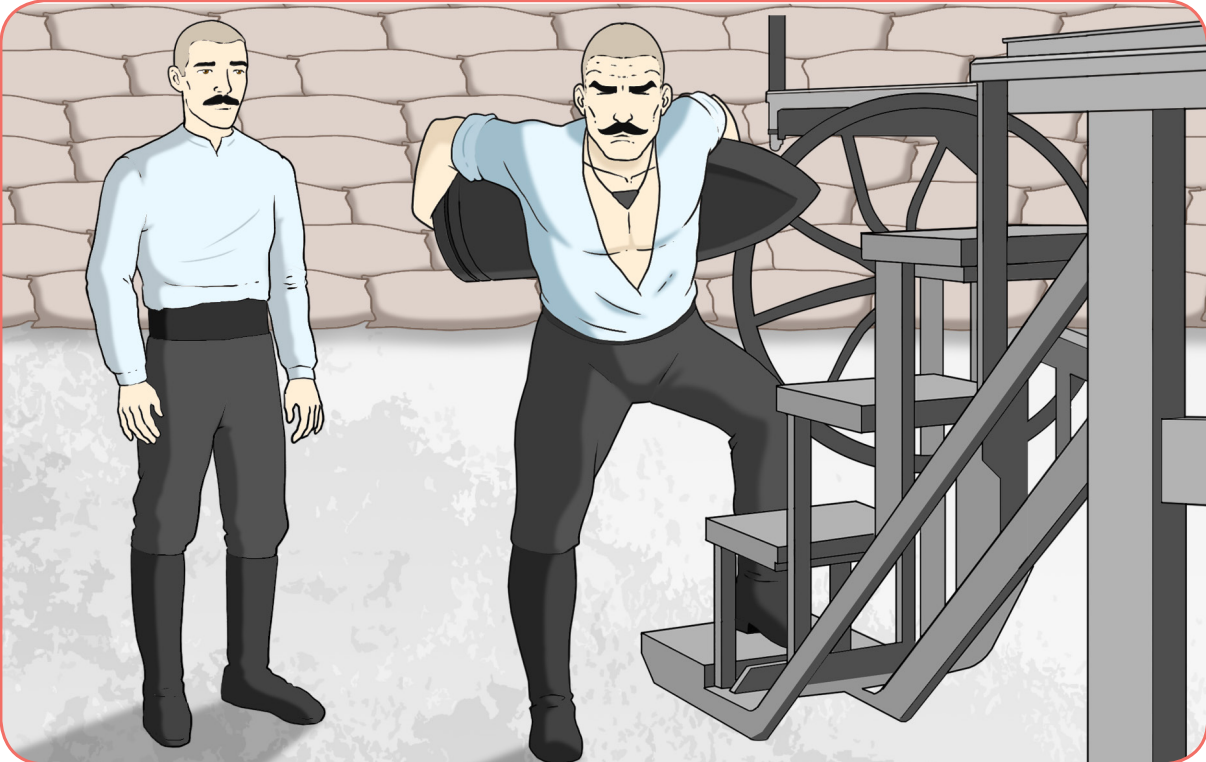
1. Yaptığınız araştırmaya göre Çanakkale Zaferi hakkında edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Seyit Onbaşı ile ilgili internetten edindiğiniz bilgiler hakkında konuşunuz.

Metni, önemli gördüğünüz yerleri not alarak okuyunuz.

KOCA SEYİT

18 Mart o korkunç ve dehşetli deniz savaşında, düşman toplarından birinin “Rumeli Mecidiye Tabyası”na isabet etmesi sonucunda, cephanelik havaya uçmuş ve 13 topçumuz şehit olmuştur. Tabyada sadece Yüzbaşı Hilmi Bey, topçu neferi Niğdeli Ali ve Koca Seyit kurtulmuştur. Bataryada bir de vinci kırılmış top kalmıştır. Gerisini Topçu neferi Koca Seyit’ten dinleyelim:

“Toprağın altından çıktım. Baktım ki 13 arkadaşım şehit olmuş. Bir ben kalmışım, bir Niğdeli Ali, bir de batarya komutanı Yüzbaşı Hilmi Bey. Arkadaşlarımın bu şekilde gözlerimin önünde şehit edilmesini içime sindiremedim. Anamın bana öğrettiği duaları okudum. Size izahını yapamayacağım bir şeyler oldu içimde. Merminin yanına koştum. Topun vinci de bozulmuştu. O mermiyi bir kez kaldırdım. Niğdeli Ali beni biraz destekledi. Basamaklardan çıkarken kemiklerimin çatırtısını duyuyordum. Mermiyi namluya sürdürdüm. Patlattım. İsabet ettiremedim. Aynı olayı üç kez tekrar ettim. Üçüncü mermiyle onların en büyük zırhlıları olan “Ocean” zırhlısını dümen kısmından vurdum. Arkadaşım Ali ve diğer bataryadaki arkadaşlarım: ‘Vurdun onu Koca Seyit! Vurdun onu!’ diye bağıyorlar, arkamdan sevinç çığlıkları atıyorlardı. Gerçekten o anda zırhlı etrafında dönmeye başladı. Denizin ortasında tam bir panik yaşıyorlardı.”

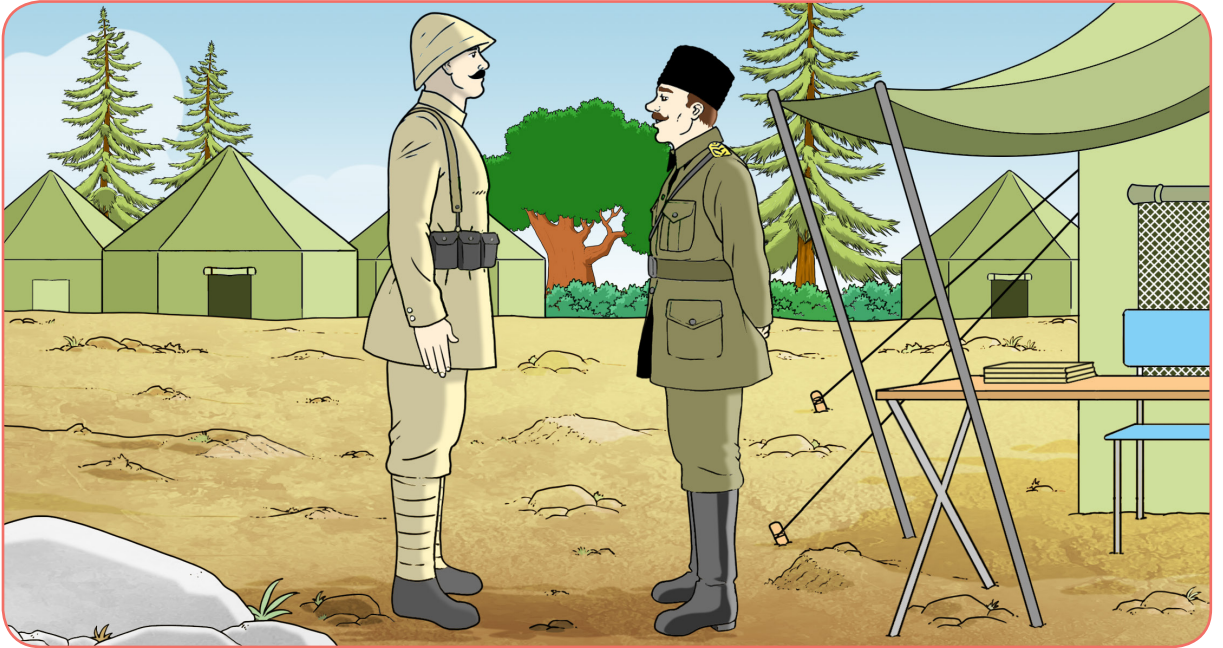

2. TEMA

Hadiseyi öğrenip Cenab-ı Hakk'a şükreden Cevat Paşa, daha sonra Koca Seyit'i tebrik ederken ondan aynı ağırlıkta bir başka mermiyi daha kaldırmasını istemiş ancak Koca Seyit ne kadar uğraştıysa da değil kaldırmak yerinden bile oynatamamıştır. Bunun üzerine:

“Paşa'm! Ben o zaman bu mermiyi kaldırırken gönlüm Allah'ın feyziyile dopdolu idi. Kendimde bir başkalık hissetmekteydim. Bu ağırlığı kaldıracak bir makama ulaşmışsam bu Cenab-ı Hakk'a yaptığım duaların karşılığında idi

ki o ana mahsustur. Şimdi kaldıramam kumandanım, mazur görün. Fakat siz o düşmanı tekrar buraya getirirseniz benim de bu mermiyi nasıl kaldırdığımı o zaman görürsünüz.” Bunun üzerine Seyit, içi boşaltılan mermiyi, başka bir ifadeye göre ise maket bir mermiyi kaldırmış ve böylece de resmedilmiştir. Koca Seyit'in gerek Çanakkale'de gerekse memleketi Havran'daki mermiyi kaldırır vaziyetteki büstleri, içi boşaltılarak kaldırdığı mermi maket görüntüsüdür.

Mükâfatlandırmak amacıyla kendisine ne istediği sorulunca: “Ben pehlivan yapıyım. Bir tayınla (ekmek) karnım doymuyor kumandanım. Emretseniz de bana iki tayın verseler.” der. İsteği kabul edilmiştir. Ancak bu defa diğer arkadaşlarını düşünerek bu isteğinden de vazgeçmiş, bunun üzerine de onbaşılık rütbesiyle onurlandırılmıştır.

Mustafa TURAN
Destanlaşan Çanakkale

1. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki sözcükleri metinden bularak altlarını çizin. Yer aldıkları cümlelerin bağlamından hareketle bu sözcüklerin anlamını tahmin ediniz. Daha sonra sözcüklerin anlamını sözlükten bulunuz. Tahminlerinizi ve sözlük anlamlarını karşılaştırınız.

onbaşı

Tahminim:

Sözlük anlamı:.....

rütbe

Tahminim:

Sözlük anlamı:.....

tabya

Tahminim:

Sözlük anlamı:.....

batarya

Tahminim:

Sözlük anlamı:.....

dümen

Tahminim:

Sözlük anlamı:.....

mazur

Tahminim:

Sözlük anlamı:.....

büst

Tahminim:

Sözlük anlamı:.....

mükâfat

Tahminim:

Sözlük anlamı:.....

b. Yukarıdaki kelimeleri kullanarak defterinize birer cümle yazınız.

2. ETKİNLİK

Metinle ilgili iki soru hazırlayınız. Bu soruları arkadaşlarınıza sorunuz. Soruları ve arkadaşlarınızın yanıtlarını aşağıya yazınız.

Soru :

Yanıt :

Soru :

Yanıt :

2. TEMA

3. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki cümleyi anlam ilişkisi yönünden inceleyiniz.

Cevat Paşa, Seyit Onbaşı'yı daha fazla üzmemek için gönderdi.

amaç yargısı

sonuç yargısı

b. Siz de amaç-sonuç ilişkisi içeren üç cümle yazınız.

1.
2.
3.

Herhangi bir yargının hangi amaçla yapıldığını ya da yapılacağını anlatan cümlelere “amaç-sonuç” cümleleri denir.

4. ETKİNLİK

Büyük harflerin kullanım yerleriyle ilgili aşağıdaki açıklamaları örnek cümlelerden uygun olanıyla eşleştiriniz. Eşleştiremediğiniz açıklamaya uygun örneği noktalı kutucuğa yazınız.

Kişi adları ve soyadları büyük harfle başlar.

Belli bir tarih bildiren ay ve gün adları büyük harfle başlar.

Kişi adlarından önce ve sonra gelen saygı sözleri, unvanlar, lakaplar, meslek ve rütbe adları büyük harfle başlar.

Tarihî olay, çağ ve dönem adları büyük harfle başlar.

Yer adları büyük harfle başlar.

Ülke ve ulus adları büyük harfle başlar.

Cümleye büyük harfle başlanır.

Selam size, ey Bursa'nın, Ankara'nın, Konya'nın ... vatan için ölümü şeref bilen evlatları!

Haydi bakalım Seyit, kaldır şunu da fotoğrafın çekilsin.

Sahte top mermisini sırtladı.

Demek ki Çanakkale Zaferi, böyle dürüst yürekli dedelerimizin eseri idi.

18 Mart'ta kahraman askerlerimiz büyük bir zafer kazandı.

Çanakkale Zaferi, Türk askerinin ruh kudretini gösteren şayanı hayret ve tebrik bir misaldir.

.....
.....

5. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kip eklerinin fiile hangi anlamı kattığını inceleyiniz.

- Kumandanım, öyleyse isteyeceğim.
- Kip ekinin fiile kattığı anlam: **Fiil söylendikten sonraki bir zamanda gerçekleşecektir.**
- Her gün bir ekmek veriyorlar, doymuyorum.
- Kip ekinin fiile kattığı anlam: **Fiilin söylenme zamanı ile gerçekleşme zamanı aynıdır.**
- Zaferden sonra Koca Seyit'e onbaşı rütbesi verildidi.
- Kip ekinin fiile kattığı anlam: **Fiilin söylenme zamanı, gerçekleşme zamanından sonradır.**
- Kendi emeğimle çalışıp kimseye muhtaç olmadan geçinirim.
- Kip ekinin fiile kattığı anlam: **Fiil her zaman, düzenli olarak gerçekleşmektedir.**
- Seyit Onbaşı, Cevat Paşa'nın yanına üç gün sonra tekrar gelmişti.
- Kip ekinin fiile kattığı anlam: **Fiilin gerçekleştiği başkasından öğrenilmiştir.**

b. Siz de aşağıya haber kiplerinin bulunduğu cümleler yazınız. Kip eklerinin bu cümlelerdeki fiillere hangi anlamı kattığını belirtiniz.

-
- Kip ekinin fiile kattığı anlam:
-
- Kip ekinin fiile kattığı anlam:
-
- Kip ekinin fiile kattığı anlam:
-
- Kip ekinin fiile kattığı anlam:
-
- Kip ekinin fiile kattığı anlam:
-
- Kip ekinin fiile kattığı anlam:
-
- Kip ekinin fiile kattığı anlam:
-
- Kip ekinin fiile kattığı anlam:

6. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki, Çanakkale Savaşı ile ilgili görselleri inceleyiniz. Bu görsellerden hareketle duygu ve düşüncelerinizi anlatan bir kompozisyon yazınız. Yazınızda uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanınız.

Cephe gerisinde askerlere yemek dağıtımı

Cephe gerisinde ekmeklerini paylaşan Mehmetçikler

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The paper has rounded corners on the right side.

b. Yazdığınız kompozisyonu sosyal medya ortamlarında arkadaşlarınızla paylaşınız.

SONRAKİ METNE HAZIRLIK

Atatürk ile ilgili şiirler araştırınız. Bu şiirlerden hoşunuza giden birini ezberleyiniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Atatürk'le ilgili ezberlediğiniz şiiri arkadaşlarınıza okuyunuz.
2. Görsellerinden ve başlığından hareketle okuyacağınız metnin konusunu tahmin ediniz.

Metni, türünün özelliklerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

BİR MUSTAFA KEMAL VARDI

(...)

Bir Mustafa Kemal vardı, dalga dalga
Koşup gelirdi her derdine memleketin,
Düşünür bir çare bulurdu mutlaka,
Oydu bayrağı istiklal ve hürriyetin.

Bir Mustafa Kemal vardı, alev alev
Bir bakışıyla dağlar ovalar tutuşurdu.
Kürsüye çıktı mı; orada bir dev,
Orada bir vatan, bir cihan konuşurdu.

Bir Mustafa Kemal vardı, yürek yürek
Tanırdı bütün insanlarını yurdunun.
Tek başına ve bir aslanca kükreyerek
Çıkardı karşısına nice dağ gibi ordunun.

Bir Mustafa Kemal vardı, bayrak bayrak
Dalgalanırdı burcunda kalelerin.
Ağlıyoruz şimdi o burçlara bakarak
Üzüntümüz öyle büyük, öyle derin!

Bir Mustafa Kemal vardı, rüzgâr rüzgâr
Eserdi vatan dağlarında sonsuz...
Şimdi Ankara'da, Anıtkabir'de yatar.
Her yerde bir karanlık ve biz onsuz!

Ümit Yaşar OĞUZCAN

Çocuklara Şiirler
(Kısaltılmıştır.)

2. TEMA

1. ETKİNLİK

Metnin bağlamından hareketle aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Eşleştiremediğiniz sözcüğün anlamını sözlükten bulup noktalı kutucuğa yazınız.

istiklal	Herhangi bir kısıtlamaya, zorlamaya bağlı olmaksızın düşünme veya davranma.
memleket	Kalabalığa karşı konuşma yapanların önünde bulunan yüksekçe yer.
hürriyet	Üzerinde yaşadığımız toprak ve denizler, yeryüzü, dünya.
burç	Bağımsız olma durumu, bağımsızlık.
kürsü	Kale duvarlarından daha yüksek, yuvarlak, dört köşe veya çok köşeli kale çıkıntısı.
cihan	

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki dizelerde geçen altı çizili sözcüklerin gerçek anlamda mı, mecaz anlamda mı kullanıldığını belirleyiniz. Gerçek anlamda kullanılmışsa cümlelerin başına “G”, mecaz anlamda kullanılmışsa cümlelerin başına “M” yazınız.

- ... Bir bakışıyla dağlar ovalar tutuşurdu.
- ... Düşünür, bir çare bulurdu mutlaka.
- ... Orada bir vatan, bir cihan konuşurdu.
- ... Çıkardı karşısına nice dağ gibi ordunun.

- ... Tanırdı bütün insanlarını yurdunun.
- ... Üzüntümüz öyle büyük, öyle derin!
- ... Koşup gelirdi derdine memleketin.
- ... Ağlıyoruz şimdi o burçlara bakarak.

3. ETKİNLİK

Şiirde geçen aşağıdaki sözcüklerin zıt anlamlılarını kullanarak birer cümle yazınız.

var

dert

karanlık

çıkma

konuşmak

.....

.....

.....

.....

.....

4. ETKİNLİK

Aşağıdaki dizeleri inceleyip kişileştirme olan mısraların altını çizin.

ATATÜRK'Ü DÜŞÜNÜRKEN

Ne şairane mevsimdi eskiden sonbahar
Bahçeleri talan eden bir deli rüzgârı.
Kırılan dal, düşen yaprak, şaşkın uçan kuşlar
Eskiden sonbaharın bir güzelliği vardı.

Gel gör ki Atatürk'ün ölümünden bu yana
Sonbahar dahi bir tuhaf bir başka geliyor.
Vatan gerçeklerini hatırlatıp insana
Türk yüreklerimizi burka burka geliyor.

Cahit Sıtkı TARANCI
Çocuklara Şiirler

İnsanlara ait özelliklerin insan dışındaki canlı ve cansız varlıklara aktarılmasına “kişileştirme” denir. Kişileştirme bir söz sanatıdır.

5. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde “ki”nin doğru yazılıp yazılmadığını belirleyiniz. Doğru yazıldığı cümlelerin başına “D”, yanlış yazıldığı cümlelerin başına “Y” yazınız.

- ☐ ... Biliyor ki dizginleri tutan el.
- ☐ ... Yarın ki sınava çalıştınız mı?
- ☐ ... Masadaki meyveleri buzdolabına yerleştirdim.
- ☐ ... Çok çalışmış ki tüm soruları yanıtladı.
- ☐ ... Madem ki işin vardı niçin haber vermedin?

Bağlaç olan “ki” ayrı yazılır. Ancak “sanki, oysaki, mademki, belki, hâlbuki, çünkü, meğerki” sözcüklerinde “ki” kalıplaşmış olduğu için bitişik yazılır. Ek olan “-ki” ise bitişik yazılır.

2. TEMA

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde dilek (tasarlama) kipiyle çekimlenmiş fiillerin altını çiziniz. Bu kiplerin cümlelere kattığı anlamları örnekteki gibi yazınız.

Büyüklerimize saygı gösterelim.

İstek anlamı katmıştır.

Kitap okumaya zaman ayırmalıyız.

Vaktinde çalışsa daha iyi olur.

Sözümü kesmeden beni dinle.

Bu akşamki konsere ben de geleyim.

Eklendikleri fiillere dilek, tasarı anlamı katan eklere “dilek (tasarlama) kipleri” denir. Bu kipler zaman anlamı taşımaz.

7. ETKİNLİK

a. Aşağıya, Atatürk’e olan sevginizi dile getiren bir mektup yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b. Yazdığınız mektubu arkadaşlarınıza okuyunuz.

SONRAKİ METNE HAZIRLIK

Arif Nihat Asya’nın “Bayrak” şiirini defterinize yazınız.

DİNLEME METNİ

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

Arif Nihat Asya'nın "Bayrak" şiirini, türünün özelliklerine uygun olarak arkadaşlarınıza okuyunuz.

Metni, dinleme kurallarına uyarak dikkatle dinleyiniz. Metni dinlerken anlamını bilmediğiniz sözcükleri defterinize not alınız ve öğretmeninizin soracağı soruları yanıtlayınız. Dinlediğiniz metni öğretmeninizin yönlendirmesiyle canlandırınız.

BAYRAĞIMIZIN ALTINDA

1. ETKİNLİK

Metinde geçen anlamını bilmediğiniz sözcüklerden dördünü aşağıya yazınız. Yazdığınız sözcüklerin anlamını metnin bağlamından hareketle tahmin ediniz. Sonra bu sözcüklerin anlamını sözlükten bulup yazınız. Daha sonra tahminleriniz ile sözlük anlamlarını karşılaştırınız.

Sözcük	Tahminim	Sözlük Anlamı
.....		
.....		
.....		
.....		

2. ETKİNLİK

Metinde geçen aşağıdaki cümlelerden benzetme sanatı yapılanları "X" ile işaretleyiniz.

- ☐ Zafer yolunda unutamayacağım yüzlerden biri Hatice Nine'nin yüzüdür.
- ☐ Ama değerli esmer bir kösele gibi buruşuk yüzünde, ihtiyar siyah gözlerinde muradına ermiş bir ruhun huzuru ve olgunluğu vardı.
- ☐ Salihli'de, nasılsa yangın harabeleri ortasında masum kalan beş on evden birindeydim.
- ☐ Boş sokaklarda kadın erkek dolaşiyor, hep çocuklar gibi koşuşturuyorlardı.
- ☐ Birdenbire buruşuk yüzü üzerinden bir gözyaşı seli aktı; kurumuş ellerini kaldırdı, avuçlarındaki hayali, aziz bir şeyi öptü.

Aralarında ilgi kurulan iki varlık ya da kavramdan nitelik yönünden zayıf olanı, özellikleri güçlü olana aktarma sanatına "benzetme" denir.

2. TEMA

3. ETKİNLİK

Metni, Arif Nihat Asya'nın "Bayrak" şiiri ile içerik yönünden karşılaştırınız.

Bayrak	Bayrağımızın Altında
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

4. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümleleri anlam ilişkileri yönünden inceleyiniz. Amaç-sonuç anlamı taşıyanların başına "A", neden-sonuç anlamı taşıyanların başına "N" yazınız.

- ... Yanıma gelmek için birkaç defa duvara dayandı.
- ... Atatürk Türk milleti özgür olsun diye mücadele etti.
- ... Kadın, erkek, genç, yaşlı omuz omuza olduğu için Kurtuluş Savaşı'nı kazandık.
- ... Vatan toprağının bir karışını kaybetmemek için binlerce şehit verildi.
- ... Bütün bir ulus azmi, cesareti, vatanperverliğinden dolayı Atatürk'ü çok sevmiş ve
bağrına basmıştır.

5. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili fiilleri inceleyiniz. Fiillerdeki kişi eklerini, örnekteki gibi belirtiniz.

- Çalışma odasında sessizce ders çalıştık. 1. çoğul kişi eki
- Söylediklerimi atlamadan not alınız.
- Dün gece çok geç saatte uyuyabildim.
- Çocukluğunda her hafta sonu bize gelirdin.
- Yemeğe oturmadan önce ellerini yıkamalı.
- Akşamki toplantıya öğrenci temsilcileri de katılacaklar.

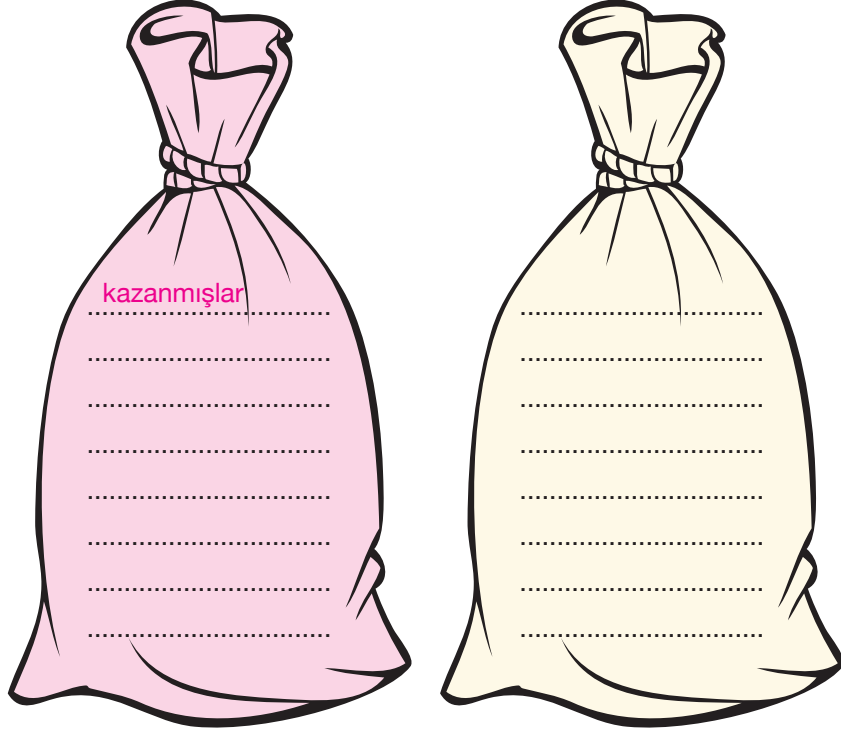

Bir işin, oluşun, durumun kim tarafından yapıldığını bildiren eklere "kişi ekleri" denir.

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki fiillerden zaman anlamı taşıyanları pembe, dilek anlamı taşıyanları sarı çuvala örnekteki gibi yazınız.

çalışıyor	sevseler
çizmeliyim	susacaksın
öğrendik	yaşlanalım
anlatmışsınız	topla
beklesek	dinliyoruz
yanıtladı	buluşmalıyız
yazıyorum	yapayım
düzenlese	kazanmışlar

7. ETKİNLİK

Aşağıya “vatan, bayrak, millet, bağımsızlık” temalarına uygun bir şiir yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

MUHTEŞEM KÛT'ÜL AMÂRE ZAFERİ

Heyecanlıydı Ali,

Öğretmeni ödev vermişti, Kut'ül Amâre Zaferi'ni anlatacaktı.

Salih Dede'yi buldu kütüphanesinde.

Merakla sorunca o muhteşem zaferi, ihtiyar adam hüzünle gülümsedi, anlatmaya başladı:

Kut'ül Amâre, Dicle Nehri kıyısında kasabaydı o zamanlar. Basra Körfezi'nin kuzeyinde, Bağdat'ın güneyinde...

İngilizler göz dikmişlerdi Osmanlı topraklarındaki zenginliğe.

Bin türlü bahaneyle savaş çıkıpı aldılar yanlarına Hint birliklerini. Büyük bir orduyla işgal ettiler. Basra'yı, Kut'ül Amâre'ye dayandılar. 1914 sonbaharıydı.

Albay Nureddin Bey'le yiğit askerler Kut'ül Amâre'yi savundular ölümüne.

Ama... Bitti savaş malzemesi.

Şehit oldu Mehmetçikler.

25 Eylül 1915'te düştü Kut'ül Amâre. İngilizlere göre, nazlı Bağdat'ı artık almak kolaydı.

Mağluptu Osmanlı kuvvetleri, işi bitmişti düşmana göre.

Ama hesap edememişlerdi bizim cesaretimizi, yiğitliğimizi.

Selmân-ı Pâk'ta mevzilendi Osmanlı yiğitleri.

Hazırlandılar savunma savaşına bütün imanlarıyla. Yendiler İngilizleri.

Düşman Kut'ül Amâre'ye çekilmek zorunda kaldı. Osmanlı ordusu da kuşattı burayı. İngiliz kolordusu geçti hücumla. Kuşatmayı kırmak istiyordu aklınca. 6 Ocak 1916 tarihiydi. Çok çetin bir savaş oldu. Cesur askerlerimiz koyunca ortaya canlarını, Şeyh Saad Muharebesi'nde zafer Osmanlı'nındı. İngiliz durmuyordu, saldırdılar yine! Yiğitlerimiz yazdı destan!

13 Ocak'ta Vadi Muharebesi'nde yendik İngilizleri. 21 Ocak'ta Hannah'ta şanlı askerlerimiz düşmanı püskürttü geri.

Ama bıkmıyordu İngilizler. Mart başında tekrar taarruza geçtiler, Sabis'te. Miralay Ali İhsan Bey komutanıydı 13. Kolordu'nun. Mağrur İngiliz'e iyi bir ders verdi. 19 Nisan'da Osmanlı kuvvetlerinin başındaydı Miralva Halil Kut Paşa, yiğitleriyle İngiliz'in güçlü ordusuna karşı kazandığı zafer muhteşemdi. Çok çaresizdi İngilizler, Rusya'dan istediler yardım.

Sonuçsuz kaldı Rusların da Osmanlı'ya saldırısı. Kurtuluş ümidi kalmamıştı İngiliz generalin, Halil Paşa'ya yazıp mektup, dedi ki:

"Kut'ül Amâre'yi teslim etmeye hazırız." Kahraman Halil Paşa cevap verdi: "Birlik, silah ve cephaneleri teslim etmeniz şart."

Beş aylık kuşatmanın ardından, 29 Nisan'da teslim oldu mağrur İngiliz'in komutanı Townshend, Osmanlı'ya; 13 general, 481 subay ve 13.300 eriyle birlikte. Bu muhteşem zafer bizim tarihimize altın harflerle yazıldı.

Git anlat arkadaşlarına, iyi öğrensinler; layık olunmalı bu destana."

Suzan ÇATALOLUK

Diyanet Çocuk dergisi

TEMA DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

A. Aşağıdaki metni okuyunuz.

Düğün, onun varlığı ile son sınırına ulaşan bir neşe içinde. Ata, ayrılmak üzere ayağa kalkınca kendisini uğurlamak için halk sıra ile diziliverdi. Sevecen bakışlarını sağa sola yönelterek yavaş yavaş ilerlerken bir yerde durakladı, sonra durdu. Elini yedi sekiz yaşlarında bir kız çocuğunun başına uzattı.

Çocuğun arkasında yer alan ve annesi ile babası olduğu belli olan çifte yavaşça seslendi:

— Öpeyim mi?

Herkesi derinden duygulandıran bu isteği anne ve babanın nasıl yerinde bir saygı ile karşıladıkları kestirilebilir.

Atatürk, çocuğu iki eli ile kaldırdı. Öptü ve yere bıraktı. Fakat sahne bununla kapanmış olmadı.

Uyanık ve duygulu çocuk,

— Ben de öpeyim. Ne olursunuz Atatürk, ben de sizi öpeyim, diye direndi.

Atatürk, belki de hiç ummadığı hâlde kendisine babalık mutluluğu tattıran bu içten davranışı, çocuğu bir daha yerden alarak yüzüne yaklaştırmakla karşıladı.

Bilmiyorum, halk bu dokunaklı sahneyi, yaşlı gözlerle, alkışlarla kutlarken o çelik iradeli insanın da iki damla gözyaşını tutmadığını görebilmiş miydi?

Mehmet Ali AĞAKAY
Anılarla Atatürk
haz.: Mevlüt KAPLAN

B. Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. Metnin türü nedir? Niçin?

.....

.....

2. Metnin konusu ve ana fikri nedir?

.....

.....

.....

3. Metne uygun başlık ne olabilir?

.....

4. Metinde Atatürk'ün hangi kişilik özelliklerine değinilmiştir?

.....

.....

.....

C. Atatürk'ün aşağıdaki sözlerini ilgili olduğu konularla eşleştiriniz.

1. Yalnız bir tek şeye ihtiyacımız vardır: Çalışkan olmak. Para ve onun doğal sonucu olan rahatlık ve mutluluk yalnız ve ancak çalışanların hakkıdır.
2. Özgürlüğün de eşitliğin de adaletin de dayanak noktası ulusal egemenliktir.
3. Dilin ulusal ve zengin olması, ulusal duygunun gelişmesinde başlıca etkindir. Türk dili, dillerin en zenginlerindendir. Yeter ki bu dil bilinçle işlensin.
4. Ulusları kurtaranlar, yalnız ve ancak öğretmenlerdir. Öğretmenlerden, eğiticiden yoksun bir ulus henüz ulus adını alma gücünü kazanmamıştır.

a. Dilimize verdiği önem

b. Çalışkanlık

c. Öğretmenlere verdiği değer

ç. Vatan Sevgisi

d. Millet egemenliği

Ç. Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

- (...) 1. Dilek kipleri eklendikleri fiillere zaman anlamı katmaz.
- (...) 2. Bağlaç olan ki "sanki, oysaki, mademki, belki, hâlbuki, çünkü, meğerki" sözcüklerinde kalıplaşmış olduğu için bitişik yazılır.
- (...) 3. Bir kişinin başından geçen ya da tanık olduğu olayların anlatıldığı yazı türüne hikâye (öykü) denir.
- (...) 4. "Okuduğumuz her kitap hayatımıza ışık tutar." cümlesinde "ışık" sözcüğü gerçek anlamda kullanılmıştır.
- (...) 5. "1919 yılı Mayıs'ının 19'uncu günü Samsun'a çıktım." cümlesinde altı çizili fiil haber kipiyle çekimlenmiştir.
- (...) 6. Bir cümlede özel olarak vurgulanmak istenen sözler tırnak içine alınır.

D. Aşağıdaki soruların doğru yanıtlarını işaretleyiniz.

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "ki"nin yazımında yanlışlık yapılmıştır?

- A) Tam oturacaktım ki kapı çaldı.
- B) Her şeyi anlatsın ki ona yardımcı olabilelim.
- C) Önümüzde ki hafta Ankara'da kitap fuarı açılacak.
- D) Dilimizdeki yozlaşmanın en temel sebebi yanlış kullanımlardır.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde benzetme yapılmıştır?

- A) Bayrağımız gururlu bir şekilde dalgalanıyor.
- B) Kut'ül Amâre'de askerlerimiz aslan gibi mücadele etmiştir.
- C) Türkiye gibi şanlı bir tarihi olan başka ülke yoktur.
- D) Vatan toprağı dile gelse nasıl anlatırdı Çanakkale Zaferi'ni?

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili fiil haber kipiyle çekimlenmemiştir?

- A) Bir an olsun yanımızdan ayrılmadı.
- B) Yarışmada dereceye girenlere ödülleri verilecek.
- C) Yaşlı adam her gün bu parka gelip kuşlara yem verir.
- D) Başarılı olmak istiyorsanız düzenli çalışmalısınız.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisi amaç-sonuç anlamı taşımaktadır?

- A) Aradan uzun yıllar geçtiği için komşumuzu tanıyamadım.
- B) Cumhuriyet Bayramı'nda konuşma yapmak için hazırlanıyor.
- C) Düzenli olarak spor yaptığından sağlık sorunları yaşamadığını söyledi.
- D) Kalp çarpıntılarının nedeni kahveyi fazla tüketmesiymiş.

5. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili fiillerden hangisi farklı kişi ile çekimlenmiştir?

- A) Farklılıkların hayatımıza renk kattığını öğrendik.
- B) Konuklarımızı bahçe kapısının önünde karşılalım.
- C) Öğretmeninizden izin alarak konuşmaya başlamalısınız.
- D) Dalgaların kıyıya hırçınca vuruşunu dinliyoruz.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde dilek anlamı taşıyan bir fiil kullanılmıştır?

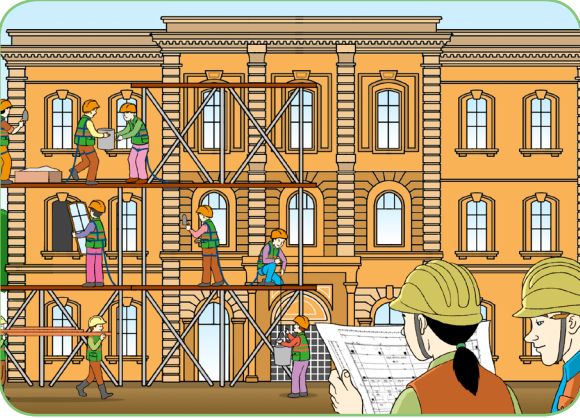
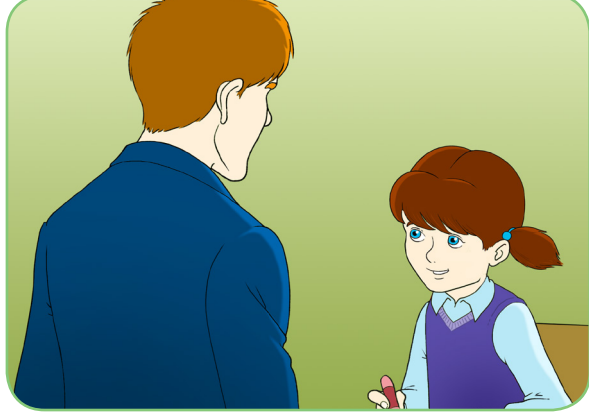
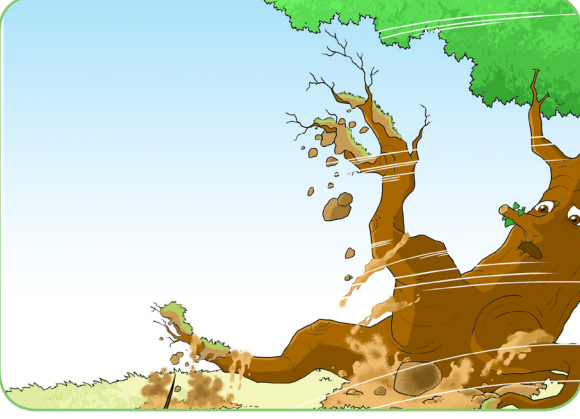
- A) Sonbaharda göçmen kuşlar başka diyarlara uçuyor.
- B) Zamanın hızla geçtiğini takvim yapraklarından anlarız.
- C) Ne mücadelelerle kazanıldı bu vatan toprağı.
- D) Engeller karşısında umutsuzluğa kapılmadan ilerleyelim.

SONRAKİ METNE HAZIRLIK

“Jean De La Fontaine (Jan Dö La Fonten)” ve “Ezop” hakkında araştırma yapınız. La Fontaine'in bir fablını, arkadaşlarınıza anlatmak üzere okuyunuz.

3. TEMA

DUYGULAR

TEMADAKİ METİNLER

MEŞE İLE SAZ

KÜÇÜK ÇOCUK

YIKMAK KOLAY

SÖZCÜKLERİN GÜCÜ (DİNLEME METNİ)

GÜLER YÜZ (SERBEST OKUMA METNİ)

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. “Jean De La Fontaine” ve “Ezop” hakkında yaptığınız araştırmalardan edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. La Fontaine’in bir fablını arkadaşlarınıza anlatınız.

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

MEŞE İLE SAZ

Meşe, bir gün saza demiş:

— Doğrusu Tanrı size gadirlik etmiş.

Minnacık serçe konsa üstünüze

Beliniz bükülüverir.

Suları ürperten seher yeli

Baş eğdirir size.

Bir de benim şu dağ gibi gövdeme bak!

Güneş bile zor giriyor içime,

Fırtına dallarıma oyuncak.

Her esen yel sana bora,

Bana kasırgalar meltem.

Bari gelip gölgede yaşasan da

Üzerine kanat gersem.

Ama sizin soy nedense gider

Sulu, rüzgârlı yerlerde biter.

Acıyorum sizlere,

Doğa haksızlık etmiş sazlara.

— İyi yüreklisin, demiş saz meşeye,

Eksik olma ama bizim için üzülme.

Benden çok sen kork rüzgârdan.

Ben eğilirim, kırılmam.

Doğru, bugüne kadar dayanmışsın,

Dimdik durmuş, boyun eğmemişsin.

Ama sertin sert var,
 Bir gün, bakarsın, sana da çatar.
 Demeye kalmamış rüzgâr patlamış,
 Bir karayel, bir karayel ki...
 O güne dek kimseler rastlamamış
 Böyle belalisına.
 Rüzgârlar anası kuzey,
 En azgın oğlunu salmış dünyaya.
 Saz eğilmiş, meşe dayanmış,
 Derken karayel artıkça artmış.
 Sonunda birdenbire gelmiş meşenin hakkından.
 Göklere değen başını sermiş yere,
 Köklerini çıkarmış yedi kat yerden.

Jean De La FONTAINE
 Masallar
 (çev.: Sabahattin EYÜBOĞLU)

Jean de La Fontaine (Jan Dö La Fonten), 1621-1695 yılları arasında yaşamış Fransız masal yazarıdır. Şiir, manzum, masal, hikâye türlerinde birçok eser verdi. Masallarında çeşitli hayvanları başarıyla konuşturarak insanları, insanların davranışlarını ve toplumun kötü yanlarını dile getirerek eleştirmiştir. “La Fonten Hikâyeleri, La Fonten Masalları, Masallar, Astre” yazarın başlıca eserleridir.

3. TEMA

1. ETKİNLİK

a. Aşağıda anlamları verilen sözcükleri metinden bulup noktalı yerlere yazınız.

-: Haksızlık, acımasızlık, merhametsizlik.
.....: Korku, üşüme vb. yüzünden aniden titremek.
.....: Cins, tür, çeşit.
.....: Hak ve adalete aykırılık.
.....: İçinden çıkılması güç, sakıncalı durum.

b. Aşağıdaki bulmacada, metinde adı geçen rüzgâr çeşitleri gizlenmiştir. Bunları bulup bulmaca üzerinde işaretleyerek gösteriniz.

K	A	S	I	R	G	A	N	E	K
O	L	D	U	B	M	D	E	M	A
E	M	E	L	O	İ	N	E	O	R
S	E	H	E	R	Y	E	L	İ	A
L	A	C	A	A	Ğ	I	M	D	Y
M	E	L	T	E	M	E	M	E	E
L	F	I	R	T	I	N	A	İ	L

c. İşaretlemediğimiz harfleri sırasıyla yazarak bu harflerin oluşturduğu atasözünü belirleyiniz.

.....
.....

2. ETKİNLİK

Metnin hikâye unsurlarını ilgili kutucuklara yazınız.

Mekân

.....
.....

Zaman

.....
.....

Varlık Kadrosu

.....
.....

Olay

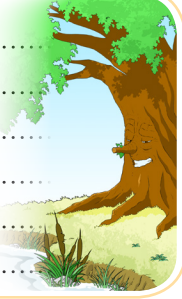
.....
.....

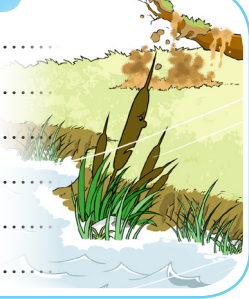
3. ETKİNLİK

Metne göre meşe ile sazı kişilik özellikleri yönünden karşılaştırınız.

Meşe

Saz

4. ETKİNLİK

Aşağıya, metinde geçen cümlelerden konuşurma sanatı bulunanları yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

İnsan dışındaki canlı ve cansız varlıkları insan gibi konuşurma sanatına “konuşurma (intak)” denir.

5. ETKİNLİK

Aşağıdaki karikatürde anlatılmak isteneni açıklayınız.

3. TEMA

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde geçen çekimli fiillerin altını çizerek özelliklerini örnekteki gibi belirtiniz.

- Güneş bile zor girişiyor içime. → girmek fiili, şimdiki zamanın 3. tekil kişisi
- Bugüne kadar dayanmışsın. →
- Ben eğilirim, kırılmam. →
- Derken karayel arttıkça artmış. →
- Meşe ile saz ormanda konuşuyorlar. →
- Her zaman alçak gönüllü olmalıyız. →

Bir fiilin kip ve kişi ile ifade edilmesine “çekimli fiil” denir.

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki fablı kendi cümlelerinizle tamamlayınız.

ASLAN İLE FARE

Pençesi dibinde bir aslanın,
Dalgınlıkla bir fare çıkıverdi.
Bu fırsatı kullanmadı sultanı ormanın.
Fareye dokunmayıp bir büyüklük gösterdi.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

SONRAKİ METNE HAZIRLIK

Öğretmenlerin, öğrencilerinin kişisel ve sosyal gelişimlerine etkilerini araştırınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Yetenekli olduğunuz bir alan var mı? Yeteneklerinizi geliştirmek için neler yapıyorsunuz? Arkadaşlarınıza açıklayınız.
2. Araştırmanızdan edindiğiniz bilgilere göre öğretmenlerin, öğrencilerinin kişisel ve sosyal gelişimlerine etkilerini açıklayınız.

Metni vurgu, tonlama ve telaffuza dikkat ederek okuyunuz.

KÜÇÜK ÇOCUK

Bir zamanlar küçük bir çocuk okula başlamış.

Oldukça küçük bir çocukmuş.

Okulsa büyük bir okulmuş.

Ama küçük çocuk, bahçe duvarından sınıfına yürüyerek gideceğini keşfettiğinde Mutlu olmuş.

Bundan sonra okul ona eskisi kadar büyük görünmemeye başlamış.

Bir sabah

Küçük çocuk okuldayken

Öğretmeni seslenmiş:

“Bugün resim yapacağız.”

Küçük çocuk çok sevinmiş.

Resim yapmayı çok sevmiş.

Her türlü resim yapabilirmiş:

Aslanlar, kaplanlar,

Tavuklar, inekler,

Trenler ve tekneler.

Mum boyalarını çıkarmış

Ve başlamış çizmeye.

Ama öğretmeni,

“Bekleyin! Daha başlamayın.” diye bağırılmış.

Ve herkes hazırlanana kadar beklemişler.

“Şimdi...” demiş öğretmeni,

“Çiçek resmi yapacağız.”

Küçük çocuk sevinmiş.

Çiçek resmi yapmayı çok sevmiş.

Güzel güzel çiçekler yapmaya başlamış.

Pembe, portakal rengi ve mavi rengârenk çiçekler.

Ama retmeni,

“Bekleyin! Ben size nasıl yapacağınızı göstereceğim.” demiş.

Tahtaya bir ek resmi çizmiş.

Sapı yeşil, kendi kırmızıymış.

“İşte böyle. Tamam, şimdi başlayabilirsiniz.” demiş retmeni.

Küçük ocuk, retmeninin çizdiği eğe bakmış.

Sonra da kendi eğine.

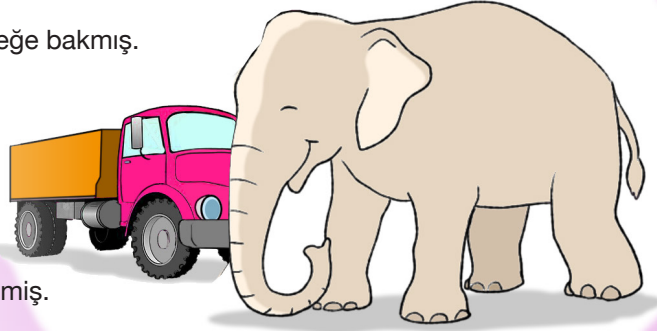
Kendi çizdiği eği daha fazla sevmiş.

Ama bunu söylememiş.

Kağıdın teki yüzünü çevirmiş.

Ve retmeninkine benzer bir ek çizmiş.

Yeşil saplı, kırmızı renkli bir ek.

Başka bir gün

Küçük ocuk kapıyı

Kendi başına aabilmeyi başardığında

retmeni, “Bugün hamur çalışacağız.” demiş.

Küçük ocuk çok sevinmiş.

Hamurla oynamayı çok severmiş.

Hamurdan çeşitli şeyler yapabiliirmiş:

Yılanlar, kardan adamlar,

Filler, fareler,

Arabalar, kamyonetler...

Ve hamurunu yoğurmaya başlamış.

Ama retmeni,

“Bekleyin! Daha başlamayın.” diye bağırmış.

Ve herkes hazırlanana kadar beklemişler.

“şimdi!” demiş retmeni,

“Tabak yapacağız.”

Küçük ocuk çok sevinmiş.

Tabak yapmayı çok severmiş.

Çeşitli boylarda ve şekillerde tabaklar yapmaya başlamış.

Ama öğretmeni,
 “Bekleyin! Ben size nasıl yapılacağını göstereceğim.” demiş.
 Ve herkese derin bir tabak nasıl yapılır göstermiş.
 “İşte böyle. Tamam, şimdi başlayabilirsiniz.” demiş öğretmeni.

Küçük çocuk, bir öğretmenin yaptığı tabağa bakmış,
 Bir de kendi yaptığına.
 Kendi yaptığı tabağı daha çok beğenmiş.
 Ama bunu kimseye söylememiş.
 Hamurunu tekrar top hâline getirmiş
 Ve öğretmeninkine benzer bir tabak yapmış.
 Bu, derin bir tabakmış.

Çok geçmeden küçük çocuk beklemeyi öğrenmiş.
 İzlemeyi de,
 Öğretmeninkine benzer şeyler yapmayı da.
 Çok geçmeden
 Kendine özgü şeyler yaratamaz olmuş.
 Daha sonra küçük çocuk ve ailesi,
 Başka bir şehirde
 Yeni bir eve taşınmışlar.
 Ve küçük çocuk başka bir okula gitmek zorunda kalmış.

Bu okul, diğer okuldan
 Daha da büyükmüş.
 Ve dışarıdan içeriye açılan bir kapısı da yokmuş.
 Oldukça büyük basamaklardan çıkmak zorundaymış.
 Sınıfına ulaşmak için bir de uzun bir koridordan yürümek zorundaymış.
 Daha ilk gün
 Öğretmeni, “Bugün resim çizeceğiz.” demiş.

Küçük çocuk çok sevinmiş.
 Öğretmenin komut vermesini beklemiş. Ama öğretmen hiçbir şey söylememiş.
 Sadece sınıfın içinde, öğrencilerin arasında gezinmiş.
 Küçük çocuğun yanına gelince,
 “Resim çizmek istemiyor musun?” diye sormuş.

“İstiyorum.” demiş küçük çocuk. “Ne çizeceğiz?”
Öğretmeni, “Buna sen karar vereceksin.” demiş.
“Nasıl çizeceğim.” diye sormuş küçük çocuk.
“Nasıl istersen öyle.” demiş öğretmeni.
“Hangi renkle boyayacağız?” diye sormuş küçük çocuk.
“Hangi renkle istersen onunla.” demiş öğretmeni.
“Eğer herkes aynı resmi çizerse, aynı renkle boyarsa,
Kimin yaptığını nasıl anlayabilirim?” demiş öğretmeni.
“Bilmiyorum.” demiş küçük çocuk
Ve pembe, portakal rengi ve mavi çiçekler yapmaya başlamış.
Yeni okulunu çok sevmiş.
Ön kapıdan sınıfa bir kapısı olmasa bile!

Helen E. BUCKLEY (Helen E. BAKLİ)

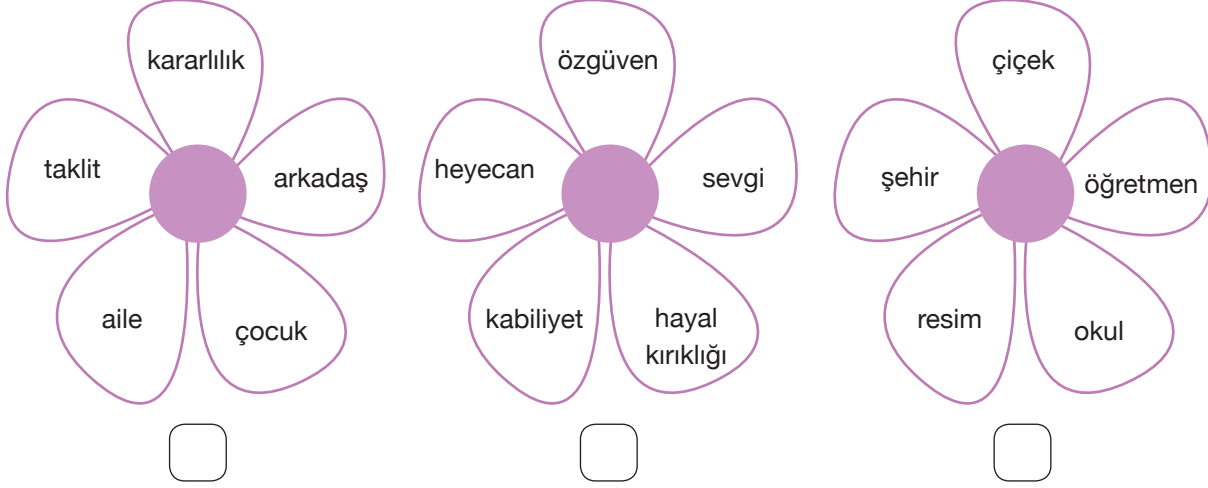
Tavuk Suyuna Çorba

çev.: Şerife KÜÇÜKAL

1. ETKİNLİK

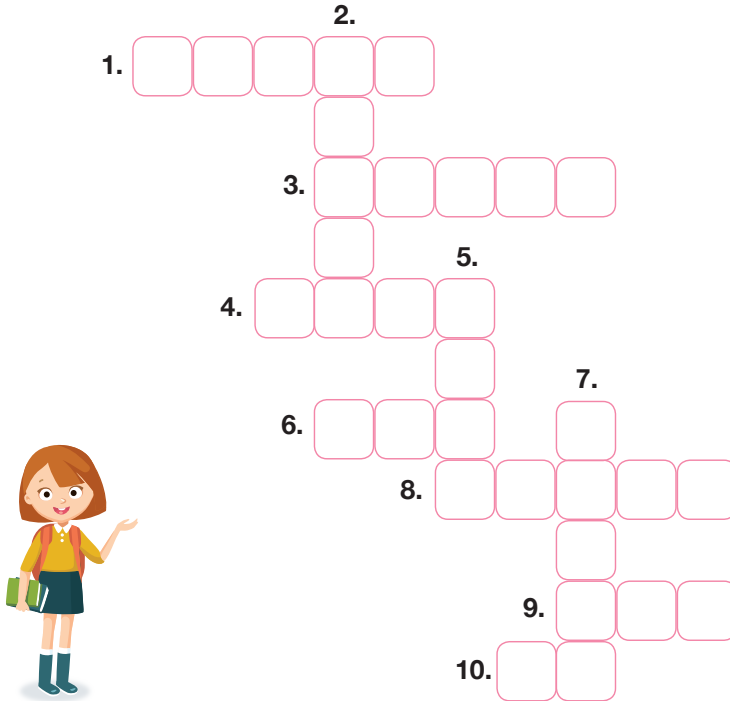
a. Aşağıdaki sözcüklerden hangilerinin metinde geçtiğini belirleyip işaretleyiniz.

b. İşaretlemediğiniz sözcüklerin metinle ilişkisini kurunuz.

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki sözcüklerin zıt anlamlılarını ilgili kutucuklara yazarak bulmacayı çözünüz.

1. küçük

2. mutlu

3. çirkin

4. sonra

5. yeni

6. az

7. sığ

8. dışarı

9. son

10. arka

3. TEMA

3. ETKİNLİK

Okuduğunuz metnin türü hikâyledir. Aşağıdaki cümlelerden hangileri metnin ana fikri olabilir? İşaretleyiniz.

- ☐ Öğrencileri sınırlandırmak onların öz güvenlerini yok eder.
- ☐ Başkasının izinden giden, kendi izini bırakamaz.
- ☐ Taklit etmek bizi başarılı kılar.
- ☐ Öğrencilerin yeteneklerinin geliştirilmesinde öğretmenler kılavuz olmalıdır.
- ☐ Öğretmenler, öğrencilerine aynı şekilde düşünmeyi öğretmelidir.

4. ETKİNLİK

Metindeki öğretmenlerden hangisinin öğrencilerine yaklaşımını doğru buldunuz? Nedenini belirterek aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

5. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde iki nokta (:) işaretinin hangi amaçla kullanıldığını cümlelerin altlarına yazınız.

1. Hamurdan çeşitli şeyler yapabilmiş: yılanlar, kardan adamlar, filler, fareler, arabalar, kamyonetler...

.....

.....

2. Öğretmen:

— Bekleyin! Ben size nasıl yapacağınızı göstereceğim.

.....

.....

3. Yalnız tek bir şeye ihtiyacımız vardır: Çalışkan olmak.

.....

.....

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki fiilleri istediğiniz kiplere göre çekimleyip örnekteki gibi yazınız.

	yapmak	başlamak	sevinmek	beğenmek
	gelecek zaman kipi			
1. tekil kişi:	yapacağım			
2. tekil kişi:	yapacaksın			
3. tekil kişi:	yapacak			
1. çoğul kişi:	yapacağız			
2. çoğul kişi:	yapacaksınız			
3. çoğul kişi:	yapacaklar			

7. ETKİNLİK

a. “Heykeltıraş mermere ne ise öğretmen de çocuğa odur.” sözünden hareketle aşağıya bir yazı yazınız. Yazınızda; giriş, gelişme, sonuç bölümlerine dikkat ederek düşüncelerinizi açıklayınız.

[illegible]

b. Yazınızı yazım ve noktalama açısından inceleyiniz. Yazınızda yazım ve noktalama açısından bir yanlışlık varsa bunları düzelterip yazınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

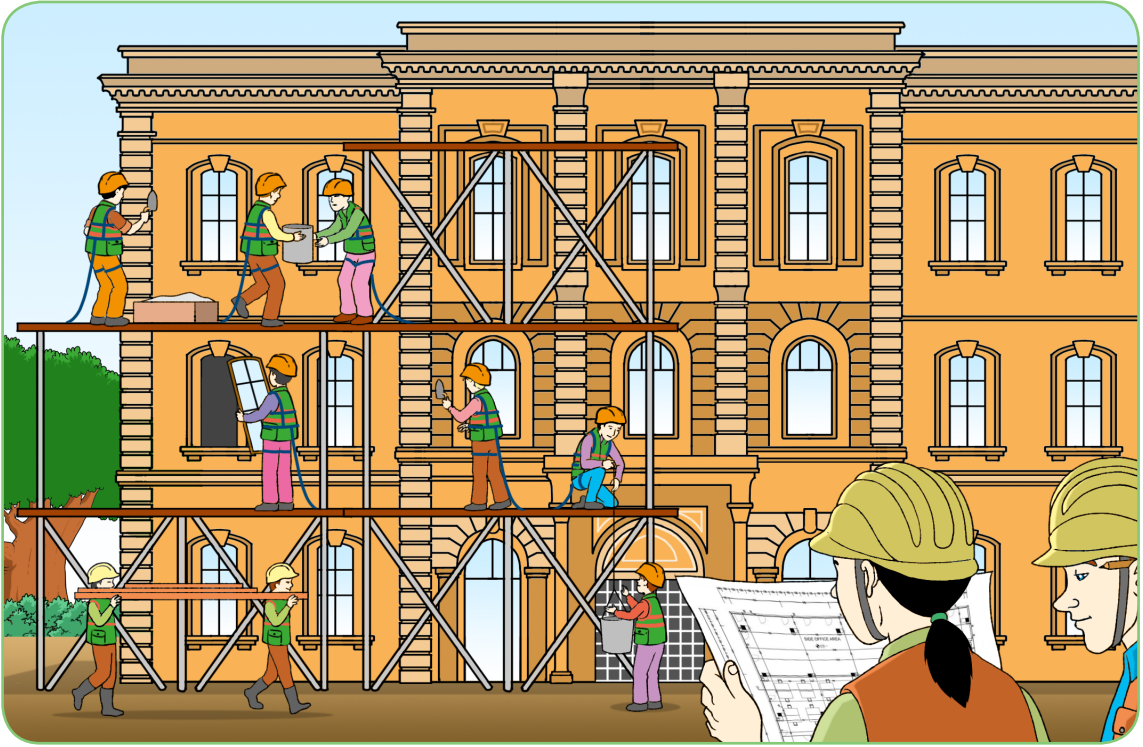
SONRAKİ METNE HAZIRLIK

Sınıfa tahta bloklar getiriniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Sınıfa getirdiğiniz tahta bloklardan bir kule yapınız.
 - Kuleyi yapmak ne kadar zamanınızı aldı? Şimdi kuleyi yıkınız. Kuleyi yıkmak ne kadar zamanınızı aldı?
 - Sizce yapmak mı, yoksa yıkmak mı daha kolay? Neden? Arkadaşlarınızla tartışınız.
2. Yaptığınız etkinlikten ve başlığından hareketle okuyacağınız metnin konusunu tahmin ediniz.

Metni, önce sessiz, sonra sesli okuyunuz.

YIKMAK KOLAY

Güzel bir bina ne kadar zor yapılıyor! Ne kadar emek ve bilgi istiyor! Önce bir mimar bulacaksınız güzel bir plan çizecek. Sonra bina yapmasını bilen insanları toplayacaksınız. Binanın gösterişli ve sağlam olmasını istiyorsanız bunların da iyilerini, ustalarını bulmanız lazım. Duvarcının iyisi, demircinin bilmiş, marangozun ustası... Malzeme de iyi cinsten olmalı.

Sonra zaman ister. Güzel bir bina çabucak yapılamaz. Aylarca, belki bir sene uğraşılacak; bir hata işlenmemesine dikkat edilecek. Yoksa bina, en ufak bir sarsıntıda çöküverir; bütün emekler boşa gider. Ama bilgili insanlar, iyi yetişmiş ustalarla ve uzun uzun emek harcadıktan sonra ortaya çıkan bina gözleri ve gönülleri okşar; karşısına geçer, onu hayranlıkla seyredersiniz. Çok uğraşmışsınızdır ama bir eser vücuda getirdim diye de haklı olarak övünebilirsiniz.

Bir de böyle bir binayı yıkmayı düşününüz. Ne mimara ne mühendise ne bilgili duvarcılara ne usta marangozlara ne iyi yetiştirilmiş demircilere ihtiyaç vardır. Yalnız kazma sallamasını bilen, duvarların altında kalmayacak kadar kendisini korumasını becerebilen birkaç adam o canım binayı, bunca emek ve bilgi ile senelerce çalışarak meydana getirilmiş eseri, birkaç haftada yerle bir ederler. Onlara “Haydi

yapın bakalım bunu yeniden!” desenez yüzünüze aval aval bakarlar ve çekip giderler... Çünkü yıkmak için sadece kazma sallamayı bilmek yeter ve bunun için fazla bir hünere, okullarda okuyup fakültelerden diploma almaya ihtiyaç yoktur. Yapıcı insanlar yetiştirmek uğrunda okullar açmak gerekirken yıkıcı yetiştirmek için buna gereksinim yoktur.

Yıkmak yalnız binada değil, her alanda, her kurulu düzende kolaydır. Bir düzen emekle, bilgi ile kurulu; bilgiden yoksun insanlar onu kolaylıkla bozabilirler. Bir makineyi yapmak ve işletmek nelere bağlıdır, pekâlâ bilirsiniz. O makineyi dünyanın iyi yetiştirilmiş, birinci sınıf mütehassısı vücuda getirebilir; işletmek için ise gene zeki ve bilgili insana ihtiyaç vardır. Ama o makineyi bozmak için ne zekâ ister ne bilgi. Bilgisizlik makineyi berbat etmek için yeter de artar bile!

Ne yazık ki yapmanın zor, yıkmamanın kolay olması ucuz başarılar elde etmek hevesinde olan insanları yıkıcı olmaya teşvik ediyor. Yıkmak da başarı mıdır, diyeceksiniz. Öyle görünür şüphesiz. Ama yerine bir şey yapmaya gücü yetmeyenlerin yıkıcılığı, sadece bir varlığı ortadan kaldırmakla sonuçlanır. Bu da marifet değildir. Onun için ancak yapmak uğrunda yıkmamanın bir manası olabilecektir. Bu da bilgili insanların elinde, cahillerin değil; bir şey yapmaya muktedir insanlar tarafından düşünülp taşınılarak yapılsa faydalı sonuçlar doğurabilir.

Bunun içindir ki yıkıcı olarak ortaya çıkan insanların, iyi bir şey yapmaya yeter güçleri olup olmadığını iyice yoklamak gerektiğine inanıyorum. Eğer bunlar sadece yıkıcı iseler tahrip etmekten başka bir sonuç elde edemezler. Her şeyi yıkarlar ve sonunda ortada yıkıntıdan başka bir şey kalmaz.

Çocukları bilirsiniz. Dünyaya hiçbir şey bilmeden geldikleri için yapmayı öğreninceye kadar yıkmak, kırmak ve bozmakta mahir olurlar. Sonra yavaş yavaş yapmayı öğrenir, yıkıp bozmamaya çalışarak yapıcı olmanın yolunu tutarlar. Bizim ise yapıcı insanlara çok ihtiyacımız vardır.

Şevket RADO

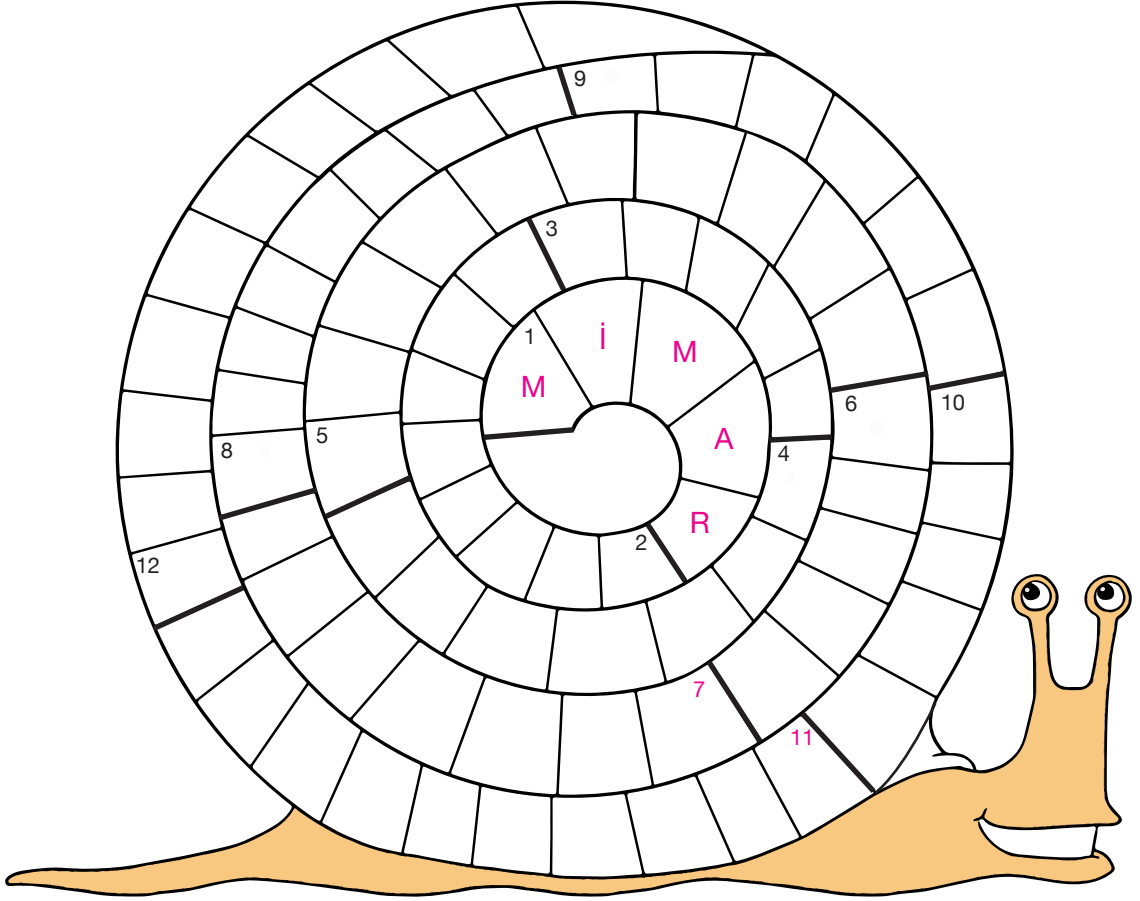
Saadet Yolu

Şevket Rado, 1913-1988 yıllarında yaşamıştır. Edebiyat yaşamına şiirleri ile başladı. Daha sonraları çalıştığı gazetelerdeki fıkraları ile tanındı. “Eşref Saat, Ümit Dünyası, Aile Sohbetleri, Hayat Böyledir” sanatçının eserlerinden bazılarıdır.

1. ETKİNLİK

Metinde geçen ve aşağıda anlamları verilen sözcükleri belirleyip örnekteki gibi bulmacaya yerleştiriniz.

1. Yapıların planını yapıp bunların gerçekleşmesini sağlayan kişi.
2. Ağaç işleriyle uğraşan ve ağaçtan çeşitli eşya yapan usta.
3. Beceri isteyen ustalık, beceriklilik.
4. Bir üniversitenin, öğrenim alanı veya uzmanlık konusu bakımından ayrılmış kollarından her biri.
5. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kişi.
6. İstek, eğilim, arzu.
7. Ustalık, hüner, uzmanlık.
8. Bir şeyi yapmaya, başarmaya gücü yeten.
9. Yıkma, kırıp dökme, harap etme, bozma.
10. Uzman, işini iyi bilen, usta.
11. Eksikliği duyulan şey, ihtiyaç.
12. Gösterişi çok olan.

2. ETKİNLİK

Metinde geçen aşağıdaki deyimleri, anlamlarıyla eşleştiriniz. Eşleştiremediğiniz deyimın anlamını boş kutuya yazınız.

vücuda getirmek

Konuyu bütün yönleriyle inceleyip ona göre davranmak.

gözü okşamak

Bırakıp gitmek, ayrılmak.

gücü yetmek

Yokken var olmak, meydana çıkmak.

ortadan kaldırmak

Harcanan emek, para hiçbir işe yaramamak, olumlu bir sonuca ulaşmamak.

düşünüp taşınmak

Çaba göstermek.

yolunu tutmak

Meydana getirmek, var etmek.

çekip gitmek

Yok etmek.

ortaya çıkmak

Göze hoş görünmek.

boşa gitmek

Eldeki imkânlarla üstesinden gelmek.

emek harcamak

Benimsemek, gereğini yerine getirmek.

gönlü okşamak

.....

3. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. Yazara göre iyi bir bina yapmak için neler gerekiyormuş?
2. Yazara göre yapıcı ve yıkıcı insanlar arasındaki farklar nelermiş?
3. Yazara göre yıkmanın başarılı olabilmesi için ne gerekiymiş?
4. Yazara göre çocuklar yapıcı olmayı nasıl öğrenirmiş?

3. TEMA

4. ETKİNLİK

Metnin konusunu, ana fikrini ve yardımcı fikirlerini aşağıya yazınız.

Metnin konusu:

.....
.....
.....
.....

Metindeki yardımcı fikirler:

.....
.....
.....
.....

Metnin ana fikri:

.....
.....
.....
.....

5. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümleleri anlam ilişkisi yönünden inceleyiniz. Koşul-sonuç anlamı taşıyan cümlelerin başındaki kutucuğa “✓” işareti koyunuz.

☐

Binanın sağlam olmasını istiyorsanız işin ustalarını bulmanız gerekir.

☐

Yıkmaq için sadece kazma sallamayı bilmek yeter.

☐

İşler düşünölüp taşınılarak yapılırsa faydalı sonuçlar alınabilir.

☐

Yıkıcı olabilirsiniz ama yerine yeni bir şeyler yaparsanız.

☐

Bir eser ortaya çıkardım diye övünebilirsiniz.

Bir yargının gerçekleşmesinin başka bir yargı ya da duruma bağlı olduğunu anlatan cümlelere “koşul (şart) cümlesi” denir.

6. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki metinleri okuyunuz.

O gün hava çok sıcak olduğu için balkonda ders çalışıyordum. İçeriye göre biraz daha esintiliydi burası. Ertesi gün iki dersten sınavım vardı. Birçok arkadaşım gibi derslerime günü gününe hazırlanmadığım için sınav öncesi çok fazla çalışmak zorunda kalıyordum. Yine de yeterli olmuyordu. Her defasında pişman oluyor, dersleri biriktirmek için kendime söz veriyordum. Sonra bu sözümü ve çektiğim sıkıntıyı unutuyor, yine günü gününe çalışmıyordum.

Bu kitap için yazılmıştır.

Hepimiz eleştirilmekten kaçırız. Oysa tam tersine bunu kendiliğimizden istememiz, gelin bizi eleştirin dememiz gerekir. Hele eleştirme bir ders değil de bir karşılıklı konuşma gibi olursa... Biri çıkıp bizim düşüncemizin tersini söyledi mi onun doğru söyleyip söylemediğine değil, doğru yanlış kendi düşüncemizi savunmaya bakarız. Bizi düzeltmek isteyen kollarımızı açacak yerde yumruklarımızı gösteririz.

M.E. MONTAIGNE (Monteyn)

Denemeler

Antibiyotikler, bakteriyel enfeksiyonların tedavisinde kullanılan ilaçlardır. Antibiyotikler güçlü ilaçlardır ancak her hastalığı tedavi edemez. Antibiyotiklerin virüs ya da mantar enfeksiyonlarının tedavisinde yeri yoktur. Bununla birlikte çoğu kişi soğuk algınlığı ya da nezle gibi virüslerin neden olduğu enfeksiyonlarda da antibiyotik içmeden iyileşmeyeceğini düşünür, antibiyotik kullanmak ister. Bu durumda antibiyotikler gereksiz olarak kullanılmış olur. Gereksiz antibiyotik kullanımında hem vücutta bulunması gereken bakteri toplulukları ortadan kalktığından kişi zarar görür hem de virüsler bakterilere karşı direnç kazanır.

Bu kitap için yazılmıştır.

Karanlık koridor... Kapalı kapıların, dikdörtgen, buzlu camlarından gelen soğuk ışıkların buğusu yüksek ve çıplak duvarlara vurarak donuyor. Koridorun sonlarında görünmeden açılıp kapanan bir kapının gıcirtısı... Muşambalara sürtünen bir ayak sesi... Köpüklenerek uçan ve uzaklarda kaybolan bir beyaz gömlek ve iyot, eter, yağ vesaire kokularından oluşan, içeriği anlaşılmayan hastane kokusu...

Sıralarda hiç düzgün oturan yoktur. Hastalar sarılı bir kol veya bacağın bozduğu denge ile yumru yumru duruyorlar ve büyükler küçüklere doğru eğilmişler.

Peyami SAFA

Dokuzuncu Hariciye Koğuşu

b. Hangi metnin ya da metinlerin anlatım biçimi “Yıkamak Kolay” metninin anlatım biçimine benzer mi? İşaretleyiniz. “Yıkamak Kolay” metninde hangi anlatım biçiminin kullanıldığını belirtiniz.

3. TEMA

7. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki cümlelerden yazım yanlış yapılanların karşısına “X” işareti koyunuz.

Binanın gösterişli ve sağlam olmasını istiyorsanız bunların da iyilerini bulmalısınız.	
Yıkamak yalnız binada değil, her kurulu düzende kolaydır.	
Ne yazık ki yapmanın zor olduğunu düşünen insanlar yıkıcı olmaya çalışıyor.	
Bir şey düşünülerek yapılırsa başarıya ulaşılır.	
Bunun içindir ki yıkıcı olan insanların başarılı olması mümkün değildir.	
Dünyaya hiç bir şey bilmeden geldikleri için yıkamak ve kırmakta mahir olurlar.	
Senelerce çalışarak meydana getirilmiş eseri birkaç haftada yerle bir ederler.	

b. Cümlelerde yazımı yanlış olan sözcüklerin doğrularını aşağıya yazınız.

.....

.....

8. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili fiillerin bildirdiği kipi uygun kutucuğu işaretleyerek gösteriniz.

Cümleler	Haber Kipi	Dilek Kipi
Güzel bir bina ne kadar zor <u>yapılıyor!</u>		
Önce bir mimar <u>bulacaksınız.</u>		
Malzeme de iyi cinsten <u>olmalı.</u>		
Bir de böyle bir binayı yıkmayı <u>düşününüz.</u>		
Eseri birkaç haftada yerle bir <u>ederler.</u>		
Yıkığımız şeyin yerine yenisini <u>yapalım.</u>		
İnsanları mutlu etmek için <u>çalıştı.</u>		
<u>Bilse</u> bize her şeyi anlatırdı.		

SONRAKİ METNE HAZIRLIK

Engelli insanların yaşadıkları sıkıntıları araştırınız.

DİNLEME METNİ

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Sözcükler olmasaydı nasıl iletişim kurardınız? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Görme Engelliler Kamu Spotu'nu www.eba.gov.tr adresinden izleyiniz. İzledikleriniz hakkındaki duygu ve düşüncelerinizi açıklayınız.
3. Engelli insanların günlük yaşantıda karşılaştıkları zorlukları arkadaşlarınızla tartışınız.

Metni, empati kurarak dinleyiniz.

SÖZCÜKLERİN GÜCÜ

1. ETKİNLİK

Metinde geçen ve aşağıda harfleri karışık olarak verilen sözcükleri belirleyip bu sözcüklerin eş anlamlılarını örnekteki gibi yazınız.

k c ü z s ö

sözcük

kelime

g u d y u

k u l u m t u l

m i g e z

ı b a c n a y

a y ü r

e v d a t

r e k e d

a t t

n a t ı y

2. ETKİNLİK

Metnin konusunu ve ana fikrini aşağıya yazınız.

Metnin konusu:

.....

Metnin ana fikri:

.....

3. TEMA

3. ETKİNLİK

Metni özetleyip aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ETKİNLİK

Siz olsaydınız evsiz adamın kartonuna ne yazardınız? Nedenini de belirterek aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde noktalı virgölün (;) hangi amaçla kullanıldığını cümlelerin altına yazınız.

Bazı sözcükler bizi bir rüyaya davet eder; belli kokuları, tatları, sesleri, duyguları çağırır.

.....
.....

Sözcükleri; neşe ve üzüntüleri, kederleri, umutları ve hayal kırıklıklarını, öfkeleri ve aldatılmışlıkları, aşkları ve arkadaşlıkları, yaraları ve acıları ... insan duygularının gizemlerini anlatmak için kullanabiliriz.

.....
.....

Acısı, kederi, hüznü; heyecanı, neşesi, gülümsemesi ile hayat bir ikilemler yumağıdır.

.....
.....

6. ETKİNLİK

Günlük yaşantınızda aşağıdaki işaretlerle daha önce hiç karşılaştınız mı? Bu işaretlerin anlamlarını arkadaşlarınızla tartışarak belirleyiniz ve işaretlerin altına yazınız.

.....

.....

3. TEMA

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde geçen çekimli fiilleri bulunuz. Bu fiillerden haber anlamı taşıyanların karşısına “H”, dilek anlamı taşıyanların karşısına “D” yazınız.

Susayan bir karga, yarısına kadar dolu bir sürahiye su içmek üzere yaklaşmış.	...
Bataklığı geçtikten sonra başak tarlalarına gelinir.	...
Sınava yetişmek için erken yatmalısın.	...
Gözlerimizi kapatıp sobamızın tüttüğü çocukluğumuza dönelim.	...
Bilge; çocuğun gözlerinin içine merhametle, sevgiyle baktı.	...
Yağmur yağsa bir kuş konsa badi parmağıma.	...

8. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili fiillerin olumsuz çekimini örnekteki gibi yazınız.

- Ege’de, şeftali bahçelerinin gölgesinde büyümüş. → **büyümemiş**
- Eski mahallemi ve arkadaşlarımı çok özledim. →
- Yarışmada ikinci oldukları için üzülüyorlar. →
- Sabahları çok erken kalkmalısın. →
- Kutuları üst kata taşıyalım. →
- Her akşam aynı saatte uyur. →

Bir işin, oluşun ya da durumun gerçekleşmediğini bildiren fiiller, “olumsuz fiiller”dir. Fiillerde olumsuzluk “-ma /-me” ekiyle yapılır.

9. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki dilekçe örneğini inceleyiniz.

MAREŞAL FEVZİ ÇAKMAK ORTAOKULU MÜDÜRLÜĞÜNE

ANKARA

Okulunuzun 7/B sınıfı öğrencilerinden'nın velisiyim. Yürüme engelli çocuğum için okul girişine rampa yapılmasını istiyorum.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Adres:

13.12.2019

İmza

Ad - Soyad

b. Aşağıya, izlediğiniz Görme Engelliler Kamu Spotu ve araştırmanızdan yola çıkarak görme engelli insanların hayatını kolaylaştırmak için yapılmasını istediğiniz çalışmalarla ilgili bir dilekçe yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

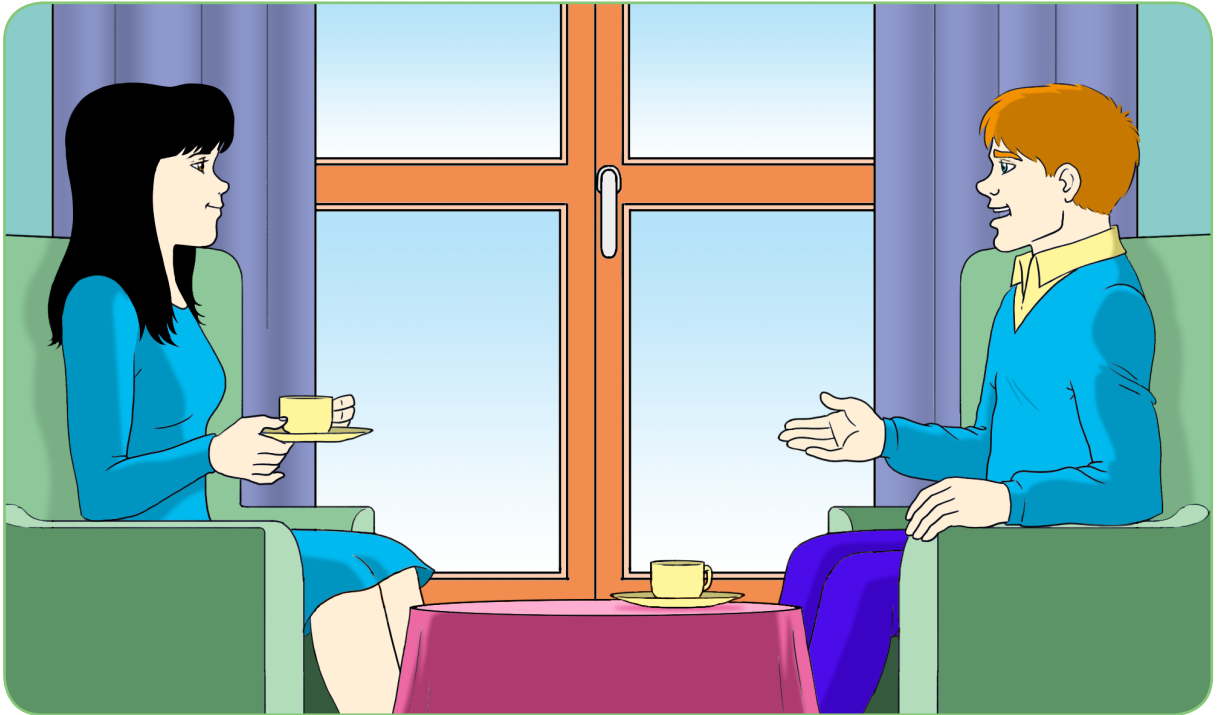
.....

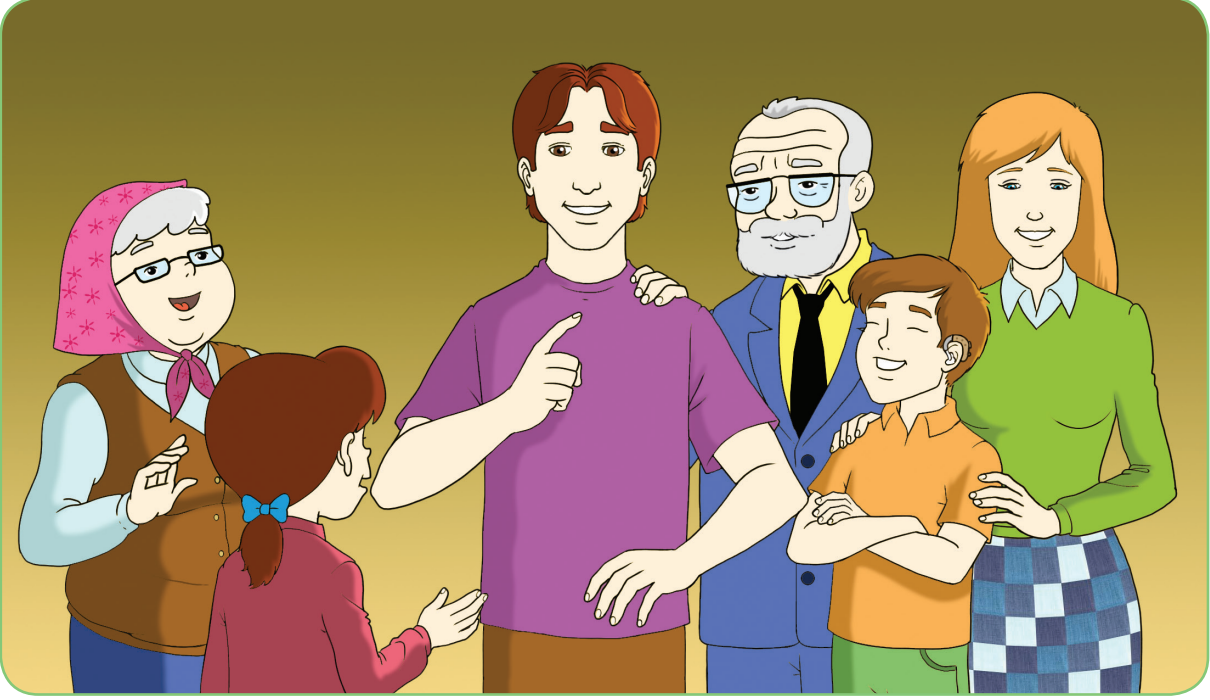
GÜLER YÜZ

Asık suratlı insanlardan hoşlanır mısınız, desem tabii bana gülersiniz. Zaten ben de biraz gülmeniz için söze böyle başladım. Güler yüze ve gülmeye dair olan bu konuşmayı asık suratla dinlemenizi istemem tabii. Konuşurken söze başladığınız sırada karşınızdakinin kaşlarını çatıldığını, asık bir suratla sizi dinlediğini görürseniz konuşmak hevesiniz kırılır. Lafı kısa kesip bu tatsız sohbeti bir an önce bitirmeye bakarsınız. Bir de karşınızdakinin sizi güler yüzle dinlediğini, hatta araya biraz da tatlı söz karıştırarak sohbete renk verdiğini göreceksiniz konuşurken konuşacağınız gelir.

Zaten öyledir. Güler yüz her şeyden önce insana cesaret verir. Çünkü güler yüzlü insanlar her kusuru hoş gören, affeden insanlardır. Dünyada ilk adımlarını yeni atmaya başlamış bir çocuğa herkes güler yüzle bakar. Onun her kusuru yapabileceğini ve bütün bu kusurların affedilmeye layık olduğunu önceden kabul ettiğimiz için çocuk karşısında gülümser bir yüz takınırız. Olgun insanlar yalnız çocuklara değil, herkese affedici, kusura pek aldırmayıcı bir yüzle bakarlar. Bu dünya, öyle çatık kaşla dolaşmaya, şunun bunun kalbini kırmaya değer bir dünya değildir. Onun için güler yüzlü insanlar arasında yaşayanların hayatı daha tatlı geçer. (...)

Hayatı iyi karşılamanın sırrını bulabilmek için her şeyden önce gülümsemeyi öğrenmeli. Belki siz de bilirsiniz: Her hadiseyi güler yüzle karşılayan bir adama, “Eh... Hayatta muvaffak olduğun için sen tabii daima gülersin. Ama biz öyle miyiz ya?” demişler. Adam, bir kere daha gülmüş, “Yanılıyorsunuz hem de çok yanılıyorsunuz. Ben hayatta muvaffak olduğum için gülmüyorum. Tam tersine! Güldüğüm için hayatta muvaffak oluyorum.” demiş. Bu söz, boşuna söylenmiş bir söz değildir. İçinde bilinmesi gereken bir hakikat saklı.

Soğuğa dayanmanın en emin çaresi soğuğu sevmektir, derler. Gerçekten insan soğuğu aradığı zaman, ne kadar şiddetli olursa olsun, soğuktan etkilenmez. Sıcacık şehir dururken karlı dağlara çıkanlar, vaktinden önce kışı arayanlar vardır. (...) Soğuk, sıfırın çok altında olduğu hâlde onları üşütmez. Soğuğu sevdikleri için ona seve seve dayanırlar. Hayata dayanmanın en emin çaresi de hayatı sevmektir. İnsan bir kere hayatı sevince onun bütün külfetlerine katlanır, hiçbir ağır gelmez. Sizi çok seven anneniz nasıl sizin yüzünüze hep güler bakarsa siz de hayata öyle güler yüzle bakar, etrafınızdaki insanlara da neşe verir, hayatın bir kat daha güzelleşmesine hizmet edersiniz.

“Güleriz ağlanacak hâlimize.” diyen şair, emin olunuz ki, hata ediyor. Ağlanacak bir hâl karşısında ağlamaya kalkan adamdan hiçbir fayda gelmez. Fakat gülümseyen adamda ümit vardır. Bu hâlin bir çaresini bulacak demektir.

Güler yüzün çözemeyeceği hiçbir mesele yoktur. Buzlar güneş karşısında nasıl erirse çetin meseleler de işe güler yüzle başlayan ve öylece devam eden insanların elinde çözülür. Asık surata kapanan kapılar, güler yüzle açılır.

Bektaşî'nin hikâyesini bilirsiniz: Seksen yaşında öldüğü hâlde mezar taşına “Beş sene yaşadı” diye yazdırmış. Bu beş sene onun hayatta güler neşe içinde yaşadığı, gam kasavet nedir bilmeden hoşça geçirdiği senelermiş. Hayatınızı, yaşadığınız yıllar boyunca uzatabilmek için her anınızı güler neşe geçirmeniz lazımdır.

Gene bizim bir şairimiz, bir dostuna hediye ettiği resminin altına, “Ağlarım hatıra geldikçe gülüştüklerimiz!” diye yazmıştır. Bu da güzel bir sözdür. Çünkü en iyi hatıra, güler neşe geçen günlerin hatırasıdır. Hayatta o günlerin sayısı az olursa insan bir gün gelir, “Ne etmişim de gülmemişim!” diye ağlayabilir.

Yüzünüzden tebessüm eksik olmasın.

Şevket RADO

Eşref Saati

(Kısaltılmıştır.)

TEMA DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

A. Aşağıdaki metni okuyunuz.

Yaşlı adam, kulübesinin önünde torunuyla oturmuştu. Beraber, az ötede birbiriyle boğuşup duran iki köpeği izliyorlardı. Köpeklerden biri beyaz, biri siyahtı. On iki yaşındaki çocuk kendini bildi bileli, o köpekler dedesinin kulübesi önünde boğuşup duruyorlardı. Dedesinin sürekli göz önünde tuttuğu, yanından ayırmadığı iki iri köpekti bunlar. Çocuk, kulübeyi korumak için biri yeterli görünürken niye ötekinin de olduğunu ve niye renklerinin illa da siyah ve beyaz olduğunu anlamak istiyordu artık. O merakla sordu dedesine. Yaşlı dede, bilgece bir gülümsemeyle torununun sırtını sıvazladı. “Onlar benim için iki simgedir evlat.” dedi.

— Neyin simgesi, diye sordu çocuk.

— İyilik ile kötülüğün simgesi. Aynen şu gördüğün köpekler gibi, iyilik ve kötülük içimizde sürekli mücadele eder durur. Onları seyrettikçe ben hep bunu düşünürüm. Onun için yanımda tutarım onları.

Sözün burasında çocuk, mücadele varsa kazananı da olmalı, diye düşündü ve her çocuğa has bitmeyen sorulara bir yenisini ekledi:

— Peki, sizce hangisi kazanır bu mücadeleyi?

Yaşlı adam, derin bir gülümsemeyle baktı torununa:

— Hangisi mi evlat? Ben hangisini daha iyi beslersem o!

Felsefe Diyarından Hikmet Yurduna
Bilgelik Hikâyeleri
haz.: Cevdet KILIÇ

B. Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. Yaşlı adamın, köpekleri kulübenin önünde tutmasının sebebi neymiş?

.....
.....

2. Bu metne en uygun başlık sizce ne olabilir?

.....

3. Metinde anlatılmak istenen nedir?

.....
.....

4. Metinde hangi anlatım biçiminden yararlanılmıştır?

.....

5. Metinde kaçınıcı kişili anlatım yapılmıştır? Metinden vereceğiniz örneklerle açıklayınız.

.....
.....

C. Aşağıdaki cümlelerden noktalama yanlışlığı yapılanların başındaki kutucuğu işaretleyiniz.

- ☐ 1. Hazırlanınca yanıma geldi; beraber dışarı çıktık.
- ☐ 2. Çantasında birçok şey vardı: tarak, ayna, sözlük, iki kalem...
- ☐ 3. Şiir; özlemimizi, umutlarımızı, sevgimizi, heyecanımızı dile getirmemizi sağlar.
- ☐ 4. Tuna, Asya müzik kursuna: Özgür, Burcu ve Hilal resim kursuna gitmeye karar verdiler.

Ç. Aşağıdaki cümleleri, bu cümlelerdeki söz sanatlarıyla eşleştiriniz.

1. Derinden derine ırmaklar ağlar.

2. Karanlık gecenin ardından beyaz bir sabaha kavuştuk.

3. Martılar neşe içinde denize dalıyordu.

4. Bülbül, güle "Her şeyim sensin." dedi.

5. Çocuk, bir ailenin meyvesidir.

Kişileştirme

Konuşturma

Benzetme

Tezat

D. Aşağıdaki soruların doğru yanıtlarını işaretleyiniz.

1. Aşağıdaki cümlelerden hangisi koşul anlamı taşımaktadır?

- A) Bana yardım edersen işimi daha çabuk bitiririm.
- B) Başkalarını mutlu etmek için çalışanlar var.
- C) Bahar geldiği için içimizi bir sevinç kapladı.
- D) Arkadaşlarım geldi diye heyecandan yerimde duramıyorum.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde fiil, diğerlerinden farklı bir kişi ekiyle çekimlenmiştir?

- A) Umudunuzu hiçbir zaman kaybetmeyin.
- B) Başarılı olan insanları takdir etmesini bilmelisiniz.
- C) Son yarışmada maalesef heyecanımıza yenik düştük.
- D) Sizden özür dileyenleri bağışlamaya gayret etmelisiniz.

3. Aşağıdaki sözcüklerden hangisi kip ve kişi eki almamıştır?

- A) bakıyorum B) yapınca C) gülümseyin D) anlattık

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde geniş zamanın olumsuzuyla çekimlenmiş bir fiil vardır?

- A) İlkokul arkadaşlarımın adlarını bir türlü hatırlayamıyorum.
- B) Engellerle karşılaşsak bile hedeflerimizden asla vazgeçmemeliyiz.
- C) Başarılı insanlar hiçbir zorluk karşısında pes etmezler.
- D) Yaptığınız iyilikleri ömrüm boyunca asla unutmayacağım.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili fiil “gelecek zaman, 2. tekil kişi” ile çekimlenmiştir?

- A) Bütün gün tek başıma oturacağım burada.
- B) Sana değer veren insanları asla üzmeyeceksin.
- C) Biraz daha gayret edersen hedeflerine ulaşırsın.
- D) Yolculuk boyunca hiçbirimizle konuşmamasına şaşırdım.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı vardır?

- A) Birçok sorunu birlikte çalışarak çözebildik.
- B) Mutluluk da mutsuzluk da hayata bakış açımıza bağlı.
- C) Bizim, seninle anlaşabilmemiz için bir takım meseleleri aşmamız gerekir.
- D) Bir konuyla ilgili herkes aynı şeyi söylerse ilerleme sağlanamaz.

7. ● Havalara uçmak

- ⑦ Bayram etmek
- Etekleri zil çalmak
- ◆ Dört gözle beklemek

Yukarıdaki deyimler anlamlarına göre gruplandırıldığında hangi sembolle gösterilen deyim dışta kalır?

- A) ●
- B) ⑦
- C) ■
- D) ◆

E. Defterinize “Mağlubiyete uğrayınca ümitsizliğe kapılma, başarısızlıkta bir zafer arzusu yatar.” sözünü açıklayan bir yazı yazınız. Yazınızı yazım ve noktalama açısından inceleyip varsa yanlışlarınızı düzeltiniz. Sınıf veya okul panosunda sergileyerek arkadaşlarınızla paylaşınız.

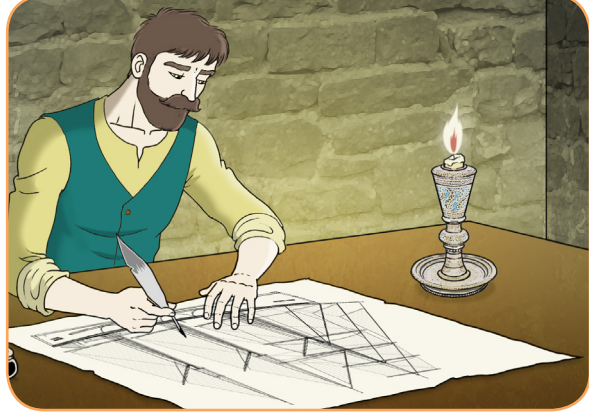
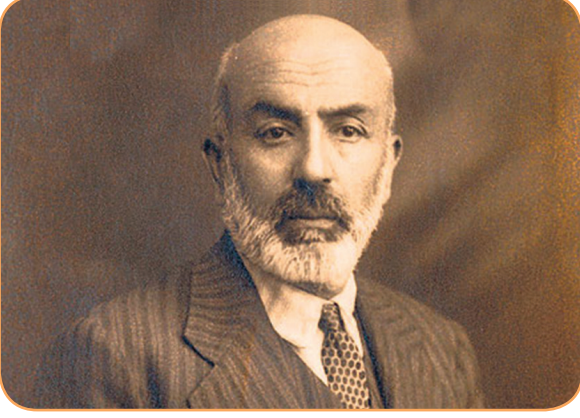
SONRAKİ METNE HAZIRLIK

1. Arkadaşlarınızla bir grup oluşturarak Mehmet Âkif Ersoy’un hayatı, tarihimizdeki değeri, eserleri, eserlerinde işlediği konular hakkında bir sunum hazırlayınız.

2. İstiklâl Marşı’mızın kabulüyle ilgili araştırma yapınız.

4. TEMA

MİLLÎ KÜLTÜRÜMÜZ

TEMADAKİ METİNLER

İSTİKLÂL MARŞI'NIN KABULÜ

BÜYÜK MİMAR KOCA SİNAN

YURT TÜRKÜSÜ

ANADOLU ÜSTÜNE (DİNLEME METNİ)

ANKARA (SERBEST OKUMA METNİ)

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

İstiklâl Marşı'mızın kabulüyle ilgili araştırmanızdan edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek önce sessiz, sonra sesli okuyunuz.

İSTİKLÂL MARŞI'NIN KABULÜ

Tüm devletlerin bağımsızlığının sembolü millî marşları vardı. Yeni kurulan ülkemizin de bir millî marşı olması isteniyordu. Millî marş hem bağımsızlığımızın sembolü olacak, hem de yurdumuzun işgal edildiği ve ordumuzun düşmanla mücadele ettiği dönemde halkın moralini artıracaktı. Ayrıca bağımsızlığa olan inancımızı pekiştirecekti. Peki, ama millî marş nasıl yazılacaktı? Çözüm hemen bulundu. Günümüzdeki adıyla Millî Eğitim Bakanlığı o zamanki adıyla Maarif Vekâleti, millî marş için bir yarışma açtı. Yarışma şartları bir genelge ile illere gönderildi. Ayrıca Hâkimiyet-i Millîye gazetesinde de yayımlanarak halka duyuruldu. Herkes kâğıda kaleme sarıldı. Şiir yazmaya başladı. (...)

Yarışmaya gelen şiirler sayıldı. Tam 724 şiir gelmişti.

Gelen şiirler arasından millî marşa layık olan eseri seçmek için Meclis'te bulunan milletvekilleri arasından bir seçili kurul oluşturulmuştu. (...)

Seçili kurul, yarışma süresi devam ederken gelen 724 şiiri tek tek incelemeye başladı. Ama herkes gördü ki şiirler arasında millî marş olmayı hak edecek düzeyde bir şiir yoktu. Coşku, duygu, bağımsızlık ruhu taşımıyordu. Birinciliğe layık eser yoktu. Şimdi ne olacaktı peki? Yarışmanın sona ermesine de kısa bir süre kalmıştı.

Millî Eğitim Bakanı Hamdullah Suphi Bey, yarışmaya gelen şiirleri inceledi. Mehmet Âkif'in yarışmaya katılmadığını fark etti. Ona göre millî marşı en iyi şekilde sadece Mehmet Âkif yazabilirdi. Çünkü daha önce yazdığı vatan, millet şiirleri ile dikkatleri çekmişti. Kısa bir araştırmadan sonra Mehmet Âkif'in neden yarışmaya katılmadığını öğrendi.

Şimdi yapılması gereken, yarışmanın süresi bitmeden Mehmet Âkif'ten bu şiiri yazmasını istemektir. Hamdullah Suphi Bey, Mehmet Âkif'e bir mektup yazarak ve onun endişelerini gidererek şiiri yazmasını istedi.

Mektubun etkisi oldu mu? Evet, elbette... Mehmet Âkif, şiiri yazmaya karar verdi. Eline kâğıdı, kalemi aldı ve çalışmaya başladı. Yazıyor, üzerini çiziyor, yeniden yazıyor bazen bir mısra üzerinde günlerce uğraşıyor, düşüncelere dalıyordu. Uyku nedir unutmuştu. Hatta Meclis görüşmeleri sırasında bile yazacağı şiir üzerinde düşünmeye devam ediyordu. Bu çalışmalarının sonucunda İstiklâl Marşı'nı tamamladı. Marş, 26 Şubat 1921'de gazetelerde yayımlandı ve herkesin büyük beğenisini kazandı.

(...)

Büyük Millet Meclisi'nde oylama sonucu kabul edildi. İstiklâl Marşı ayakta alkışlandı ve 12 Mart 1921 Cumartesi günü saat 17.45'te Büyük Millet Meclisi'nde millî marşımız olarak kabul edildi. Hamdullah Suphi Bey, İstiklâl Marşı'nı yoğun istek üzerine Meclis kürsüsünde dört defa okudu.

Mehmet Âkif, İstiklâl Marşı'nın kabul edildiği gün duygularını şöyle ifade etmişti: "Hayatımdaki en heyecanlı gündü." Hatta milletvekilleri marşı dinleyip coşkuyla alkışlarken o mütevazılığından genel kurulda duramamış ve salondan çıkmıştı.

Metin ÖZDAMARLAR

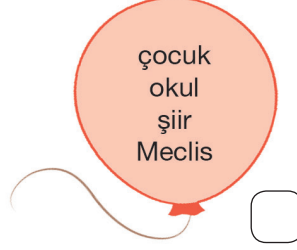
Millî Şairimiz Mehmet Âkif

(Kısaltılmıştır.)

4. TEMA

1. ETKİNLİK

Aşağıdaki balonların üzerinde yazan sözcükleri okuyunuz. Metinle ilişkili sözcüklerin bulunduğu balonu işaretleyiniz.

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. Millî marş niçin önemliymiş?
2. Yarışma şartları halka nasıl duyurulmuş?
3. Yarışmaya gelen şiirler niçin beğenilmemiş?
4. Hamdullah Suphi Bey, niçin Mehmet Âkif'in yarışmaya katılmasını istiyormuş?
5. Hamdullah Suphi Bey, Mehmet Âkif'i ikna etmek için ne yapmış?
6. Mehmet Âkif, İstiklâl Marşı'nı yazma sürecinde neler yaşamış?
7. İstiklâl Marşı'nın kabul edildiği gün Mehmet Âkif hangi duygular içindeymiş?

3. ETKİNLİK

Metnin konusunu ve ana fikrini aşağıya yazınız.

Metnin konusu:

.....
.....
.....
.....

Metnin ana fikri:

.....
.....
.....
.....

4. ETKİNLİK

Metinden hareketle Mehmet Âkif Ersoy'un kişilik özelliklerini yazınız.

-
-
-
-
-
-

5. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerin anlam özelliklerini belirleyip uygun eşleştirmeleri yapınız.

Siz yazarsanız maddeler değişecek.

Para ödülü konulduğu için bütün ısrarlara rağmen yarışmaya katılmamıştı.

İstiklâl Marşı, çok beğenildiğinden dört kez okundu.

Hamdullah Suphi, İstiklâl Marşı'nı yazması için Mehmet Âkif'i ikna etmeye çalıştı.

Ödül kaldırılırsa yazarım, dedi.

Millî marşın yazılması için Meclis yarışma açmıştı.

Marş okunduğu sırada Mehmet Âkif, mahcubiyetinden Meclis'te kalamamıştı.

Koşul - Sonuç
Cümlesi

Amaç - Sonuç
Cümlesi

Neden - Sonuç
Cümlesi

6. ETKİNLİK

a. Mehmet Âkif Ersoy hakkında hazırladığınız grup sunumunuzu gerçekleştiriniz.

b. Sunumunuzu gerçekleştirirken aşağıdaki ölçütlere dikkat ediniz. Sunumunuzu gerçekleştirdikten sonra bu ölçütlere göre formu doldurup grup sunumunuzu değerlendiriniz.

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Düşüncelerimizi mantıksal bir bütünlük içinde sunduk.			
Sunumumuzda görsel, işitsel vb. destekleyici materyaller kullandık.			
Konuşurken beden dilimizi etkili bir şekilde kullandık.			
Konuşurken sözcükleri anlamlarına uygun kullandık.			
Konuşurken "oysaki, başka bir deyişle, özellikle, ilk olarak ve son olarak" gibi uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullandık.			
Konuşmalarımızda yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş sözcüklerin Türkçelerini kullandık.			

4. TEMA

7. ETKİNLİK

Mehmet Âkif Ersoy'un hayatı hakkında edindiğiniz bilgileri aşağıya kısaca yazınız.

Hayatı:
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Tarihimizdeki değeri:
.....
.....

Eserleri:
.....
.....

Eserlerinde işlediği konular:
.....
.....
.....

8. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki cümlelerde soru anlamı taşıyan fiillerin bulunup bulunmadığını belirleyiniz. Soru anlamı taşıyan fiillerin altını çiziniz.

- Evinize bu yıl taşınacak mısınız?
- Çorbayı sıcak içmeyi severim.
- Sizi hiç hayal kırıklığına uğrattır mı?
- Çok geç olmadan yola çıkmışlar mı?
- Kitapçıdan en çok sevdiğim yazarın kitabını sonunda aldım.

Fiillere “mı, mi, mu, mü” soru eki getirilerek soru anlamı katılır. Soru eki her zaman fiilden ayrı yazılır.

b. Aşağıdaki fiilleri istenilen özelliklere göre çekimleyiniz.

Fiiller	sev-	dinle-	oku-
Özellikler	Şimdiki Zamanın Olumsuzu	Gereklilik Kipinin Sorusu	Geniş Zamanın Olumsuz Sorusu
Kişiler	1. tekil kişi		
	2. tekil kişi		
	3. tekil kişi		
	1. çoğul kişi		
	2. çoğul kişi		
	3. çoğul kişi		

SONRAKİ METNE HAZIRLIK

Mimar Sinan'ın hayatı, eserleri ve kişilik özellikleri ile ilgili araştırma yapınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

Mimar Sinan'ın hayatı, eserleri ve kişilik özellikleri ile ilgili araştırmanızdan edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınıza anlatınız.

Metni, önce sessiz, sonra sesli okuyunuz.

BÜYÜK MİMAR KOCA SİNAN

Sıcak bir yaz günü küçük Sinan, dedesiyle birlikte Karatay Kervansarayı'na gitti. Selçuklulardan kalma bu güzel eser, Kayseri yöresindeydi. Dedesi Marangoz Yusuf Ağa, bu yapının ahşap kısımlarını onarmak için gelmişti buraya. Sinan da kendisine yardım edecekti.

Burası kervanlara durak yeri olarak yapılan, dışı kale gibi duvarlarla çevrilmiş büyükçe bir saraydı. İçinde cami, hamam, yatılacak yerler, büyük depolar vardı. Çocuk, kervansarayı büyük hayranlıkla inceliyor, her yere ayrı ayrı bakıyordu.

Küçük Sinan, dedesiyle her gittiği yeri böyle inceler, ona bazı şeyler sorardı.

Bir gün bir camiye gezerken dedi ki:

— Dedeciğim, acaba biz de böyle büyük yapılar yapamaz mıyız?

Dedesi gülümsedi:

— Ben artık çok yaşlandım evlat! Ama kismetse sen yaparsın.

— Sahi yapabilir miyim dede?

— Niye yapamayacakmışsın. Hem daha güzelini, daha büyüğünü yaparsın. İnsan aklının, insan gücünün yapamayacağı şey yoktur.

1490 yılında Kayseri'nin Ağırnas köyünde doğan Sinan, çocukluk yaşından beri dedesiyle birlikte gurbette dolaşır, onun yanında çıraklık ederdi.

Temsilî resim

4. TEMA

Köyde okuma yazma öğrenmişti. Bununla yetinmeyip daha birçok şey de öğrenmek istiyordu. Akıldan hesap yapmaktaki ustalığı bütün köyde dillere destan olmuştu.

Bir süre sonra dedesi Yusuf Ağa öldü. Yalnız kalan Sinan, köyünde kalmak istemedi. İstanbul'a giden bir kervanın peşine takılıp günlerce atlar ve katırlar arasında yürüyerek İstanbul'a geldi. Üsküdar'da bir hana yerleşti. Hemen kendine bir iş aramaya başladı. Ama daha küçük diye ona kimse iş vermiyordu.

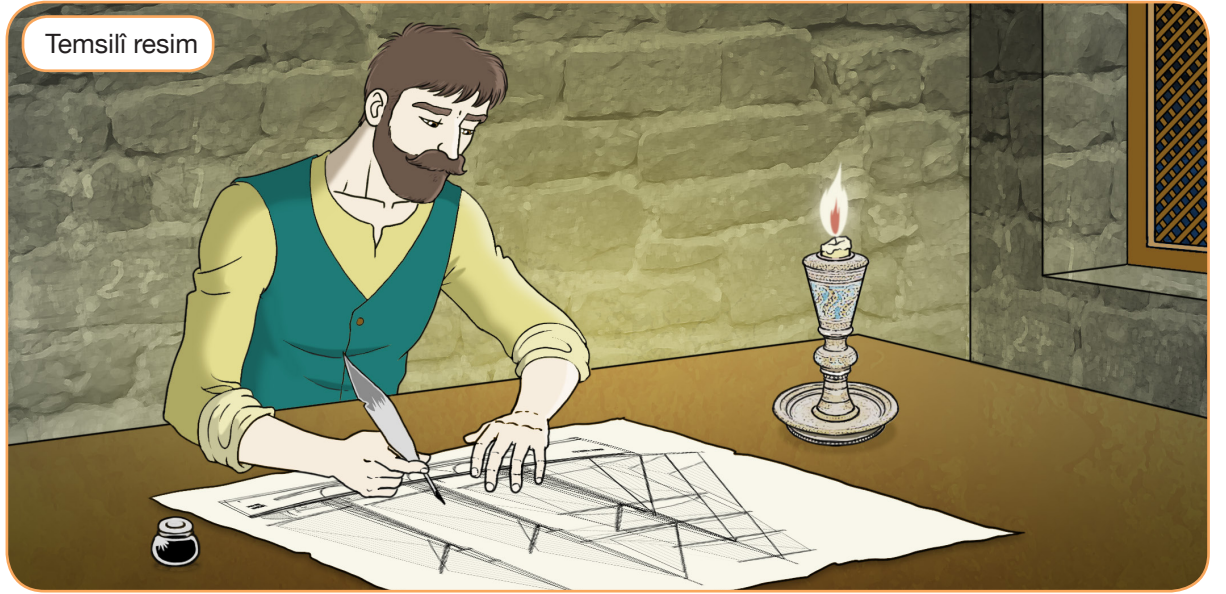
Sonunda bir kahvehaneye çırak olarak girdi. Aradan birkaç ay geçmişti ki orada oturan bir yeniçeri ağası onunla ilgilendi. Çocuğun kimsesiz ve becerikli olduğunu görünce yanına alıp Atmeydanı'ndaki İbrahim Paşa Konağı'nın Acemioğlanlar Okuluna verdi. Sinan, Yeniçeri Ocağının geleneklerine göre eğitim görüyor, askerliğe ve yeniçeri düzenine alıştırılıyordu.

Bu arada Sinan'ın dülgerlikte ve yapı işlerinde yetenekli olduğu görülünce onu saray mimarlarının yanına çırak olarak yolladılar.

Delikanlı orada yıllarca çalıştı, mimarlığın bütün inceliklerini öğrendi. Sonra usta oldu ve ocağa tam bir yeniçeri olarak yazıldı.

Sinan, artık orduyla birlikte seferden sefere gidiyor, köprüler onarıyor, bazen de yeni köprüler kuruyordu. Van Gölü için gemiler bile yapmıştı. Bir kere de bu gemilerde kaptanlık ederek askerleri gölden geçirmişti.

Kanuni Sultan Süleyman zamanıydı. İmparatorluk sınırlarının üç kıtada alabildiğine genişlediği yıllardaki seferlerde Sinan, ülkenin pek çok yerini görmüş; Konya, Sivas, Erzurum, Tebriz, Bağdat gibi büyük

kentleri tanımişti. Her gittiği yerde mimarlık yapılarını inceliyor, bilgisini artırıyor.

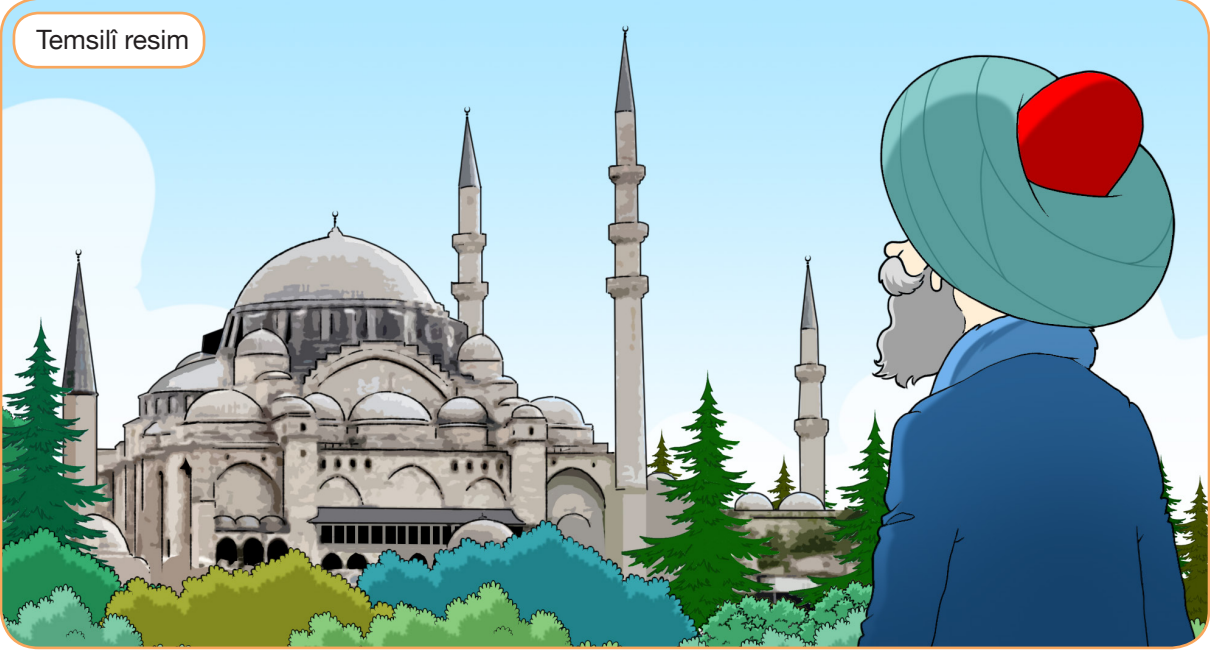
Savaşlar bitince İstanbul'a döndü. Saray mimarları arasına girerek olanca gücüyle yapıcılık çalışmalarına başladı.

Bu sırada devletin mimarbaşısı ölmüştü. Onun yerine kimi getirelim diye düşünülürken Lütü Paşa adında bir vezir Sinan'ı salık vererek "Ölenin yerini ancak o tutabilir." dedi.

Bunun üzerine Kanuni Sultan Süleyman, Sinan'ı "hassa mimarbaşı", yani devletin en büyük mimarı olarak atadı.

Sinan, başmimar olunca ilk iş kente su sağlamak için bentler yaptı, sonra suyu künklerle İstanbul'a getirdi. Böylece şehri bol suya kavuşturdu. Daha sonra Şehzade Camisi'ni yaptı.

Temsilî resim

Bu sırada Kanuni Sultan Süleyman, kendi adını taşıyacak büyük bir cami yaptırmak istiyordu. Bir gün sadrazama,

— Bana Mimarbaşı Sinan'ı çağırın, diye emir verdi.

Birkaç saat sonra Sinan, padişahın huzurundaydı.

Kanuni,

— Mimarbaşı, bir cami yaptırmak istiyorum. Ama bu cami, atalarımın yaptırdıklarından çok üstün olsun. Resmini yapıp bana göster, diye buyruk verdi.

Mimar Sinan,

— Başüstüne padişahım, diyerek huzurdan ayrıldı.

Günlerce uğraşıp yapılacak caminin resmini çizdi, hesaplarını yaptı. Padişaha gösterdi. Resim çok beğenildi. Böylece caminin yapımına başlandı. Dört bir yana fermanlar çıkarıldı. Marmara Adası'ndan taşlar getirildi. Eski çağlardan kalma güzel taş direkler bulunarak birer birer toplatıldı.

Camiyi yapmak için yüzlerce ırgat çalışıyordu. Kimi duvarları örüyor, kimi demirleri yerlerine koyuyordu. Birçoğu da içini Kütahya çinileriyle süslemeye çalışıyordu. Sonunda caminin kubbesi de bitti.

Sinan, caminin içini süsleme işini kendisini yetiştiren İbrahim Usta'ya vermişti. Ancak savaşlar yüzünden yapıya on ay kadar ara verilmişti. O zamanki İran Şahı Tahmasp, bir elçiyle padişaha birçok mücevher yollamış:

— Yazıktır, bu caminin inşası durdurulmasın. Mücevherleri, yapının içinin süslenmesi için gönderiyorum, demişti.

Kanuni bu armağanı hoş karşılamamış ama belli etmemişti. Sinan'ı çağırıp elçinin önünde,

— Sinan, dedi. Şah Tahmasp kardeşimin yolladığı bu taşları al, yapıda kullan. Camiyi de tez elden bitir.

Sinan, bu mücevherleri "Cevahir Minaresi"nin yapımında kullandı.

Sonunda iki aya kalmadan cami tamamlandı. Bu cami, şimdi bütün heybetiyle tarihlerden gelip tarihlere giden muhteşem Süleymaniye'dir.

Temsilî resim

Caminin açılış törenine bütün İstanbul halkı katıldı. Sultan Süleyman, yanında duran Mimar Sinan'a, — Bu ulu camiyi sen yaptın. Kapısını önce açmak senin hakkındır, diyerek anahtarı ona uzattı.

Böylece Süleymaniye Camisi 1556 yılında ibadete açılmış oldu. Sinan, bu büyük yapıyı yapmak için tam yedi yıl uğraşmış, iki bin kadar ırgat ve usta çalıştırmıştı.

Bundan sonra Edirne'deki Selimiye Camisi'nin yapımına başlandı. O zamanlar bazı kişiler: "Ayasofya'nın kubbesinden büyük kubbe yapmak mümkün değildir." diyordu.

Sinan bunu duyunca, "Ben de ondan büyük bir kubbe yapayım da dünya görsün." diyerek işe girişti.

Titiz çalışması sayesinde Selimiye'nin kubbesini dört sütun üzerinde durdurmayı başardı. Bu, mimarlık tarihinde görülmemiş büyük bir aşamaydı.

Sinan, 9 Nisan 1588'de doksan sekiz yaşındayken İstanbul'da öldü. Süleymaniye Camisi'nin bitişiğindeki evinin bahçesine gömüldü.

Koca Sinan, Süleymaniye ve Selimiye camilerinden başka 81 cami, 62 medrese, 22 türbe, 8 köprü, 16 kervansaray, 33 saray, 32 hamam, 12 mahzen ve birçok su yolu, kemer yapmıştır. Türk yapıcılık, çinicilik ve oymacılık sanatları onun zamanında en güzel örneklerini vermiştir.

Şükrü Enis REGÜ
Onlar da Çocuktu

Şükrü Enis Regü, 1923-1976 yılları arasında yaşamıştır. Çeşitli dergi ve gazetelerde çalışmıştır. İlk şiirleri, yazıları Vakit gazetesinin sanat ekinde ve Varlık dergisinde yayımlanmıştır. "Yağmur, Canım Dünya, Elma Ağacı, Onlar da Çocuktu" sanatçının eserlerinden bazılarıdır.

1. ETKİNLİK

Metinde geçen aşağıdaki sözcükleri anlamlarının başına yazınız.

dülger	kervan	yeniçeri	gurbet	künk
sadrazam	vezir	ırgat	medrese	ferman
sefer	bent	heybet	çırak	mahzen

.....: Doğup yaşanılmış olan yerden uzak yer.

.....: Pişmiş toprak ve betondan yapılmış kalın su borusu.

.....: İslam ülkelerinde, genellikle İslam dini kurallarına uygun bilimlerin okutulduğu yer.

.....: Yapıların kaba ağaç işlerini yapan kişi.

.....: Su biriktirmek için akan suyun önüne yapılan set.

.....: Genellikle ülke dışına yapılan askerî harekât.

.....: Zanaat öğrenmek için bir ustanın yanında çalışan kimse.

.....: Osmanlı Devleti'nde padişahın verdiği, uyulması gerekli hükümleri taşıyan yazılı buyruk.

.....: Büyüklük, ululuk; gösteriş, görkem.

.....: Yapı işçisi.

.....: Uzak yerlere yolcu ve ticaret eşyası taşıyan yük hayvanı katarı.

.....: Yapılarda yer altı deposu.

.....: Osmanlılarda, devletten ödenek alan, sürekli görev yapan askerlerden oluşan kapı kulu teşkilatının yaya olarak savaşan asker sınıfı.

.....: Osmanlılarda devletin bakanlık, valilik gibi yüksek görevlerinde bulunan ve paşa unvanını taşıyan kişi.

.....: Osmanlı Devleti'nde başbakan, veziriazam.

4. TEMA

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. Sinan, ne zaman ve nerede doğmuş?
2. Sinan, dedesi öldükten sonra ne yapmış?
3. Sinan, hangi alanlarda yetenekliymiş?
4. Sinan'ın mimarbaşı olmasını sağlayan kimmiş?
5. Sinan, mimarbaşı olduktan sonra ilk iş olarak ne yapmış?
6. Sinan'ın, zamanın padişahı adına yaptığı caminin adı neymiş?
Bu caminin yapımı kaç yıl sürmüştür?
7. Sinan, ne zaman ve nerede ölmüştür?
8. Mimar Sinan hangi türlerde mimari eserler yapmış?

3. ETKİNLİK

Metne göre Mimar Sinan'ın kişilik özellikleri nelerdir? Aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

4. ETKİNLİK

Aşağıdaki eserlerden Mimar Sinan'a ait olanların kutucuklarını işaretleyiniz.

Süleymaniye Camisi

Ayasofya Müzesi

Selimiye Camisi

Kız Kulesi

Dolmabahçe Sarayı

İshakpaşa Sarayı

5. ETKİNLİK

Aşağıdaki açıklamalardan metnin türüyle ilgili olanı işaretleyiniz.

Bir kişi, kendi hayatını yine kendisi anlatmıştır.

☐

Gezip görülen bir yer ve oradaki insanların yaşantıları anlatılmıştır.

☐

Bilim, sanat, edebiyat gibi alanlarda tanınan kişilerin hayatı başka bir kişi tarafından anlatılmıştır.

☐

Yazar, herhangi bir konuyla ilgili görüşlerini, kesin yargılara varmadan karşısındakıyla konuşuyormuş gibi anlatmıştır.

☐

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerden öznel olanların başına “Ö”, nesnel olanların başına “N” yazınız.

☐

Selçuklulardan kalma bu güzel eser, Kayseri yöresindeydi.

☐

Sinan, 1490 yılında Kayseri'nin Ağırnas köyünde doğdu.

☐

İnsan aklının, insan gücünün yapamayacağı şey yoktur.

☐

Sinan, şehre su sağlamak için bentler yapmıştır.

☐

Cami yapımında yüzlerce ırgat çalışmış.

☐

Süleymaniye, muhteşem görüntüsüyle herkesi selamlamaktadır.

☐

Mimar Sinan; Türk yapıcılık, çinicilik ve oymacılık sanatlarının en güzel örneklerini vermiştir.

7. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki cümlelerde geçen fiillerde zaman eklerinin altını çiziniz. Bu eklerin hangi zamanı ifade ettiğini örnekteki gibi ilgili cümlelerin karşısına yazınız.

- Sinan okuma yazmayı küçük yaşta öğreniyor.

şimdiki zaman

- Padişah, üç ay sürecek bir sefere çıkar.

- İki ay sonra Kayseri'ye gidiyoruz.

- Gittiği her şehirde yolları, köprüleri, hanları inceler.

- Dedesı ölünce bir kervanın peşine takılıp İstanbul'a gider.

- Bu muhteşem eseri tam yedi yılda bitiriyor.

b. Yukarıdaki cümlelerde yer alan fiillerde zaman ekleri kendi anlamlarıyla kullanılmış mıdır? Açıklayınız.

4. TEMA

8. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerin fiillerinde zaman ve anlam kayması olup olmadığını belirleyiniz. Zaman ve anlam kayması olan cümlelerin başındaki kutucuğu işaretleyiniz. İşaretlediğiniz cümleleri, zaman ve anlam kaymasını gidererek yazınız.

- ☐ Önümüzdeki hafta Ankara'da kitap fuarı düzenleniyor.
.....
- ☐ Babam, küçükken iki defa kolunu kırar.
.....
- ☐ Her akşam düzenli olarak kitap okurum.
.....
- ☐ İşe gitmek için sabahları erkenden kalkıyorum.
.....
- ☐ Sizi, yarın yine aynı saatte burada beklerim.
.....

9. ETKİNLİK

Gezip gördüğünüz bir yeri anlatan kısa bir yazı yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

SONRAKİ METNE HAZIRLIK

1. Kitabımızın sonraki metni olan "Yurt Türküsü" şiirini ezberleyiniz.
2. Türkiye'nin tarihi ve doğal güzelliklerini tanıtan bir broşür hazırlayınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Türkiye'nin tarihi ve doğal güzelliklerini tanıtan broşürünüzü sınıf panosunda sergileyip arkadaşlarınıza inceletin. Broşürlerden edindiğiniz bilgiler hakkında arkadaşlarınızla konuşunuz.
2. "Türkiye Tanıtım" adlı videoyu www.eba.gov.tr adresinden izleyiniz. İzledikleriniz hakkındaki duygu ve düşüncelerinizi açıklayınız.

Metni, noktalama işaretlerine, vurgu ve tonlamaya dikkat ederek ezbere okuyunuz.

YURT TÜRKÜSÜ

Güzel yurdum, dağlarını
Uzaktan göresim gelir.
Keskin esen yellerine
Kendimi veresim gelir.

Gözümde tüter damların,
Sakız kokulu çamların.
Türkü söyler akşamların,
Bana kendi sesim gelir.
(...)

Su içtim kaynaklarından,
Gölgelerinde uyudum.
Kuşlarının söylediği
Şen türkülerle büyüdüm.

Ninniyle salladın beni,
Şefkatle kolladın beni,
Sevginle bağladın beni,
Yurdum yurdum, güzel yurdum!

Vasfi Mahir KOCATÜRK

Şiir Defteri
(Kısaltılmıştır.)

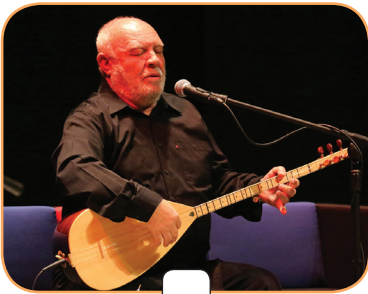
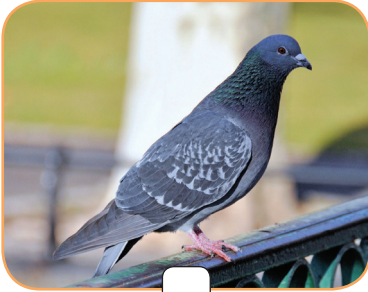
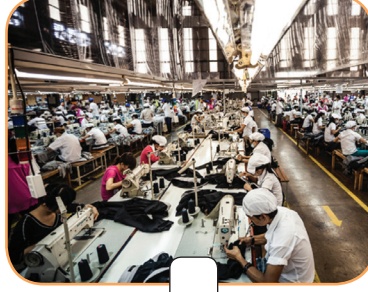

Vasfi Mahir Kocatürk, 1907-1961 yılları arasında yaşamıştır. Yazı yaşamına, edebiyatımızda Yedi Meşaleciler adı ile tanımlanan grubun yayımladığı "Meşale" adlı kitaptaki şiirleri ile katıldı. Hece ölçüsünde, temiz bir dille yazdığı şiirlerinin yanı sıra edebiyatla ilgili incelemeleri ile de tanınmaktadır. "Tunç Sesleri, Geçmiş Geceler, Bizim Türküler, Yaman, Sanatkâr" sanatçının eserlerinden bazılarıdır.

4. TEMA

1. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki görsellerden metnin içeriği ile ilgili olanları işaretleyiniz.

b. Şiirin ana duygusunu aşağıya yazınız.

Şiirin ana duygusu:

.....

2. ETKİNLİK

a. Şiirde insana ait özelliklerin aktarıldığı kavramlar var mı? Bu kavramları yazınız.

.....

.....

.....

b. Şiirde dize sonlarındaki uyumu sağlayan ses benzerliklerini aşağıya yazınız.

1. dördlük

.....

.....

.....

.....

2. dördlük

.....

.....

.....

.....

3. dördlük

.....

.....

.....

.....

4. dördlük

.....

.....

.....

.....

3. ETKİNLİK

Aşağıdaki metni okuyunuz. Bu metni, “Yurt Türküsü” metni ile içerik yönünden karşılaştırınız.

BİR BAŞKADIR BENİM MEMLEKETİM

Havasına, suyuna, taşına, toprağına,
Bin can feda bir tek dostuma.
Her köşesi cennetim, ezilir yanar içim,
Bir başkadır benim memleketim.

Anadolu'm bir yanda, yiğit yaşar koynunda
Âşıklar destan yazar dağlarda.
Kuzusuna, kurduna, Yunus'una, Emrah'a
Bütün âlem kurban benim yurduma.

Mecnun'a, Leyla'sına, erişilmez sırrına
Sen dost ararsan koş Mevlânâ'ya.
Yeniden doğdum dersin, derya olur gidersen,
Bir başkadır benim memleketim.

Gözü pek, yanık bağı, türkü söyler çobanı,
Zengin fakir hepsi de sevdalı.
Ben gönlümü eylerim, gerisi Allah kerim,
Bir başkadır benim memleketim.

Fikret ŞENEŞ

YURT TÜRKÜSÜ

.....

.....

.....

.....

BİR BAŞKADIR BENİM MEMLEKETİM

.....

.....

.....

.....

4. TEMA

4. ETKİNLİK

a. Aşağıda, Ayşe'nin internet günlüğünde yayımladığı Ankara gezisiyle ilgili notları bulunmaktadır. Bu notları okuyup yazımı yanlış olan sözcüklerin altını çiziniz.

Ankara gezime 15 mayısta başladım. Gezimin ilk durağı tarihi Ankara evleriyle tanınan Hamamönü oldu. Bu bölge, arnavutkaldırımli dar sokaklar ve cumbalı ahşap evleriyle sizi âdeta geçmişe götürüyor. Kültür ve sanatın iç içe olduğu bu yer de zamanın nasıl geçtiğini anlamıyor insan. Lezzetli bir sabah kahvaltısından sonra ikram edilen Osman'lı şerbetinin tadına baktım. Adımımı attığım her yerde hediyelik eşya dükkânlarıyla karşılaştım. Bu tarih kokan sokaklarda Mehmet Âkif ersoy'un evini ziyaret ederek burada ki gezime son verdim.

Gezimin sonraki durağı Ankara kalesiydi. Ulustaki Atatürk heykelini selamlayıp Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ne ulaşan yokuşu tırmanmaya başladım. Kale bölgesindeki gezime, müze ziyaretiyle başlayacağım. Buradaki izlenimlerimi öğrenmek için biraz beklemeniz gerekiyor.

Bu kitap için yazılmıştır.

İnsanların öğrendikleri, bildikleri, paylaşmak istedikleri şeyleri istedikleri şekilde yazdıkları, günlüğe benzeyen internet sitelerine "internet günlüğü (blog)" denir.

b. Ayşe'nin internet günlüğünde altını çizdiğiniz sözcüklerin doğrularını aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki cümlelerde geçen fiilleri altını çizerek gösteriniz. Bu fiillerin çekimlendiği kipleri yazınız. Anlam kayması olan fiillerde hangi anlamın (zamanın) kastedildiğini örnekteki gibi belirtiniz.

Memleketime olan özlemim her geçen gün artıyor.

Çekimlendiği kip: **Şimdiki Zaman**

Kastedilen anlam: **Geniş Zaman**

Atatürk 27 Aralık'ta Ankara'ya gelir.

Çekimlendiği kip:

Kastedilen anlam:

Ankara'da her yıl kültür ve sanat etkinlikleri düzenleniyor.

Çekimlendiği kip:

Kastedilen anlam:

Türk Dil Kurumu 1932 yılında Atatürk'ün emriyle kurulur.

Çekimlendiği kip:

Kastedilen anlam:

Sınavı kazanmak istiyorsan çok çalışacaksın.

Çekimlendiği kip:

Kastedilen anlam:

b. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili fiilleri inceleyiniz. Anlam kayması olan fiillerin başındaki kutucuğu işaretleyiniz.

☐

1. Haftaya biz de İstanbul'a geliyoruz.

☐

2. Hafta sonları ailece spor salonuna gideriz.

☐

3. Annemleri havaalanından biz alırız.

☐

4. Aradığınız belgeler şu dosyada olacak.

☐

5. Genç adam dün sabah evden çıkar, işe gider.

☐

6. İki gün sonra yanıma gelecek ve bana yardım edeceksin.

☐

7. Ben, sizin istediklerinizi almaya gidiyorum.

☐

8. 1982'de Kırşehir'de dünyaya gelmişim.

SONRAKİ METNE HAZIRLIK

- Doğduğunuz şehrin adının nereden geldiğini araştırınız.
- Çevrenizdeki tarihî eserler hakkında araştırma yapınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Araştırmanızdan edindiğiniz bilgilere göre doğduğunuz şehrin adının nereden geldiğini arkadaşlarınıza anlatınız. Anlatılanlar arasında en çok ilginizi çeken hangisiydi? Nedenini belirterek açıklayınız.
2. Çevrenizdeki tarihî eserler hakkında arkadaşlarınıza bilgi veriniz.

Metni, dinleme kurallarına uyarak dikkatle dinleyiniz. Metni dinlerken önemli olduğunu düşündüğünüz yerleri not alınız.

ANADOLU ÜSTÜNE

1. ETKİNLİK

Metinde geçen aşağıdaki sözcüklerin anlamını önce metnin bağlamından hareketle tahmin ediniz. Sonra bu sözcüklerin anlamını sözlükten bulup yazınız. Daha sonra tahminleriniz ile sözlük anlamlarını karşılaştırınız.

hökelekli	Tahminim:
	Sözlük anlamı:
oluk	Tahminim:
	Sözlük anlamı:
medeniyet	Tahminim:
	Sözlük anlamı:
arkeolog	Tahminim:
	Sözlük anlamı:
höyük	Tahminim:
	Sözlük anlamı:
bakraç	Tahminim:
	Sözlük anlamı:

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. Yazar, yurdumuzu nelere benzetmiş?
2. Metinde, Anadolu'da yaşamış hangi medeniyetlerden söz edilmiş?
3. Türklere Anadolu'nun kapıları hangi devlet döneminde, ne zaman açılmış?
4. Selçuklular zamanında Anadolu hangi mimari eserlerle süslenmiş?
5. Ülkemiz, hangi kültürel özellikleriyle yeniden keşfedilmeye hazır mı?
6. Metne göre "Anadolu" ismi nereden gelmiş?

3. ETKİNLİK

Aşağıya, metne yönelik farklı başlıklar yazınız.

.....

.....

.....

4. ETKİNLİK

Metinde geçen aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Öznel yargılı olanların başına "Ö", nesnel yargılı olanların başına "N" yazınız.

☐

İstanbul'u, Ankara'sı, Edirne'si, Kars'ıyla taşına toprağına vurgun olduğumuz güzel vatan...

☐

Bin yılların, beş bin yılların az geldiği bir medeniyet beşiği Anadolu.

☐

Tarih öncesi dediğimiz yazısız çağların ardından, dört bin yıl öncesi Hititlerin adı duyulur Anadolu'da.

☐

İslam âleminin dört köşesinden bilginler Anadolu'ya üşüşür, sanatkârlar Anadolu'da kümeleşir.

☐

Açılmamış sayfaları, duyulmamış sözleri, derlenmemiş türküleri, hikâyeleri, masalları, destanları, bilinmeyen ozanları ile bitmez tükenmez bir söz yumağıdır Anadolu.

☐

Bu sırada, boz bulanık tepelerden, ak saçlı bir ana, omzunda ayran bakracıyla görünür.

4. TEMA

5. ETKİNLİK

Aşağıdaki paragrafta, düşünceyi geliştirme yollarından hangilerinin kullanıldığını açıklayınız.

Selçuklulardan sonra Anadolu Beylikleri kökleşen millî kültürün hasadını yapar. Aralarından bir beylik, koca bir devlet olur; açıldıkça açılır, kolları Viyana'ya kadar uzanır. Bu ulu çınara Osmanlı derler. Kökü ve gövdesi Anadolu'da, üç kıta, üç iklime hükmeden yeryüzünün en ömürlü devleti, Osmanlı Devleti. Sonrası, Trakya'yı da içine alan bir Türkiye'dir Anadolu. Köklü bir kültürün kaynaştığı bölünmez bir bütünlüktür artık.

.....

.....

.....

.....

.....

“Benzetme, karşılaştırma, tanımlama, örneklendirme, tanık gösterme ve sayısal verilerden yararlanma” düşünceyi geliştirme yollarıdır.

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde kesme işaretinin hangi amaçla kullanıldığını ilgili cümlelerin altına yazınız.

- Sonrası, Trakya'yı da içine alan bir Türkiye'dir Anadolu.

▶

.....

- Anadolu'nun kapıları 1071'de açılmıştır.

▶

.....

- Ayşe Hanım'ın Anadolu'nun kültürel miraslarıyla ilgili yaptığı sunum çok beğenildi.

▶

.....

- 1931 yılı TTK'nin kuruluş yılıdır.

▶

.....

- Atatürk, 19 Mayıs'ı doğum günü olarak kabul etmiştir.

▶

.....

7. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz. Cümlelerde yargı bildiren sözcüğün isim soylu olduğu cümlelerin başındaki kutucuğu işaretleyiniz.

- ☐ Başarının ilk şartı kendine güvenmiş.
- ☐ Anadolu bir kültür coğrafyasıdır.
- ☐ Sabahları gün ışığı pencereme vuruyor.
- ☐ Kemal, sınıfın en çalışkan öğrencisiydi.
- ☐ Bütün işleri vaktinde yapmayı sever.
- ☐ Sağlık varsa huzur da vardır.

Ek fiil, isim soylu sözcüklere gelerek onları yargı bildirir hâle getirir.

b. Aşağıdaki isimleri istenilen ek fiil zamanlarına göre çekimleyerek birer cümlede kullanınız.

- yalnız / Ek fiilin geniş zamanı

.....

- güzel / Ek fiilin duyulan geçmiş zamanı

.....

- mutlu / Ek fiilin öğrenilen geçmiş zamanı

.....

- tatlı / Ek fiilin şartı (koşulu)

.....

8. ETKİNLİK

Aşağıya, kültürel değerlerin gelecek nesillere aktarılmasında üzerimize düşen görevlerin neler olduğunu belirten bir metin yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ANKARA

Söz yumağının düğümünü Ankara’da açalım ve Ankara’yı konuşalım.

Ankara ve çevresinin tarihi, zamanımızdan üç bin yıl ötelere, tarih öncesi çağlara kadar uzanır. Hititler, Frigler, Galatlar, Bizanslılar, sonunda da Selçuklu ve Osmanlı Türkleri ile Ankara, devir devir yüzyılları kucaklar. Ankara adı üzerine söylenen efsane ve hikâyeler pek çok. Biz birkaçını sıralayalım: Önce Ankara adının “Anker” yani “gemi çapası”ndan geldiği söylenir ve denir ki...

Bir zamanların bu bölgeye hâkim Frigya Kralı Midas’a rüyasında bir ses “Durma, kalk! Topraklarında bir gemi çapası ara! Onu bulduğun yerde bir şehir kur. Bu şehir sana mutluluk getirecek...” der. Sevinçle uyanan Midas, ülkesinin her yönüne adamlar salar, gemi çapasını aramalarını emreder, sonunda bir gün Ankara Kalesi’nin olduğu tepelerde çapa bulunur. Kısa zamanda burada bir şehir kurarak adını “Anker” yahut “Ankira” kor. Gemi çapası da uzun yıllar bu şehrin tapınağında saklanır.

Çapa Şehri

Tarihin kaydettiği bir başka söylentiye göre, bu bölgeye hâkim olan Galatlar, bir ara güneyde Akdeniz’e kadar uzanmış, Mısır donanması ile büyük bir savaşa girerek parlak bir zafer kazanmışlar. Bu zaferin sembolü olarak da gemilerden söktükleri çapaları tapınaklarına yerleştirmişler. Bu olaydan sonra bu şehre “çapa şehri” anlamına gelen “Ankerium” veya “Angora” demişler.

Bir hikâye de Tufan'la ilgilidir. Tufan'da Nuh'un gemisi, bir ara Ankara tepesinde demirlemiş, çapasını burada düşürmüştür. Tufan'dan sonra kurulan şehre bu yüzden "Angora" denmiştir. Bir gerçek var ki, Galatlar zamanında Ankara'da basılan para ve madalyonların birer yüzünde, Ankara'yı temsilen gemi çapası resimleri bulunmaktadır.

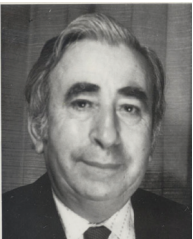
Üzüm Şehri

Malazgirt Savaşı'ndan sonra Selçuklu Türkleri, Ankara'yı fetheder, şehrin adını kayıtlara "Engûrî" olarak geçirirler. Seyyah-ı âlem Evliya Çelebi'miz, Seyahatnamesi'nde Ankara ve çevresinde Anadolu'nun en güzel üzümlerinin yetiştiğini, sultan sarayına üzümlerin buradan gönderildiğini, bu yüzden şehre "üzüm şehri" demek olan "Engûrî" dendiğini yazar. Bazı tarihçilerse Hititler devrinde Ankara adının "Ankuva" olduğunu, bundan dolayı Ankara dendiğini ileri sürerler.

Dediğimiz gibi, Ankara'nın adı üzerine çok efsane ve hikâye var. Tarihinin en büyük gerçek hikâyesi ise Atatürk'le başlar. Ankara adını dünyaya duyuran, yeniden, modern bir Ankara yapan Atatürk'tür. Ankara, Türkiye Cumhuriyeti'nin başkentlik tacıyla da süslenerek tarihe "mucizeler yaratan şehir" olarak tescil edilir.

Mehmet ÖNDER

Şehirden Şehire Anadolu

Mehmet Önder, 1926 yılında Konya'da doğdu. Yazarın Türk kültürü ve sanat tarihi ile ilgili yayınlanmış yetmiş dört kitabı ve bine yakın makalesi bulunmaktadır.

TEMA DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

A. Aşağıdaki metni okuyunuz.

VATAN

Ben varım vatan varsa,
 Dalından kopmuş yaprak gibi
 Sürüklenirim rüzgârda
 Vatanım yoksa.
 (...)
 Özgürse vatan
 Dağlar benimdir.
 Benimdir yaylalar, ovalar.
 Benimdir gürül gürül akan sular.
 (...)

Özgürce işlerim toprağı,
 Sofram bereket dolar.
 Uçurtmam süzülür göklerinde,
 İçim sevinçle dolar.

Vatan, en yüce değer
 Ekmek gibi, su gibi,
 Soluduğum hava gibi
 En vazgeçilmez değer.

(...) **Yüksel İSAK**
 Atatürk ve Yurt Şiirleri
 (Kısaltılmıştır.)

B. Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. Şiirin ana duygusu nedir?

.....

2. Şair, vatani nelere benzetmiş?

.....

3. Şiirde ses benzerlikleri var mıdır? Altlarını çizerek gösteriniz.

.....

C. Aşağıdaki resimde tabelaları inceleyiniz. Tabelalardaki sözcüklerin kullanımı doğru mudur? sorusundan hareketle “Türkçesi Varken” başlıklı bir yazı yazınız.

TÜRKÇESİ VARKEN

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ç. Aşağıdaki metinleri, bu metinlerde kullanılan düşünceyi geliştirme yollarıyla eşleştiriniz.

1. Tiyatro, sinemaya göre daha gerçekçi. Oyuncular canlı bir şekilde karşınızda duruyor. Kendinizi olayların içinde bulmanız an meselesi. Sinemada öyle mi? Her şey yapay. Oyuncuların canlı performanslarını göremiyorsunuz.

Sayısal verilerden yararlanma

2. Bir işi tek başınıza yapabilmeniz mümkün ama çok yorucudur. İnsan kendisine destek olacak, yardım edecek birine ihtiyaç duyar. Başkalarının yardımıyla işlerimiz daha çabuk biter. Atalarımız, “Bir elin nesi var, iki elin sesi var.” diye boşuna dememişler.

Karşılaştırma

Tanımlama

3. Türkiye’de kitap endüstrisi hızla büyüyor. Türkiye 2 milyar 100 milyon doları aşan hacmiyle dünya sıralamasında 11. sırada. Yıllık baskı sayısının 660 milyonu aştığı belirtiliyor. 2016’da 56 bin yeni kitap çıkmış. Eğitimle ilgili yayınların oranı yüzde 63.

Örneklendirme

D. Aşağıdaki cümlelerden “neden-sonuç” anlamı taşıyanların başına “N”, “amaç-sonuç” anlamı taşıyanların başına “A” yazınız.

- ☐ ... 1. Kültürümüzü diğer milletlere tanıtmak için çalışmalar yapıyorum.
- ☐ ... 2. Mehmet Âkif Ersoy, vefalı bir insan olduğundan dostları onu çok severdi.
- ☐ ... 3. Anadolu, binlerce yıllık bir geçmişe sahip olduğu için birçok tarihî eserle doludur.
- ☐ ... 4. Selimiye Camisi’ni görmek üzere Edirne’ye gidiyorum.

E. Aşağıdaki soruların doğru yanıtlarınızı işaretleyiniz.

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım ya da noktalama yanlışlığı yoktur?

- A) Ankara’ya taşınacağımızdan dolayı gerçekten çok mutluyum.
- B) Okuduğunuz kitaplar arasında en beğendiğinizi anlatırmısınız?
- C) Yaşamımızda ki güzelliklerin farkına varalım.
- D) 1901’de doğan şair, ortaokula Erzurum’da başlamıştır.

2. Aşağıdaki cümlelerden hangisi kanıtlanabilirlik açısından diğerlerinden farklıdır?

- A) Mimar Sinan'ın birçok eseri hâlâ sapasağlam ayakta duruyor.
- B) Son kitabında ele aldığı konu oldukça ilginç ve tartışmaya açık.
- C) Tarihî eserlerimizi korumak için çalışmalar yapan kurumlarımız var.
- D) Kültürel miraslarımız arasında yemeklerimiz, türkülerimiz ve geleneksel sanatlarımız sayılabilir.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde çekimli fiil, farklı bir kip eki almıştır?

- A) Masallarda, kötüler kaybederken iyiler kazanır.
- B) Anadolu birçok medeniyete ev sahipliği yapmış.
- C) Tarihî eserlerimize her zaman sahip çıkmalıyız.
- D) Binlerce insan bizim huzurumuz ve güvenliğimiz için çalışıyor.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlam (zaman) kayması vardır?

- A) Arkadaşlarımla buluşmak üzere evden çıktım.
- B) Türkçe dersimiz iki dakika sonra sona erecek.
- C) Her akşam, gün içinde yaptıklarını not defterine yazar.
- D) Fatih Sultan Mehmet, 1453 yılında İstanbul'u fethediyor.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yargı bildiren sözcük ek fiil almıştır?

- A) Babamlar, araba arızalandığı için köye bir saat geç varmışlar.
- B) Her fırsatta kitap okumaya çalışıyorum.
- C) Türkiye, her yönüyle eşsiz bir ülkedir.
- D) Yaşadığınız şehri tanıtan bir broşür hazırlamalısınız.

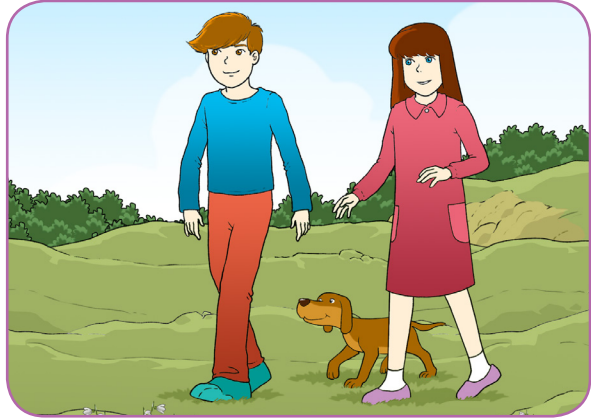
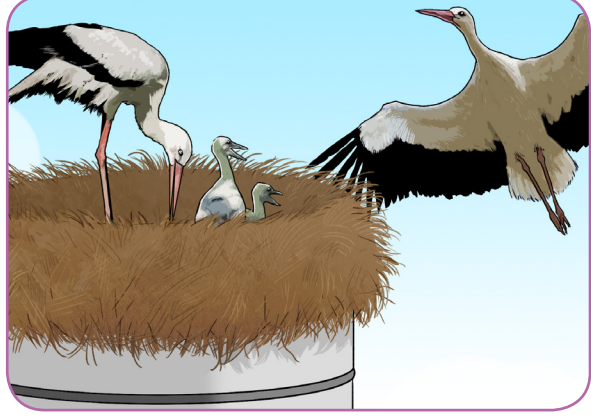
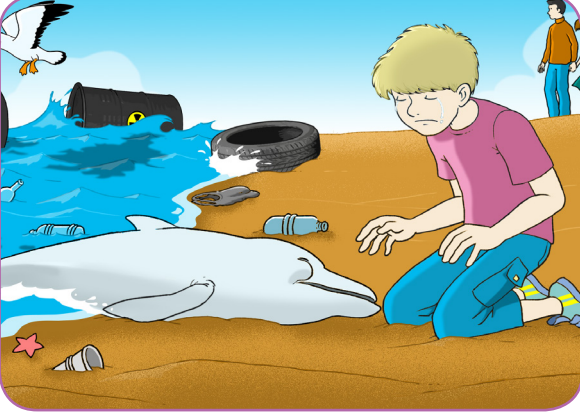
F. Defterinize “Vatan, çalışkan insanların omuzları üstünde yükselir.” sözünü açıklayan bir yazı yazınız. Yazınızı yazım ve noktalama açısından inceleyip varsa yanlışlarınızı düzelterek arkadaşlarınızla paylaşınız.

SONRAKİ METNE HAZIRLIK

1. Çevre kirliliğinin sebepleri ile ilgili araştırma yapınız.
2. Çevreyi korumak için çalışan sivil toplum kuruluşlarını araştırınız. Bu kuruluşların adlarını, hangi amaçla kurulduklarını ve hangi çalışmaları gerçekleştirdiklerini öğreniniz.

5. TEMA

DOĞA VE EVREN

TEMADAKİ METİNLER

KÜÇÜK YUNUS

SON LEYLEK

GÜZ

DÜNYA KADAR PLASTİK (DİNLEME METNİ)

KIR ÇİÇEKLERİ (SERBEST OKUMA METNİ)

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Çevre kirliliğinin sebepleri ile ilgili araştırmalarınızdan elde ettiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Çevreyi korumak için çalışan sivil toplum kuruluşları hakkında arkadaşlarınıza bilgi veriniz.

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek önce sessiz, sonra sesli olarak okuyunuz.

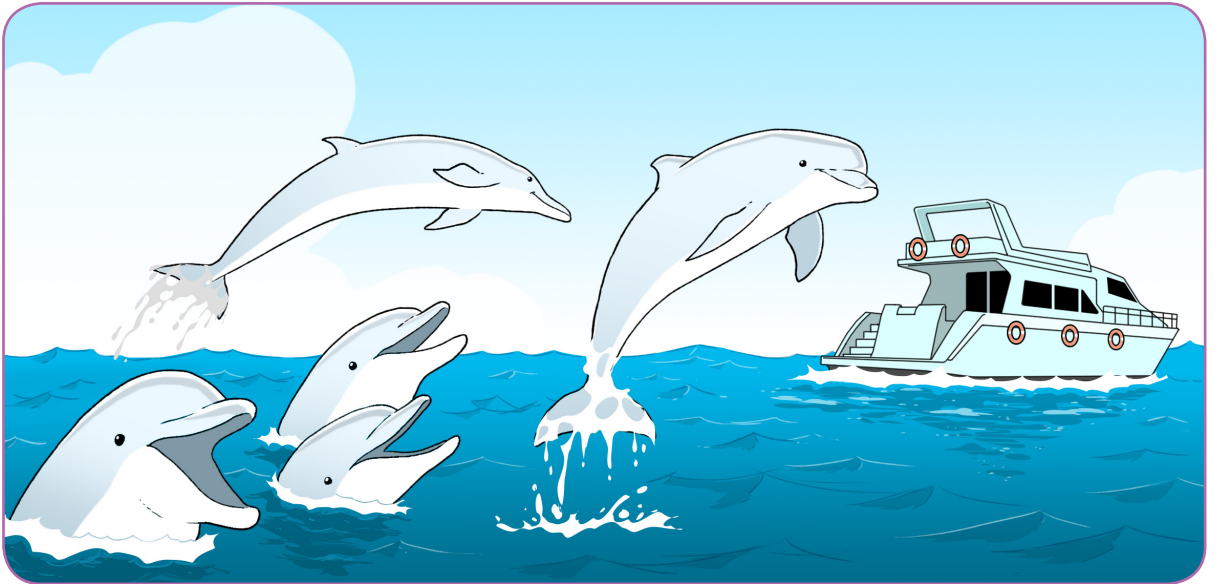
KÜÇÜK YUNUS

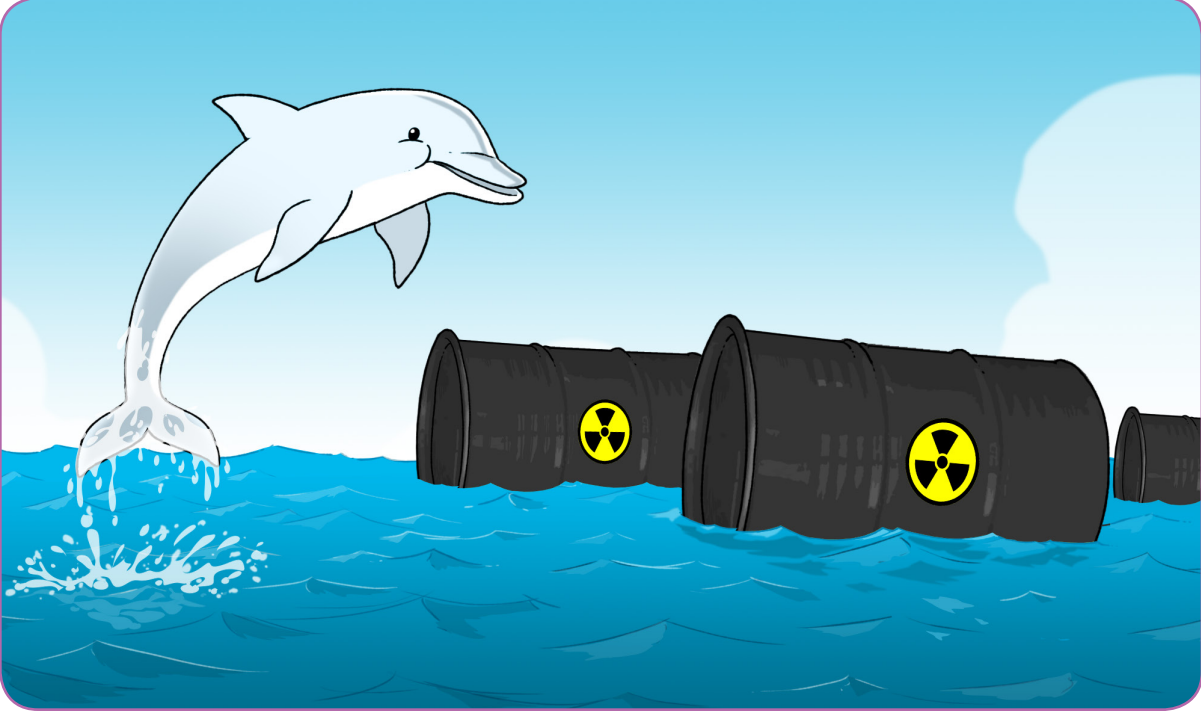
Yunus ailesi, Karadeniz'in hırçın dalgalı sularındaki özgür yaşamlarını, gruplar hâlinde dolaşıp avlanarak ya da gelip geçen gemilerin dümen suyuna takılıp onlarla yarışarak sürdürüyordu. İki buçuk ile dört metre arasında değişen boyları, bir füzeyi andıran iri vücutlarına oranla küçük kalan kafaları, bir kaz gagasına benzeyen çeneleri ve yürek şeklindeki gözleriyle öyle sevimli bir görünümü vardı ki... Bu oyuncu canlıların dalıp çıkıp su yüzünden yükseklerle sıçrayarak yaptıkları akrobatik hareketler, bazen dakikalarca sürerdi bol köpüklü dalgalar arasında. Sonra birdenbire kayboluverirlerdi ortadan.

Eğer açık denizlerde yol alan bir geminin güvertesindeyseniz bu sevimli yaratıkların bir süre sonra, nefes almak üzere su yüzüne sıçrayışlarını yinelemelerine, büyük bir hayranlık ve neşe içinde tanık olursunuz. Kıvrak vücutlarında iki yana kanat gibi açılmış yüzgeçleri, bir dümen gibi kullandıkları yatay kuyrukları ile dalgalar arasından ileri doğru fırlayıp dalıp dalıp çıkarak izlenmekten ve izlemekten memnun, bir yarış tutturmuşlardır koca gemiyle.

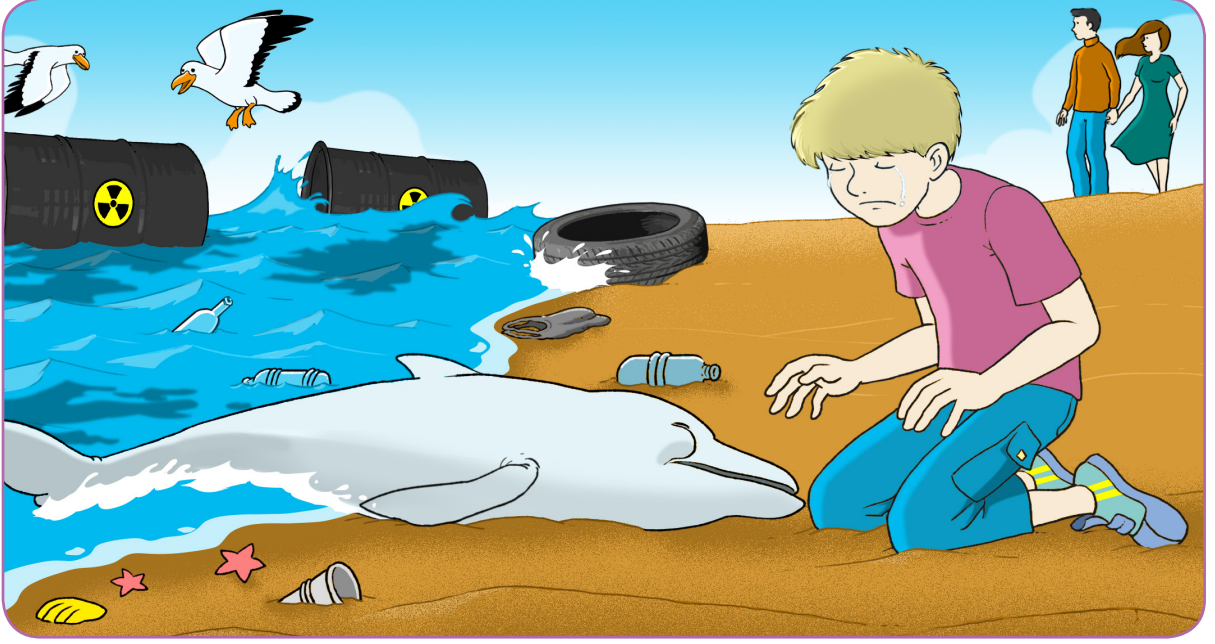
Derin sularda avlanmayı seven yunus ailesi için büyük bir sardalya ya da ringa balığı sürüsüne rastlamak, düğün bayram oluyordu. Böyle zamanlarda, saatte altmış kilometre gibi büyük bir hızla sürünün içine dalıyor, açık duran ağızlarıyla bir çırpıda yüzlerce balığı zahmetsizce yutuveriyorlardı maskaralar.

Omurgalı memeli hayvanlar sınıfının, balinalar takımına giren yunusların, yavrularını dört ay ile bir yıl arasında emzirdiklerini biliyor muydunuz çocuklar? Evet ya... Onların bu emzirme süresi, yavru bağımsız yaşayana dek sürüp gider böylece.

İşte bizim Küçük Yunus da henüz memeden kesilmemiş oburun biriydi. Çok da meraklıydı haa... Annesinin uyarılarına rağmen, ilgisini çeken bir şeyi incelemek, onunla oynamak için sık sık ailesinden gerilerde kaldığı oluyordu. Böyle günlerden birinde, su yüzüne sıçrayarak kardeşleriyle birlikte yarışmalarını sürdürmek istedi. Ama o ne? Birden başı deniz üzerinde yüzmekte olan bir şeye çarparak sendeleyivermişti. Geceleri gökyüzünü süsleyen bütün yıldızlar, sanki bir anda gözlerinin içine doluvermiş gibiydi. Onlardan kurtulmak istercesine sağa sola silkeledi başını. Derin sulara doğru inmeye başladı hızla. Bu kez de yıldızların terk ettiği gözlerini karanlıklar perdelemişti. “Göremiyorum... Göremiyorum...” diyerek sessiz bir çığlık attı. Büyük bir panik içinde kuyruğunu kırıp suları yararak yukarı fırladı yeniden. Öylesine hızla sıçramıştı ki birden kendini suyun çok üstünde uçar buldu. Aynı anda ciğerleri temiz hava ile şişmiş, gözlerindeki karanlık kalkıvermişti. Az önce başını çarptığı şeyin, su yüzünde sallanmakta olan bir varil olduğunu gördü. Buz gibi sulara dalarken “Alacağın olsun. Ben de senin rahatını bozayım da gör.” diye geçirdi aklından. Sonra hızla varilin gölgesine doğru dümen kırarak gagayı andıran çenesiyle ona vurdu. Sağa sola hareket ettirip oynamaya başladı. Giderek bu işi öylesine ustalıklı yapmaya başladı ki küçük dokunuşlarıyla varili kendi çevresinde tıpkı bir topaç gibi döndürmeyi başardı. Bu oyundan büyük bir keyif duyan Yunusçuk ancak karnı acıkınca ailesinden uzak kaldığının ayırımına varabildi. Telaşla ileri fırlayarak bembeyaz köpüklere bata çıka onlara ulaşmaya çalıştı. Ne var ki giderek gücü kesiliyor, yeniden gözlerine yağmaya başlayan yıldız yağmurlarının üstünü, karanlık geceler örtmeye başlıyordu. Zaman zaman aralanan karanlıklardan, altın güneşin suda kırılan ışınları sızıyorsa da onları görmesiyle kaybetmesi bir oluyordu nedense. Dünyası altüst oluyordu. İçi daralıyordu Küçük Yunus’un. Yine de her şeye rağmen ailesine kavuşabilmek için çaba harcıyordu. Sert hareketlerle kuyruğunu sağa sola çarpıyordu derin sularda. Derken birdenbire vücudunun kontrolünden çıkmaya başladığını duyumsadı. Yüzgeçlerini, kuyruğunu yönetemez olmuştu artık. Sanki uçsuz bucaksız denizin içinde eriyip gidiyordu vücudu yavaş yavaş. Düşünceleri bulandı, son kez vurdu gün ışığı gözlerine... Sonra her şey karardı...

Yan yatmış duruyordu, sahildeki incecik kumların üzerinde. Dalgalar usul usul gelip çarpıyorlardı bir yanına, şefkatle, okşarcasına. Gagayı andıran sevimli çenesi yarı aralık, küçük gözleri şaşkınlıkla açılmış olarak bakakalmıştı gökyüzüne. Parlak beyaz karnı gün ışığında ıslak mermer çakıntıları içindeydi... Martılar acılı çığlıklar atarak dönüp duruyorlardı denizin üzerinde... Küçük sarışın bir çocuk onun yanı başında dizlerinin üzerine çökmüş, “Ne olur ölme güzel Yunus!..” diye hıçkırıyordu. “Lütfen!.. Seni çok seviyoruz!..”

Denizlere karışan lağımlar, zehirli fabrika atıkları, aldırmadan dökülen çöpler ve bırakılan kimyevi madde yüklü variller, yaşayan denizin katilleriydi.

Az ileride elleri çaresizlikle birleşmiş bir kadınla bir erkek, yüreklerinde doğanın öldürülüşüne seyirci kalmanın onulmaz acısıyla, bir suçlu gibi Karadeniz'in hırçın dalgalarına dikmişlerdi gözlerini.

Emel İNCİ

Doğan Kardeş dergisi

1. ETKİNLİK

Metinden aşağıdaki sözcüklerin kullanıldığı cümleleri bulunuz. Önce cümlelerin bağlamından hareketle bu sözcüklerin anlamını tahmin ediniz. Sonra bu sözcüklerin anlamını sözlükten bulup yazınız. Daha sonra tahminleriniz ile sözlük anlamlarını karşılaştırınız.

Sözcük	Tahminim	Sözlük Anlamı
akrobatik		
güverte		
sendelemek		
çakıntı		
kimyevi		
onulmaz		

2. ETKİNLİK

Metinde geçen aşağıdaki deyimleri, anlamlarının başına yazınız. Boşta kalan deyim anlamını metinden hareketle tahmin ediniz. Tahmininizi sözlük anlamıyla karşılaştırınız.

düğün bayram olmak

aklından geçirmek

dümen kırmak

seyirci kalmak

çaba harcamak

gücü kesilmek

altüst olmak

içi daralmak

.....: Bir olay karşısında hiçbir tepki göstermeyerek işe karışmamak.

.....: Bir şeyi yapmayı düşünmek, tasarlamak.

.....: Üzülme, tedirgin olmak, yıkılmak.

.....: Yön değiştirmek.

.....: Kuvveti, takati azalmak.

.....: Sıkılmak, bunalmak.

.....: Çok sevinmek, çok sevinç duymak.

3. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. Yunus ailesi yaşantısını nasıl sürdürüyormuş?
2. Yunusların görünüşleri nasılmış?
3. Küçük Yunus'un özellikleri nelermiş?
4. Küçük Yunus, başını varillere vurduktan sonra neler yaşamış?
5. Küçük Yunus'u sahilde gören çocuk ne yapmış?
6. Metne göre denizin katilleri nelermiş?

4. ETKİNLİK

a. Aşağıya "Küçük Yunus" metninin hikâye unsurlarını yazınız.

Olay:

.....

Şahıs ve Varlık Kadrosu:

.....

Zaman:

.....

b. Metnin konusunu, ana fikrini ve yardımcı fikirlerini aşağıya yazınız.

Metnin konusu:

.....

Metnin ana fikri:

.....

Metnin yardımcı fikirleri:

.....

5. ETKİNLİK

Aşağıya, metinde geçen benzetme cümlelerini örnekteki gibi yazınız.

İki buçukla dört metre arasında değişen boyları, bir füzeyi andıran iri vücutlarına oranla küçük kalın kafaları, bir kaz gagasına benzeyen çeneleri ve yürek şeklindeki gözleriyle öyle sevimli bir görünüşleri vardı ki...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili fiillere, verilen eklerden uygun birini getirerek cümleleri tamamlayınız.

- Yaptıkları akrobatik hareketler bazen dakikalarca sürer..... .
- Büyük bir ringa balığı sürüsüne rastlamak düğün bayram oluyor..... .
- Buz gibi sulara dalıp dalıp çıkar..... .
- Yine de ailesine kavuşabilmek için çaba harcıyor..... .
- Çöpler denize atılır..... bütün canlılar zarar görür.

-muş
-dı
-miş
-sa
-du

b. Ekleri getirdikten sonra cümlelerdeki fiillerin zaman ve anlamında nasıl bir değişiklik oldu? Aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ek fiiller, basit zamanlı fiilleri birleşik zamanlı fiillere çevirir.

c. Aşağıdaki cümlelerde geçen birleşik zamanlı fiillerin altını çiziniz. Bu fiillerin zamanını noktalı yerlere yazınız.

- Gemilerin dümen suyuna takılıp yaşamını sürdürüyordu. (.....)
- Sonra birdenbire kayboluveriyorlarmış ortadan. (.....)
- Yüzlerce balığı zahmetsizce yutuvermişlerdi. (.....)
- Kardeşleriyle yüzme yarışı yaparmış keyifle. (.....)
- Kirliliğe seyirci kalırsak doğamız yok olur. (.....)
- Bir şeyler yapacaksak hemen yapmalıyız. (.....)

7. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki cümlelerde geçen ek fiil almış sözcüklerin altını çiziniz.

- Karnı acıkınca ailesinden uzaklaştığının ayırımına varabilmişti.
- Küçük Yunus da oburun biriydi.
- Oyun oynamak için ailesinden geri kaldığı oluyordu.
- Yıldızların terk ettiği gözlerini karanlıklar perdelemişti.
- Parlak beyaz karnı gün ışığında ıslak mermer çakıntıları içindeydi.
- Eğer açık denizlerde yol alan bir geminin güvertesindeyseniz her şeye tanık olursunuz.
- Her canlının temiz bir doğada yaşamaya hakkı vardır.

b. Altını çizdiğiniz sözcüklerden hangilerinin birleşik zamanlı fiiller olduğunu söyleyiniz.

8. ETKİNLİK

Aşağıdaki haber metnini okuyunuz. Haberde anlatılanlar üzerine arkadaşlarınızla tartışınız.

ÖĞRENCİLERDEN YENİ BİR SOSYAL SORUMLULUK PROJESİ

Samsun İl Millî Eğitim Müdürlüğünce önemli bir sosyal sorumluluk projesi başlatılıyor. Proje, öğrencilerin doğal çevrenin korunmasına yönelik tesisleri tanımalarını amaçlıyor.

Samsun İl Millî Eğitim Müdürlüğü, öğrencilerin çevre duyarlılığını artırmak için “Gezelim, Görelim, Çevreyi Koruyalım” adı verilen sosyal sorumluluk projesini hayata geçirmek için hazırlıklarını tamamladı. Projenin tanıtımı, bu projenin gerçekleştirilmesi için talepte bulunan öğrencilerin katılımıyla gerçekleştirildi. Öğrenci grubunun sözcüsü, projenin amacını şu sözlerle açıkladı:

“Çevre denildiğinde çoğu insanın aklına temiz deniz, kirlenmemiş yeşil alanlar ve çöplerin çevreye gelişigüzel atılmadığı yaşam alanları geliyor. Çevrenin bu güzelliği kazanmasında şehrin arka planında olan ancak çok da bilinmeyen tesislerin etkisi ise oldukça büyük. Şehrin gizli kahramanı olan çevreyle ilgili tesisleri görmenin çevre bilincimizi geliştireceğini düşünüyoruz.”

Proje, Büyükşehir Belediyesinin katkılarıyla gerçekleştirilecek. Proje kapsamında, başlangıçta il merkezindeki 11 ortaokulun öğrencileri, Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği kapsamında Kent Müzesi, atık su arıtma, içme suyu ve katı atık tesislerinde ağırlanacak.

Basından

9. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki bilgileri okuyunuz.

Bir cam şişenin doğada 4000 yıl, plastiğin 1000 yıl, cıkletin 5 yıl, teneke kutunun 10-100 yıl, sigara filtresinin 2 yıl süre ile yok olmadığını,

Evsel atıkların %65'ini organik atıklar, kalan kısmını ise kâğıt, plastik, metal, cam gibi geri dönüşümlü maddelerin oluşturduğunu,

Türkiye'de çöp miktarının yaklaşık %30'unun organik atık işleme yöntemiyle geri kazanılabilir nitelikte olduğunu,

Geri dönüşümü sağlanan her bir ton cam için yaklaşık 100 litre petrolden tasarruf edilebileceğini,

Bir ton kullanılmış kâğıt geri kazanıldığında 17 adet çam ağacının, bir ton kullanılmış gazete kâğıdı kullanıldığında ise 8 adet çam ağacının kesilmesinin önlenebileceğini,

Ülkemizde günde yaklaşık 65 bin ton çöp biriktiğini,

1 litre atık yağın 1 milyon litre içme suyunu kirletebildiğini, ayrıca sudaki balıkların ve diğer canlıların yaşamını tehdit ettiğini,

Evsel atıkların toprağa karışması sonucu su kaynaklarında kirlilik meydana geldiğini,

Her yıl tonlarca tehlikeli atığın, evsel atıklarla beraber çöpe atıldığını ve depolama alanlarında biriktiğini,

Normal şartlarda bir evde 1,5 kg-5 kg arasında tehlikeli ürün bulunduğunu,

Bir bilgisayar ve ekranının imalatı için en az 240 kg fosil yakıt, 22 kg kimyasal madde ve 1,5 ton suya ihtiyaç duyulduğunu,

Yeni üretime kıyasla metal ve plastik geri kazanımı ile %95 enerji tasarrufu sağlanabileceğini,

Plastik ambalaj atıklarının yıkanıp granül hâline dönüştürülerek ikincil ürün üretim için ham madde elde edildiğini ve sera örtüsü, plastik torba, marley, pis su borusu, elyaf ve dolgu malzemesi, araba yedek parçası gibi birçok malzemenin yapımında kullanıldığını biliyor muydunuz?

Bir bilgisayarın yaklaşık 1,4 kg kurşun, 2 gr kadmiyum, 0,5 gr cıva içerdiğini,

Plastiklerin doğada parçalanma süresi en uzun olan madde olduğunu,

b. Yukarıdaki bilgilerden en fazla ilginizi çekenler hangileri oldu? Bu bilgilerden hareketle geri dönüşümün faydaları hakkında arkadaşlarınızla konuşunuz.

10. ETKİNLİK

a. “Küçük Yunus” metnindeki koyu yazılmış cümlede anlatılmak istenen nedir? Düşüncelerinizi aşağıya yazınız. Yazınızda uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanınız.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins or other markings on the paper.

b. Yazınızı yazım ve noktalama açısından inceleyip varsa yanlışlarınızı düzelterek arkadaşlarınızla paylaşınız.

SONRAKİ METNE HAZIRLIK

Çevrenizde hayvan barınakları var mı? Bu barınakların kurulma amacı nedir? Araştırınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Çevrenizdeki hayvan barınakları ve bu barınakların kurulma amaçları hakkında edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Sokak hayvanları için neler yapılabileceğini arkadaşlarınızla tartışınız.

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek okuyunuz.

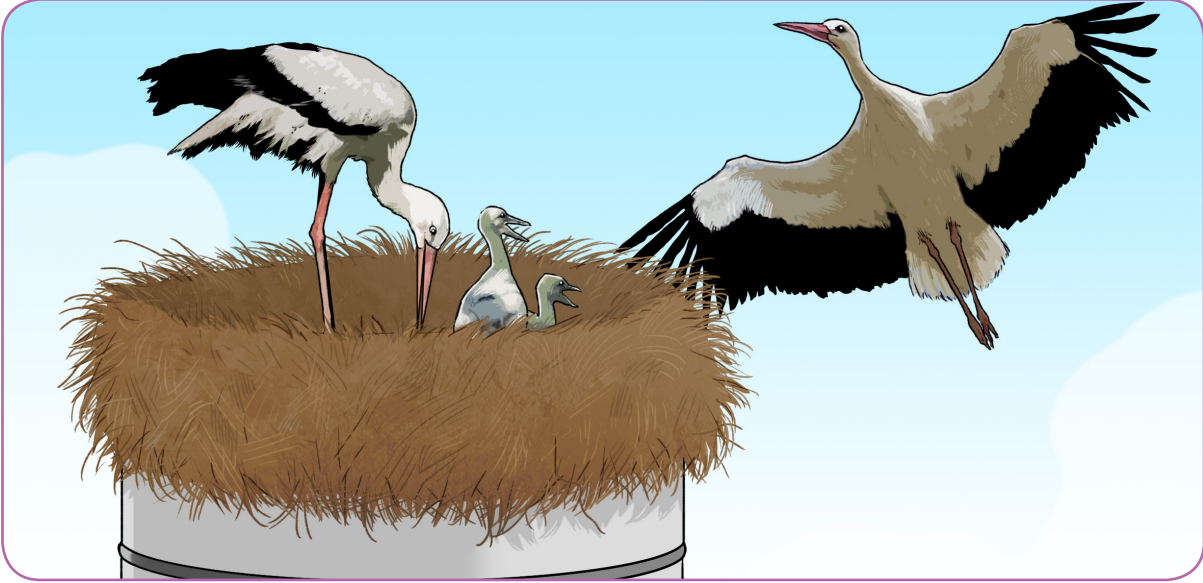
SON LEYLEK

Bu bizim Mürdümeriği Sokağı'nın ta öte başına kadar doğruca indiğinizde karşınıza Küçük Hayrullah Camisi çıkar. Caminin her iki yanında da birer daracık yokuş... Başında ıhlamur ağacı olandan aşağı doğru verin kendinizi, geniş bir tarlaya gelirsiniz.

Çatapat fabrikası işte bu tarlanın öte tarafında kalır.

İcabettin dayı, Toraman'la birlikte buranın gece bekçiliğini yapar. Toraman azgın bir köpek. Ama çok azgın!

İşte o fabrikanın artık kullanılmayan, uzun bir bacası vardır. Bacanın üzerinde de bir leylek yuvası!

Havalar ısınır ısınmaz bir leylek ailesi gelir, oraya yerleşir. Lak laka lak lak! Ortalık şenlenir. Bu yuva onların yazlık evleridir. Havalar soğudu mu karı koca, iki yavrucağız, çeker giderler. Fakat bu sonbahar, hepsi gittiği hâlde biri kaldı, gitmedi!

Bunu ilk bizim İdris fark etmiş. Birkaç hafta gelip gidip gözetlemiş. Ama bakmış ki leyleğin gideceği yok. “Bu işte bir iş var.” demiş.

- Kaç gündür bakıyorum, hep orada.
- Gider o gider! Ne acelesi var?
- Ama kış geldi. Çoktan gitmesi gerekirdi.
- Ne yapacağız? Kovacak mıyız hayvanı?
- Bence bir şey olmuş! Ama ne?

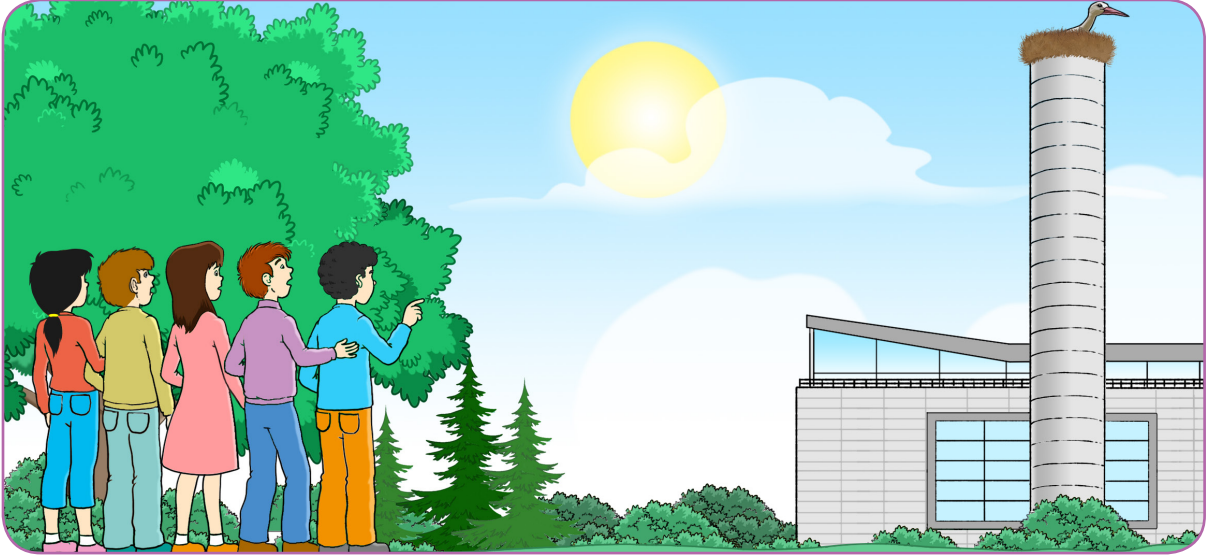
Biz hepimiz düşündük taşındık. Tacettin ne teoriler yumurtladı ayaküstü.

- Ötekilere küsmüş olmasın?
- Yok artık!
- Hastalanmıştır. Boğazına kurbağa takılmıştır falan...

Kurbağa lafını duyan Mahpeyker şöyle bir irkildi. Safinur yüzünü ekşitti. İdris ise bu teoriyi oldukça mantıklı buldu.

- Olabilir! Leylekler öyle şeyler yerler neticede!

Aldı bizi bir dert. Bu zavallı leylek o bacanın üzerinde niye kaldı? Ailesi gittiği hâlde niye gitmedi? Hep bunu düşünür olduk. Gece uykularımız kaçtı. (...)

Dayanamadık ertesi gün hep birlikte çatapat fabrikasına gittik. İdris, dürbününü de yanında getirmişti.

- Yok!
- Ne yok?
- Leylek yok, gitmiş!
- Vallaha mı?
- Al da bak!

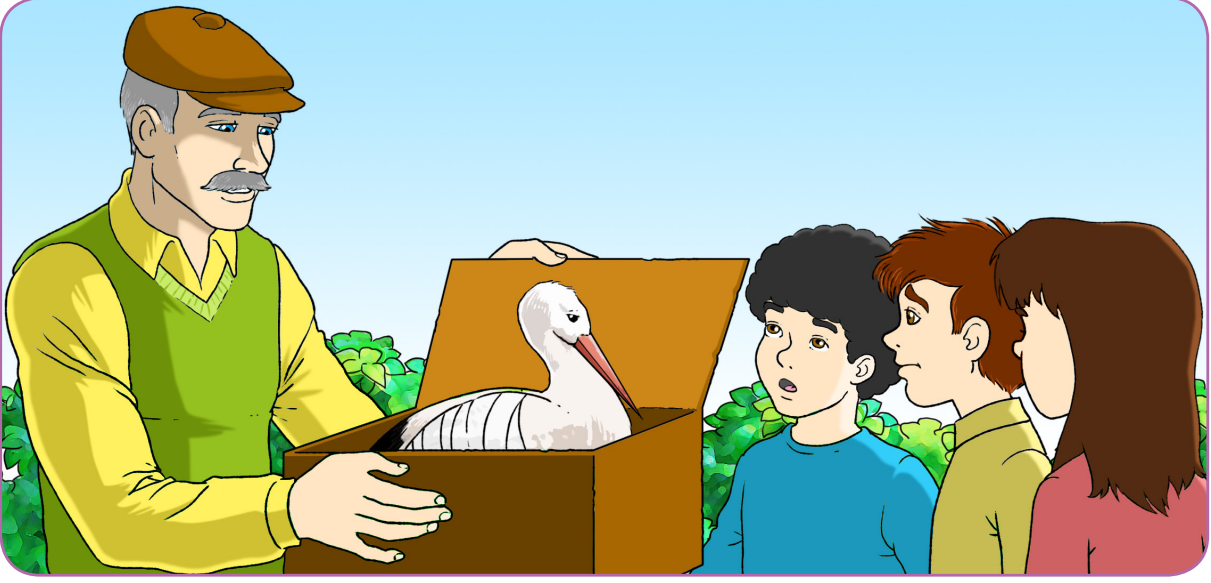
Hepimiz sırayla baktık ve hiçbirimiz leyleği göremedik. Biraz sevindik, biraz da mahzun olduk. Bu son leyleğin arkasından, hiç değilse bir el sallayaydık.

Ertesi sabah fabrikadan çıkıp uykulu uykulu evine giden İcabettin dayının önünü kestik, vaziyeti anlattık. “Siz işiize bahın, size neçi? Dersiiz neyiz yoh mi?” dedi. Yürüdü gitti. Ama kucağında kocaman bir kutu vardı. İcabettin dayıda böyle bir kutuyu ilk kez görüyorduk. Koştuk, yetiştik.

- İcabettin dayı o kutunun içinde ne var?
- Youv oğlum! Nedecehsiz ne var? Gidin işiize, dersiiz neyiiz yoh mi?
- Yoksa leylek mi var İcabettin dayı! Göstersene bize leyleği.

İcabettin dayı öyle sert görünürdü ama çabuk yumuşardı, daha fazla dayanamadı.

- Hele gelin, bahın ne var?

Bir heyecanla etrafını sardık. İcabettin dayı kutuyu yavaş yavaş açtı. Bir de ne görelim! Kanadı sarılı kocaman bir leylek, kutunun içinde çökmüş, o uzun gagasını da karnına çekip bastırılmış yatmıyor mu? Safinur “Ayyy! Ben zaten tahmin etmiştim.” dedi.

- Gördünüz?
- Gördük İcabettin dayı.
- Ayyy ne olmuş bu leyleğe?

Hayatımızda ilk defa bu kadar yakından bir leylek görüyorduk. Meğer bu zavallı leylek, tarlada avlanıyormuş. O sırada İcabettin dayı da bir hava alsın diye Toraman’ı salmış. Tabii Toraman azgın bir köpek. Buncağızı görünce peşine düşmüş, havlamış, korkutmuş. Leylek korku ile kaçayım derken elektrik tellerine dolanan bir uçurtmanın kuyruğuna takılmış. Neyse, işte kaza da böyle olmuş.

İcabettin dayı koşmuş, yetişmiş. Toraman’ı kovalamış, leyleği kurtarmış. Kanadını sarmış, sarmalamış. Merdiven üstüne merdiven dayamış, bacaya kadar çıkıp yuvasına koymuş. Fakat leylek göç vakti geldiği hâlde gidemeyince almış zavallı hayvanı oradan. “Bari kışı benim evimde geçirsin...” demiş.

- İcabettin dayı arada bir gelip görebilir miyiz leyleği?
- Görecehsiz de nedecehsiz? Dersiiz neyiiz yoh mi?
- Ya İcabettin dayı ya!
- E tamam e! Gelirsiniz, görürsüz!

Ne arada biri? Biz her gün okuldan çıkar çıkmaz İcabettin dayının evinin önünde toplanıyoruz iki aydır. Bu böyle leylek iyileşene, uçup gidene kadar devam edecek galiba. İcabettin dayı gece bekçisi adam, gündüz uyuması gerek.

- Yine mi geldiiz?
- İcabettin dayı bi bakıp gideceğiz hemen!
- Bahın da gidin hele! Uyumtısız adami! Dersiiz neyiiz yoh mi?

Özkan ÖZE

Bilge Çocuk dergisi
(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK

a. Aşağıda, metinde geçen bazı sözcüklerin anlamları verilmiştir. Bu sözcükleri belirleyip anlamlarının başına yazınız.

.....: Doğru olarak, hiçbir yerde durmadan, duraksız, doğruca.

.....: Ayakla çiğnendiğinde veya bir yere sürüldüğünde “çat pat” diye patlayan bir eğlence fişeği, çatpat.

.....: Çok yaramaz.

.....: Belirli bir konudaki düşünceler, görüşler.

.....: Ürkerek geri çekilir gibi olmak.

.....: Üzgün, üzülmüş, üzüntü duymuş.

.....: Kuşların, mevsim, iklim, besin miktarı vb.ne göre çevre değiştirmeleri.

b. Aşağıdaki listede metinde geçen bazı sözcükler verilmiştir. Bu sözcüklerin zıt anlamlılarını bulmacadan bulup karşlarına yazınız. İşaretlemediğiniz harfleri sırasıyla yazarak şifreyi bulunuz.

S	H	I	Z	L	I	O	D	N
V	A	R	İ	L	E	K	E	Y
Y	L	E	N	K	D	I	R	U
G	E	N	İ	Ş	E	S	M	K
A	Z	G	Ş	İ	T	A	A	A
Y	U	M	U	Ş	A	K	N	R
T	İ	G	Ü	N	D	Ü	Z	İ

dar -	uzun -
yok -	aşağı -
yokuş -	dert -
gece -	çok -
sert -	yavaş -

Şifre:

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. Çatapat fabrikası neredeymiş?
2. İcabetin dayının mesleği neymiş?
3. Çocuklar, fabrika bacasında ne görmüşler?
4. Leylek neden göç edememiş?
5. İcabetin dayı leyleği kurtarmak için ne yapmış?

3. ETKİNLİK

Metnin hikâye unsurlarını yazınız.

Olay Örgüsü

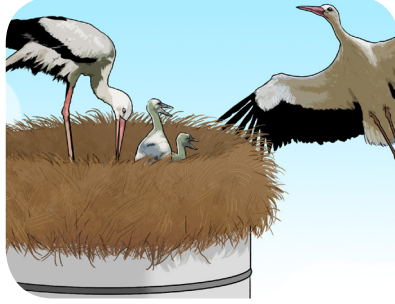
.....

.....

.....

.....

.....

Zaman

.....

.....

.....

.....

.....

Şahıs Kadrosu

.....

.....

.....

.....

.....

Mekân

.....

.....

.....

.....

.....

Anlatıcı

.....

.....

.....

.....

.....

4. ETKİNLİK

Metinde geçen aşağıdaki cümleleri okuyunuz. İcabettin dayının yöresel söyleyiş özelliği taşıyan bu cümlelerini yazım kurallarına uygun olarak yazınız.

- “Siz işiize bahın, size neçi?”

.....

- “Youv oğlum! Nedecehsiz ne var? Gidin işiize, dersiiz neyiiz yoh mi?”

.....

- “Görecehsiz de nedecehsiz?”

.....

- “E tamam e! Gelirsiz, görürsüz!”

.....

- “Yine mi geldiiz?”

.....

- “Bahın da gidin hele! Uytutmisiz adami! Dersiiz neyiiz yoh mi?”

.....

5. TEMA

5. ETKİNLİK

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The paper has rounded corners and a thin orange border around the edges.

6. ETKİNLİK

Utancımdan Saklandım

Günlerden bir gün Nasrettin Hoca []'nin evine hırsız girmiş [] Nasrettin Hoca da onu gö-
rünce yüklüğe saklanmış [] Hırsız her yeri aramış [] çalacak bir şey bulamamış [] Belki bir
şey bulurum diye yüklüğün kapısını açınca Hoca []'yla göz göze gelivermiş [] Şaşkınlıkla []
[] Siz burada mısınız [] demiş []
Nasrettin Hoca aldırmamış []
[] Kusura bakma [] evde çalacak bir şey yok diye utandım da buraya saklandım []

Nasrettin Hoca
haz.: Defne GÜLER

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümleleri altı çizili sözcüklere dikkat ederek okuyunuz. Cümleler arasında nasıl bir anlam farkı olduğunu yazınız.

- Ben her akşam buraya gelirim.
- Ben her akşam buraya gelirdim.
- Eve giderken beni aramalı.
- Eve giderken beni aramalıydı.
- Bu hafta Ankara'ya gelecek.
- Bu hafta Ankara'ya gelecekti.
- En güzel şiiri o yazmış.
- En güzel şiiri o yazmışmış.

8. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili eklerin cümlelere kattığı anlamı örnekteki gibi yazınız.

- Ben, çayıma şeker atıyordum.
terk edilmiş alışkanlık
- Her işi kendisi yapmışmış.
.....
- Çalışmalarımızı tamamlamamıza yardımcı olacaktı.
.....
- Amcamlar, bağdaki üzümleri toplamıştır.
.....
- Önceden komşularımızla daha çok görüşürdük.
.....

SONRAKİ METNE HAZIRLIK

- Küresel ısınmanın ne olduğunu ve iklime etkilerini araştırınız.
- Ülkemizde küresel ısınmanın etkilerini görüyor musunuz? Araştırmanızdan hareketle düşüncelerinizi ifade eden bilgilendirici bir metin yazınız. Yazınızı grafik, tablo ve çizelgeyle destekleyiniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Küresel ısınmayla ilgili araştırmalarınızı arkadaşlarınıza sununuz.
2. Küresel ısınmanın ülkemizdeki etkileriyle ilgili yazınızı arkadaşlarınıza okuyunuz.

Metni, türünün özelliklerine uygun olarak okuyunuz.

GÜZ

Bu ufuklarda şafak, gül gül olur;
Dalların her kuşu, bir bülbül olur...

Şimdi gökten yere, tel tel yağmur...
Şimdi sis, gölge, ışık tül tül olur!

Mor dumanlarla uzaktan -akşam-
Dişbudaklar, meşeler sümbül olur!

Tanidik asmaların çardakta
Kehribar salkımı bir kâkül olur!

Kınalanmış gibi dağlar, dereler,
Ne güzel güz, ne güzel eylül olur!

Suların al al açar laleleri
Ve ufuklarda şafak gül gül olur!

Muhteşem yangını güz ülkesinin,
Doymadan seyrine, bir gün kül olur!

Arif Nihat ASYA

Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor

1. ETKİNLİK

a. Metinde geçen, aşağıda anlamları ve bazı harfleri verilen sözcükleri belirleyip yazınız.

___ k

Düz arazide veya açık denizde gökle yerin birleşir gibi görüldüğü yer.

___ k

Alna düşen kısa kesilmiş saç, perçem.

___ a ___ a

Asma vb. bitkilerin dallarını sardırmak için direklerle yapılmış yer.

___ b

Süs eşyası yapımında kullanılan, açık sarıdan kızıla kadar türlü renklerde, yarı saydam, kolay kırılır ve bir yere hızlıca sürtüldüğünde hafif cisimleri kendine çeken, fosilleşmiş reçine, saman kapan, kıl kapan.

___ i ___ d

Zeytingillerden, kerestesi sert ve değerli bir ağaç, demircik.

___ s

Asmagillerden, dalları çardak üzerine yayılan üzüm vb. bitkiler.

___ f

Güneş doğmadan az önce beliren aydınlık.

b. Belirlediğiniz sözcüklerden dört tanesini, birer cümlede kullanınız.

.....

.....

.....

.....

2. ETKİNLİK

Aşağıya metnin içeriğine uygun farklı bir başlık yazınız. Neden bu başlığı seçtiğinizi belirtiniz.

Başlığım:

Bu başlığı seçme nedenim:

.....

.....

5. TEMA

3. ETKİNLİK

Metinde söz sanatı yapılan cümleleri aşağıya yazınız. Cümlelerdeki söz sanatlarını belirtiniz.

Cümle	Söz Sanatı
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

4. ETKİNLİK

a. Şiirdeki ses benzerliklerini örnekteki gibi belirleyiniz.

..... gül olur; bülbül olur.		
---------------------------------------	----------------	----------------

b. Bu ses benzerliklerinin şiire neler kattığını aşağıya yazınız.

.....

5. ETKİNLİK

Yandaki karikatürü inceleyiniz. Karikatürle ilgili düşüncelerinizi aşağıya yazınız.

.....

6. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki cümlelerde geçen fiilleri inceleyiniz.

- Gittiği her ülkeden süs eşyası almış.
- Hasan amca sonunda memleketinden ayrılmayı göze almış.
- Sevdiği yazarın tüm kitaplarını aldırılmış.

b. Hangi cümledeki fiilin yapım eki aldığını söyleyiniz.

c. Hangi cümledeki fiilin birden fazla sözcükten oluştuğunu belirleyiniz.

ç. Hangi cümledeki fiilin yapım eki almadığını belirtiniz.

d. Cümlelerde geçen fiilleri tablodaki uygun kutucuklara yazınız.

Basit Fiil	Türemiş Fiil	Birleşik Fiil
.....		

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki fiilleri yapılarına göre inceleyiniz. Tablodaki uygun yerlere örnekteki gibi yazınız.

başlıyoruz	okurum	burnunun dikine gitmek	unutursun
gülüverdi	hatırlatınız	görüselim	kayboldu
izleyecekler	uyuyakalsam	ağlattı	susturmalısın
kızdırdım	teşekkür etmeli	bekleyeceğiz	doğuyor

Basit Fiiller	Türemiş Fiiller	Birleşik Fiiller
doğuyor		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		

Kök hâlinde olan ya da sadece çekim eki alan fiillere “basit fiiller”, yapım eki alan fiillere “türemiş fiiller”, en az iki sözcüğün birleşmesiyle oluşan fiillere “birleşik fiiller” denir.

8. ETKİNLİK

Aşağıya “doğa” konulu bir kompozisyon yazınız. Yazınızda giriş, gelişme, sonuç bölümlerine dikkat ediniz. Yazınızı zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişlerden yararlanınız.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is a margin at the top, and the paper appears to be part of a notebook or binder, as evidenced by the dark binding edge on the left side.

SONRAKİ METNE HAZIRLIK

1. Çevre kirliliğiyle ilgili gazete ve dergi haberleri derleyiniz.
2. Çevreyi korumak için neler yapılması gerektiğini araştırınız.

DİNLEME METNİ

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Çevreyi korumak için neler yapılması gerektiği hakkında arkadaşlarınızla konuşunuz.
2. Çevre kirliliğiyle ilgili derlediğiniz gazete ve dergi haberlerini arkadaşlarınıza okuyunuz.

Metni, not alarak dinleyiniz.

DÜNYA KADAR PLASTİK

1. ETKİNLİK

Metinde geçen aşağıdaki sözcüklerin anlamını önce tahmin ediniz. Sonra bu sözcüklerin anlamını sözlükten bulup yazınız. Tahminleriniz ile sözlük anlamlarını karşılaştırıp bu sözcükleri birer cümlede kullanınız.

Sözcük	üretim
Tahminim	
Sözlük anlamı	
Cümle	

Sözcük	ambalaj
Tahminim	
Sözlük anlamı	
Cümle	

Sözcük	çözünmek
Tahminim	
Sözlük anlamı	
Cümle	

Sözcük	atık
Tahminim	
Sözlük anlamı	
Cümle	

5. TEMA

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. İşlenmiş petrol, hangi ürünlerin üretiminde kullanılmış?
2. Plastik neden çevreci bir malzeme değilmiş?
3. Dünya üzerinde her gün çıkan plastik çöp miktarı ne kadarmış?
4. Plastiklerin yolculuğu nerede başlar, nasıl sonlanırmış?
5. Çöp adalar nasıl oluşurmuş?
6. Plastik çöplerin, okyanusları kirletme dışında ne gibi zararları varmış?

3. ETKİNLİK

Metnin konusunu ve ana fikrini aşağıya yazınız.

Metnin konusu:

.....
.....
.....

Metnin ana fikri:

.....
.....
.....

4. ETKİNLİK

Metinle ilgili görüşlerinizi sebepleriyle birlikte aşağıya yazınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. ETKİNLİK

Metinde geçen aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Cümlelerdeki geçiş ve bağlantı ifadelerinin altını örnekteki gibi çiziniz.

Plastik dayanıklı olmasının yanı sıra oldukça da ucuzdur. Hatta o kadar ucuzdur ki çoğu plastik ürün yalnızca bir kez kullanılmak üzere üretilir.

Bu kadar çeşitli kullanım alanına rağmen plastik hiç de çevreci bir malzeme değildir. Neden mi? Çünkü plastik doğada biyolojik olarak çözünmez.

Attığınız çöpler kimi zaman şehirlerdeki çöp toplama alanlarına, kimi zaman geri dönüşüm fabrikalarına gider. Ne yazık ki bunların dışında çoğunun yolculuğu devam eder.

Rüzgâr ve yağmur yüzünden sürüklenmiş çoğu çöp, denizlere ve okyanuslara kadar taşınır. Ancak yolculukları burada da bitmez.

Son olarak bu zehirli parçacıklar içtiğimiz suya ya da yediğimiz balığa geçiyor. Yani düşünmeden attığımız plastik çöpler, uzun yollardan geçip bizim tabağımıza geri geliyor.

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili fiillerin yapısını karşılarına yazınız.

Petrol pek çok şeyin üretiminde kullanılır. →

Plastik ürünler yalnızca bir kez kullanılmak üzere üretilir. →

Ayrıştırıcı canlılar, plastiği tanıyamaz. →

Çöpe atılan plastikler acaba nereye gidiyor? →

Hep birlikte plastiğin izini sürelim. →

Bu plastik atıkları yiyecek zannediyorlar. →

Çoğu çöp, denizlere ve okyanusa taşınır. →

Çöp yığınlarının arasında sıkışabiliyorlar. →

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde geçen birleşik fiillerin altını çiziniz. Bu birleşik fiillerin hangi yolla oluştuğunu tablonun uygun bölümüne örnekteki gibi yazınız.

- Her zaman bizlere yardım ettiniz siz.
- İnsan isterse her şeyi başarabilir.
- İşlerinizi bitiriverin de dışarı çıkalım.
- Bir an önce onların yanına gitmek için can atıyorum.
- Çocuklar, giden arabanın ardından bakakaldılar.
- Sabredersen işimiz daha çabuk biter.
- Burnumda tütüyor annemin güzel yemekleri.
- O kadar çalıştı ama büyük ödülü kazanamadı.
- Yanımıza ne zaman geldiğini fark etmedim.
- Çocuklar, ağız birliği etmiş gibi aynı şeyleri söylüyorlar.
- Biraz daha gayret edersem işimi erkenden bitiririm.
- Ben de sizin kadar iyi bir sanatçı olabilirim.
- Antrenörün gözüne girmek için daha fazla çalışmalısın.
- Onlar hazırlıkları tamamlayıversinler de bir an önce çıkalım.
- Bazı insanlar sevdiklerini mutlu etmek için çalışır.

İsim + Yardımcı Fiil	Fiil + Fiil	Deyim Hâlinde
yardım et-		

8. ETKİNLİK

a. “Atıkların doğaya verdikleri zararlar” ile ilgili bir araştırma yapınız. Araştırmanızdan edindiğiniz bilgilere göre bilgilendirici bir yazı yazınız. Yazınızı, oluşturacağınız yazı taslağına göre düzenleyiniz. Yazınızda açıklayıcı ve tartışmacı anlatım biçimlerini kullanmaya, medya kaynaklarından görüşlerinizi destekleyecek kanıtlar sunmaya dikkat ediniz.

YAZI TASLAĞI

Araştırmamın konusu:

Araştırmamın amacı:

Giriş bölümü:

Gelişme bölümü:

Sonuç bölümü:

Kaynakça:

b. Oluşturduğunuz taslaktan hareketle yazınızı yazınız.

KIR ÇİÇEKLERİ

Kırın birçok çiçeği var.
Mavi peygamber çiçeği,
Ballıbaba, papatyalar,
Beşikte bir bebek gibi
Rüzgârlarda salınırlar.

Kardeleni tanırırsınız,
İlkbaharın ilk çiçeği,
Kar içinde öksüz bir kız
Gibi incecik çiçeği,
Beyaz, duygulu ve yalnız.

Mor menekşe kuytularda
Sessiz, gizliliği sever.
Erken açılır baharda,
Çiy damlaları, gölgeler,
Kokusu akan sularda.

Al giysili gelincikler,
Süslerler kırı bayırı.
Bir tel gibi incecikler,
Gizli tutarlar her sırrı,
Sessizlikte biricikler.

Yayla çiçeği yaylada,
Sarı ve baygın kokulu.
Hem uyanık hem uykuda,
Kendinden geçmiş, duygulu,
Yaşar gider bir rüyada.

Ya süsene ne demeli,
Kimi mavi, kimi sarı.
Dere boyunun güzeli,
Dinler çağlayan suları,
Sarkar ipincecik teli.

Kırlarda pek çok çiçek var,
Sayıya gelmez ki saysam.
Çiçek açmasaydı kırlar,
Baharda çıldıran dünyam,
Güzel olmazdı bu kadar.

Hasan Lâtif SARIYÜCE

Çocuklara Şiirler

TEMA DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

A. Aşağıdaki metni okuyunuz.

AFET VE ÇOCUK AJANDASI

Mersin Büyükşehir Belediyesi tarafından ilkokul ve ortaokul düzeyindeki çocuklara “Afet ve Çocuk Ajandası” dağıtılıyor. Çocukları afetler konusunda bilinçlendirmek amacıyla özel olarak hazırlanan 10 bin adet ajanda, merkez ve kırsaldaki okullara ulaştırılıyor. Ajandalar, doğal afetler ile ilgili önemli bilgi ve mesajlar içeriyor. Sayfalarının bir yüzünde not yazma bölümü, diğer yüzünde ise eğitici ve öğretici bilgilerin yer aldığı ajanda, gerek içerdiği bilgiler gerekse çizgisel tasarımları ile âdeta bir ders kitabı niteliğinde. İlkokul ve ortaokul öğrencileri seviyesinde özel tasarımla, renkli olarak hazırlanan ajanda içerisinde acil telefon numaraları, takvim, deprem anında güvende kalmak için neler yapılması gerektiği, afet ve türleri, doğa olayları, afet öncesi hazırlık, aile afet acil durum planı, depremin ne olduğu, heyelan ve sel anında yapılması gerekenler, iyi bir yangın kaçış planının nasıl olması gerektiği yazıyor.

Basından

B. Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. Metinde Mersin Büyükşehir Belediyesinin yaptığı hangi çalışma anlatılmış?

.....

.....

.....

2. Çocuklara ajanda dağıtılmasının amacı neymiş?

.....

.....

3. Dağıtılan ajandada hangi bilgiler yer alıyormuş?

.....

.....

.....

.....

4. Bu metin hangi yazı türüne örnek olabilir? Neden?

.....

.....

.....

C. Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

- (...) 1. Hikâyeler yaşanmış ya da yaşanabilecek olayları anlatır.
- (...) 2. Bütün şiirler dördlük şeklinde yazılır.
- (...) 3. Konuşturma (intak) sanatının olduğu bir cümlede kişileştirme sanatı da vardır.
- (...) 4. “Özellikle, ilk olarak” gibi ifadeler düşüncenin yönünü değiştirir.
- (...) 5. Bir kişinin yaşadığı ya da tanık olduğu bir olayı anlatmasına otobiyografi denir.

Ç. Aşağıdaki metinde kutucukların içine uygun noktalama işaretlerini koyunuz.

Zamanın değerini gerçekten biliyor muyuz Bana kalırsa bilmiyoruz Eğer bilseydik işlerimizi hayatımızı ona göre planlamaz mıydık Bakın çevrenize kaç kişi zamanını verimli kullanmış kaç planlı bir hayat sürmüş Bu yüzden şunu hiç unutmayın Zaman asla yeri doldurulamayan bir kavramdır

D. Aşağıdaki soruların doğru yanıtlarını işaretleyiniz.

- Aşağıdaki cümlelerin hangisinde benzetme yapılmıştır?**
 - Bırakın, her şey olduğu gibi kalsın.
 - Akşama kadar sahildeki çöpleri topladık.
 - Martılar bir füze gibi denize çakılıyordu.
 - Doğamızı korumak, denizleri kirletmemek hepimizin görevi.
- Aşağıdaki cümlelerin hangisinde geçiş ve bağlantı ifadesi yoktur?**
 - Oysaki herkes eskiden daha anlayışlıydı bana karşı.
 - Kardeşim yalnız kalmaktan hiçbir zaman hoşlanmaz.
 - Son yıllarda özellikle de büyükşehirlerde trafik yoğunluğu arttı.
 - Çocuklarımıza başka bir deyişle geleceğimize iyi birer örnek olalım.
- Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili fiilin yapısı diğerlerinden farklıdır?**
 - Ben, karnım tokken asla uyuyamam.
 - Siz gidedurun, ben işimi bitirince gelirim.
 - O kadar dil döktük ama onu ikna edemedik.
 - Çevre bilincini aşlamak için broşürler dağıtıldı.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **tezlik fiili vardır?**

- A) İşlerimizi tamamlayınca biz de sizinle geliriz.
- B) Siz de çevre kirliliğini önleyici çalışmalar yapabilirsiniz.
- C) Hazırlıklarınızı bitiriverin de beraber deniz kenarına gidelim.
- D) Öğrencilerime kavuşmak, onlarla konuşmak için can atıyorum.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **birleşik zamanlı bir fiil vardır?**

- A) Tam iki haftadır tiyatro oyunu için hazırlanıyormuş.
- B) Dostlarımızın ufak hatalarını affetmeliyiz.
- C) Çok çalışarak başarıya ulaşabilirim.
- D) Öğrencilerin birçoğu nasıl çalışmaları gerektiğini bilmiyor.

6. Aşağıdaki cümlelerden hangisinin sonuna **diğerlerinden farklı bir noktalama işareti getirilmelidir?**

- A) Neden hiçbiriniz bana bu konuyla ilgili bilgi vermediniz()
- B) Çocukluk arkadaşımın ismini nedense bir türlü hatırlayamıyorum()
- C) Sürekli takip ettiğiniz bir gazete ya da dergi var mı()
- D) Birçok canlı türünün tehlikede olduğunu kaçınız biliyorsunuz()

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **deyim kullanılmamıştır?**

- A) Biz doğayı korudukça doğa da bizi korur.
- B) İnsanları çevre konusunda bilinçlendirmek için elimden geleni yapıyorum.
- C) Bahçemizdeki elma ağacının meyvelerini toplamak için can atıyorum.
- D) Denizin muhteşem manzarası karşısında ağzım dilim tutuldu.

E. Zamanı verimli kullanmak için neler yapılabilir? Defterinize düşüncelerinizi açıklayan bir yazı yazınız. Yazınızı yazım ve noktalama açısından inceleyip varsa yanlışlarınızı düzelterek arkadaşlarınızla paylaşınız.

SONRAKİ METNE HAZIRLIK

1. Ailenizin düğün gelenekleri nelerdir? Aile büyüklerinize danışarak öğreniniz.
2. Geleneksel müzik aletlerimizin adlarını araştırınız.

6. TEMA SANAT

TEMADAKİ METİNLER

ANADOLU DAVULU

SAZIMA

KARAGÖZ İLE HACİVAT

TÜRKİYE'DE GELENEKSEL SANATLAR (DİNLEME METNİ)

MÜZİĞİ NEDEN SEVERİZ? (SERBEST OKUMA METNİ)

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

Ailenizin düğün gelenekleri hakkında öğrendiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

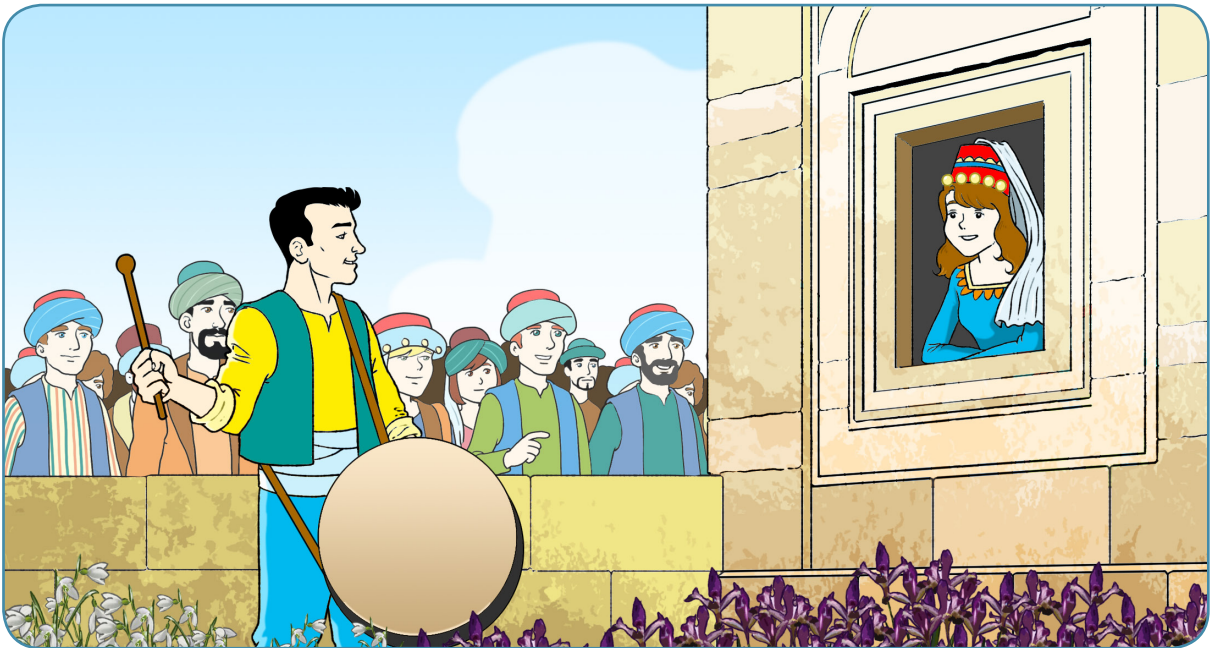
Metni, önce sessiz, sonra sesli okuyunuz.

ANADOLU DAVULU

Anadolu'da bayram da seyrân da davulla başlar. Davul güm güm vurmamak bayramın seyrânın tadı mı olur? Düğün mü var? Önce davul gerek. Davul başta, davulcu işte. Davulun sesi Anadolu'nun sesidir. Ne demişler: "Arı kovarı oğulsuz olmaz, düğün dernek davulsuz olmaz." Anadolu düğünlerinin başkonuğu davuldur derler ve bir hikâyesini anlatırlar. Dinleyelim:

Bir zamanlar Anadolu beylerinden birinin içe dönük, konağında dışarı çıkmaz, kimseyle görüşüp konuşmaz, güzellikte eşsiz bir kızı varmış. Kız gelinlik çağına erince beyi bir düşüncedir almış. Kızını evlendirmesi gerek. Ne var ki değil sokağa, odasından bile dışarıya çıkmayan bu kızı kimlere versin? Ülkeye duyurmuş: "Kim kızımı kendi isteği ile konaktan dışarı çıkarabilirse onunla evlendireceğim."

Belirtilen günde kızın penceresi önünde, şıvgın gibi yiğitler toplanmış, her yiğit hünerini göstermeye başlamış. Kimi elli okkalık güzleri havaya uçurmuş, kimi at üzerinde en zor hareketleri yapmış ama kız orali bile olmamış, başını çevirip bakmamış. Derken akşama doğru uzaklardan bir davul sesi duyulmuş. Kızın yüreğinde bir şeyler kimıldamış. Davulun sesi yaklaştıkça kız pencereye doğru başını çevirmiş, pencereyi açmış. Az sonra fidan boylu, civan bir delikanlı davulunu döve döve meydana girmiş, başlamış türlü havalar çalmaya. Tokmak davula indikçe bey kızı yerinde duramaz olmuş. Yüreği alev alev yanmaya, adımları dışarı doğru kaymaya başlamış. Güneş batarken de kız nazlı nazlı meydanda görünmüş. Görünmesiyle de bir alkış tufanı kopmuş. Hikâyenin sonucu mutlu bir düğünle düğümlenmiş. O günden sonra davul, düğünlerin baş tacı olmuş.

Davulun sesi, insanı yerinden oynatır, yüreğini hoplatır derler. Bu ses buruk bir heyecan verir, yiğitleri coşturur. Bu yüzden Türkler, savaş alanlarında davulun büyüğü olan kös çaldırır, orduya şevk verirlermiş. Seferlerde, Türk ordusunun yanında “mehter” de yürür, yol boyu marşlar çalarak heyecan verirmiş. Mehterin baş çalgısı da davul ve köstür. Davul, Anadolu’nun yüreğindeki kükrek sestir. Vurdukça dışarı dökülür, döküldükçe yürekler ferahlar, boşalır. (...)

Bilirsiniz, Anadolu’da bir de ramazan davulu vardır. Sahur yemeğine kaldırır. Anadolu insanı düşünüp taşınmış, bir insanı tatlı uykusundan nasıl uyandırırız diye. O günlerde çalar saat yok. Kapıyı tokmakla dövmek de hoş değil. Tok bir sesle uyandırmak, uyandıktan sonra da eğlendirmek daha uygun demişler ve davulcuya bu görevi vermişler. Davulcu hem tokmak vurur hem söyler:

“Tohumunu at da gel,
Arpa buğday sat da gel.
Uyan hey ağam uyan,
Orucunu tut da gel.

Eğlenip gülüşelim,
Tanışıp bilişelim.
Bahşışını hazırla,
Bayramda görüşelim.

İrmaklar akmak ister,
Çocuklar ekmek ister,
Herkes yârin ararken,
Davulum tokmak ister.”

Bayramların, seyranların, düğünlerin, derneklerin gür sesi davul hangi toplulukta görünse orası şenlenir, cümbüşlenir. Anadolu davul sesinde kendi sesini bulur. “Uykusuz düş, davulsuz cümbüş olmaz.” demiş atalarımız. (...)

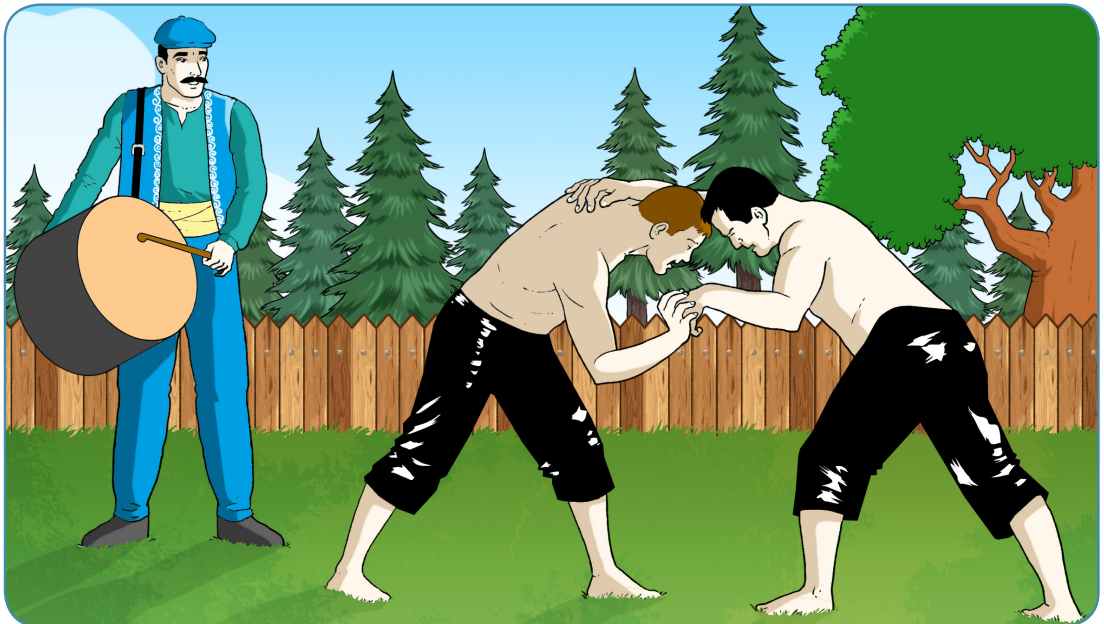

Köy düğünlerinde davul, gelin alayının önünde gider. Davul dövünür, gelin ağlar. Mutlu bir günde gelin niçin ağlar diyeceksiniz. Baba ocağından, yurdundan, yuvasından ayrıldığı için elbet. Ama gelin “Hem ağlarım hem giderim.” diyerek sevincini gözyaşıyla anlatır, o başka...

“Davulun sesi uzaktan hoş gelir.” diye bir de atasözümüz vardır. Başka bir yerde meydana gelen hoş bir olay, allanıp pullanarak anlatılırsa kulağa daha hoş gelir anlamında olsa gerek bu söz.

Kırkpınar Yağlı Güreşleri’nde kırk davulun birden çalındığını düşününüz. Pehlivanlar elense tutarlar-ken davulcular onlara şevk verir, güç katar. Güreşlerde davul çalma geleneği, bugüne değin sürüyor. (...)

Mehmet ÖNDER
Aldı Sözü Anadolu
(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK

a. Metinde geçen aşağıdaki sözcükleri, anlamlarıyla eşleştiriniz. Eşleştiremediğiniz sözcüğün anlamını sözlükten bulup noktalı kutucuğa yazınız.

okka

Atı yönlendirmek için ağzına takılan demir araç.

gürz

1,282 kilogram veya 400 dirhemlik ağırlık ölçüsü birimi.

kös

Budanmış yaşlı ağaçların budanan yerlerinden çıkan tane, sürgün.

cümbüş

Silah olarak kullanılan ağır topuz.

civan

Genç ve yakışıklı.

gem

Eğlenme işi, sefahat, eğlence.

şıvgın

.....

b. Bu sözcüklerden beşini, birer cümlede kullanınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. Anadolu'da bayramların, düşünlerin tadı nasıl çıkarmış?
2. Davul, Anadolu kültüründe niçin önemliymiş?
3. Türkler savaş meydanlarında hangi amaçla davul çaldırmış?
4. Anadolu'da "ramazan davulu" geleneği nasıl ortaya çıkmış?
5. "Davulun sesi uzaktan hoş gelir." atasözü ne anlama gelirmiş?
6. Kırkpınar Yağlı Güreşleri'nde neden davul çalınmış?
7. Anadolu'nun tarihi boyunca davul hangi etkinliklerde kullanılmış?

3. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki metinleri okuyunuz. "Anadolu Davulu" metninin anlatım biçimine benzeyen metnin kutucuğunu işaretleyiniz.

1. metin

Karagöz, deve veya manda derisinden yapılan insan, hayvan veya eşya resimlerinin, çubuklar yardımıyla arkadan verilen ışıkla beyaz perde üzerinde hareket ettirilmesi esasına dayanan gölge oyunudur. Adını, başkişisi olan Karagöz'den almaktadır. Gölge oyununun kaynağı Güneydoğu Asya ülkeleri olarak kabul edilir. Türkiye'ye gelişi hakkında ise değişik görüşler vardır.

www.turkoloji.cu.edu.tr

☐

2. metin

Bazıları başarılı olabilmenin koşulu olarak şanslı olmayı kabul etmektedir. Bence bu düşünce tamamen yanlış. Çünkü bize başarının kapısını açan tek unsur aslında çalışmaktır. Çalışmayan insan hiçbir işte başarılı olamaz. Şanslı olmayı başarıya giden yol olarak düşünenler de aslında hiçbir zaman çalışmayanlardır.

Bu kitap için yazılmıştır.

☐

3. metin

Adam, bir anda durdu ve geriye döndü. Elindeki bir yığın parayı önünde duran kısa, çelimsiz, yırtık pırtık bir elbise giymiş, eli yüzü kir pas içindeki çocuğa uzattı. Çocuğun gözleri parladı, ne yapacağını bilemedi. Adam da hiçbir şey demedi çocuğa. Sadece güldü ve önüne dönüp hızlı hızlı yürümeye başladı.

Bu kitap için yazılmıştır.

☐

4. metin

Sapsarı tarlaların arasında kurulu, şirin mi şirin bir köydeyiz. Kerpiç evler, düz damlar, geniş avlular, küçük bostanlar... Her evin önünde hayvanlar için yapılmış havuzlar var. Yollar çakıl taşlarıyla döşeli, insanlar erkenden işlerinin başına geçiyor. Zaten temiz havada uykunuz da gelmiyor. Bu güzel köyde bir tek dere eksik.

Bu kitap için yazılmıştır.

☐

b. "Anadolu Davulu" metni ile işaretlediğiniz metinde hangi anlatım biçimi kullanılmıştır? Nedeniyle birlikte aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

4. ETKİNLİK

Metinde geçen aşağıdaki cümlelerde hangi düşünceyi geliştirme yollarının kullanıldığını örnekteki gibi belirtiniz.

Davulun sesi Anadolu'nun sesidir. Ne demişler: "Arı kovarı oğulsuz olmaz, düğün dernek davulsuz olmaz."

Örneklendirme

Belirtilen günde kızın penceresi önünde, şıvgın gibi yiğitler toplanmış, her yiğit hünerini göstermeye başlamış.

.....

Kimi elli okkalık gürzleri havaya uçurmuş, kimi at üzerinde en zor hareketleri yapmış ama kız oralı bile olmamış, başını çevirip bakmamış.

.....

Anadolu davul sesinde kendi sesini bulur. "Uykusuz düş, davulsuz cümbüş olmaz." demiş atalarımız.

.....

Tok bir sesle uyandırmak, uyandıktan sonra da eğlendirmek daha uygun demişler ve davulcuya bu görevi vermişler.

.....

5. ETKİNLİK

Metinde geçen aşağıdaki cümlelerde hangi söz sanatı kullanılmıştır? Nedeniyle birlikte aşağıya yazınız.

Yüreği alev alev yanmaya, adımları dışarı doğru kaymaya başlamış.

Görünmesiyle de bir alkış tufanı kopmuş.

.....

.....

.....

.....

.....

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerden öznel olanların başına “Ö”, nesnel olanların başına “N” yazınız.

Davul güm güm vurmadi  a bayramın seyranın tadı mı olur?

Türkler, savaş alanlarında davulun büyüğü olan kös çaldırır.

Davulun sesi insanı yerinden oynatır, yüreğini hoplatır.

Köy düşünlerinde davul, gelin alayının önünde gider.

Anadolu’da ramazan davulu geleneği vardır.

Anadolu davul sesinde kendi sesini bulur.

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili birleşik fiillerin yazımını inceleyiniz. Yazımı yanlış olanların doğrusunu altlarına yazınız.

- İhtiyar adam, en sevdiği şapkasını kaybetmiş.
.....
- Sağolsun, bize her konuda yardım ederdi.
.....
- Çantasını otobüste unuttuğunu fark etti.
.....
- Savaş yüzünden binlerce insan ülkesini terketti.
.....
- Çocuğu telefonu açmayınca kötü bir şey olduğunu his etti.
.....
- Her şeyin yoluna girmesi için sabır etmelisin.
.....
- O, böyle bir karşılığı hak etmişti.
.....

“Etmek, edilmek, eylemek, olmak, olunmak” yardımcı fiilleriyle kurulan birleşik fiiller, ilk sözcüğünde herhangi bir ses düşmesi veya türemesine uğramazsa ayrı; uğrarsa bitişik yazılır.

8. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümleleri inceleyip bu cümlelere göre soruları yanıtlayınız.

- “Hem ağlarım hem giderim.” diyerek sevincini gözyaşıyla anlatır.
- Akşama doğru uzaklardan bir davul sesi duyulmuş.
- Bir insanı tatlı uykusundan nasıl uyandırınız?
- Düşünlerde davul hızlı hızlı çalınırdı.
- Kız, konağından dışarı çıkmazmış.
- İnsanlar düşünlerde çok eğlenir.
- Az sonra fidan boylu, civan bir delikanlı meydana girmiş.

1. Hangi cümledeki/cümlelerdeki altı çizili sözcük/sözcük grubu, miktar anlamı katmıştır?
.....
2. Hangi cümledeki/cümlelerdeki altı çizili sözcük/sözcük grubu, fiilin nasıl yapıldığını belirtmiştir?
.....
3. Hangi cümledeki/cümlelerdeki altı çizili sözcük/sözcük grubu, zaman anlamı katmıştır?
.....
4. Hangi cümledeki/cümlelerdeki altı çizili sözcük/sözcük grubu, fiili soru bakımından belirtmiştir?
.....
5. Hangi cümledeki/cümlelerdeki altı çizili sözcük/sözcük grubu, fiili yer-yön bakımından belirtmiştir?
.....

Fiilleri, fiilimsileri, sıfatları veya kendi ile aynı görevdeki sözcükleri durum, zaman, miktar, yer-yön ve soru bakımından belirten sözcüklere “zarf (belirteç)” denir.

9. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümleleri durum, zaman, miktar, yer-yön ve soru anlamı belirten sözcüklerden uygun olanı yazarak tamamlayınız.

biraz

bugün

ağlayarak

yukarı

niçin

içeri

kim

güzelce

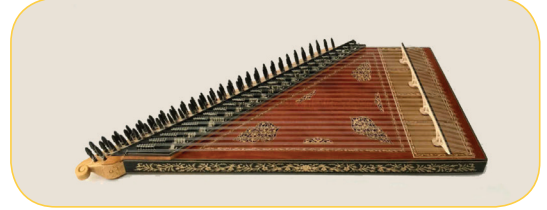
sonra

- Memleketinden gelen ürünleri buzdolabına yerleştirdi.
- Arkadaşlarım bize gelecekler.
- Kek harcına şeker eklemelisin.
- Sinemaya giderken bana haber vermediniz?
- Minik kız, annesinin peşinden yürüyordu.
- Kedi, açık kapıdan girdi.
- Sen okula git, ben geleceğim.
- Alt kattaki boş kutuları taşıyalım.

10. ETKİNLİK

Defterinize görsellerdeki geleneksel müzik aletlerimizden birini tanıtan bir yazı yazınız. Yazınızın giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinde yazacaklarınızı belirleyeceğiniz bir taslak oluşturmayı unutmayınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Çalabildiğiniz bir müzik aleti var mı? Varsa bu müzik aleti hakkında arkadaşlarınıza bilgi veriniz.
2. Hangi müzik aletini çalabilmeyi istersiniz? Nedenini de belirterek arkadaşlarınızla konuşunuz.

Metni, türünün özelliklerine ve noktalama işaretlerine dikkat ederek okuyunuz.

SAZIMA

(...)

Gizli dertlerimi sana anlattım.
Çalıştım, sesimi sesine kattım.
Bebe gibi kollarımda yaylattım,
Hayali hatır et, beni unutma!

Bahçede dut iken bilmezdin sazi
Bülbül konar mıydı dalına bazı,
Hangi kuştan aldın sen bu avazı?
Söyle doğrusunu, gel inkâr etme!

Benim her dardıma ortak sen oldun
Ağlarsam ağladın, gülersem güldün.
Sazım bu sesleri turnadan mı aldın?
Pençe vurup sarı teli sızlatma!

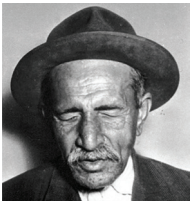
(...)

Sen petek misali Veysel de arı
İnleşir beraber yapardık balı
Ben bir insanoğlu sen bir dut dalı
Ben babamı, sen ustanı unutma!

Âşık Veysel ŞATIROĞLU

Dostlar Beni Hatırlasın

(Kısaltılmıştır.)

Âşık Veysel Şatıroğlu, 1894-1973 yılları arasında yaşamıştır. Eserlerinde Türkçesi yalındır. Doğa, toplumsal olaylar, yaşama sevinci şiirlerinin konusunu oluşturur. “Değişler, Sazımdan Sesler, Dostlar Beni Hatırlasın” başlıca eserleridir.

1. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki sözcüklerin metindeki anlamlarını belirleyip cümlelerin başındaki kutucuğu işaretleyiniz.

katmak	☐ Bir şeyin içine, üstüne veya yanına, niteliğini değiştirmek için başka bir şey eklemek, karıştırmak. ☐ Bir araya getirmek.
almak	☐ Bir şeyi veya kimseyi bulunduğu yerden ayırmak. ☐ Kazanmak, elde etmek.
vurmak	☐ Üzerinde görünmek, üzerine düşmek, yansımak. ☐ Ses çıkarmak, ses vermek, çalmak.
saz	☐ Genellikle su kıyılarında, bataklık yerlerde yetişen ince, açık sarı renkli kamış. ☐ Türk halk müziğinde kullanılan, gövdesi ağaçtan oyularak yapılmış, telli, uzun saplı çalgı, bağlama.
doğru	☐ Gerçek, yalan olmayan. ☐ Bir ucundan öbür ucuna kadar yönü değişmeyen, eğri ve çarpık karşıtı.

b. Bu sözcükleri metindeki anlamlarına uygun kullanarak birer cümle yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ETKİNLİK

a. Şiirdeki seseş sözcükleri belirleyip aşağıya yazınız.

.....

.....

b. Yazdığınız sözcüklerden üç tanesinin seseşini birer cümlede kullanınız.

.....

.....

.....

3. ETKİNLİK

Şiirin belirtilen dörtlüklerinde kullanılan söz sanatlarını yazınız.

1. dörtlük

.....

.....

2. dörtlük

.....

.....

3. dörtlük

.....

.....

4. dörtlük

.....

.....

4. ETKİNLİK

Şiirde dize sonlarındaki uyumu sağlayan ses benzerliklerini aşağıya yazınız.

1. dörtlük

.....

.....

.....

.....

2. dörtlük

.....

.....

.....

.....

3. dörtlük

.....

.....

.....

.....

4. dörtlük

.....

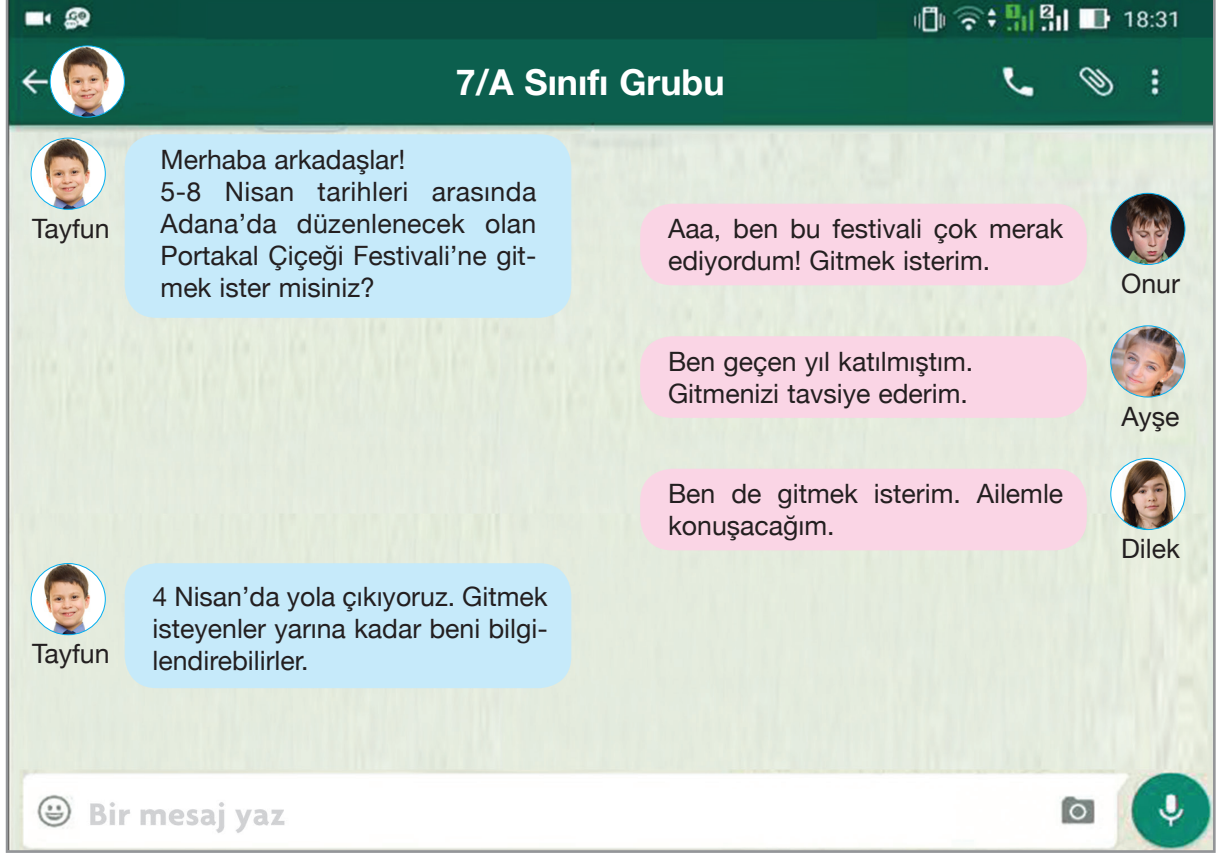
.....

.....

.....

5. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki sosyal medya yazışmasını inceleyiniz.

b. Siz de yaşadığınız şehirde yapılan bir sanat etkinliğine e-posta aracılığıyla arkadaşlarınızı davet ediniz.

	Gönder	Ekle	Sil	...	
Kime					
Konu					
Gönder					

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki metinde kutucukların içine uygun noktalama işaretlerini koyunuz.

Evinden ayrılmalı ilk kez balıklarla karşılaşılıyordu ☐ Birkaç minik balık ☐ onun yanına yaklaştı ☐
☐ Buranın yabancıları mısın balık kardeş ☐
 Küçük Kara Balık sevinerek yanıtladı ☐
☐ Evet ☐ çok uzaklardan geliyorum ☐
☐ Nereye yolun ☐
☐ Bu derenin ulaştığı yeri bulmaya gidiyorum ☐

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki tabloda yer alan cümlelerin belirttiği anlamları örnekteki gibi işaretleyiniz.

Cümleler	Anlamlar									
	Pişmanlık	Uyarı	Öneri	İstek	Özlem	Küçümseme	Üzümler	Beğenme	Şaşıma	Varsayım
Arkadaşlarını üzdüğünün farkında mısınız?		X								
Vah vah, ne hâle gelmiş bu adamcağız!										
Bir an için yemyeşil kırlarda olduğumuzu düşünelim.										
Gecenin bir yarısı kapımız çalınmasın mı?										
Bu yaz belki teyzemler Ankara'ya gelir.										
Çalışırken yalnız olmayı tercih edersen konuya daha rahat odaklanırsın.										
Keşke bugün babam işten erken dönse.										
O kadar lezzetli yemekler yapıyor ki bir yiyen bir daha yemek istiyor.										
Memleketin dağları, ağaçları, sarı başak tarlaları gözümde tütüyor.										
Çalışmalarını dört dörtlük hazırlamışsın.										
Galiba bugünkü geziye katılamayacağım.										
Siz, isterseniz de bizim gibi başarılı olamazsınız.										

8. ETKİNLİK

- a. Aşağıdaki metinde geçen zarfları bularak altlarını çiziniz.

Yağmur damlaları pencereye takır tukur vuruyordu. Sanki gök delinmiş de yeryüzüne karışmıştı. Bir an içimi tarifsiz bir korku kapladı. Yağmurun şiddeti gittikçe artıyor, şimşekler art arda çakıyordu. Yarın sınavım olduğu için annemle gidememiştim. Aniden ev telefonu acı acı çaldı. Koşarak yukarı çıktım. Telaşla telefonu açtım. Arayan annemdi. Bana niçin sesin bu kadar endişeli, diye sordu. Ben de ona çok korktuğumu söyledim. Bunun üzerine annem, hemen geliyoruz, dedi.

Bu kitap için yazılmıştır.

- b. Altını çizdiğiniz zarfları tablonun uygun kutucuklarına yazınız.

Durum Zarfları	Miktar Zarfları	Yer-Yön Zarfları	Zaman Zarfları	Soru Zarfları

9. ETKİNLİK

Aşağıdaki sözcükleri zarf olacak şekilde birer cümlede kullanınız.

ağır

dün

ileri

hemen

nasıl

az

güzel

aşağı

ne zaman

fazla

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

SONRAKİ METNE HAZIRLIK

- Karagöz ile Hacivat hakkında araştırma yapınız.
- Sınıfınızda sergilemek üzere Karagöz ve Hacivat oyununun malzemelerini getiriniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

Karagöz ile Hacivat hakkında edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız. Araştırmalarınızı sınıf panosunda sergileyiniz.

Metni önce türünün özelliklerine uygun biçimde ve bazı cümlelerin söyleyiş özelliklerine dikkat ederek sessiz okuyunuz. Daha sonra metni türünün özelliklerine göre canlandırarak sesli okuyunuz.

KARAGÖZ İLE HACİVAT

(Karagöz'ün evi)

- Karısı — Karagöz'üm, çarşıya çıkmıyor musun?
- Karagöz — Bugün çıkmayacağım. Hastayım.
- Karısı — Olur mu, ayol! Bugün komşular gelecek.
- Karagöz — Yahu ben hastayım diyorum, sen kadınlar gelecek diyorsun.
- Karısı — Aa! Öyle deme Karagöz'üm. Hem çarşıya çıkınca bir doktora görünürsün.
- Karagöz — Doktorun bildiğini bizim Hacivat da bilir. Geçenlerde bir kitap almış, içinde bütün hastalıklar yazıyormuş. Oradan okuyup bütün mahalleyi tedavi ediyormuş.
- Karısı — Deme Allah aşkına! Bizim arka bahçedeki komşunun anadan doğma gözleri görmüyormuş. Her doktora göstermişler. Bir de Hacivat kitaptaki yerine baksa, sevaptır. Belki bir köşesinde yazar.
- Karagöz — Ben şimdi kendi hastalığıma derman bulayım da ona sonra bakarız. Ben gidiyorum.
- Karısı — Güle güle Karagöz'üm. (Karagöz dışarı çıkar.)

6. TEMA

- Karagöz — Bakalım Hacıcavcav benim hastalığımдан anlayacak mı? (*Karşısına Tuzsuz Deli Bekir çıkar.*) Bu da kim yahu?
- Tuzsuz — (*Bezgin*) Merhaba baba! Hakkını helal et.
- Karagöz — Aman evladım, bu helallik de nereden çıktı?
- Tuzsuz — Ben gidiyorum, baba.
- Karagöz — Sakın bir yere gitme, bu suratla seni yedi mahalleden kovarlar.
- Tuzsuz — Ben öbür dünyaya gidiyorum, baba!
- Karagöz — Bu dünyanın dibi mi çıktı evlat? (...)
- Tuzsuz — Baba, anlamadın galiba, ben ölüyorum!
- Karagöz — Bunu da nereden çıkardın yahu?
- Tuzsuz — Hacivat dedi.
- Karagöz — Hacivat mı? Ne dedi?
- Tuzsuz — Verem olmuşum ben.
- Karagöz — Hadi sen eve git. Ben o kitaba bir daha bakayım...
- Tuzsuz — Olur, baba! Hadi eyvallah. (*Tuzsuz, gider.*)

- Karagöz — Acaba sahiden verem mi olmuş? Neyse gidip Hacivat'a sorayım. (*Karşidan Temel Reis gelir.*) Bu gelen kim yahu?
- Temel — (*İnleyerek*) Uy uy uy!
- Karagöz — Vay canına, bizim Temel Reis'miş! Bu ne hâl? Dünyadan bezmiş gibisin.
- Temel — Öyle mi cöriniyorum?
- Karagöz — Bilmem. Öyle görünüyorsun.
- Temel — Demek doğru. Ben bubamun yanına cidecağım!
- Karagöz — Baban nerde?
- Temel — Öbür dünyada.
- Karagöz — Millet öbür dünyaya kafasını takmış! Sana da Hacivat mı söyledi?
- Temel — Hacivat söyledi. Kitaptan okudun.
- Karagöz — Peki, rahatsızlığın ne?

- Temel — *(Çabuk çabuk konuşur.)* Bende bir ağrı var, sağumdan giriye soluma geçiyi... Yuruyi, yuruyi, birden bire duruyi. Bir bakaysun ayağumda, bir bakaysun başumda! “Oy başum!” demeye fırsat bulamadan “Hop!” karnumda, “Hop!” belumde. Bir bakaysun kolumda, bir bakaysun elumde.
- Karagöz — Dur yahu! Yavaş konuş! (...) Sana da mı verem, dedi?
- Temel — Uy! Sağa da mı verem dedi?
- Karagöz — Hadi, sen eve git. Ben Hacivat’a uğrayıp o kitaba bir daha bakayım.
- Temel — Aman iyi bak Karagöz! Ben eve cideyrum.
- Karagöz — Güle güle... *(Temel gider.)* Bu Hacivat’ın kitabı beni de meraklandırdı. Bir an evvel gidip göreyim. *(Bu sırada Azeri gelir.)*
- Azeri — *(İnler)* İh ih ih!
- Karagöz — Ne o, esmer oğlan? Selam sabah yok mu?
- Azeri — Yoh! Men ölürem.
- Karagöz — Bir yolcu daha!
- Azeri — Men hestee! Ana yoh, baba yoh, kari yoh, bala yoh... Mene kim bahar?
- Karagöz — Sen de Hacivat’a gittin galiba.
- Azeri — Hee! Sen nerden bilirsen?
- Karagöz — Ben bilirim. Ne dedi sana?
- Azeri — Gözlerime bahtı, “Vah vah!” dedi. Ağzıma bahtı, “Eyvah!” dedi. Kuru yeme, sulu yeme, yağlı yoh, yağsız yoh. Sıcak yoh, soğuk yoh.
- Karagöz — Demek perhiz dedi?
- Azeri — Yoh, perhiz demedi. Verem, dedi.
- Karagöz — Ya! Demek sana da verem, dedi. Hadi sen eve git. Ben Hacivat’a uğrayıp o kitaba bir bakayım.

6. TEMA

- Azeri — Eyi. Men giderem.
- Karagöz — Hadi güle güle! (*Hacivat'ın evine gelir.*) İşte Hacivat'ın evine geldik. (*Kapıyı vurur.*) Hu! Hacivat!
- Hacivat — Hoş geldin Karagöz'üm, nasılsın?
- Karagöz — Görmüyor musun Hacıavcav, nasıl olduğum belli değil mi?
- Hacivat — Canım nereden belli olacak? Dıştan bakınca iyisin ama için belli değil ki. (...)
- Karagöz — Yahu, hani senin bir kitabın varmış. Okuyup hastalıkları iyi ediyormuşsun ya! O kadar okudun ama benim rahatsızlığımı bir bakışta anlamadın.
- Hacivat — Öyle deme, Karagöz'üm. Sen rahatsızlığını söyle, ben hastalığını bulayım.
- Karagöz — Yahu, ben söyledikten sonra sen ne bulacaksın?
- Hacivat — Efendim, sen şikâyetlerini söyleyeceksin, ben hastalığının ne olduğunu söyleyeceğim.
- Karagöz — Yaa! Demek öyle?
- Hacivat — Elbet öyle! Anlat bakalım.
- Karagöz — Anlatayım. Öksürük var, ateş var.
- Hacivat — Dışarı çıkıyor musun?
- Karagöz — İyi havalarda çıkıyorum.
- Hacivat — Öyle değil, Karagöz'üm. Yani tuvalete gidiyor musun?
- Karagöz — Canım sana ne bundan?
- Hacivat — Hastalığını bulacağız ya!
- Karagöz — Tuvaletle hastalık bulunur mu?
- Hacivat — Sen benim sorduğuma cevap ver.
- Karagöz — Peki, öyleyse. Gidiyorum.
- Hacivat — Sık sık mı?
- Karagöz — Hoppalaa!
- Hacivat — Sık sık mı Karagöz'üm?
- Karagöz — Sık sık... Evdekiler tuvalete girmeye sıra bulamıyor, komşulara gidiyorlar.

- Hacivat — O kadar sık gitme.
- Karagöz — Olur, seyrek giderim.
- Hacivat — Başka şikâyetin var mı?
- Karagöz — Var. Komşular bahçeye çöp atıyorlar.
- Hacivat — Canım öyle değil. Hastalığından şikâyetin...
- Karagöz — Haa! Evet. Şuramda bir ağrı var.
- Hacivat — Tamam! Anlamıştım. Kitaba göre sen verem olmuşsun.
- Karagöz — Deme yahu! Eyvah! Çaresi ne?
- Hacivat — Kitaba göre çaresi yok, Karagöz'üm. Çok ilerlemiş.
- Karagöz — İlerlemiş mi? Yani ben ölecek miyim?
- Hacivat — Öyle görünüyor, Karagöz'üm.
- Karagöz — Şimdi ben ne yapayım, Hacıavcav?
- Hacivat — Ölmeden evvel bu dünyada ne dileğin varsa onları yap.
- Karagöz — İyi öyleyse! Al sana!
- Hacivat — Uf! Vurma Karagöz'üm!
- Karagöz — Al sana bir tane! Al sana bir daha!
- Hacivat — Vurma Karagöz'üm!
- Karagöz — “Bu dünyada ne dileğin varsa yap.” dedin ya! (Vurur.) Al sana bir tane! Bu dünyada sana iyi bir dayak atmaktan başka bir dileğim yok. (Vurur.) Al sana bir tane!
- Hacivat — Aman! Of! Kaçayım bari.
- Karagöz — Seni gidi sahte doktor seni! Bu dayağın acısıyla o kitabı bir daha eline almazsın! Ben de gidip o zavallıları sevindireyim bari.

Karagöz ile Hacivat
haz.: Erdal ÇAKICIOĞLU
(Kısaltılmıştır.)

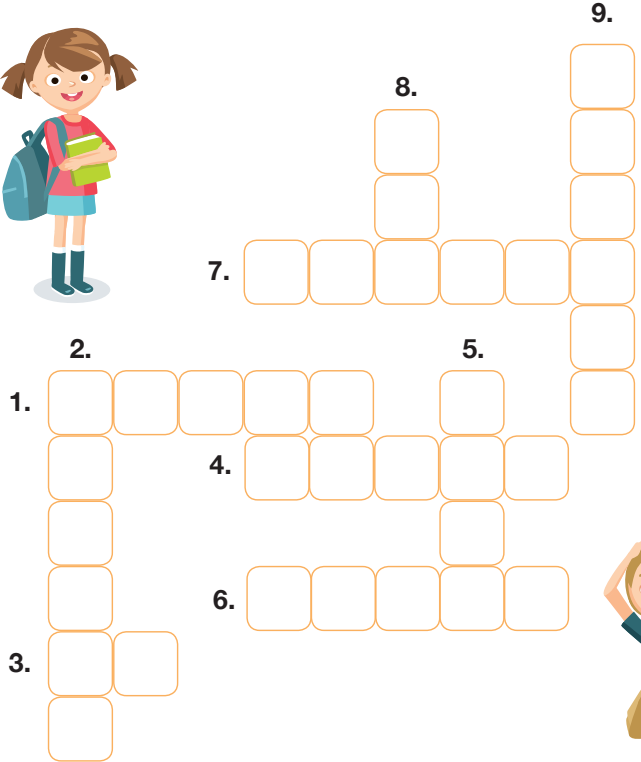
1. ETKİNLİK

a. Aşağıda, metinde geçen bazı sözcüklerin anlamları verilmiştir. Bu sözcükleri belirleyip anlamlarının başına yazınız.

-: Hayırlı bir davranış karşısında Tanrı tarafından verileceğine inanılan ödül.
-: Dinin kurallarına aykırı olmayan, dinî bakımdan yasaklanmamış olan şey.
-: Herhangi bir organa ve en çok akciğerlere yerleşen ateşli ve bulaşıcı bir hastalık.
-: “Teşekkür ederim.”, “Kabul ediyorum, razıyım.”, “Allah’a ısmarladık.” anlamlarında kullanılan bir seslenme sözü.
-: Bıkıp usanmak, bezgin duruma gelmek.
-: Sağlığı korumak veya düzeltmek amacıyla uygulanan beslenme düzeni, rejim.
-: Hoşnutsuzluk belirten söz veya yazı, sızlanma, sızıltı, yakınma.

b. Aşağıda eş anlamlıları verilen sözcükleri metinden bulmacaya yerleştiriniz.

1. yüz
2. nadiren
3. konut
4. yanıt
5. derman
6. istek
7. ulus
8. durum
9. hekim

2. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. Karısı, Karagöz'ün neden dışarı çıkmasını istemiş?
2. Karagöz doktor yerine kime gitmiş?
3. Karagöz yolda kimlerle karşılaşmış?
4. Karagöz'ün karşılaştığı kişiler niçin üzgünmüş?
5. Hacivat, kendisine danışan hasta kişilere ne söylemiş?
6. Karagöz, Hacivat'a nasıl bir ders vermiş?

b. Siz Karagöz'ün yerinde olsaydınız nasıl davranırdınız? Açıklayınız.

3. ETKİNLİK

a. Okuduğunuz metin sahnede canlandırılabilir mi? Arkadaşlarınızla metnin türü hakkında tartışınız.

b. Aşağıdaki soruları metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Metinde geçen olay nedir?

.....

.....

.....

.....

2. Metnin şahıs kadrosunda kimler vardır?

.....

.....

.....

.....

3. Metnin konusu nedir?

.....

.....

.....

.....

.....

4. Metnin ana fikri nedir?

.....

.....

.....

.....

.....

4. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerin taşıdığı anlam ilişkilerini örnekteki gibi karşlarına yazınız.

- Karagöz muayene olmak için Hacivat'a gitmiş.
- Hacivat bulduğu kitaba bakarsa Karagöz'e derman olur.
- Temel, hastalandığı için çok üzgünmüş.
- Karısı, komşuları geleceğinden Karagöz'ü evden göndermiş.
- Sana hesap sormaya geldim.
- Bana yardım edersen işlerimi çabucak bitiririm.
- Hacivat, Karagöz'den kurtulmak için evden kaçmış.

Amaç - Sonuç

5. ETKİNLİK

Sayıların yazımıyla ilgili aşağıdaki kuralları örnek cümleler ile eşleştiriniz. Noktalı kutucuğa eşleştiremediğiniz kurala uygun bir örnek cümle yazınız.

Sayılar metin içerisinde genellikle yazı ile yazılır.

Saat, para tutarı, ölçü, istatistiki verilere ilişkin sayılarda rakam kullanılır. Saat ve dakikalar metin içerisinde yazıyla da yazılabilir.

Birden fazla sözcükten oluşan sayılar ayrı yazılır.

Sıra sayıları yazıyla ve rakamla gösterilebilir.

Üleştirme (paylaştırma) sayıları rakamla değil yazıyla yazılır.

Sayılardan oluşan oyun adları bitişik yazılır.

On iki yıldır aynı okulda görev yapıyorum.

Öğretmenimiz bizlere ikişer kitap hediye etti.

Eskiden mahallede arkadaşlarla beştaş oynardık.

Sporcumuz 200 kg ağırlığı kaldırarak yarışmayı kazandı.

Kitapların yeni baskısı üç gün sonra yapılacaktı.

.....

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz. Sayıların yazımıyla ilgili yanlışlık yapılan cümleleri işaretleyip doğrularını altlarına yazınız.

☐

Apartman toplantısına yalnızca onsekiz kişi katılmış.

.....

☐

Tiyatro oyunumuz yarın 13.50'de başlayacak.

.....

☐

7.'nci sınıf Türkçe konuları çok kolay.

.....

☐

Kavanozları kolilere 3'er 3'er yerleştirelim.

.....

☐

Sizi yediye çeyrek kala parkta bekleyecek.

.....

☐

Çocuklar boş arsada birdirbir oynuyorlar.

.....

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde geçen zarfların altını çizerek bunların cümleye kattığı anlamı karşlarına yazınız.

- Geçenlerde çocukluk arkadaşımla karşılaştım →
- Ağır ağır çıkacaksın bu merdivenlerden. →
- Bu olaydan niye bizim haberimiz olmadı? →
- Akşam yemeği daha hazırlanmamış. →
- En iyi arkadaş seni koşulsuz sevendir. →
- Araba, kediye çarpmamak için geri gitti. →

8. ETKİNLİK

Aşağıdaki unsurları kullanarak bir hikâye yazınız. Hikâyenizde öyküleyici ve betimleyici anlatım tekniklerinden yararlanınız.

Mekân : Bir sahil kasabası

Zaman: Sonbahar

Kişiler : Zeliha, İsmail, Ömer ve Nermin

Olay : Balık tutarken fırtınaya yakalanma

[illegible]

SONRAKİ METNE HAZIRLIK

1. “Ebru” ve “hat” sanatları hakkında belgeseller izleyiniz.
2. Geleneksel el sanatlarımızdan olan “dokumacılık, bakırcılık, çinicilik, ahşap işçiliği” ile ilgili araştırma yapıp bir sunum hazırlayınız. Sunumunuzda görsel, işitsel materyaller kullanınız.

DİNLEME METNİ

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. “Ebru” ve “hat” sanatı hakkında izlediğiniz belgesellerden hangi bilgileri edindiniz? Arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Geleneksel el sanatlarımızla ilgili hazırladığınız sunumları öğretmeninizin belirlediği süre içerisinde yapınız.

Metni, not alarak dinleyiniz.

TÜRKİYE’DE GELENEKSEL SANATLAR

1. ETKİNLİK

Metinde geçen aşağıdaki sözcüklerin anlamını önce tahmin ediniz. Sonra bu sözcükleri sözlükten bulup anlamlarını yazınız. Daha sonra tahminleriniz ile sözlük anlamlarını karşılaştırınız.

Sözcük	Tahminim	Sözlük Anlamı
estetik		
koleksiyon		
hattat		
icazet		
kavis		
akik		
kitre		
öd		

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. Hat sanatı nasıl ortaya çıkarmış?
2. Hat sanatı tarihimizde en çok hangi dönemde önem kazanmış?
3. Hat sanatında kullanılan temel malzemeler nelermiş?
4. “Ebru” sözcüğü ne anlama gelirmiş?
5. Ebru sanatında kullanılan temel malzemeler nelermiş?

3. ETKİNLİK

İzlediğiniz belgeseller ile metnin içeriğini karşılaştırınız.

Benzerlikler	Farklılıklar
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

4. ETKİNLİK

Metinde, düşüncüyü geliştirme yollarından hangileri kullanılmıştır? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki yabancı sözcükleri Türkçe karşılıkları ile eşleştiriniz.

start	beğen	selfie	eğilim
cv	çevrim içi	check	uyarlama
like	takma ad	trend	öz çekim
online	başlangıç	download	kontrol etmek
nick name	öz geçmiş	versiyon	indir

b. Türkçesi varken yabancı sözcükleri kullanmak sizce doğru mudur? Neden? Aşağıya yazınız.

.....

.....

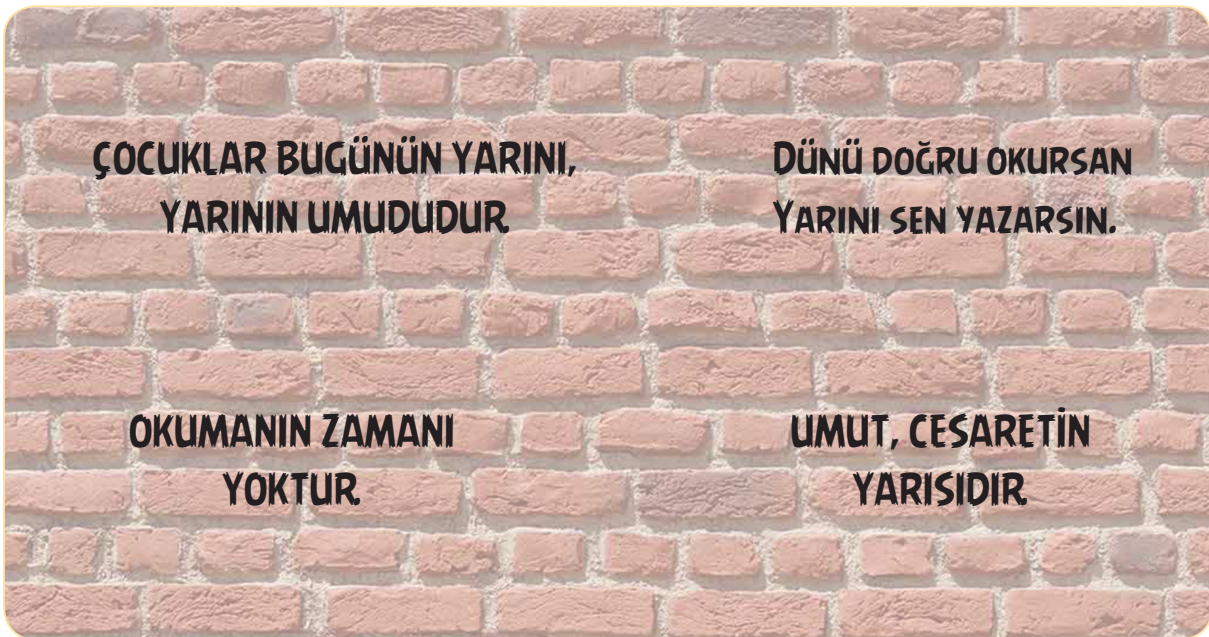
.....

.....

.....

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki duvar yazılarını inceleyiniz. Bunlarla ilgili görüşlerinizi açıklayınız.

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki güzel yazı örneğini inceleyiniz. Örnekteki yazıyı açıklayan bir metin yazınız. Yazınızı zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanınız.

A series of horizontal dotted lines for writing, preceded by a solid line. The lines are arranged in a column on a light beige background with rounded corners and a vertical line of dots on the left side.

8. ETKİNLİK

Yaşadığınız şehirde, belediyenize bağlı gençlik merkezine üye olmak istediğinizi düşününüz. Aşağıdaki “Üye Başvuru Formu”nu kurallarına uygun olarak doldurunuz.

..... BELEDİYESİ SOSYAL HİZMETLER

DAİRESİ BAŞKANLIĞI

GENÇLİK VE SPOR ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ

..... GENÇLİK MERKEZİ

18 YAŞ ALTI ÜYE BAŞVURU FORMU

KAYIT NO.:

FOTOĞRAF

ÜYENİN	T.C. KİMLİK NO.	
	ADI	
	SOYADI	
	DOĞUM YERİ VE TARİHİ	
	ANA ADI	
	BABA ADI	
	OKULU	
	KAN GRUBU	
	EV ADRESİ	
	TELEFON NO.	

KATILACAĞIM FAALİYETLER	☐ MASA TENİSİ	☐ BİLGİSAYAR	☐ GİTAR	☐ HALK OYUNLARI
	☐ BAĞLAMA	☐ BADMİNTON	☐ DİKSİYON	☐ JİMNASTİK
	☐ UD	☐ İNGİLİZCE	☐ BASKETBOL	☐ HENTBOL
	☐ NEY	☐ SATRANÇ	☐ YÜZME	☐ TENİS
	☐ BİLARDO	☐ FUTBOL	☐ VOLEYBOL	☐ BOKS

UYGUN OLDUĞUM GÜN
VE SAATLER

☐ Pazartesi	Saat:
☐ Salı	Saat:
☐ Çarşamba	Saat:
☐ Perşembe	Saat:
☐ Cuma	Saat:
☐ Cumartesi	Saat:
☐ Pazar	Saat:

Velisi bulunduğum yukarıda kimlik bilgileri yazılı olan oğlum/kızım’ın Gençlik Merkezinde yürütülen sosyal, kültürel, sanatsal, eğitime yönelik ve sportif faaliyetlere katılmasına izin veriyorum.

Tarih:/...../.....

Velinin Adı Soyadı:

İmzası:

9. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinde geçen fiillerin altını çiziniz.

Horoz ile Tilki

Gün görmüş, akıllı mı akıllı bir horoz, ağacın dalına tünemiş. Avlanmak için dolaşmakta olan tilkinin yolu da o ağacın altına düşmüş. Ağacın dalında tünemekte olan horozu görünce,

— Horoz kardeş, müjdelersun, artık hayvanlar arasında barış oldu. Aşağı in de bunu kutlayalım. Kucaklaşıp öpüşelim. (...) demiş.

Gün görmüş, akıllı horoz başını aşağı doğru uzatarak,

— Can kardeşim, bu haberin beni çok mutlu etti. Bak bu yana doğru iki tazi geliyor. Onlar gelsin, ben ineyim. Bu mutlu günü öpüşerek birlikte kutlayalım, demiş.

Tazi sözünü duyan tilki,

— Hoşca kal horoz kardeş. Benim çok işim var. Bu mutlu günü dönüşte kutlar, öpüşürüz, diyerek telaşla koşup gitmiş.

Deneyimi sayesinde bu numarayı yutmamış horoz. Tilkiyi alt ettiği için de arkasından kısı kısı gülmüş.

Jean De La FONTAINE

(çev.: Emel İPEK)

La Fontaine'den Seçmeler

b. Altını çizdiğiniz fiilleri yapılarına göre tablonun uygun kutucuklarına yazınız.

Basit Fiiller	Türemiş Fiiller	Birleşik Fiiller

10. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde geçen zarfların altını çizip türünü örnekteki gibi işaretleyiniz.

Cümleler	Durum Zarfı	Zaman Zarfı	Miktar Zarfı	Yer-Yön Zarfı	Soru Zarfı
Sunucunun yüzüne <u>şaşkın şaşkın</u> bakıyordu.	X				
Haftaya <u>salı günü</u> resim sergisine gideceğiz.					
İnşaat işçileri <u>arı gibi</u> çalışıyordu.					
Ne <u>gülüşüp</u> duruyorsunuz <u>arka sırada</u> ?					
Oldukça büyük bir evde <u>yaşayacak</u> .					
İhtiyar kadın <u>akşamleyin</u> yola çıktı.					
Kitapların <u>düzeltilmesi</u> ne zaman bitecek?					
Kardeşim ve ben <u>masayı ileri taşıdık</u> .					
Parktaki <u>ağaçlar</u> bakımsızlıktan kurudu.					

SERBEST OKUMA METNİ

MÜZİĞİ NEDEN SEVERİZ?

Müzik, eski çağlardan beri insanların duygularını anlatmak için kullandığı bir araç. İnsanlar müziği her dönemde çok sevmişler.

Kanada'daki bir grup bilim insanının geçtiğimiz yıllarda yaptığı bir araştırma, müziği neden sevdiğimize ilişkin bilgiler ortaya koyuyor. Araştırmayı yapan bilim insanları, sevdiğimiz bir şarkıyı dinlemenin tıpkı sevdiğimiz bir yemeği yediğimizde olduğu gibi bize zevk verdiğini söylüyor. Çünkü aslında bir şarkıyı ve bir yemeği sevmemizin biyolojik nedeni "dopamin" adı verilen bir kimyasal madde! Gelin dopaminin müzikten hoşlanmamızla ne ilişkisi olduğunu birlikte öğrenelim:

Beynimizde çok sayıda sinir hücresi bulunur. Bu hücreler arasında sürekli olarak bir iletişim vardır. Bu iletişim, hem elektriksel hem de kimyasal yollarla gerçekleşir. İletişimin kimyasal olarak gerçekleşmesinde birçok madde rol oynar. Bu maddelerden biri dopamindir. Dopamin, beynimizde belirli bölgelerden salgılanır. Sevdiğimiz bir yemeği yediğimiz sırada beynin bu bölgelerinde dopamin salgılanması artar. Beynimizde dopamin arttığında kendimizi ödüllendirilmiş gibi hissederiz. Bu ödüllendirme sistemini kontrol eden bölüm, beynimizin merkezinde bulunur.

Gelelim bilim insanlarının müzik dinlemenin de beynimizdeki ödüllendirme sistemini harekete geçirdiğini ortaya çıkardıkları araştırmaya... Bilim insanları, bu araştırma kapsamında bir deney yapmış. Bu deneyde, denekler en sevdikleri şarkıları dinledikleri sırada beyinlerindeki etkinlikler görüntülenmiş. Bu görüntüleri inceleyen araştırmacılar, müzik dinlerken deneklerin beyinlerindeki ödüllendirme sistemini kontrol eden bölgede dopamin miktarında önemli bir artış olduğunu gözlemlemişler. Böylece sevdikleri şarkıları dinlemenin, deneklerin beyinlerindeki ödüllendirme sistemini harekete geçirdiği sonucuna varmışlar. İşte bu sonuçlar, biz insanların müziği neden bu kadar çok sevdiğimizi açıklıyor.

Banu BİNBAŞARAN TÜYSÜZOĞLU

Bilim Çocuk dergisi

TEMA DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

A. Aşağıdaki metni okuyunuz.

PANDOMİM

Pandomim, sözcükleri kullanmadan bir öykü anlatma, bir mesaj verme ya da bir karakteri canlandırma sanatıdır. “Sözsüz tiyatro” olarak da adlandırılan bu sanat dalının Eski Yunan ve Roma dönemlerinden günümüze ulaştığı biliniyor.

Pandomim sanatçıları bir şeyi anlatmak için yüz ifadelerini ve beden hareketlerini kullanırlar. Gösterilerinde müzik ve dansa da yer verebilirler. Sahneye çıkarken yüzlerine özel bir makyaj yaparlar ya da maske takarlar. Pandomim gösterileri tek kişilik de olabilir, bir grup tarafından da sergilenebilir. Ayrıca bu gösteriler tiyatro salonlarında yapılabileceği gibi sokakta da yapılabilir.

Pandomim sanatının öncülerinden biri Fransız oyuncu Marcel Marceau (Marsel Marsö)’dür. Ülkemizde pandomim sanatının öncüsü oyuncu ve yazar Erdiñ Dinçer’dir. Ayrıca Taner Barlas, Ergin Kolbek, Caner Karavit, Ulvi Arı ve Vecihi Ofluoğlu da pandomim sanatçılarımızdandır. Bu sanat dalının eğitimi İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarında bulunan “Pandomim Sanat Dalı”nda veriliyor.

Seçil GÜVENÇ HEPER
Bilim Çocuk dergisi

B. Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. Pandomim neymiş?

.....
.....

2. Pandomim sanatçıları, bir şeyler anlatmak için ne yaparlarmış?

.....

3. Pandomim sanatçıları sahneye nasıl çıkarlarmış?

.....

4. Pandomim gösterileri nerede yapılmış?

.....

5. Pandomim sanatının dünyadaki ve ülkemizdeki öncüleri kimlarmış?

.....

6. Metinde hangi anlatım biçimi kullanılmış? Açıklayarak yazınız.

.....
.....

C. Aşağıdaki cümleleri, verilen geçiş ve bağlantı ifadelerinden uygun olanı yazarak tamamlayınız.

özellikle

oysaki

ilk olarak

son olarak

başka bir deyişle

..... şunu da belirtmek isterim ki bu olayın tüm sorumluluğu bana ait.

Mutluluktan havalara uçuyor, ağzı kulaklarına varıyor.

Ulaşım sorunu, büyükşehirlerimizde daha fazla.

Yarışmada birinci olamadım, çok çalışmışım.

Ç. Aşağıdaki cümlelerden noktalama yanlışlığı yapılanların başına “X” işareti koyunuz.

☐ ...

1. Geleneksel el sanatlarının arasında dokumacılık, bakırcılık, çinicilik; ahşap işçiliği, oymacılık sayılabilir.

☐ ...

2. Karagöz oyunlarının ilk olarak ne zaman oynandığını biliyor musun?

☐ ...

3. Eyvah, akşamki konserin biletlerini almayı unuttum!

☐ ...

4. Konuyla ilgili gerekli bilgileri <http://tdk.org/tr> adresinden öğrenebilirsin.

☐ ...

5. Yunus Emre (1240?-1320) en önemli halk şairlerimizden birisidir.

D. Aşağıdaki soruların doğru yanıtlarını işaretleyiniz.

1. Usta sanatçımızın elindeki ney, âdeta dile gelmişti.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu cümledekine benzer bir söz sanatı vardır?

- A) Müzik, ruhumuzu besleyen gıdadır.
- B) Mimar Sinan'ın her eseri zamana meydan okuyor.
- C) Karlar etrafı beyaz bir karanlığa gömdü.
- D) Sanatçılar, bir toplumun yolunu aydınlatan fenerlerdir.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birleşik fiillerin yazımıyla ilgili bir yanlışlık vardır?

- A) Kimseye fark ettirmeden masadan kalkmayı başarmış.
- B) Biraz gayret edersen gitar çalmayı öğrenebilirsin.
- C) Hak ettiğimizden fazlasında gözümüz olmadı hiçbir zaman.
- D) Benim biraz işim var, siz eve doğru gidi verin.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde durum zarfı yoktur?

- A) Çocuk, annesinin boynuna sımsıkı sarıldı.
- B) İsterseniz tatlı yiyelim, tatlı konuşalım.
- C) Sabahleyin gökyüzü masmavi, ufuk açıktı.
- D) Yazarımız, Anadolu sevdasını özgün bir dille anlatmış.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birden fazla zarf bulunmaktadır?

- A) Birazdan bütün kuşlar aşağı iner.
- B) Yaralı askerin yüzü solgun görünüyordu.
- C) Dün akşam yukarı mahallede düğün vardı.
- D) Müdür, çalışanlara çok ağır sözler söyledi.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük zarf değildir?

- A) İnsanlar, müziği her dönemde çok sevmişler.
- B) Kırmızı kazağı, geçen hafta İstanbul'dan almıştım.
- C) Bazı insanlar, gerçekten de çok hızlı konuşuyor.
- D) Piyano çalmayı iki ayda nasıl öğrendin?

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sayıların yazımıyla ilgili bir yanlışlık vardır?

- A) İstersen kitapları 10'ar 10'ar ayırıp kolilere koyalım.
- B) Koşucumuz bugünkü yarışa 12. sırada başlayacakmış.
- C) Okul gezisine katılmak isteyen kırk altı öğrenci varmış.
- D) Eve gelirken 2 kg domates ve 3 kg salatalık alır mısın?

E. Defterinize, Atatürk'ün, "Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir." sözünü açıklayan bir yazı yazınız. Yazınızı yazım ve noktalama açısından inceleyip varsa yanlışlarınızı düzelterek arkadaşlarınızla paylaşınız.

SONRAKİ METNE HAZIRLIK

Çalışmanın önemiyle ilgili özlü sözler derleyiniz. Bunlardan birini açıklayan kısa bir metin yazınız.

7. TEMA

KİŞİSEL GELİŞİM

TEMADAKİ METİNLER

AĞAÇ VE SEN

BAZI İNSANLAR

KARAMSAR VE İYİMSER BAKIŞ AÇISI

İLETİŞİM BECERİLERİMİZ (DİNLEME METNİ)

BİLMEMekten RAHATSIZ OLMAYIN (SERBEST OKUMA METNİ)

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Çalışmanın önemiyle ilgili özlü sözleri ve yazdığınız kısa metni arkadaşlarınıza okuyunuz.
2. Sizce başarılı olmada şans önemli midir? Tartışınız.

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek okuyunuz.

AĞAÇ VE SEN

Bir ağaç altındasın, her dalı binbir çiçek,
Gün gelip bu çiçekler sana yemiş verecek.

En yüksek dallarında, bunların olgunları;
Gözünü onlara dik, alçaklarından el çek.

İstiyorsan erişmek yüksekteki dallara
Vücutça kuvvetli ol, zekâca büyüyerek.

Yavrum, bunun çaresi okuyup öğrenmektir,
Yoksa hep boşa gider çektiğin bunca emek!

Bilgi en büyük kuvvet, yaşayıp yaşatmakta;
Fakat faydasız kalır temiz olmazsa yürek!

Sevmeye başla yavrum, ananın kucağında;
Vatana sevgin, her şeyden üstün gerek.

Kafanda bilgi dolu, yürekte sevgilerin,
Yürü, engel tanıma yolundan döndürecek.

Gözün yukarda olsun, gönlün yüceliklerde,
Başın dimdik, yüzün ak, alnın açık, gözün pek.

Yere düşen, kirlenen hiçbir şeye eğilme,
Şahin ol, yılan olma; sürünmektir eğilmek!

Her ülküye emekle, çalışmakla erilir.
Bahtiyarlık istersen ömür sür didinerek.

Yücel yavrum, Türklüğün her ümidi sendedir,
Vatan demek sen demek, sen demek vatan demek.

Hasan Âli YÜCEL

Sizin İçin

1. ETKİNLİK

a. Metinde geçen aşağıdaki sözcükleri, anlamlarıyla eşleştiriniz. Eşleştiremediğiniz sözcüğün anlamını noktalı kutucuğa yazınız.

yemiş

Varılması zamana, emeğe bağlı olan veya uzakta bulunan bir amaca varmak, ulaşmak.

olgun

Bir işin yapılması için harcanan beden ve kafa gücü, zahmet.

emek

Bitkilerde çiçeğin gelişmesiyle oluşan, tohumları taşıyan, genellikle yenebilen organ, meyve.

erişmek

Amaç edinilen, ulaşılmak istenen şey, ideal.

zekâ

Mutluluk, saadet, ongunluk.

yücelik

Yenecek duruma gelmiş (meyve).

ülkü

Yüksek, büyük, ulu olma durumu.

bahtiyarlık

.....
.....

b. Metinde geçen aşağıdaki sözcük gruplarının anlamlarını önce tahmin ediniz. Sonra sözlükten bulup karşlarına yazınız. Tahminleriniz ile sözlük anlamlarını karşılaştırmayı unutmayınız.

yüzü ak:

alını açık:

gözü pek:

2. ETKİNLİK

Okuduğunuz şiirin ana duygusunu aşağıya yazınız.

.....
.....

3. ETKİNLİK

Şair, okuduğunuz şiirde hangi öğütleri vermiştir? Maddeler hâlinde aşağıya yazınız.

-
-
-
-
-
-
-

4. ETKİNLİK

Şiirin aşağıdaki dizelerinde anlatılmak istenen nedir? Düşüncelerinizi yazınız.

“Her ülküye emekle, çalışmakla erilir.
Bahtiyarlık istersen ömür sür didinerek.”

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

5. ETKİNLİK

Okuduğunuz şiirin biçimsel özelliklerine dikkat ediniz. Aşağıdaki yapraklarda yazan değerlerimizden yola çıkarak bir şiir yazınız.

öz denetim

dostluk

dürüstlük

sabir

adalet

saygı

sevgi

sorumluluk

vatanseverlik

yardımseverlik

This image shows a blank, aged, cream-colored page, likely an endpaper or flyleaf from an old book. The paper has a slightly textured appearance with some minor discoloration and a torn left edge. A single horizontal line is visible near the top of the page.

7. TEMA

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerin anlam özelliklerini örnekteki gibi karşlarına yazınız.

- Yüksekteki dallara erişmek istiyorsan kuvvetli olmalısın. koşul (şart)
- Hedeflerine ulaşmak için sürekli çalıştı.
- Gözü yükseklerde olduğundan hiçbir zaman geri adım atmadı.
- Herkes, biz mutlu olalım diye çalışıyor.
- Bütün engelleri aşabilirsin yeter ki ümidini hiçbir zaman kaybetme.
- Yere düşen hiçbir şeye eğilme çünkü eğilmek süründürmektir.
- Ülkemi yüceltmek için bütün sorumluluklarımı yerine getiriyorum.

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümleleri okuyup anlam bakımından inceleyiniz. Anlam bakımından yanlış olan cümleleri örnekteki gibi işaretleyiniz. Yanlışlığın sebebini yazınız.

☒ Hayat beklenmedik sürprizlerle doludur.

☐ Hayat sürprizlerle doludur.

Cümlede "beklenmedik" sözcüğü gereksiz kullanılmıştır.

☐ Sınava aşağı yukarı bir milyon kişi girdi.

☐ Sınava aşağı yukarı tam bir milyon kişi girdi.

☐ Kardeşimin çok karnı acıkmış.

☐ Kardeşimin karnı çok acıkmış.

☐ Her gün bulaşık yıkamaktan elleri tahrip olmuş.

☐ Her gün bulaşık yıkamaktan elleri tahriş olmuş.

☐ Bu akşam size gelebilirim.

☐ Bu akşam kesinlikle size gelebilirim.

☐ Rakip takımın oyuncularını tebrik edip kutladık.

☐ Rakip takımın oyuncularını kutladık.

☐ Evimizin bahçesine meyve fidanları diktik.

☐ Evimizin bahçesine meyve fidanları ektik.

8. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz. Anlam bakımından doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

...

1. Öğretmen, sınıfın boyu en kısa öğrencisini ön sıraya oturttu.

...

2. Mahalleye yeni gelen çocuk çok çekingendi.

...

3. Okulun bahçesinde hemen hemen iki yüz kişi vardı.

...

4. Dedem torunları arasında hiç ayrıcalık yapmazdı.

...

5. Planlı çalışmam yüzünden sınavda başarılı oldum.

9. ETKİNLİK

Aşağıdaki günlük örneğini okuyunuz. Günlükte geçen yabancı sözcüklerin Türkçe karşılıklarını altındaki bölüme yazınız.

21.06.2015

Merhaba günlük. Bugün kendime part-time bir iş buldum. İş başvurusu için gezmediğim cafe, fast-food dükkânı kalmadı. En sonunda Chicken House’da iş bulabildim. Buranın reklamını bir billboardda gördüm. Hemen adresini bir kâğıda yazdım.

Bir copy centera uğradım. Printerdan cv çıktımı alıp bu adrese gittim. Keşke ilk buraya gitseymişim de bu kadar gezmeseymişim. Neyse sonunda benim de bir işim oldu. Çok mutluyum...

Bu kitap için yazılmıştır.

.....	→	
.....	→	
.....	→	
.....	→	
.....	→	
.....	→	
.....	→	

SONRAKİ METNE HAZIRLIK

Can Yücel’in “Su Gibi” şiirini defterinize yazınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. “Ya olduğun gibi görün ya görüldüğün gibi ol.” sözünden ne anlıyorsunuz? Arkadaşlarınızla tartışınız.
2. Arkadaş seçiminde nelere dikkat ediyorsunuz? Açıklayınız.
3. Can Yücel’in “Su Gibi” şiirinin içeriği hakkında arkadaşlarınızla konuşunuz.

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz.

BAZI İNSANLAR

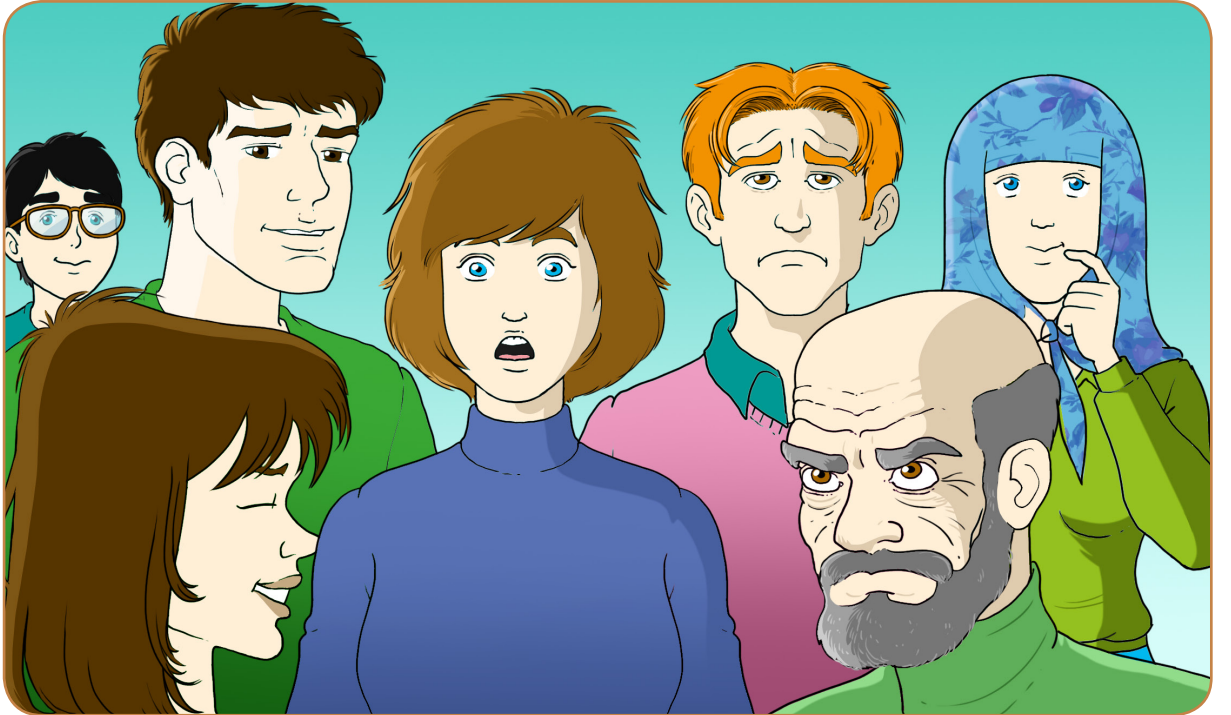
İnsanlar tanırız; sevdiğimiz, hoşlandığımız, kaçtığımız, ayrık otu muamelesi ettiğimiz.

İnsanlar tanırız, bir ihtiyaçtılar, kelimelerinden tutun da kelimelerini vurguladıkları ses tonlarına kadar ferahlatıcı bir esinti gibidirler. Onlarla konuşunca bir şelalenin tertemiz sularında arınmış gibi oluruz sanki.

Yine insanlar vardır, onlar tek bir söz söylemeseler dahi, tek bir bakışlarıyla mihlanır kalırsınız olduğunuz yerde bin azar işitmişçesine.

İnsanlar vardır, tanıdığımızı düşünürüz. Oysa irdelersek tanımışlığımız, tanışmışlıktan öteye gidememiştir. Arabalarının markasını biliriz, oturduğu semti de. Nerede görsek tanıyacağımız kadar aşınayızdır dış görünüşlerine. Onların niceliklerini biliriz, bellemişizdir. Ancak onların niteliklerini hiç görememiştir. Bu, onları hiç mi hiç tanıyamamışızdır anlamına gelir.

Bir bakıma tanıdığımızı sandıklarımızı da ne kadar tanıdığımız, asla pek tanıdık bir konu değildir. Sadece günaydınlaşmadan, selamlaşmadan, iyi akşamlar, esenlikler dilemekten öteye gidemeyen ya da mecburen paylaşılan birkaç konunun dışına taşamayan paylaşımlar, insanlar hakkında bizde, bizim hakkımızda da insanlarda bir fikir uyandırır da bu fikri bir kanaat boyutunda algılamamak gerekir.

Çocukluğunu bilmediğimiz, nasıl sevildiğini ya da hırpalandığını, ne kadar kabul gördüğünü hiç öğrenmediğimiz ya da itelendiğine tanık olmadığımız insanları belli bir başlangıçtan itibaren tanırız. Artık çocukluğun oldukça gerilerde kaldığı ortamlarda mesela.

Üniversite sıraları, komşuluk ya da iş ortamları gibi çocukluktan çıkmış olan daha sonraki zamanlarda tanışmışızdır çoğu insanı.

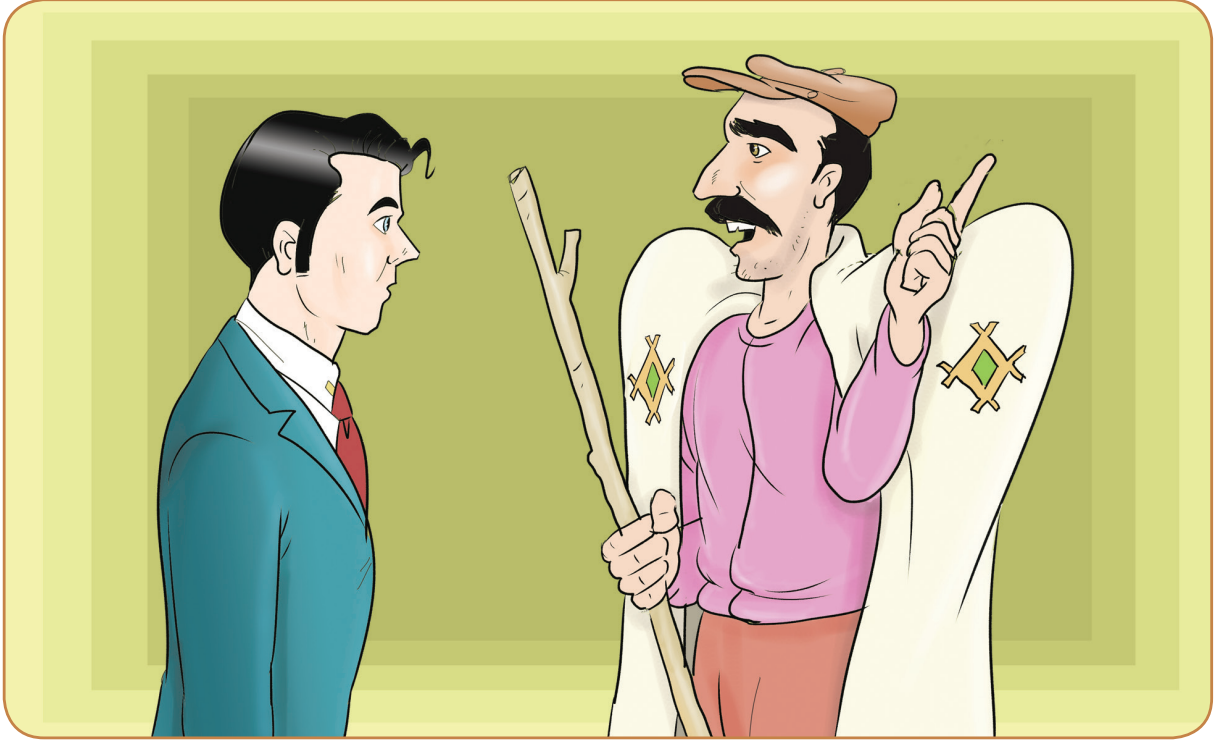

Davranışları, tutumları, eğilimleri kesinkes belirleyecek belli yaşanmışlıkların geride kaldığı bir noktadan itibaren tanımaya başladığımız insanları, tam anlamıyla tanıdığımızı söylemek doğru değildir. Ancak bunların yeterli olabildiği insanlar var elbette. Bu kanı önceki kuşaklar tarafından da kim bilir kaç kez saptanmış olmalı ki atasözleri bile üretilmiş bu konu üzerine. “İnsan insanı alışverişte görsün.”, “Birisini tanımak için ya seyahate gideceksin ya yemek yiyeceksin.”, “İnsanoğlu çiğ süt emmiştir.” gibi.

Çok dostluklar biliriz, nice sonra “Onu hiç tanımamışım.” yakınmaları ile bitiverir. Eğer o nice sonra tanımamışlık fikrini oluşturan olgu yaşanmamış olsa idi, demek ki dostluk sürecekti.

Ne zaman bir tanışıklığı, arkadaşlığı, hatta evliliği o ana kadar sıradan ve kanıksanmış olmayan ciddi bir test beklerse bu test kırılma noktası ya da pekişme noktası olabilir.

Hep anlatılan ya da övünülen veya öyleymişçesine gösterilen nitelikler, özellikler, o ana kadar kendini gösterme fırsatı bulamamış olsalar da buldukları ilk fırsatta ortaya çıkmış, dolayısıyla insanın aynası olmuşlardır içini dışa vuran. Mesele, o noktada insanı insan olarak mı değerlendirmek, yoksa hep sanki öyleymiş gibi sunulan görüntünün, aslında çok farklı bir görüntü olduğunu anlamının sıkıntısıyla ver-yansın mı etmek olduğudur. Her iki seçeneği de tercih edenler var. Bu seçim tamamen bizim kişiliğimizi, bakışımızı oluşturan unsurlar ile ilgili.

Bazı insanlar vardır görüntüde hiçbir şey algısı uyandırır ama yarım saatlik sohbet sonunda çok şey oldukları inancını yıkılmaz şekilde oluştururlar.

O sade, iddiasız görüntünün altında gizlenen ne kadar derin düşünceleri, görmüş geçirmişlikleri im-biklenmiş tecrübeleri, yunmuş yıkanmış arınmış edinimleri fark edince kapkara kömürün içine saklanmış pırıltılı, ışıklı, eşsiz bir elmas bulmuş gibi oluruz.

Bu tür bir buluş, bulanı sevindirmesinin yanı sıra, dış görüntünün yanıltıcı olabileceğini de öğretmiştir bize hoş bir sürprizle. Her insan bir dünyadır, her dünyanın içerdiği atmosfer farklıdır, diye düşünmeye başlamışızdır.

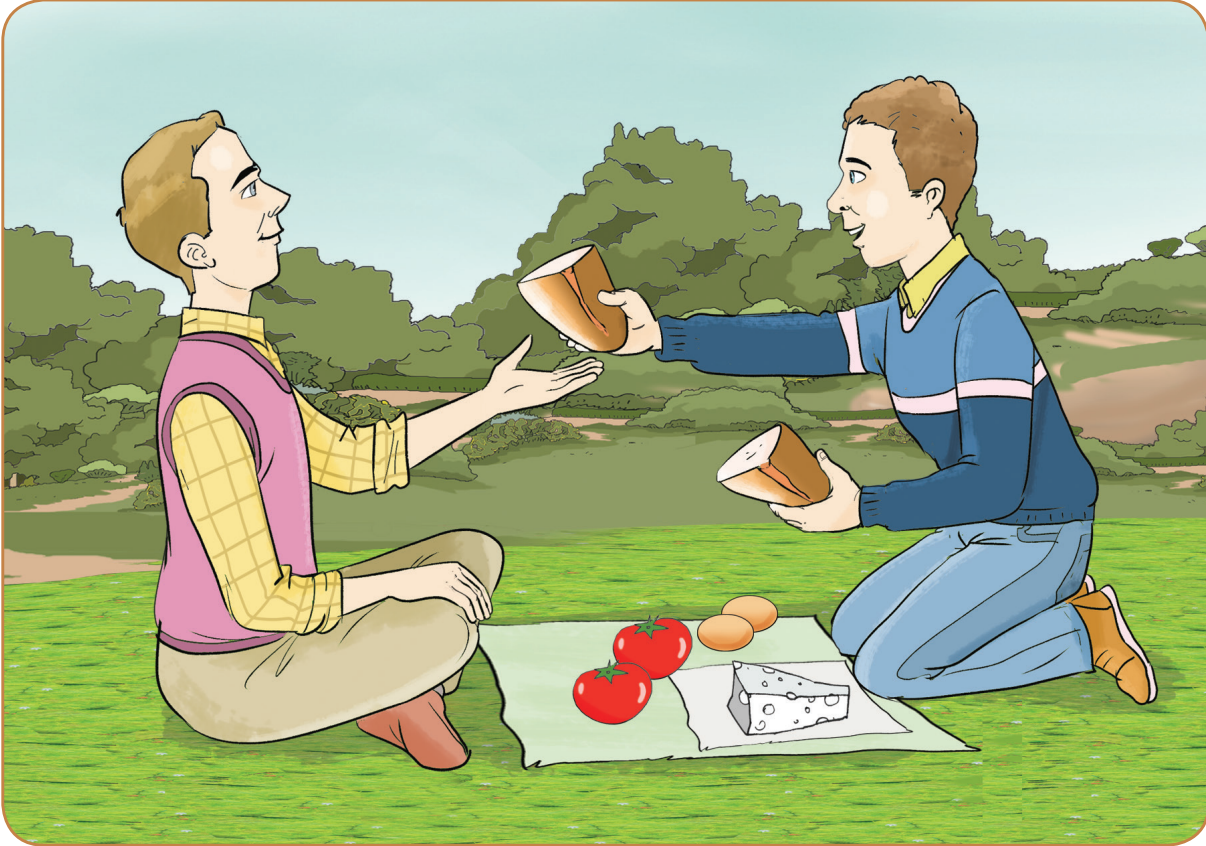
Bazı insanlar vardır, her yerde olmaları istenir. Espirili, güldüren, hazırcevap, gergin ortamları yumuşatan, hiçbir sözün altında kalmayan. Keşke bu insanlardan daha çok olsaydı diye düşünürüz.

Bir köylü kadınla, çobanla konuşmak hiç ummadığınız kadar şaşırtıcı olabilir. Ziraat mühendisi ya da yer bilimci değillerdir. Size tabiatı, bitkileri anlatmaya başladıklarında, yağışlardan, ağaçların yapraklarını geç dökmesinden, ayvanın çok olmasına kadar gözlediği verilerden önümüzdeki günlerin nasıl olacağını okuması karşısında bambaşka bir dünya ile karşı karşıya olduğumuzu, bazen diplomanın ne kadar yetersiz olduğunu düşünürsünüz. Onlara yetecek hiçbir diplomanın mevcut olmadığı kanısına varırsınız. Yitmemiş içtenlikleri, ikramda bulunmak için çırpınışları, çıkarsız yaklaşımları ile ilkin onları anlamakta zorlanabilirsiniz bile. Sonra hâlâ böyle insanların bulunduğu sevinirsiniz onları tanımış olmanın şansıyla.

İnsanlar vardır, nasıl olduğunuz değil de nasıl imkânlar sunacağınız önemlidir onlara. Ne kadar vericiyseniz o kadar iyi dost bilirler sizi.

İnsanlar vardır, yürekleri kocaman, kapıları hep açık. Sadece dinlerler. Dinledikleri hep yakınmalardır. Konuşmaları da hep teskin edicidir. Onlar hiç yakınmaz. Ancak onlar, on milyonda bir çıkarlar. Onları bulmak kolay değildir, bulunca da kıymetini bilmek kolay değildir. Bilenler de hem akıllıdır hem de şanslı.

İnsanlar vardır, zor anların kişileridir. Hani kırk kişi girişimde bulunur da bir işi hâledemez ama biri çıkar bir söz ile hâleder her şeyi ya. İşte öyle insanlar. Onların yakınlarınızda olması, aslında sizin şansınızdır. Onlar yakınlarınızdaysa hiçbir olay kötüye gitmez. Hiçbir tatsızlık uzun boylu sürmez, hiçbir anlaşmazlık büyümmez. İdare edenlerdendirler, yöneticilik anlamında değil elbet. Geri kalan insanlar, idare lambasının yağı bitti yani benim tahammülüm bitti, kalmadı derken onları yatıştıranlardır. Kendini anlatmaktan çok karşıdakileri anlayanlardır. İdare lambasının bitmeyen yağı olur, ısıtırlar çevrelerini. Böyle akrabalarınız, arkadaşlarınız olsun istersiniz.

İnsanlar çeşit çeşit, çiçekler gibi. Her çiçek farklı renkte, farklı kokuda. Dikenlisi de var, dikensizi de. Diken gibi gözükseler de pürşifa olanlar var deve dikenini misali. Mesele, onlara nasıl bakıldığında. Gözde yani. Görünen mi, görülmesi istenen mi, yoksa bütün mü bizi cezbetmeli. Mesele bu.

“Kusursuz dost arayan dostsuz kalır.” demiş Mevlânâ.

“Âlemin gözündeki çöpü görürsün, kendi gözündeki merteğe baksana.” demiş.

“Ya olduğun gibi görün ya görüldüğün gibi ol.” demiş yine Mevlânâ.

O hâlde insanın bazen ateş olup yaktığını, bazen su olup ferahlattığını, kimileyin merhem olup yara kapattığını, belki bize en unutulmaz dersleri öğrettiğini bilerek ve önce kendimizin bir insan olduğunu hep anımsayarak insanları, insani duygularımızla değerlendirmek, onlara yaklaşmak, onları anlamaya çalışmak doğru olmaz mı?

A. Yasemin YÜKSEL

Türk Dili Dil ve Edebiyat dergisi

1. ETKİNLİK

a. Metinde geçen ve anlamları aşağıda verilen sözcükleri bulmacadan bulup işaretleyiniz.

H	E	A	Ş	İ	N	A	B	R	A
İ	N	S	A	R	N	I	E	N	R
K	A	N	I	D	E	F	L	A	I
R	K	L	I	E	Ğ	B	L	İ	N
E	S	E	N	L	İ	K	E	R	M
K	A	R	A	E	L	K	M	T	A
E	R	İ	V	M	İ	A	E	R	K
U	G	L	O	E	M	D	K	I	R
K	A	N	I	K	S	A	M	A	K

.....: Sağlık, afiyet, esen olma durumu.

.....: Tanıdık, bildik.

.....: Temizlenmek, temiz duruma gelmek, paklanmak.

.....: Bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelme.

.....: Birtakım olayların dayandığı sebep veya bu sebeplerin yol açtığı sonuç, vaka.

.....: Çok tekrarlama sebebiyle etkilenmez olmak, alışmak.

.....: Bir konunun incelenmesi ve eleştirilmesi gereken bütün yönlerini birer birer incelemek araştırmak.

.....: Öğrenip akılda tutmak.

.....: İnanç, düşünce, kanaat.

b. İşaretlemediğiniz harfleri sırasıyla yazarak şifre cümleyi aşağıya yazınız.

.....

2. ETKİNLİK

a. Metinde geçen aşağıdaki sözcük grupları ile anlamlarını eşleştiriniz. Eşleştiremediğiniz sözcük grubunun anlamını siz yazınız.

azar işitmek

Kabul edilmek, onaylanmak.

kabul görmek

Bir kimsenin kendisine dokunan sözüne gereken cevabı vermek.

ortaya çıkmak

Var olmak, bulunmak.

merhem olmak

Öfke, heyecan vb. duyguları yatıştırmak, dindirmek.

altında kalmamak

Bir derde çare olmak.

teskin etmek

Meydana çıkmak, yokken var olmak, türemek.

muamele etmek

Paylanmak, kötü sözle karşılanmak, azarlanmak.

mevcut olmak

.....

b. Yukarıdaki sözcük gruplarından beşini, birer cümlede kullanınız.

.....

.....

.....

.....

.....

3. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. İhtiyaç duyulan insanların özellikleri nelermiş?
2. İnsanlarla selamlaşmak onları tanımak için yeterli miymiş? Niçin?
3. Her yerde olmaları istenen insanların özellikleri nelermiş?
4. Karşılaşılması çok zor olan insan tipi yazara göre nasılmış?
5. Zor anların kişileri hangi özelliklere sahipmiş?
6. Yazar insanları neye benzetmiş?
7. Değerini bilmemiz gereken insanların özellikleri nelermiş?

4. ETKİNLİK

Yazarın yerinde olsaydınız metne hangi başlıkları yazardınız? Nedenini de belirterek aşağıya yazınız.

Metne şu başlığı yazardım:

Çünkü.....
.....
.....

Metne şu başlığı yazardım:

Çünkü.....
.....
.....

5. ETKİNLİK

Metnin konusunu, ana fikrini ve yardımcı fikirlerini aşağıya yazınız.

Metnin konusu:

.....
.....
.....

Metnin ana fikri:

.....
.....
.....

Metnin yardımcı fikirleri:

.....
.....
.....

6. ETKİNLİK

a. Metinde geçen atasözü ve özdeyişleri aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

b. Yazarın, atasözü ve özdeyişleri yazısında kullanmasının sebebi sizce nedir? Açıklayınız.

7. ETKİNLİK

“Bazı İnsanlar” metni ile “Su Gibi” şiirini içerik yönünden karşılaştırınız.

Bazı İnsanlar

.....

.....

.....

.....

.....

Su Gibi

.....

.....

.....

.....

.....

8. ETKİNLİK

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Görsellerden anladıklarınızı görsellerin altlarındaki kutucuklara yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. TEMA

9. ETKİNLİK

Aşağıdaki birleşik zamanlı fiilleri kullanarak cümleler yazınız. Bu fiillerin cümlelere kattığı anlamları örnekteki gibi belirtiniz.

toplamıştır

Dedem, bağdaki üzümleri toplamıştır.
ihtimal

okumuşmuş

gelirdim

bitirecekti

açmalıydın

söyleyecektir

10. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz. Cümlelerdeki anlatım bozukluklarını örnekteki gibi açıklayınız.

- Kapıdaki bisikleti görünce sevincinden etekleri tutuştu.

Cümledeki deyim yanlış kullanılmıştır.

- Sınıf başkanlığını 11'e karşı 9 oyla kazandı.

- Kardeşini geçen gün bizim sokakta gördüm.

- Seninle öğlene doğru saat 17.45'te buluşalım mı?

- O kadar acıktım ki midem zil çalıyor.

- Kitap okumayı ablamdan çok severim.

11. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz. Cümlelerdeki anlatım bozukluklarını belirleyip sebepleriyle eşleştiriniz.

Yiyecek bir lokma ekmeğimiz hatta yemeğimiz bile yoktu.

Halkın tüm itirazlarına göz yummuştu.

Yorgunluktan dizlerimin bağı çözüldü artık.

Mert'i senin kadar tanımıyorum.

Seninle değil şehirde gezmek, Avrupa turuna bile çıkılmaz.

Sesini çok beğendiğimi söylemeden edemeyeceğim.

Mantık hatası

Anlam belirsizliği

Atasözü ve deyim yanlışlığı

12. ETKİNLİK

Aşağıya, kişilik özelliklerinizi anlatan bir yazı yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

Yaşadığınız ya da tanık olduğunuz haksızlıklara nasıl tepkiler verirsiniz? Arkadaşlarınıza açıklayınız.

Metni, not alarak okuyunuz.

KARAMSAR VE İYİMSER BAKIŞ AÇISI

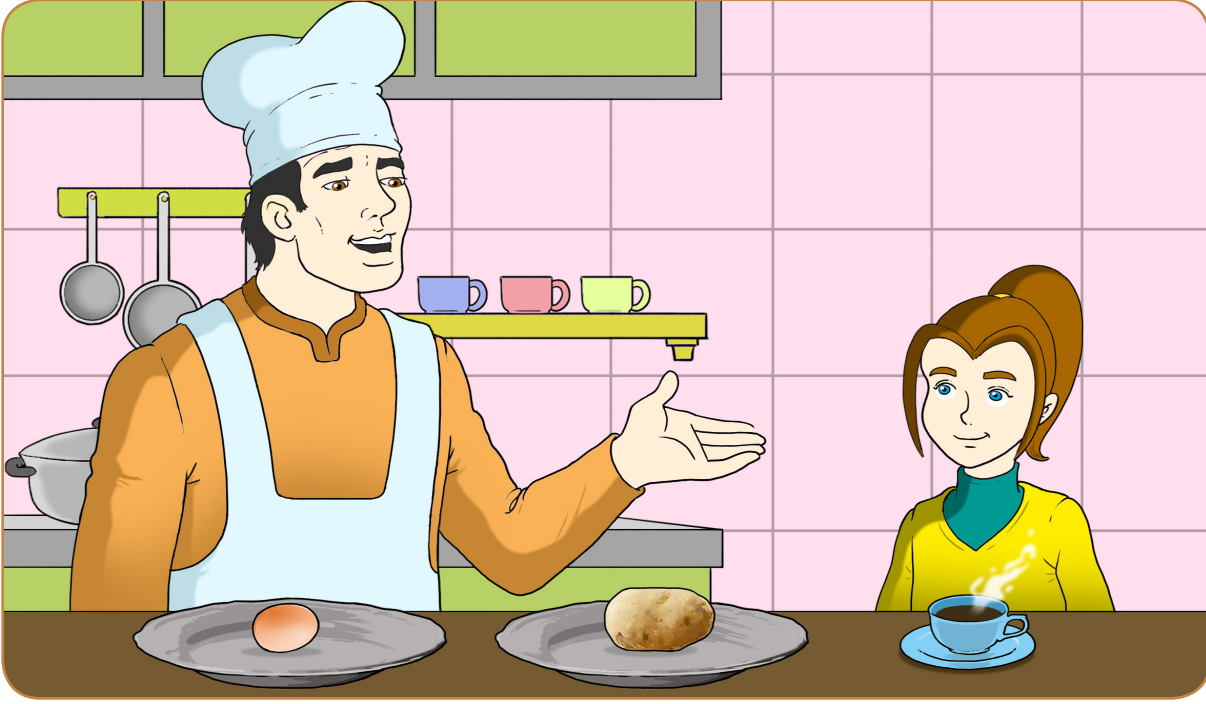
Bir zamanlar, her şeyden sürekli şikâyet eden, her gün hayatının ne kadar berbat olduğundan yakınan bir kız vardı. Hayat ona göre çok kötüydü ve sürekli savaştırmaktan, mücadele etmekten yorulmuştu. Bir problemi çözer çözmez bir yenisi çıkıyordu karşısına.

Genç kızın bu yakınmaları karşısında, mesleği aşçılık olan babası ona bir hayat dersi vermeye niyetlendi. Bir gün onu mutfığa götürdü. Üç ayrı cezveyi suyla doldurdu ve ateşin üzerine koydu. Cezvelerdeki sular kaynamaya başlayınca bir cezveye bir patates, diğerine bir yumurta, sonuncusuna da kahve çekirdeklerini koydu. Daha sonra kızına tek kelime etmeden beklemeye başladı. Kızı da hiçbir şey anlamadığı bu faaliyeti seyrediyor ve sonunda karşılaşacağı şeyi görmeyi bekliyordu. Ama o kadar sabırsızdı ki sızlanmaya ve daha ne kadar bekleyeceklerini sormaya başladı. Babası, onun bu ısrarlı sorularına cevap vermedi.

Yirmi dakika sonra, adam cezvelerin altındaki ateşi kapattı. Birinci cezveden patatesi çıkardı ve bir tabağa koydu. İkincisinden yumurtayı çıkardı, onu da bir tabağa koydu. Daha sonra son cezvedeki kahveyi bir fincana boşalttı. Kızına dönerek sordu:

— Ne görüyorsun?

— Patates, yumurta ve kahve, diye alaylı bir cevap verdi kızı.

— Daha yakından bak bir de, dedi baba, patatese dokun.

Kız denileni yaptı ve patatesin yumuşamış olduğunu söyledi.

— Aynı şekilde, yumurtayı da incele.

Kız, kabuğunu soyduğu yumurtanın katılaştığını gördü. En sonunda, kızının kahveden bir yudum almasını söyledi.

Söylenileni yapan kızın yüzüne, kahvenin nefis tadıyla bir gülümseme yayıldı. Ama yine de bütün bunlardan bir şey anlamamıştı:

— Bütün bunlar ne anlama geliyor baba?

Babası, patatesin de, yumurtanın da, kahve çekirdeklerinin de aynı sıkıntıyı yaşadıklarını, yani kaynar suyun içinde kaldıklarını anlattı.

Ama her biri bu sıkıntı karşısında farklı tepkiler vermişlerdi. Patates daha önce sert, güçlü ve tavizsiz görünürken kaynar suyun içine girince yumuşamış ve güçten düşmüştü. Yumurta ise çok kırılgandı, dışındaki ince kabuğun içindeki sıvıyı koruyordu. Ama kaynar suda kalınca yumurtanın içi sertleşmiş, katılaşmıştı.

Ancak kahve çekirdekleri bambaşkaydı. Kaynar suyun içinde kalınca kendileri değiştiği gibi suyu da değiştirmişlerdi ve ortaya tamamen yeni bir şey çıkmıştı.

“Sen hangisisin?” diye sordu kızına. “Bir sıkıntı kapını çaldığında nasıl tepki vereceksin? Patates gibi yumuşayıp ezilecek misin? Yumurta gibi kalbini mi katılaştıracaksın? Yoksa kahve çekirdekleri gibi başına gelen her olayın duygularını olgunlaştırmasına ve hayatına ayrı bir tat katmasına izin mi vereceksin?”

Felsefe Diyarından Hikmet Yurduna

Bilgelik Hikâyeleri

haz.: Cevdet KILIÇ

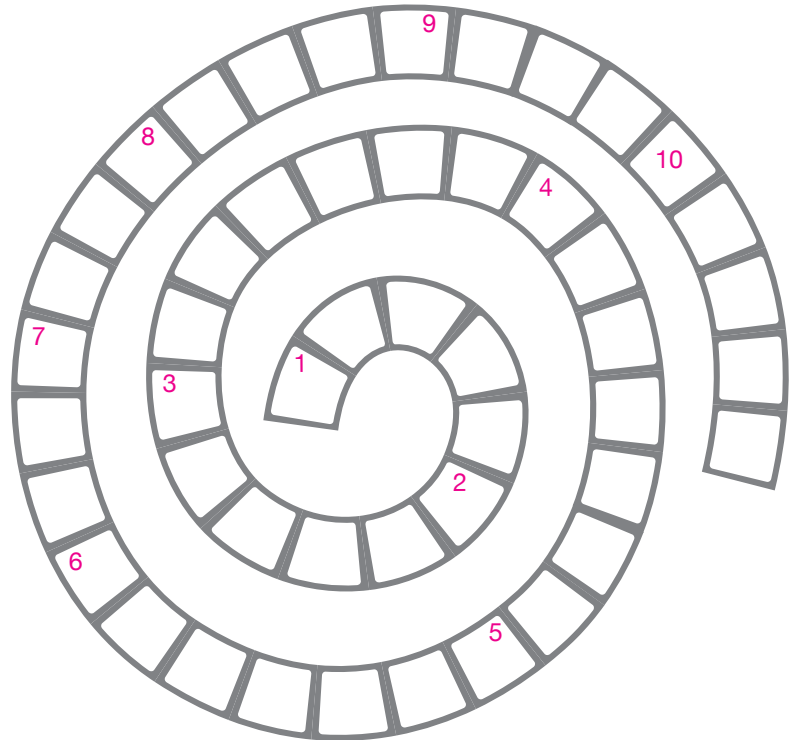
1. ETKİNLİK

a. Metinden aşağıdaki sözcüklerin kullanıldığı cümleleri bulunuz. Önce cümlelerin bağlamından hareketle bu sözcüklerin anlamını tahmin ediniz. Sonra bu sözcüklerin anlamını sözlükten bulup yazınız. Daha sonra tahminleriniz ile sözlük anlamlarını karşılaştırınız.

Sözcük	Tahminim	Sözlük Anlamı
berbat		
mücadele		
niyetlenmek		
sızlanmak		
taviz		
kırılgan		

b. Aşağıda eş anlamlıları verilen sözcükleri metinden bulup bulmacanın ilgili kutucuklarına yazınız.

1. vakit
2. yaşam
3. sorun
4. şikâyet
5. sözcük
6. lezzet
7. kuvvet
8. yürek
9. hadise
10. his

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki sözcüklerden hangileri metinle ilişkilendirilebilir? İşaretleyiniz.

öz güven

☐

dayanışma

☐

empati

☐

sabır

☐

adalet

☐

yardımlaşma

☐

iyimserlik

☐

çaresizlik

☐

değişim

☐

vefa

☐

3. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. Genç kızın kişilik özellikleri nelermiş?
2. Babası, kızına niçin ders vermek istemiş?
3. Babası, kızına ders vermek için ne yapmış?

b. Siz de metinle ilgili üç soru hazırlayıp aşağıya yazınız. Yazdığınız soruları arkadaşlarınıza sorup yanıtlatınız.

1.
2.
3.

4. ETKİNLİK

Metni özetleyip aşağıya yazınız.

-
-
-
-
-
-
-
-

5. ETKİNLİK

Aşağıdaki örnek olayı okuyunuz. Örnek olayda geçen soruna, belirtilen özelliklere göre çözüm bulunuz. Çözümlerinizi kutucukların altına yazınız.

Okulunuzda öğrenci temsilciliği için demokratik bir seçim yapılacağı okul yönetimi tarafından duyurulmuştur. Sınıf arkadaşlarınızın büyük çoğunluğu, öğrenci temsilciliğinde sizin en yakın arkadaşınızın iyi bir aday olacağını düşünüyor. Ancak siz de kendinizi daha iyi bir aday olarak görüyorsunuz. Bu durumda öğrenci temsilciliği için adaylığınızı devam mı ettirirsiniz, yoksa adaylıktan çekilir misiniz?

tarafsız

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

duygusal

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

kötümser

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

iyimser

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

yenilikçi

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

kontrollü

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki tabelaların yazımını inceleyiniz. Yazımı yanlış olanları işaretleyip yanlışlığın nedenini ilgili tabelanın altına yazınız.

☐

IRMAK RESTORANT

.....

.....

☐

MASAL KURU YEMİŞ

.....

.....

☐

köşebaşı lokantası

.....

.....

☐

güven AVM

.....

.....

☐

DİŞ HEKİMİ CANSU GÜNEY

.....

.....

☐

AVRUPA Kırtasiye

.....

.....

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz. Anlama dayalı anlatım bozukluklarının sebebini cümlelerin karşısına yazınız.

Arkadaşım Zeynep bırak yumurta kırmayı yemek bile yapamaz.

.....

Kütüphanedeki mevcut kitapların hepsine sıra numarası vermek oldukça zor bir iştir.

.....

Bu eser yıllar süren bir uzun araştırmanın ürünüydü.

.....

Genç doktora elindeki raporları uzattı.

.....

Depremde evleri yıkılan aileye yardım etmek için elinden geleni ardına koymadı.

.....

8. ETKİNLİK

Aşağıdaki kavramlardan yola çıkarak öyküleyici ve betimleyici anlatım biçimlerine uygun bir hikâye yazınız.

- empati
- iş birliği
- saygı
- dayanışma
- eşitlik
- zaman yönetimi

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

SONRAKİ METNE HAZIRLIK

Geçmişten günümüze insanların hangi yollarla iletişim kurduklarını araştırınız.

DİNLEME METNİ

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. İletişim nedir? İletişim kurmak insan yaşamında niçin önemlidir? Tartışınız.
2. Geçmişten günümüze insanların hangi yollarla iletişim kurduklarını açıklayınız.

Metni, dinleme kurallarına uyarak dikkatle dinleyiniz.

İLETİŞİM BECERİLERİMİZ

1. ETKİNLİK

Metinde geçen aşağıdaki sözcüklerin anlamını önce tahmin ediniz. Sonra sözcüklerin anlamını sözlükten bulup karşılarına yazınız.

empati

.....

.....

minimal

.....

.....

risk

.....

.....

faktör

.....

.....

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. Yazara göre bize kendimizi iyi hissettiren neymiş?
2. İnsan nasıl bir varlıkmiş?
3. İletişimde hangi özelliklere sahip iletiler kabul görürmüş?
4. İletişim bizim için ne kadar önemliymiş?
5. Günümüzde kullanılan en yaygın iletişim yolu neymiş?
6. Yazara göre kendimizi doğru anlatmanın yolu nasılmış?
7. Deneyimlerimiz bize neler kazandırmış?

7. TEMA

3. ETKİNLİK

Metnin konusunu ve ana fikrini aşağıya yazınız.

Metnin konusu:

.....
.....
.....

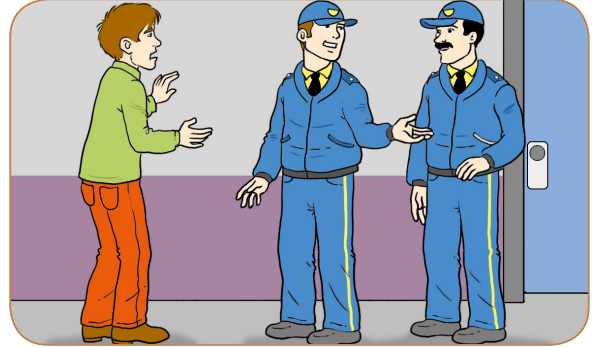
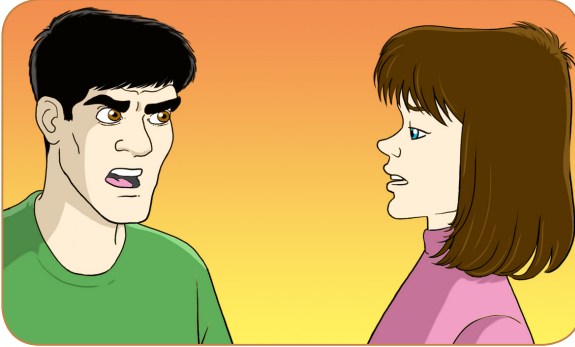
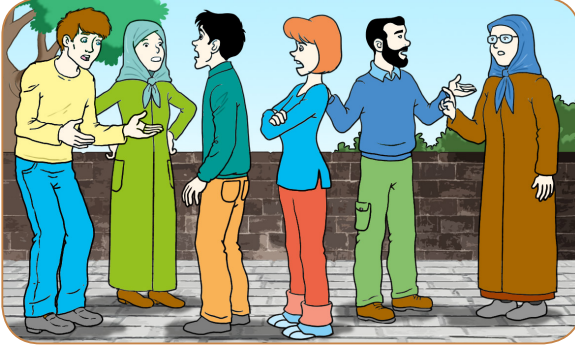
Metnin ana fikri:

.....
.....
.....

4. ETKİNLİK

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Görsellerden hareketle çevrenizdeki insanlarla iletişim kurarken nelere dikkat etmeniz gerektiğini aşağıya yazınız.

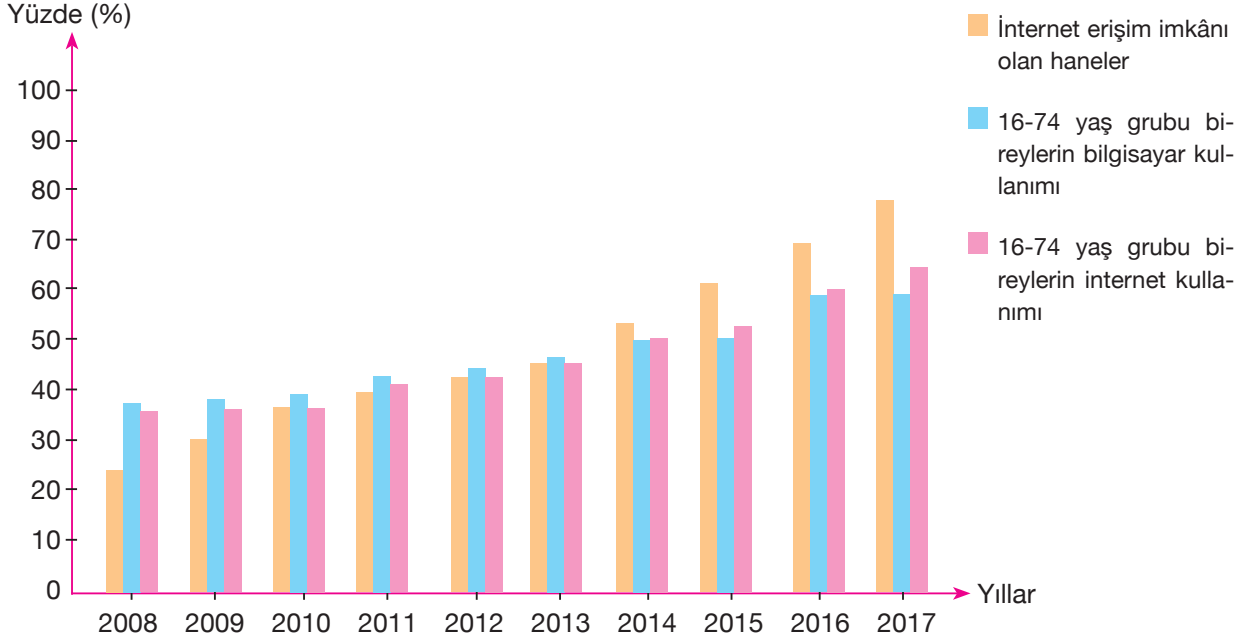

.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki grafiği inceleyiniz.

Grafik: Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanımı

b. Aşağıdaki soruları grafiğe göre yanıtlayınız.

1. Hanelerin internete erişim imkânının en düşük olduğu yıl hangisidir?

.....

2. Hangi yıllarda 16-74 yaş grubu bireylerin bilgisayar kullanımı ve 16-74 yaş grubu bireylerin internet kullanımı oranları birbirine en yakındır?

.....

3. Hanelerin internet erişim imkânı hangi yıllarda bireylerin internet kullanımını geçmiştir?

.....

4. Grafiğe göre hanelerin internet erişim imkânı ve bireylerin internet kullanımı ile ilgili neler söylenebilir?

.....

.....

.....

.....

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki metinde kutucukların içine uygun noktalama işaretlerini koyunuz.

25 04 1970

Selim gibi günlük tutmaya başlayalım bakalım Sonumuz hayırlı değil herhâlde onun gibi Bu defteri bugün satın aldım Artık Sevin olmadığına göre bu defter kaydetsin beni dert ortağım olsun Kimseye söylemeden içimde kaldı kayboldu dediğim düşüncelerin duyguların aynası olsun Kimse dinlemiyorsa beni ya da istediğim gibi dinlemiyorsa günlük tutmaktan başka çare kalmıyor Canım insanlar Sonunda bana bunu da yaptınız

Oğuz Atay
 Günlük

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümleleri inceleyip yazımı yanlış olan sözcüklerin altını çiziniz. Cümleleri, yazım yanlışının sebebi ile eşleştiriniz.

Baka kalırım giden geminin ardından.	pekiştirmelerin yazımı
Konuşurken beden dilimizide kullanırız.	“de” bağlacının yazımı
Otobüste yanıma aydınlı bir teyze oturdu.	“ki” bağlacının yazımı
Madem ki gelmek istemiyorsun beni neden beklettin?	kurallı birleşik fiillerin yazımı
Aniden bastıran yağmur hepimizi sırlı sıklam etti.	özel isimlerin yazımı
Anladımki bu işin sonunda da ben haklı çıkacağım.	

8. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki görselden hareketle görüşlerinizi açıklayan ve giriş, gelişme, sonuç bölümlerinden oluşan bir yazı yazınız. Yazınızda uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanınız.

b. Yazınızı anlama dayalı anlatım bozuklukları bakımından inceleyip varsa yanlışlarınızı düzelterek arkadaşlarınızla paylaşınız.

BİLMEMEKTEN RAHATSIZ OLMAYIN

Bir zamanlar köyün birinde yaşlı ve bilge bir adam yaşarmış. Köylüler, kaygıları ya da soruları olduğunda cevabı bu adamda ararlarmış. Günün birinde bilge adamın yanına bir çiftçi gitmiş ve telaşlı bir şekilde, “Yardıma ihtiyacım var. Korkunç bir şey oldu. Öküzüm öldü ve tarlamı sürmek için başka hayvanım yok! Başıma gelebilecek bundan daha kötü bir şey olabilir mi?” diye sormuş. Bilge adam, “Belki öyledir, belki de değildir.” karşılığını vermiş. Çiftçi aceleyle köye dönüp köylülere bilge adamın çıldırmış olduğunu söylemiş. Öküzünün ölmüş olmasından daha kötü ne olabilirmiş ki? Bilge adam bunu nasıl göremezmiş?

Ertesi gün ise çiftliğin civarında başıboş dolaşan genç ve güçlü bir at görünmüş. Çiftçi, artık bir öküzü olmadığından tarlasını sürmek için atı yakalamış, tarlasını sürmüştü. Daha önce tarlasını hiç bu kadar kolay sürmediğinden çok mutluymuş. Bunun üzerine bilge adama giderek “Haklıydın bilge adam. Öküzümü kaybetmek başıma gelebilecek en kötü şey değilmiş, aksine Tanrı’nın bir lütfuymuş. Öküzüm ölmeseydi atı yakalamaz, tarlamı onunla sürmezdim. Kabul etmelisin ki bu olabilecek en iyi şeydi.” diyerek özür dilemiş. Fakat bilge adam gene, “Belki öyledir, belki de değildir.” karşılığını vermiş. Gene mi diye düşünen çiftçi, bilge adamın delirmiş olduğundan emin olmuş. Oysa çiftçi, başına geleceklerden habersizmiş.

Birkaç gün sonra çiftçinin oğlu attan düşerek bacağını kırmış. Çiftçi, oğlu bu hâldeyken kendisine hasatta yardımcı olamayacağı için çok üzölmüş. Açlıktan öleceğiz diye hayıflanarak tekrar bilge adamın yolunu tutmuş. “Atı yakalamanın iyi bir fikir olmadığını nereden bildin?” diye sormuş. “Bir kez daha haklı çıktın. Oğlum yaralandı ve hasatta bana yardım edemeyecek. Bu sefer, şüphe yok ki başıma gelebilecek en kötü şey geldi. Eminim sen de hemfikirsin.” Fakat bilge adam, önceki seferler gibi sakince çiftçiye bakmış ve müşfik bir ses tonuyla gene, “Belki öyledir, belki de değildir.” demiş. Bilge adamın bu derece cahil olmasına öfkelenen çiftçi, gene hızla köye dönmüş.

Ertesi gün ordudan birileri gelip kısa bir süre önce çıkan savaş nedeniyle köyde sakat olmayan tüm genç erkekleri askere almışlar. Köyde bıraktıkları tek genç, çiftçinin oğluymuş ve orduya alınanların çoğu büyük ihtimalle ölecekken oğlunun hayatı kurtulmuş.

Bu hikâye çok önemli bir ders içermektedir. Gelecekte ne olacağını bilemeyiz, yalnızca bildiğimizi sanırız. Sık sık ufak bir olayı büyütürüz. İleride olacak kötü şeyler için kafamızda senaryolar üretiriz ve genelde de yanılırız. Eğer sakın kalır ve olasılıklara kendimizi kapatmazsak eninde sonunda her şeyin iyi olacağından oldukça emin olabiliriz. Unutmayın: Belki öyledir, belki de böyledir.

Richard CARLSON (Rıçırt KARLSIN)

Ufak Şeyleri Dert Etmeyin

çev.: Müşfik B. KONUK

TEMA DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

A. Aşağıdaki metni okuyunuz.

BİR KARTAL HİKÂYESİ

Bir söylentiye göre dört tavuk, bir kartal yuvasına gidip gizlice bir yumurta almışlar. Yumurtayı kümese getirdiklerinde kümeste bulunan diğer tavuklar, gördükleri bu yumurtanın çok büyük bir tavuğa ait olduğunu düşünmüşler. Belli bir zaman geçtikten sonra yumurtayı getiren dört tavuk da bu yumurtanın büyük bir tavuğa ait olduğuna inanmışlar.

Yumurtayı bir anne tavuk sahiplenmiş. Kısa bir zaman sonra yumurta kırılmış ve içinden simsiyah kanatlı, ilginç gagalı, tuhaf bir tavuk çıkmış. Anne tavuk, yavrusuna dersler vermeye başlamış. Nasıl beslenmesi gerektiğini ve tehlikelerden nasıl korunması gerektiğini anlatmış.

Bir gün anne tavukla yavrusu, sohbet ederken gökyüzünde süzülerek geçiş yapan bir kartal görmüşler. “Anne bu ne?” diye sormuş yavru tavuk. “Ha, o mu? O bir kartal, kuşların padişahı...” demiş anne tavuk. “Ne de güzel uçuyor!” diyen yavru tavuğa annesi “Evet yavrum! Sen sakın ona özenme. Asla onun gibi olamazsın! Sen bir tavuksun ve bir tavuk gibi yaşamalısın.” diye karşılık vermiş.

O günden sonra yavru tavuk, ömrü boyunca bir kartal olabilmenin hayaliyle yaşadı. Bir gün siyah kanatlı büyük tavuk gösterişli kartalı izlerken bu dünyadan göçüp gitti.

Metin KOÇAK

Olumlu Düşüncenin Gücü

B. Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. Dört tavuk ne yapmış?

.....

.....

2. Kümesteki tavuklar ne düşünmüş?

.....

.....

3. Yumurtayı sahiplenen anne tavuk, yavrusuna neler anlatmış?

.....

.....

4. Kartalı gören yavrusuna, anne tavuk hangi öğütleri vermiş?

.....

.....

5. Metnin ana fikri nedir?

.....

.....

6. Metinde hangi anlatım biçimleri kullanılmıştır?

.....

.....

C. Aşağıdaki cümleleri, anlam özellikleriyle eşleştiriniz.

1. Sorumluluklarımızı yerine getirirsek başarılı oluruz.

2. Yeteneklerini geliştirebilmek için eğitim alıyor.

3. Kendine güvenmediği için hiçbir faaliyete katılmıyor.

4. Teknolojik imkânlar çoğaldığından her bilgiye rahatlıkla ulaşıyor.

5. İlgi ve yeteneklerinize göre meslek seçin ki daha mutlu olun.

6. Öğretmenlerimiz, biz zamanımızı verimli kullanalım diye çaba harcarlar.

Neden-Sonuç

Amaç-Sonuç

Koşul-Sonuç

Ç. Aşağıdaki açıklamalardan doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

- ☐ ... 1. Tabela, levha ve levha niteliğindeki yazılarda geçen sözcükler büyük harfle başlar.
- ☐ ... 2. Kitap, dergi vb.nde başlıklardaki sözcüklerin tüm harfleri veya yalnızca ilk harfleri büyük yazılır.
- ☐ ... 3. Soru eki “mi” gelenekselleşmiş olarak bitişik yazılır.
- ☐ ... 4. “Etmek, edilmek, eylemek, olmak, olunmak” yardımcı fiilleriyle kurulan birleşik fiiller, ilk sözcüğünde herhangi bir ses düşmesi veya türemesine uğramazsa bitişik yazılır.
- ☐ ... 5. Bağlaç olan “da, de” ayrı yazılır ve kendisinden önceki sözcüğün son ünlüsüne bağlı olarak büyük ünlü uyumuna uyar.
- ☐ ... 6. Şiirde, bütün dizeler büyük harfle başlar.
- ☐ ... 7. İkilemeler bitişik yazılırken pekiştirmeler ayrı yazılır.
- ☐ ... 8. Kim tarafından söylendiği bilinen özlü sözlere “özdeyiş (vecize)” denir.

D. Aşağıdaki soruların doğru yanıtlarını işaretleyiniz.

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük gereksiz kullanılmıştır?

- A) Hava sıcaklığı eksi 25 dereceye kadar düştü.
- B) Bazen duygu ve düşüncelerimizi kimseye açıklayamayız.
- C) İlkokuldan beri karşılıklı mektuplaştığım iki arkadaşım var.
- D) Odamda gördüğünüz her şeyi ben yaptım.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlamdan kaynaklı bir anlatım bozukluğu yoktur?

- A) İlk öğretmenliğe başladığım günü asla unutamam.
- B) Boyacı, ücretini alamadığı için işi bıraktı.
- C) Bu oda, doğum yapan kadın hastalarımıza ayrılmıştır.
- D) O kadar soğuktu ki saçlarım diken diken oldu.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde mantık hatasından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Bütün duyduklarımı ve duymadıklarımı sana anlatacağım.
- B) Takımımız son final maçına çıkarken çok heyecanlıydı.
- C) Yola çıkmadan önce tüm hazırlıklarınızı yapınız.
- D) Son soruyu cevaplama yarışmayı kazanmamıza yol açtı.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde noktalama yanlışlığı vardır?

- A) Evet, herkes senin de takıma katılmanı kabul etti.
- B) Ne yaptın, nerelere gittin, bizimle paylaşır mısın?
- C) Of, bu kadar soğuk bir havada dışarı mı çıkılır?
- D) Tek bir ağaçtan başka hiçbir şey yoktu koca meydanda...

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birleşik zamanlı fiil yoktur?

- A) Sen olmasaydın ben bu işi tek başıma bitiremezdim.
- B) Bir işe başlamadan o işin artılarını ve eksilerini düşünmek gerekir.
- C) Biz gidene kadar onlar her şeyi halletmişti.
- D) Arkadaşım, birçok konuda ailesinden yardım alıyordu.

E. Defterinize “Akıllı adam aklını kullanır. Daha akıllı adam başkalarının da aklını kullanır.” sözünü açıklayan bir yazı yazınız. Yazınızı yazım ve noktalama açısından inceleyip varsa yanlışlarınızı düzelterek arkadaşlarınızla paylaşınız.

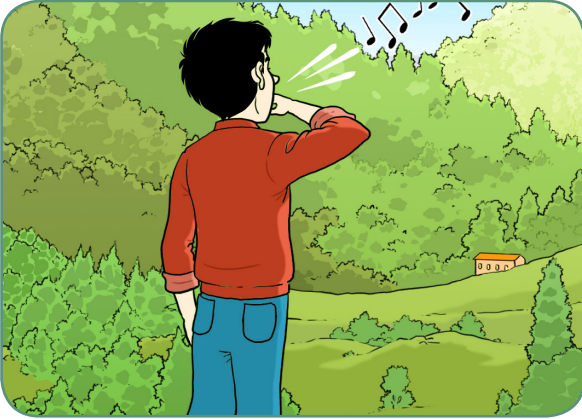
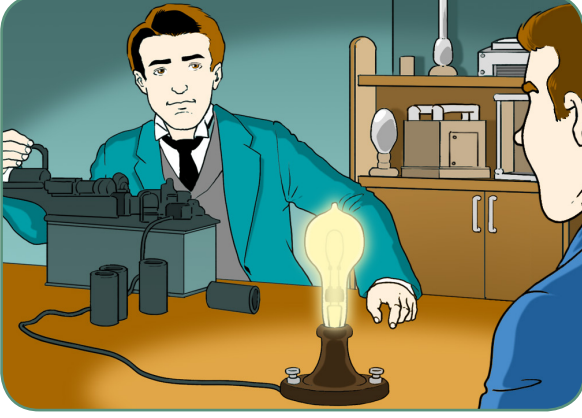
SONRAKİ METNE HAZIRLIK

1. Thomas Alva Edison (Tomis Alva Edison) ile ilgili araştırma yapınız. Araştırmadan edindiğiniz bilgileri sınıf panosunda sergilemek üzere yazınız.

2. Aydınlatma araçlarının geçmişten günümüze gelişimini araştırınız.

8. TEMA

BİLİM VE TEKNOLOJİ

TEMADAKİ METİNLER

AMPULÜN İLK YANIŞI

İBNİ SİNA

ISLIKLA HABERLEŞENLER

ELİNİZİN ALTINDAKİ DÜNYA (DİNLEME METNİ)

TÜRK HAVACILIĞINA ADANMIŞ BİR ÖMÜR:
VECİHİ HÜRKUŞ (SERBEST OKUMA METNİ)

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

Thomas Alva Edison hakkında edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız. Yazılarınızı sınıf panosunda sergileyiniz.

Metni, önce sessiz, sonra sesli okuyunuz.

AMPULÜN İLK YANIŞI

40-50 adam, koca bir laboratuvara dolmuş, Thomas Alva Edison adındaki çılgın ama bir o kadar da çalışkan bir mucitin liderliğinde, harıl harıl çalışıyordu. Doğrusu o güne kadar, böyle bir bilimsel araştırma seferberliği görülmuş şey değildi.

Cam ampullerin içindeki hava, elektrik akımının kızdırdığı tellerin anında yanıp kül olmaması için boşaltılıyordu ama önemli bir sorun vardı: O teller hangi maddeden yapılacaktı?

Bazıları çok az dayanıyor, bazıları çok pahalıya mal oluyor, bazıları yeterince ısıltı saçamıyor, bazıları daha en başından kararıyor, bırakın ışık saçmayı, ortalığın ışığını sanki içine çekiyordu...

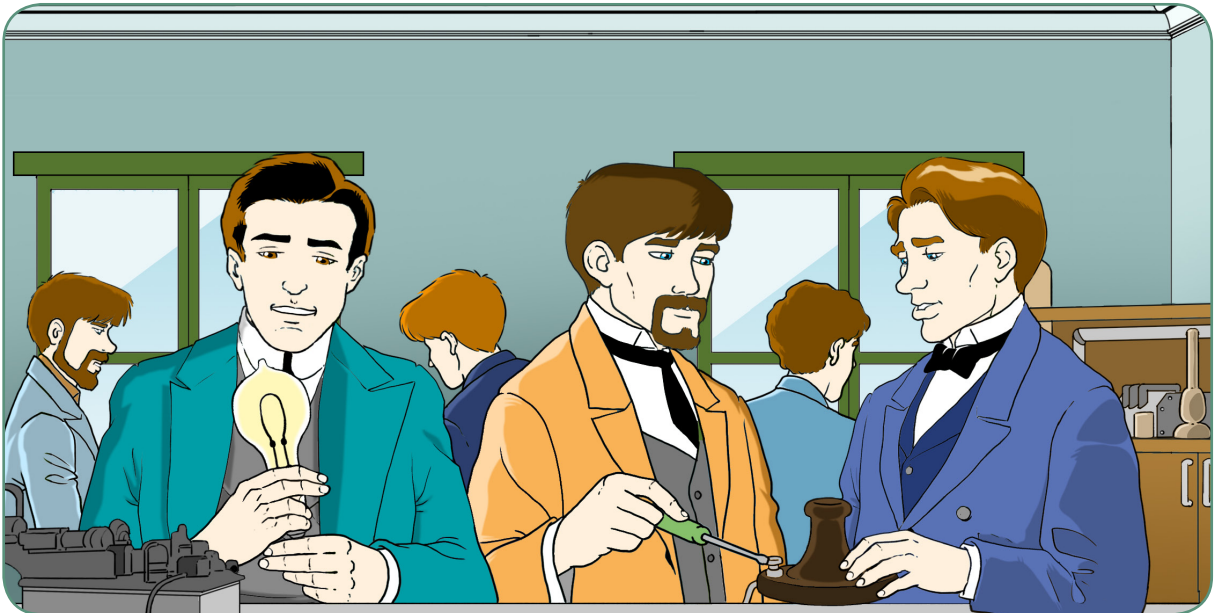
Doğru maddeyi bulmak için neler neler denenmişti. Kömürleştirme işleminden geçirilmiş mukavva, mantar, Hindistan cevizi kabuğu, at kuyruğu, ağaç dalı... Hatta laboratuvarı gezmeye gelen kızıl sakallı bir adamın sakalından, adamcağız “Durun ne yapıyorsunuz!” demeye kalmadan koparılan üç beş tel...

Edison başta olmak üzere herkes bu deneme yanılmalardan çok yorulmuştu. Bine yakın farklı madde denenmiş ama istenilen sonuç alınamamıştı...

Edison’un asistanı, herkesin çok yıprandığına ve bu işe daha fazla devam etmenin bir anlamı olmadığına inanıyordu. “Artık bu işten vazgeçsek!” dedi. “Bine yakın deneme yaptık ama sonuç başarısız oldu...”

Edison ise tüm yorgunluğuna rağmen tarihe geçecek bir yanıt verdi:

“Ne demek hiçbir netice alamadık! Öyle şey olur mu? Bin ayrı madde denedik ve bin tane yanlış maddenin hangileri olduğunu öğrendik!”

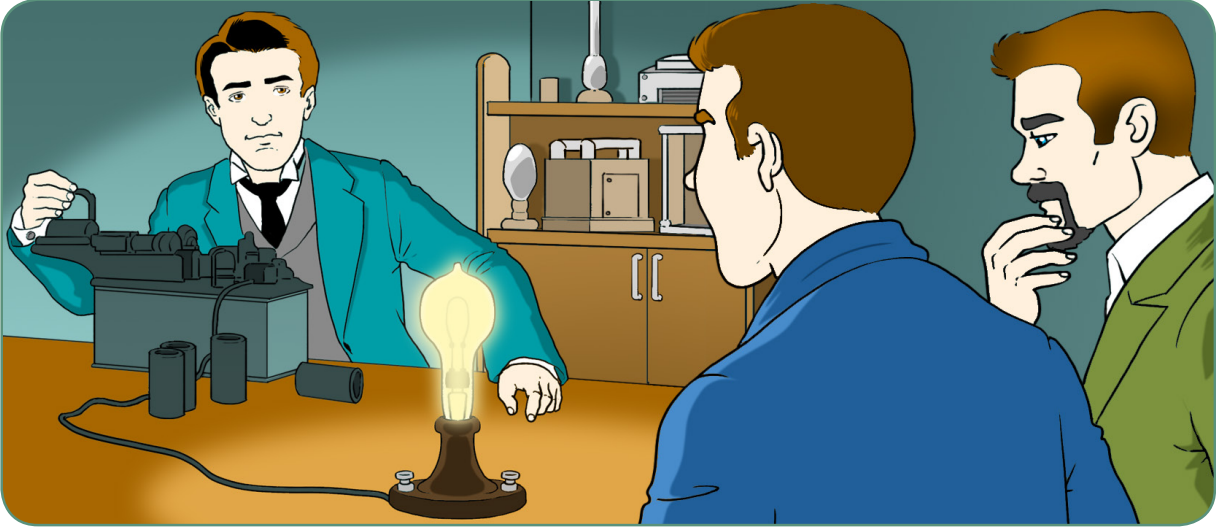

1879 yılının kasım ayıydı. Yorgun mucit Edison, aralıksız süren çalışmalarına kısa bir süre ara vermiş, masasının başında bitkin bitkin oturuyor ve ne yapacağını düşünüyordu.

Can sıkıntısından, ceketinin düğmeleriyle oynamaya başladı. Düğmelerden biri düşmek üzereydi, Edison çekip kopardı bu düğmeyi. Düğme kopunca dikili olduğu yerden bir iplik parçası sarmaya başladı. İpliği gören Edison'un kafasında bir anda ampul yaniverdi! "Bunu denemedik!" dedi ve ekibindeki elemanlara hemen pamuk ipliği bulmalarını söyledi.

Elemanlar, Edison'un dediğini yaptılar ama kimsenin zerre miktar ümidi yoktu. Aceleyle getirilen bir yumak pamuk ipliği, Edison'un talimatı ile önce küçük parçalara bölündü. Sonra da özel bir yöntemle kömürleştirildi.

Kömürleştirilen iplikler elbette kırılmaya karşı son derece hassas bir hâl almıştı. Ama biraz dikkatle, bir tanesi ampulün içine kırıp dökmeden yerleştirilebildi.

Sıra ampule elektrik akımının verilmesine gelmişti. Nefeslerin tutulduğu bir anda akım verildi. Kömürleşmiş pamuk ipliği önce kızardı, sonra da etrafa tatlı sarı bir ışık vermeye başladı. Peki, bu kaç dakika sürecekti?

Herkes, "Şimdi kararıp sönecek!" korkusuyla ampulün çevresini sarıp beklemeye başladı. Dakikalar bir bir geçiyor fakat ampul yanmaya devam ediyordu. Aradan saatler geçti, ampul hâlâ yanıyordu. Aranan madde bulunmuştu işte...

Kısa bir süre sonra, bir elektrik santrali yapıldı. 900 binaya elektrik şebekesi kuruldu. 14 bin ampul, açma kapama anahtarları ile üretilip evlere takıldı.

4 Eylül 1882'de Edison'un şalteri kaldırmasıyla dünyanın elektrikle aydınlatılan ilk mahallesi, binlerce insanın gözü önünde ışıltı parıldamaya başladı. (...)

Tarık USLU

Bilim Öyküleri

(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK

a. Metinde geçen ve aşağıda harfleri karışık olarak verilen sözcükleri, sözcük gruplarını yazınız.

1	r a v b o u t a r l a	2	t i m u c	3	b e k i l e r f e s r
4	n a t s i s a	5	e c n e t i	6	r e r z e
7	k e ş e b e	8	r a t e h i m e ç g e k	9	r a t l e ş
10	y ı p a h a l a l a m m o l k a	11	ç o s u n m a l a k a m		

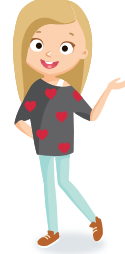
b. Yazdığınız sözcüklerin, sözcük gruplarının numaralarını anlamlarının başına yazınız.

- ☐ Ülke çapında yaygınlaştırılmış ulaşım ve iletişim örgüsü, ağ.
- ☐ Çok küçük parçacık.
- ☐ Önemi bakımından unutulmayacak bir durum kazanmak.
- ☐ Bir olayın doğurduğu başka bir olay veya durum, sonuç.
- ☐ Çok para, özveri, emek gerektirmek, kolay elde edilememek veya zarara, sıkıntıya yol açmak.
- ☐ Yeni bir buluş ortaya koyan, icat eden kimse.
- ☐ Ayrıştırma, birleştirme yoluyla bir sonuca ulaşmak veya teşhis koymak için çeşitli araçlar kullanılarak tıp, eczacılık, fizik, kimya gibi bilim dallarıyla ilgili araştırmaların, deneylerin yapıldığı özel donanımlı yer.
- ☐ Anahtar, genellikle binaların girişine gelen elektrik akımını açıp kapamaya yarayan araç.
- ☐ Yardım eden veya gerektiğinde yardım edecek olan kimse, yardımcı.
- ☐ Bir işi bitirememek, neticelendirememek.
- ☐ Bir durumun ilan edildiği veya savaşın sürdüğü dönem.

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. Edison ve ekibinin en önemli sorunu neymiş?
2. Edison ve ekibi, doğru maddeyi bulmak için neler denemişler?
3. Edison'un asistanı Edison'a ne söylemiş?
4. Edison'un, asistanına verdiği tarihe geçecek cevap neymiş?
5. Edison soruna nasıl bir çözüm bulmuş?
6. 4 Eylül 1882'de hangi olay gerçekleşmiş?

3. ETKİNLİK

Metnin konusunu, ana fikrini ve yardımcı fikirlerini aşağıya yazınız.

Metnin konusu:

.....
.....
.....

Metnin ana fikri:

.....
.....
.....

Metnin yardımcı fikirleri:

.....
.....
.....

4. ETKİNLİK

Aşağıdaki görsel ve özdeyişin metnin ana fikri ile ilgili olup olmadığını arkadaşlarınızla tartışınız.

Hayatın en büyük hataları, başarıya ne kadar yaklaştıklarını bilmeyen insanların vazgeçmelerinden dolayı olur.

Thomas Alva EDISON

5. ETKİNLİK

a. Görsellerdeki aydınlatma araçlarını, gelişimine uygun olarak geçmişten günümüze doğru numaralandırarak sıralayınız.

...

...

...

...

...

...

...

...

b. Teknolojinin hiç ilerlemediğini düşününüz. Bu durumda nasıl bir yaşantımız olurdu? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki işaretlerin anlamlarını altlarına yazınız.

7. ETKİNLİK

Tablodaki fiillerin hangi kip ve kişi ekiyle çekimlendiğini örnekteki gibi yazınız.

Fiiller	Kip Eki	Kişi Eki
çalıştım	-tı, geçmiş zaman kipi eki	-m, 1. tekil kişi
geleceksin		
bitirmeliyiz		
yaparım		
bulmasanız		
okuyacak		
gidelim		

8. TEMA

8. ETKİNLİK

a. Sizce yapılmış en önemli icat hangisidir? Nedenini de belirterek aşağıya yazınız.

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

b. Toplumun belli bir ihtiyacına yönelik yapılması gereken yeni bir icat olduğunu düşünüyor musunuz? Bu icat ne olabilir? Düşüncelerinizi aşağıya yazınız.

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

c. Yazınızı yazım ve noktalama açısından inceleyip varsa yanlışlarınızı düzeltiniz.

SONRAKİ METNE HAZIRLIK

1. İbni Sina'nın tıp alanındaki çalışmalarını araştırıp sunum hazırlayınız.
2. İbni Sina'nın yazdığı eserlerin adlarını ve içeriklerini araştırıp defterinize not ediniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. İbni Sina'nın tıp alanındaki çalışmalarıyla ilgili sunumunuzu gerçekleştiriniz.
2. İbni Sina'nın eserleriyle ilgili notlarınızı arkadaşlarınıza okuyunuz.

Metni, türünün özelliklerine uygun olarak sessiz okuyunuz.

İBNİ SİNA

İbni Sina'nın eserlerini okuyunca bin yıl öncesinin bilgisiyle o kitapları nasıl yazdığına hayret ediyorum. İbni Sina, 980 ve 1037 yılları arasında yaşadı. Ama yaptığı çalışmalar çağının çok ilerisindeydi. Doğrusu ben de bin yıl sonra okunacak, çok kıymetli eserler yazmak isterim. 57 yıl süren hayatını neredeyse hiç teneffüs vermeden, durup dinlenmeden yaşadı.

Oğlum biraz ara verseydin. Çok çalıştın.

Sen üzülme babacığım, ben iyiyim.

10 yaşındayken Kur'an'ı ezberledi. Fıkıh yani İslam hukukunu çok iyi öğrendi. Matematik başlangıçta kendisine zor geldiyse de büyük bir emek vererek çalıştı ve matematik alanında da en başarılılardan oldu.

Ben matematikten korkacağım ama matematik benden korksun.

21 yaşına geldiğinde, bulunduğu ülkenin en ünlü doktorlarından biri oldu. Yaşı çok gençti ama hastalıkların pek çoğunun ilacını bulabiliyordu. Yaşı ilerledikçe Doğu'da tıp alanında en büyük bilim insanlarından biri oldu.

Samanoğulları ülkesinde çok ünlü bir doktor varmış diye duydum.

Öyleymiş. Keşke o kadar uzak bir ülkede olmasa da gidip tanışsak.

Orta Çağ'da, Avrupa için de tıp biliminin öncülerinden oldu. Batılılar, onu "Avicenna" diye andılar. Avrupa'da tıp alanında çok önemli ilerlemeler olmasını sağladı.

Yüzlerce yıl tıp alanında ondan daha iyi bir bilim insanı yetişmedi. Avrupa'da onun yazdığı kitaplar okundu.

Sırt ağrıları için yazdığı ilaçları hastalarımaya uyguladım, iyileştiler.

Ben de göğüs ağrısı ilaçlarını kullandım. Ne kadar zeki bir bilim insanıymış İbni Sina.

Yalnız tıp alanında değil başka pek çok alanda eserler verdi. Mantık, din, psikoloji, ahlak, müzik, matematik, astronomi, fizik konularında da yazdı. Bu kadar fazla alanda yazmak tek bir kişi için çok zordu. Günümüzde bile çok zor.

Keşke biraz ara verseniz.

Sen üzülme sevgili yardımcım. Ben iyiyim.

Kendisinden önceki bilim insanlarının çalışmalarını da çok iyi inceledi. Bazılarının yaptığı buluşları övdü, bazılarının da yanlışlarını bularak eleştirdi.

Farabi'ye bu konuda katılmıyorum. Bunu da kitabıma not düşeyim.

150'den fazla kitap yazdı. Bu kitaplar hâlâ kaynak olarak kullanılmaya devam ediliyor.

Nefise ATÇAKARLAR

TRT Çocuk dergisi

1. ETKİNLİK

a. Metinde geçen aşağıdaki sözcükleri, anlamlarıyla eşleştiriniz. Eşleştiremediğiniz sözcüğün anlamını noktalı kutucuğa yazınız.

çağ

Bir düşünceyi, bir eseri inceleyerek doğruluk veya yanlışlığını ortaya çıkarmak ve gerçek değerini belirtmek.

eser

Tarihin ayrıldığı dört büyük bölümden her biri.

mantık

Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek.

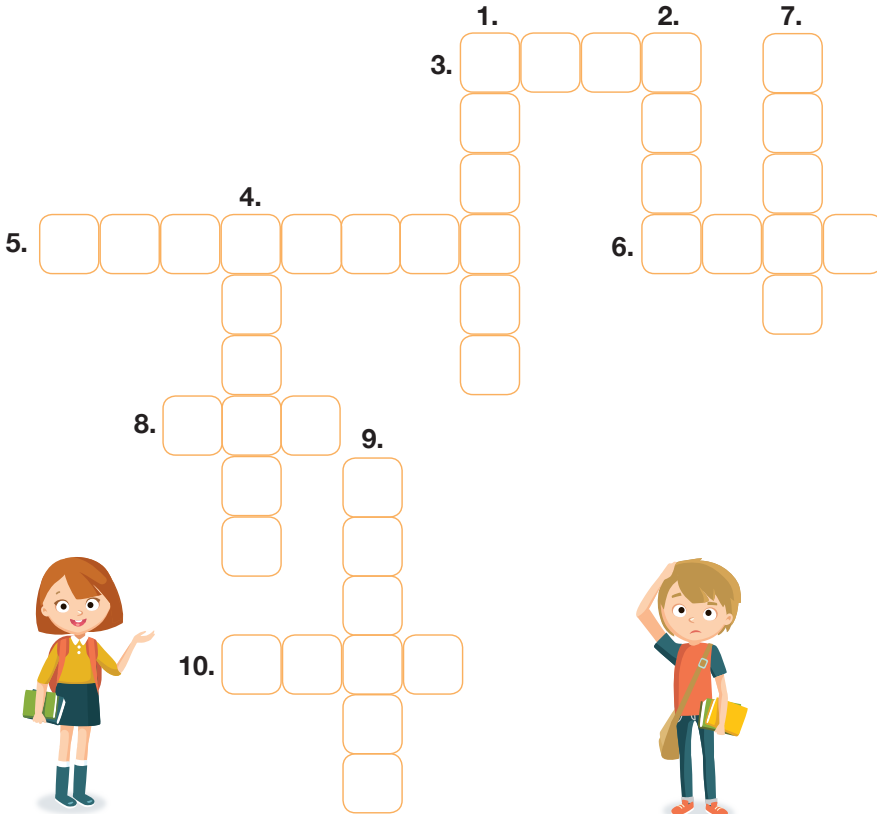
övmek

Emek sonucu ortaya konulan ürün, yapıt.

eleştirmek

.....

b. Aşağıdaki sözcüklerin metinde geçen eş anlamlılarını bulmacaya yazınız.

1. mühim
2. memleket
3. önder
4. iyileştirme
5. görkemli
6. yapıt
7. masraf
8. dönem
9. hata
10. meşhur

8. TEMA

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. İbni Sina hangi yıllar arasında yaşamış?
2. İbni Sina'nın matematik bilimine tutumu nasılmış?
3. İbni Sina, okuduğu kitapları niçin yeniden okurmuş?
4. İbni Sina, hangi çağda Avrupa için de tıp biliminin öncülerinden sayılır olmuş?
5. Batılılar, İbni Sina'yı hangi isimle anmışlar?
6. İbni Sina, tıp alanı dışında hangi alanlarda eserler vermiş?

3. ETKİNLİK

- a. www.eba.gov.tr adresindeki İbni Sina ile ilgili belgeseli izleyiniz.
- b. Okuduğunuz metin ve izlediğiniz belgeselde İbni Sina'nın hayatı başkaları tarafından anlatılmıştır. Bu bilgilerden hareketle İbni Sina'nın kişilik özelliklerini yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- c. İbni Sina'nın farklı alanlarda eserler vermiş olması hakkındaki düşüncelerinizi aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ETKİNLİK

- a. Aşağıdaki talimatnameyi okuyup ilk yardım uygulamalarındaki iş ve işlem basamaklarını kavrayınız.

İlk Yardım Temel Uygulamaları

Kurtarma

Olay yerinde yaralılara müdahale, hızlı ancak sakin ve bilinçli bir şekilde yapılmalıdır. Yaralının durumunun değerlendirilmesine bağlı olarak ilk yardım yapılmalıdır. Eğer ilk yardım bilinmiyorsa asla yaralıya dokunulmamalı ve yaralı kımıldatılmamalıdır.

İlk Yardımcının Yapması Gerekenler

1. Yaralının durumunu değerlendirmelidir.
2. Yaralının korku ve endişelerini gidermelidir.
3. Yaralıya müdahalede yardımcı olacak kişileri organize etmelidir.
4. Yaralının durumunun ağırlaşmasını engellemek için gerekli müdahaleyi gerçekleştirmelidir.
5. Burkulma, çıkık, kırık, kanama vb. durumlarda olay yerinde müdahale yapmalıdır.
6. Yaralının paniklemesine izin vermemelidir.

7. Yaralıyı hareket ettirmeden müdahalede bulunmalıdır.
8. Yaralının en uygun yöntemlerle, en yakın sağlık kuruluşuna ulaştırılmasını sağlamalıdır. Ancak herhangi bir tehlike yok ise yaralıyı yerinden kımıldatmamalıdır.

- b. Bu şekilde hazırlanmış talimatnamelerin önemi nedir? Aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. TEMA

5. ETKİNLİK

Metinde geçen karşılaştırma cümlelerini örnekteki gibi aşağıya yazınız.

- Matematik alanında da en başarılılardan oldu.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerden öznel olanların başına “Ö”, nesnel olanların başına “N” yazınız.

...

İbni Sina 980 ve 1037 yılları arasında yaşadı.

...

İbni Sina'nın eserlerini okuyunca bin yıl öncenin bilgisiyle o kitapları nasıl yazdığına hayret ediyorum.

...

İbni Sina 57 yıl süren yaşamına birçok eser sığdırdı.

...

Batılılar, İbni Sina'yı “Avicenna” adıyla andılar.

...

Ben de onun gibi çok kıymetli eserler yazmak isterdim.

...

İbni Sina yalnız tıp alanında değil başka pek çok alanda da eserler verdi.

...

Bu kadar alanda çalışma yapmak tek kişi için çok zor olsa gerek.

...

Yazdığı kitaplar, dönemin en önemli ve yararlı bilgilerini içermektedir.

7. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki metinleri okuyunuz.

I. Metin

İbni Sina, 980-1037 yılları arasında yaşadı. 57 yıl süren yaşamı boyunca hiç ara vermeden çalıştı. 14 yaşına geldiğinde birçok alanda bilgi sahibiydi. 21 yaşında bulunduğu ülkenin en ünlü doktorlarından biri oldu. Yalnız tıp değil; mantık, din, psikoloji, ahlak, müzik, matematik, astronomi, fizik konularında da eserler verdi. 150'den fazla kitap yazdı. Bu kitaplar hâlâ kaynak olarak kullanılmaya devam ediyor.

Nefise ATÇAKARLAR

TRT Çocuk dergisi

II. Metin

Ben Gönen'de doğdum. Yirmi yıldır görmediğim bu kasaba, düşümde artık bir serap gibiydi. O zaman genç bir yüzbaşı olan babamla her zaman önünden geçtiğimiz Çarşı Camisi'nin karşısındaki küçük, harap şadırvanı, içinde binlerce kereste tohumu yüzen nehirciği, bazen yıkanmaya gittiğimiz sıcak sulu hamamın derin havuzunu şimdi hatırlamaya çalışıyorum. (...) Sabahları annem beni bir bebek gibi pencerenin kenarına oturtur, dersimi tekrarlatır, sütümü içirirdi.

Ömer SEYFETTİN

And

b. Hangi metinde yazar, başka bir kişinin hayat hikâyesini anlatmıştır? Hangi metinde yazar, kendi hayat hikâyesini anlatmıştır? Belirleyiniz.

8. ETKİNLİK

Aşağıdaki metinde geçen zarfları bulup altlarını çizerek işaretleyiniz. İşaretlediğiniz zarfları, türlerini belirterek tabloya yazınız.

Yine bir bahar sabahıydı. Uykudan henüz uyanmıştım. Pencereme doğru aheste aheste yürüdüm. Pencerenin pervazında bir çift güvercin vardı. Hemen onları almak için açtım penceremi. Kuşlar beni görünce telaş içinde uçtular. Niçin yapmıştım bunu, neden serbest bırakmadım onları anlayamıyorum. Gerçi her zaman böyleyim ben. Çok acele hareket ediyorum.

Bu kitap için yazılmıştır.

Zarf	Türü
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

8. TEMA

9. ETKİNLİK

İbni Sina'nın aşağıdaki sözünden hareketle “Zorluklar karşısında nasıl bir tutum içinde olmalıyız?” konulu kısa bir yazı yazınız.

Ben matematikten korkacağıma
matematik benden korksun.

[illegible]

SONRAKİ METNE HAZIRLIK

SONRAKİ METNE HAZIRLIK

Geçmişten günümüze insanların kullandıkları haberleşme araçlarını araştırınız. Araştırmalarınızı görsellerle destekleyiniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Haberleşme araçlarıyla ilgili araştırmanızı görsellerle destekleyerek arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Metnin görsellerini inceleyiniz. Görsellerinden ve başlığından hareketle metnin konusunu tahmin ediniz.

Metni, önce sessiz, sonra sesli okuyunuz.

ISLIKLA HABERLEŞENLER

Çok uzaktaki bir arkadaşımıza seslenmek istediğimizde genellikle ilk yaptığımız şey bağırarak olur. Ancak ne kadar bağırırsak bağıralım kimi zaman sesimizi duyuramayız. İşte bu durumda yapılacak en iyi şey “ıslık çalmak”tır. Dünyanın kimi bölgelerinde insanlar, ıslık sesinin çok uzaklardan bile duyulabildiğini fark etmişler. Ardından da ıslıkla haberleşmeye başlamışlar. Böylece farklı ıslık dilleri gelişmiş. Ülkemizde de ıslıkla haberleşenler var. Giresun’un Çanakçı ilçesindeki Kuşköy’de yaşayanlar gibi.

Kuşköy, sarp yamaçlar üzerinde yer alıyor; ortasından da Çanakçı Deresi geçiyor. Üstelik burada evler genellikle birbirine uzak. Kimi evlerin birinden diğerine gitmek için yaklaşık 2 kilometre yürümek gerekiyor. Kuşköylüler, bu mesafeyi yürüyüp birbirlerinin yanına gitmek yerine uzaktan ıslıkla haberleşmeyi yeğliyorlar. Kuşköy’de kullanılan dil “ıslık dili” olarak adlandırılıyor. Bölgede yüzlerce yıldır konuşulduğu bilinen kuş dilinde, Türk alfabesindeki “i, ö, o, f, k, ç” sesleri çıkarılabiliyor. Bu seslerle heceler de oluşturulabiliyor. “Göç, çoç, foç, iç” gibi. Bu hecelerin bir araya getirilmeleriyle de Türkçe sözcüklere benzeyen sesler çıkarılabiliyor. Bu nedenle kuş dili, Türkçe sözcüklerin ıslıkla anlatıldığı bir dil olarak kabul ediliyor.

Kuşköy’de, her yıl haziran ayının son haftası Kuş Dili Festivali düzenleniyor. Bu festivalde çeşitli etkinlikler ve yarışmalar gerçekleştiriliyor. Bu yarışmalardan biri kuş dili yarışması! Bu yarışmada iki grup yarışmacı, jürinin belirlediği “Yaylaya gidecek misin?”, “Fındık toplamaya gidelim mi?”, “Baban evde mi?” gibi cümleleri kuş diliyle birbirine anlatmaya çalışıyor.

Bilim insanları da ıslık dilleri konusunda araştırmalar yapıyorlar. Bunlardan biri de Fransız Julien Meyer (Jülyen Meyer) adlı “biyoakustik” uzmanı. “Biyoakustik”, insanların ve hayvanların çıkardıkları sesleri inceleyen bilim dalının adı. Julien Meyer de ıslık dilleri üzerinde çalışıyor. Bu amaçla farklı ülkelere gidiyor. Oradaki insanlarla görüşerek ıslık dilleri hakkında bilgi topluyor. Meyer, ıslık dilinde yapılan konuşmaları ses kayıt aygıtıyla kaydediyor. Daha sonra bu konuşmaları inceliyor.

Meyer, ıslık dillerinin insanlık kültürünün değerli birer hazinesi olduğunu düşünüyor. Bu nedenle de korunmaları gerektiğine inanıyor. Çünkü teknolojinin ilerlemesiyle birlikte cep telefonu gibi aygıtların kullanımı yaygınlaşıyor ve böylece ıslık dilleri ortadan kalkıyor. ıslık dillerini koruyabilmek için bazı ülkelerde bunlar çocuklara okulda özel olarak öğretiliyor. Böylece bu dillerin ortadan kalkmaması sağlanıyor.

Meyer’in belirttiğine göre, bazı ıslık dillerinden çıkan sesler 10 km uzaktan bile duyulabiliyor. Ayrıca bazı toplumlarda ıslık yerine davul, flüt, gitar, gong gibi müzik aletleri de haberleşme amacıyla kullanılıyor.

Afrika’nın batısında, İspanya’ya bağlı Kanarya Adaları’ndan biri olan La Gomera’da yaşayan insanlar da “silbo gomera” adı verilen bir ıslık dili kullanıyorlar. Bu dilin, Kuzey Afrika’da yaşayan Berberilerin dili olan Berbericeden köken aldığı ve 15. yüzyıldan daha eskiye dayandığı düşünülüyor. Silbo gomera, günümüzde İspanyolca gramer kurallarına uygun olarak kullanılıyor. Silbo gomeranın Kanarya Adaları’nın eski sakinleri için neredeyse bir cep telefonu kadar kullanışlı olduğu söyleniyor. Ancak La Gomera’da ıslık dilinin yeni kuşaklarca kullanılmadığı belirlenmiş. Bu durum, silbo gomeranın zaman içinde yok olması anlamına geliyor. Bu nedenle 2003 yılından beri silbo gomera, bu adadaki okullarda zorunlu ders hâline getirilerek çocuklara öğretilmeye başlanmış.

ıslık çalmak aslında bir müzik aleti çalmak gibi bir şeydir. ıslık çalabiliyorsanız sevdiğiniz melodileri ıslıkla çalmayı başarabilirsiniz. Ancak ıslık çalmayı öğrenmek için biraz sabırlı olup pek çok deneme yapmak gerekir.

Zuhal ÖZER

Bilim Çocuk dergisi

1. ETKİNLİK

Aşağıdaki sözcüklerin anlamını önce metnin bağlamından hareketle tahmin ediniz. Sonra bu sözcüklerin anlamını sözlükten bulunuz. Tahminleriniz ile sözlük anlamlarını karşılaştırınız.

Sözcük	Tahminim	Sözlük Anlamı
sarp		
festival		
jüri		
aygıt		
gong		
gramer		

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. Uzaktaki bir arkadaşımıza seslenmek istediğimizde yaptığımız ilk şey neymiş?
2. ıslık çalmak hangi durumda yapılacak en iyi şeymiş?
3. Ülkemizin hangi şehrinde ıslıkla haberleşenler varmış?
4. Kuşköy nasıl bir yermiş?
5. Kuşköylüler, kuş dilinde, Türk alfabesindeki hangi sesleri çıkarabiliyorlarmış?
6. Kuş dili, hangi sebeple Türkçe sözcüklerin ıslıkla anlatıldığı bir dil olarak kabul edilmiş?
7. Kuş Dili Festivali nerede ve ne zaman düzenleniyormuş?
8. ıslık dilleri konusunda araştırma yapan bilim insanı kimmiş? Bu bilim insanı hangi çalışmaları yapmış?
9. Bazı toplumlarda ıslık yerine hangi müzik aletleri haberleşme amacıyla kullanılıyormuş?
10. Metinde, başka hangi ülkede kullanılan ıslık dili tanıtılmış?

3. ETKİNLİK

Aşağıda, ısıklı çalmaya yönelik işlem basamakları karışık olarak verilmiştir. Bunları yapılış sırasına göre numaralandırarak sıralayınız.

- ... İşaret parmaklarınızı, uçları birbirine değmeyecek biçimde birbirine yaklaştırıp V hâline getiriniz.
- ... İki elinizin işaret parmaklarını düz tutup diğer parmaklarınızı avcunuza doğru bükünüz.
- ... Dudaklarınızı hafifçe büzüp dışarı doğru hava üfleyiniz.
- ... İki elinizin işaret parmaklarını dilinize dayayınız.
- ... Dudaklarınızı yalayıp ıslatıp dilinizi dişlerinize dayayarak kıvrınız.

4. ETKİNLİK

Aşağıdaki haber yazısını okuyunuz. Isıklı dilinin önemi hakkında arkadaşlarınızla konuşunuz.

“KUŞ DİLİ” UNESCO LİSTESİNDE

Giresun’un Çanakçı ilçesine bağlı Kuşköy’de vadiler arasında ısıklıla iletişim kurmayı sağlayan ve gelecek nesillere aktarılması için her yıl festivali düzenlenen “kuş dili” yöre halkınca yaklaşık 500 yıldır kullanılıyor. Kuş dilinin UNESCO Acil Koruma Gerektiren Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi’ne alınması için 2016’da yapılan başvurunun ardından başlayan heyecanlı bekleyiş, Güney Kore’nin Jeju Adası’ndaki UNESCO toplantısında oy birliğiyle alınan karar sonrası mutluluğa dönüştü.

5. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde noktanın hangi amaçla kullanıldığını belirleyip ilgili cümlenin altına yazınız.

- Bahçeler, gökdelenlerin çevresinde gökyüzüne doğru yükseliyor.

.....

- Prof. Dr. Aytül Özüm'ün son eseri yayımlandı.

.....

- Çalıştay saat 13.30'a ertelendi.

.....

- Okullar 17.09.2018'de eğitime başladı.

.....

- Annemin resim atölyesi 7. Cadde üzerindeydi.

.....

- Yazım ile ilgili kuralları <http://tdk.gov.tr> adresinden öğrenebilirsiniz.

.....

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde ek fiillerin hangi amaçla kullanıldığını belirleyip ilgili cümlenin altına yazınız.

- İşte bu durumda yapılacak en iyi şey "ısıklık çalmak"tır.

.....

- Arkadaşım sürekli bilim kurgu dizileri izliyordu.

.....

- Bu köyde ilginç bir gelenek vardı.

.....

- Karadeniz'in en güzel özelliği ahşap evleriymiş.

.....

- Ankara'da önümüzdeki yıl da bilim fuarı düzenlenecekti.

.....

7. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki karikatürü inceleyiniz.

b. Aşağıya teknolojinin gelişmesinin aile içi iletişime olumsuz etkisini anlatan kısa bir metin yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

SONRAKİ METNE HAZIRLIK

1. Güvenli internet kullanımı hakkında araştırma yapınız.
2. İnternet kullanımı gençler için yararlı mıdır, zararlı mıdır? Bu konuyla ilgili münazara çalışması için hazırlanınız.

DİNLEME METNİ

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Güvenli internet kullanımı hakkındaki araştırmalarınızdan edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Evinizde internet var mı? Varsa interneti hangi amaçlarla kullandığınızı açıklayınız.

Metni, not alarak dinleyiniz.

ELİNİZİN ALTINDAKİ DÜNYA

1. ETKİNLİK

Metinde geçen ve aşağıda harfleri karışık olarak verilen sözcük gruplarını yazınız. Bu sözcük gruplarının anlamını önce tahmin ediniz. Sonra tahminlerinizin doğruluğunu sözlükten kontrol ediniz.

r ö d t e z l ö g e k m l e k e b

e t k e r e a h m e ç g e k

ö z n ü g ü t d ö r m a ç k a

n ü z ö g e i m k e ş i l

z i s a r t a h m k e t e

n e z ö e r t k e m g ö s

Sözcük Grupları	Tahminim
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

8. TEMA

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. İnsanlar dört gözle neyi beklerlermiş?
2. Zamanın nasıl geçtiğini anlamadığımız yer neresiymiş?
3. “Sihirli dünya” olarak nitelendirilen yerde neler yapılmış?
4. Aileler, çocukları yanı başlarında olduğu hâlde internetteyken niçin onları kontrol ediyormuş?
5. İnternet kullanımında size düşen görevler nelermiş?
6. İnternet kullanırken nelere dikkat edilmeliymiş?

3. ETKİNLİK

Metnin konusunu, ana fikrini ve yardımcı fikirlerini aşağıya yazınız.

Metnin konusu:

.....
.....
.....
.....

Metnin ana fikri:

.....
.....
.....
.....

Metnin yardımcı fikirleri:

.....
.....
.....
.....

4. ETKİNLİK

Metinde anlatılanlara katılıyor musunuz? Nedenlerini de belirterek aşağıya yazınız.

.....
.....
.....
.....

5. ETKİNLİK

Aşağıdaki ifadeleri aralarında sebep-sonuç, amaç-sonuç, koşul-sonuç ilişkileri kurarak eşleştiriniz.

Hemen beyaz kapılı odaya koşun	bu ucsuz bucaksız odanın neresi olduğunu bulacaksınız.
Hem kendinizi korumak hem etrafınızdaki yetişkinleri bilgilendirmek için	çünkü pek çok şeyi kolaylıkla, olduğundan farklı gösterebilirler.
Bilgisayarınıza herhangi bir yazılım indirmeden önce büyüklerinize danışın	harekete geçme zamanı.
Biraz daha düşünürseniz	yoksa ödevinizi yetiştiremeyeceksiniz.
Üstelik kötü niyetli insanların işi internette çok daha kolay	çünkü indirdiğiniz yazılım bilgisayarınıza zarar verebilir.

6. ETKİNLİK

Noktalama işaretleriyle ilgili aşağıdaki açıklamalardan doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

- ☐ ... Kitap, dergi vb.nin künyelerinin sonuna nokta konur.
- ☐ ... Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için noktalı virgül kullanılır.
- ☐ ... Anlama güç kazandırmak için tekrarlanan sözcüklerin arasına virgül konur.
- ☐ ... İkiiden fazla eş değer ögeler arasında virgül bulunan cümlelerde öznenen sonra noktalı virgül konur.
- ☐ ... Kendisiyle ilgili örnek verilecek cümlelerin sonuna üç nokta konur.
- ☐ ... Soru bildiren ancak soru eki veya sözü içermeyen cümlelerin sonuna soru işareti konur.
- ☐ ... Ünlem ve seslenmelerde anlatımı pekiştirmek için virgül kullanılır.
- ☐ ... Cümle içinde ara sözleri veya ara cümleleri ayırmak için ara sözlerin veya ara cümlelerin başına ve sonuna kısa çizgi konur.

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümleleri anlatım bozukluklarını düzelterek yeniden yazınız.

- Hiç dinlenmeden çalışırsan hastalanabilir hatta yorgun düşebilirsin.
.....
- Kesinlikle denizi olmayan bir şehirde herhâlde yaşamazdım.
.....
- İş başvurusunu yaparken öğretim durumunu gösteren bir belge istediler.
.....
- Sağlıklı ve sıhhatli bir hayat istiyorsan beslenmene dikkat etmelisin.
.....
- Yaz boyu bomboş evde oturdu.
.....
- Söylediklerini hiç karşılık vermeden dinledi.
.....
- Öğretmenlerin konuşmalarına istemeden kulak kesildim.
.....

8. ETKİNLİK

İnternet kullanımı gençler için yararlı mıdır, zararlı mıdır? Bu konuyla ilgili münazarayı gerçekleştiriniz. Münazara sırasında aşağıdaki yönergelerle uyunuz.

- Konu dışına çıkmadan konuşunuz.
- Konuşurken size ayrılan süreye uyunuz.
- Fikirlerinizi görsel, işitsel materyallerle destekleyerek paylaşınız.
- Karşınızdakileri, düşüncelerinizin doğruluğuna inandırmaya çalışınız.
- Dinleme kurallarına uyunuz.

SERBEST OKUMA METNİ

TÜRK HAVACILIĞINA ADANMIŞ BİR ÖMÜR: VECİHİ HÜRKUŞ

Kurtuluş Savaşı'nın kahraman pilotlarından Vecihi Hürkuş (1896-1969) İstanbul'da doğmuştur. Bebek'teki Üsküdar Paşakapısı İdadisinde okumuş ve sanata olan yeteneği nedeniyle daha sonra Tophane Sanat Okulunu bitirmiştir.

1914 yılında Türk havacılığının büyüklüğünü göstermek için İstanbul'dan Kahire'ye yapılan uçuşta Fethi, Nuri ve Sadık beylerin şehit olmalarından çok etkilenmiş ve Türk havacılığını yükseltmek amacı ile havacı olmaya karar vermiştir. Yeşilyurt Tayyare Makinist Mektebinden 1915 yılında mezun olmuştur. Uçak makinisti olarak Birinci Dünya Savaşı'nda Bağdat Cephesi'ne tayin edilmiştir. 2 Şubat 1916 tarihinde bir tecrübe uçuşunda gerçekleşen kazada yaralanarak İstanbul'a dönmüştür. Geçirdiği kazaya rağmen tayyareci yani pilot olmaya karar vermiş ve gerekli başvuruyu yapmıştır. Bu karar, onu tam elli yıl göklere bağlamıştır. Yeşilköy'deki Tayyareci Mektebine girmiş, 15 Kasım 1916 tarihinde tayyarecilik tahsilini bitirmiş ve pilotluk diplomasını almıştır. 1917 yılında Kafkas Cephesi 7. Tayyare Bölüğü'ne atanmış, Kafkas Cephesi'nde bir Rus uçağını düşürerek ilk uçak düşüren tayyareci olmuştur. 8 Ekim 1917 günü Erzincan'daki Rus karargâhını bombaladıktan sonra hava savaşında kendisi de yaralanmış, uçağı vurulmuş ve Ruslara esir düşmüştür. 1918 yılında Hazar Denizi'ndeki Nargin Adası'ndan kaçmış ve İstanbul'a dönmüştür. İstanbul işgal edilince Kuvayımilliyeci arkadaşları ile birlikte 7 Haziran 1920'de Anadolu'ya üç uçak kaçırmaya çalışmış fakat uçakların bakımının yetersiz olmasından dolayı başarılı olamamışlardır. Bunun üzerine tayyareci altı arkadaşı ile birlikte gizlice, esaretten dönen askerlerin arasında, Harem'den kalkan bir gemiyle Mudanya'ya, oradan Bursa ve Eskişehir üzerinden Konya'daki Hava Bölüğü'ne ulaşarak kurulmakta olan Mustafa Kemal'in ordusuna katılmıştır.

I. İnönü, II. İnönü ve Sakarya savaşlarında Tayyareci Fazıl ile birlikte çok önemli keşif görevlerinde bulunmuştur. I. İnönü Savaşı'nda yaptığı keşif uçuşunda Yunan ordusunun geri çekildiğini Batı Cephesi Kumandanı İsmet İnönü'ye rapor ederek Türk ordusunun hücumu geçmesini sağlamış ve *“Türk ulusunun makûs talihinin”* değişmesine büyük katkıda bulunmuştur. TBMM'den üç defa takdirname alarak kırmızı şeritli İstiklal Madalyası kazanmıştır. Kurtuluş Savaşı sonrası Hava Kuvvetlerinden istifa edip İzmir'den Ankara'ya giderek henüz kurulmakta olan Türk Tayyare Cemiyetine (Türk Hava Kurumuna) katılmıştır. Türk Hava Kurumunun kurucu beş üyesinden biridir. Burada başpilotluk ve Fen Şubesi'ni organize etme görevlerinde bulunmuştur. Amacı Gazi Mustafa Kemal'in *“İstikbal göklerde dir.”* yönergesiyle havacı bir kuşak yetiştirmek üzere bir okul açmak, millî bir hava sanayi kurulmasına katkıda bulunmak olmuştur.

Tayyareci Vecihi olarak bilinen Hürkuş, 1930-1935 yıllarında Kadıköy'de Vecihi Tayyare İnşa Fabrikasını kurmuş, kendi tasarımı olan Vecihi XIV, Vecihi XV, Vecihi XVI uçaklarını ve Vecihi SK adlı uçak motoru ile çalışan deniz botu imal etmiştir. 1932 yılında yaptığı uçaklarla Vecihi Sivil Tayyare Mektebini kurmuş ve pilotlar yetiştirmiştir. 1935 yılında Atatürk'ün “Vecihi'den istifade edin” direktifi üzerine Türk Hava Kurumu Başkanı tarafından Ankara'ya çağırılmış ve kendisine “Türk Kuşu”nu kurma görevi verilmiştir. THK Türk Kuşu, Vecihi Hürkuş tarafından kurulmuştur.

1937 yılında THK tarafından Almanya'ya, Weimar (Veymar) Mühendislik Okuluna gönderilmiştir. İhtisas sınıfında eğitime başlamış ve bir buçuk yıl sonra mezun olarak 1939'da Uçak Makine Mühendisliği diplomasını almıştır. Atatürk'ün vefatından sonra THK kadrosu değişmiş ve Almanya'dan dönen Vecihi Hürkuş, hiçbir teknik imkânı olmayan THK Van İli Şubesine tayin edilmiştir. Bunun üzerine çok sevdiği THK'den istifa etmek zorunda kalmıştır. Havacılıktan uzak duramayan Hürkuş, kızı Gönül Hürkuş ile 1947'de “Kanatlılar Birliği”ni kurmuş ve “Kanatlılar” adlı dergiyi çıkarmıştır. 1954'te ilk sivil hava yolu olan “Hürkuş Yolları”nı kurmuştur.

Hayatını havacılığa adanmış Vecihi, yaşamının yaklaşık 30.000 saatten fazlasını havada geçirmiştir. Uluslararası Havacılık Organizasyonu (ICAO) tarafından dünyada pilotluğu 50 yılı aşan ilk Türk pilot olarak ödüllendirilmiştir. Hürkuş, 1917-1967 yılları arasında, toplam 102 ayrı model uçak kullanan ve havada 30.000 saat geçiren tek pilotur. 16 Temmuz 1969'da, Türk Hava Kurumunun tarihini yazarken hayata gözlerini yummuştur.

İsmail YAVUZ

Bilim ve Teknik dergisi

TEMA DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

A. Aşağıdaki metni okuyunuz.

Mesaj gönderme makinelerinin 19. yüzyılda icadından önce, haberleşme çok zor ve yavaştı. İnsanların haber iletme yöntemleri, ulaklarla mektup gönderme ya da tamtam, duman, ateş ve yansıtıcı aynalarla işaret göndermeden ibaretti. Bunlardan çoğu yalnızca kısa mesafelerde işliyor, uzak mesafeler arasındaki mektuplaşmaysa çok uzun sürüyordu. Buharlı gemilerin icadından sonra bile Avrupa'dan gönderilen bir mektubun Avustralya'ya ulaşması aylar alıyordu. Claude Chappe (Kılod Çappe) adlı Fransız, "uzaktan yazma" anlamına gelen telgraf (elektriksiz) adında bir sistem ortaya attı. Tepelerin üzerine kurulmuş kulelerden bir ağ oluşturdu. Her kulenin üzerinde 49 değişik konuma ayarlanabilen iki uzun oka sahip makineler kurdu. Her konum, bir harfe ya da rakama karşılık geliyordu. Operatörler böylece bir kuleden öbürüne mesajlar gönderebiliyorlardı. Bu sistem çok başarılı oldu. 19. yüzyılın ortalarına gelindiğinde Fransa'daki kule ağı 4828 km'lik bir mesafeyi kaplar duruma geldi.

Struon REID - Patricia FARA

Leonardo'dan Edison'a Mucitler

çev.: Necmi BUĞDAYCI

B. Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

1. Mesaj gönderme makineleri ne zaman icat edilmiş?

.....

.....

2. Mesaj gönderme makinelerinin icadından önce insanların haber iletme yöntemleri nelermiş?

.....

.....

.....

3. Elektriksiz telgraf sistemini ortaya atan kimmiş?

.....

4. Elektriksiz telgraf sisteminin çalışma yöntemi nasılmış?

.....

.....

.....

5. Metnin anlatımında kullanılan düşüncüyü geliştirme yolları hangileridir?

.....

.....

6. Metnin konusu nedir?

.....

C. Aşağıdaki cümlelerden karşılaştırma anlamı taşıyanların başındaki kutucuğu işaretleyiniz.

- ☐ 1. Son yıllarda sosyal medyayı kullananların sayısı daha da arttı.
- ☐ 2. Bilim insanlarının en belirgin özelliği meraklı olmalarıdır.
- ☐ 3. Girişimci insanlar, araştırmayı ve sorgulamayı sever.
- ☐ 4. Cep telefonları, aile içi iletişimi olumsuz etkilemektedir.
- ☐ 5. Günümüzdeki ulaşım araçları, eski ulaşım araçlarına göre zamandan tasarruf etmemizi sağlıyor.
- ☐ 6. İnsanlar, teknolojik gelişmelere ayak uyduramıyor.

Ç. Aşağıdaki cümleleri, uygun noktalama işaretlerinin adlarını yazarak tamamlayınız.

1. Saat ve dakika gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur.
2. Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için kullanılır.
3. Kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlelerin sonunda kullanılır.
4. Dizeler yan yana yazıldıklarında aralarına konur.
5. Özel olarak vurgulanmak istenen sözleri belirtmek için kullanılır.
6. Anlatım olarak tamamlanmamış cümlelerin sonuna konur.

D. Aşağıda yer alan cümlelerdeki anlatım bozukluklarını nedenleri ile eşleştiriniz.

1. Toplantı daha henüz başlamadı.
2. Okula geldiğini bana kimse söylemedi.
3. Kesinlikle İzmir'e bir daha gelmeyi düşünmeyebilir.
4. Konuşulanları dikkatle yarım kulak dinliyordu.
5. Editörümüzün çalışmaları yüzünden kitabımız daha güzel oldu.
6. Sıra arkadaşım, sınıf arkadaşlarımıza beklenmedik sürprizler yapar.

Anlamca çelişen sözcüklerin kullanılması

Deyim ve atasözlerinin yanlış kullanılması

Gereksiz sözcük kullanımı

Anlam belirsizliği

Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması

E. Aşağıdaki “biyografi” cümlelerini “otobiyografi” cümlelerine çeviriniz.

- Kendi zamanından önceki bilim çalışmalarını dikkatle inceledi.
.....
.....
- Yalnız tıp alanında değil başka pek çok alanda da eserler verdi.
.....
.....

F. Aşağıdaki soruların doğru yanıtlarını işaretleyiniz.

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zaman zarfı yoktur?

- A) Çalışanların birçoğu öğle tatilinde evine gidiyor.
- B) Sunucu, programın başında çok uzun konuştu.
- C) Çantamı sabahleyin arabanın bagajına koyar mısın?
- D) Parkta oyun oynayan çocuklar çok eğleniyorlardı.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ek fiil farklı bir görevde kullanılmıştır?

- A) Şu ana kadar böyle güzel bir film izlememiştim.
- B) Sana verilen görevleri vaktinde yerine getirmeliydin.
- C) Çalışmak, başarının en sağlam ve güvenilir anahtarıdır.
- D) İnterneti güvenilir bir şekilde kullanmak için neler yapılması gerektiğini biliyormuş.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde farklı bir anlam ilişkisi vardır?

- A) Bilimin ışığında ilerlersek tüm karanlıklar aydınlanır.
- B) Hayatını havacılığa adanmış için yaşamı havada geçmiştir.
- C) Gökyüzünde kara bulutlar görüldüğünde yağmur yağmaya başlar.
- D) Sokak lambaları hava kararmaya başlarsa yanar.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisi, kanıtlanabilirlik açısından diğerlerinden farklıdır?

- A) Yeşil renkli meyveler diğer meyvelere göre daha lezzetli oluyor.
- B) Anlayışlı olduğunuzda dostluklarınızın uzun ömürlü olduğunu göreceksiniz.
- C) Yolcular, üç saat süren yolculuktan sonra ihtiyaç molası verilmesini istedi.
- D) Kitap yapraklarına yeni insanlar tanımının hoşnutluğuyla bakardık.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili fiil, dilek kipiyle çekimlenmiştir?

- A) Boş boş oturmayı bırakıp biraz çalışalım.
- B) O, hiçbir zaman tek başına dışarıya çıkamaz.
- C) Siz de bütün insanlara fayda sağlayacak bir icat yapacaksınız.
- D) Sonunda anladım her işin belirli bir planla yapılabileceğini.

G. Defterinize, “Taşı delen suyun kuvveti değil, damlaların sürekliliğidir.” sözünü açıklayan bir yazı yazınız. Yazınızı yazım ve noktalama açısından inceleyip varsa yanlışlarınızı düzelterek arkadaşlarınızla paylaşınız.

YANIT ANAHTARI

1. TEMA: ERDEMLER

- B. 1. Küçük istavrit, denizlerin üstünü ve gökyüzünün neye benzediğini merak edermiş.
2. Merhamet ve umut duygusuyla yardım etmiş.
3. —
4. —
5. Yazar, yaşadığı bir olayı anlattığı için metinde birinci kişili anlatım yapılmıştır.
- C. Küçük-büyük, gökyüzü-yeryüzü, derin-sığ, ivedi-yavaş, keder-sevinç
- Ç. 1. D 2. Y 3. D 4. D 5. Y 6. Y
D. 1. B 2. C 3. A 4. D 5. D 6. C

2. TEMA: MİLLÎ MÜCADELE VE ATATÜRK

- B. 1. Metnin türü anıdır. Yazar, yaşadığı ya da tanık olduğu bir olayı anlatmıştır.
2. —
3. —
4. Metinde Atatürk'ün çocuk sevgisini, millet sevgisini ve alçak gönüllüğünü görebiliriz.
- C. 1. Çalışkanlık 2. Millet egemenliği
3. Dilimize verdiği önem 4. Öğretmenlere verdiği değer
- Ç. 1. D 2. D 3. Y 4. Y 5. D 6. D
D. 1. C 2. B 3. D 4. B 5. C 6. D

3. TEMA: DUYGULAR

- B. 1. Yaşlı adam, köpeklerin iyilik ve kötülüğü simgelediklerini düşünüyormuş. Onların mücadelesini seyretmek için onları kulübesinin önünde tutuyormuş.
2. —
3. —
4. Metinde öyküleyici anlatım biçiminden yararlanılmıştır.
5. Metinde üçüncü kişili anlatım yapılmıştır. Yazar yaşadığı ya da tanık olduğu bir olayı değil duyduğu veya okuduğu bir olayı anlatmıştır.

- C. 1. ☒ X
2. ☐
3. ☐
4. ☒ X

- Ç. 1. Kişileştirme 2. Tezat 3. Kişileştirme 4. Konuşturma 5. Benzetme
D. 1. A 2. C 3. B 4. C 5. B 6. C 7. D

4. TEMA: MİLLÎ KÜLTÜRÜMÜZ

- B. 1. —
2. Şair vatani, ekmeğe, suya ve soluduğu havaya benzetmiş.
3. varsa benimdir dolar değer
.... yoksa ovalar dolar su gibi
.... sular hava gibi
.... değer

Ç. 1. Karşılaştırma 2. Örnekendirme 3. Sayısal verilerden yararlanma

- D. 1. ☒ A
2. ☒ N
3. ☒ N
4. ☒ A

E. 1. D 2. B 3. C 4. D 5. C

5. TEMA: DOĞA VE EVREN

B. 1. Metinde Mersin Büyükşehir Belediyesinin çocuklara dağıttığı ajandadan ve bu ajandanın dağıtılma amacından bahsedilmiş.

2. Çocuklara ajanda dağıtılmasının amacı, onları afetler konusunda bilinçlendirmekmiş.

3. Dağıtılan ajandada doğal afetler ile ilgili önemli bilgi ve mesajlar varmış. Ayrıca eğitici ve öğretici bilgiler yer alıyormuş.

4. Metnin türü haber yazısıdır. Metinde haber niteliği taşıyan bilgiler bulunmaktadır.

- C. 1. D
2. Y
3. D
4. D
5. Y

Ç. Soru işareti (?), nokta (.), virgül (,), soru işareti (?), virgül (,), soru işareti (?), iki nokta (:), virgül (,), nokta (.)

D. 1. C 2. B 3. D 4. C 5. A 6. B 7. A

6. TEMA: SANAT

B. 1. Pantomim, sözcükleri kullanmadan bir öykü anlatma, bir mesaj verme ya da bir karakteri canlandırma sanatıymış.

2. Pantomim sanatçıları, bir şeyler anlatmak için yüz ifadelerini ve beden hareketlerini kullanırlarmış.

3. Pantomim sanatçıları sahneye çıkarken yüzlerine özel bir makyaj yapar ya da maske takarlarmış.

4. Pantomim gösterileri tiyatro salonlarında yapılabileceği gibi sokakta da yapılabilirmiş.

5. Pantomim sanatının dünyadaki öncüsü Marcel Marceau'ymüş. Ülkemizdeki öncüsü ise Erdinç Dinçer'miş.

6. Metinde bir konuyla ilgili nesnel ve açıklayıcı bilgiler verilerek açıklayıcı anlatım tekniği kullanılmıştır.

- C. son olarak
başka bir deyişle
özellikle
oysaki

- Ç. 1. ☒ X
2. ☐
3. ☐
4. ☒ X
5. ☐

D. 1. B 2. D 3. C 4. A 5. B 6. A

7. TEMA: KİŞİSEL GELİŞİM

- B. 1. Dört tavuk, bir kartal yuvasına gidip gizlice bir yumurta almış.
 2. Kümesteki tavuklar, gördükleri yumurtanın çok büyük bir tavuğa ait olduğunu düşünmüşler.
 3. Anne tavuk, yavrusuna nasıl beslenmesi gerektiğini ve tehlikelerden nasıl korunması gerektiğini anlatmış.
 4. Anne tavuk; yavrusuna sen sakın ona özenme, sen bir tavuksun ve bir tavuk gibi yaşamalısın, demiş.
 5. –
 6. Metinde öyküleyici ve betimleyici anlatım biçimleri kullanılmıştır.
- C. 1. Koşul-Sonuç 2. Amaç-Sonuç 3. Neden-Sonuç
 4. Neden-Sonuç 5. Koşul-Sonuç 6. Amaç-Sonuç
- Ç. 1. ☒ D 2. ☒ D 3. ☒ Y 4. ☒ Y
 5. ☒ D 6. ☒ D 7. ☒ Y 8. ☒ D
- D. 1. C 2. B 3. A 4. D 5. B

8. TEMA: BİLİM VE TEKNOLOJİ

- B. 1. Mesaj gönderme makineleri 19. yüzyılda icat edilmiş.
 2. Mesaj gönderme makinelerinin icadından önce insanların haber iletme yöntemleri, ulaklarla mektup gönderme ya da tamtam, duman, ateş ve yansıtıcı aynalarla işaret göndermeden ibaretmiş.
 3. Elektriksiz telgraf sistemini ortaya atan Claude Chappe'ymiş.
 4. Tepelerin üzerine kurulmuş kulelerden bir ağ oluşturulmuş. Her kulenin üzerinde 49 değişik konuma ayarlanabilen iki uzun oka sahip makineler kurulmuş. Her konum, bir harfe ya da rakama karşılık geliyormuş.
 5. Metnin anlatımında karşılaştırma, sayısal verilerden yararlanma yollarına başvurulmuştur.
 6. –
- C. ☒
☒
☐
☐
☒
☐
- Ç. 1. nokta 2. virgül 3. iki nokta
 4. eğik çizgi 5. tırnak işareti 6. üç nokta
- D. 1. Gereksiz sözcük kullanımı
 2. Anlam belirsizliği
 3. Anlamca çelişen sözcüklerin kullanılması
 4. Deyim ve atasözlerinin yanlış kullanılması
 5. Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması
 6. Gereksiz sözcük kullanımı
- E. • Kendi zamanımdan önceki bilim çalışmalarını dikkatle inceledim.
 • Yalnız tıp alanında değil başka pek çok alanda da eserler verdim.
- F. 1. D 2. C 3. B 4. C 5. A

SÖZLÜK

A

addetmek: Herhangi bir şey yerine koymak veya herhangi bir şey gözüyle bakmak, saymak.

afet: Çeşitli doğa olaylarının sebep olduğu yıkım.

ajanda: Gerekli notların unutulmaması için yazıldığı takvimli defter, andaç.

alay: Herhangi bir törende veya gösteride yer alan topluluk.

antibiyotik: Bitkilerde, özellikle küf mantarlarında bulunan veya sentezle elde edilen, birçok mikroba karşı kullanılan, maddelerin ortak adı.

B

bakıcı: Genellikle çocuk, yaşlı ve hastalara bakma işiyle görevli kimse.

bilge: Bilgili, iyi ahlaklı, olgun ve örnek (kimse), hakim.

buğu: Soğuk bir cismin üzerinde ince bir tabaka durumunda yoğunlaşmış sıvı.

Ç

çapa: Tarlalarda toprağı işlemek için kullanılan ağaç veya demir saplı kazı aracı.

çapari: Beden, köstek ve iğne bölümlerinden meydana gelen, her bir iğneye hindi, horoz, kaz, martı, tavuk, ördek vb. kuşların kanat, kuyruk tüyleri takılan çok iğneli bir tür olta takımı.

çetin: Amaçlanan duruma getirilmesi, elde edilmesi, çözümlenmesi, işlenmesi güç veya engeli çok olan, zor.

çingil: Ufak ve seyrek taneli üzüm salkımı.

D

diploma: Bir kimseye herhangi bir okulu veya öğrenim programını başarıyla tamamladığını, bir derece veya unvanı kullanmaya hak kazandığını, bir iş, sanat veya meslek dalında çalışabilme yetkisi elde ettiğini belirtmek için bir öğretim kurumu tarafından düzenlenip verilen resmî belge, icazetname, şehadetname.

direktif: Herhangi bir konuda tutulacak yol için üst makamlardan alt makamlara belli bir esasa dayanarak verilen buyruk, talimat, yönerge.

donanma: Bir devletin deniz kuvvetleri, armada.

E

efsane: Eski çağlardan beri söylenegelen, olağanüstü varlıkları, olayları konu edinen hayalî hikâye, söylence.

eleman: Bir toplulukta çalışan insanların her biri.

elyaf: Genellikle iplik durumuna getirilebilir lifli madde.

enfeksiyon: Organizmada hastalığa yol açan mikrop, virüs, parazit vb. etkenlerin genel veya yerel gelişmesi, yayılması.

eter: Hekimlikte kullanılan, çok uçucu, renksiz ve kendine özgü kokusu olan bir sıvı, lokman ruhu.

evlek: Tarlanın, tohum ekmek için saban izi ile bölünen bölümlerinden her biri.

F

faaliyet: İşler durumda olma, etkinlik, etkin olma durumu.

G

gaga: Genellikle kuşlarda ağzın bir uzantısı durumunda olan, biçim ve büyüklüğü değişik, boynuz yapısında, katı ve çıkıntılı organ.

gaye: Elde edilmesi gereken, ulaşılmak istenen şey, amaç.

gayrimeskûn: Kimse bulunmayan veya az kimse bulunan, تنها, ıssız.

granül: Bir maddenin en küçük tanesi.

H

hadise: Ortaya çıkan, oluşan durum, ilgi çeken veya çekebilecek nitelikte olan her türlü iş, olay, vaka.

hakikat: Yalan olmayan, doğru olan şey, gerçek.

hâlet: Bir şeyin içinde bulunduğu koşulların hepsi, hâl, durum.

hasat: Ürün kaldırma, ekin biçme işi.

İ

ibadet: Bir dinin buyruklarını yerine getirme.

idadi: Lise derecesindeki okul.

ihtisas: Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olma durumu, uzmanlık, uzmanlaşma.

istavrit: Uskumrugillerden, pulsuz ve az kılçıklı bir balık.

istikbal: Daha gelmemiş, yaşanacak zaman, gelecek, ati.

iyot: Atom numarası 53, atom ağırlığı 126,92 olan, tabiatı, deniz suyunda sodyum iyodür durumunda rastlanılan, bazı deniz bitkilerinde de çokça birikmiş olarak bulunan, mavimsi esmer renkte katı bir element.

K

karargâh: Ordunun uzun bir süre veya geçici olarak konakladığı yer.

kervansaray: Ana yollarda kervanların konaklaması için yapılan büyük han.

kolordu: Değişik sayıda tümen ve savaş destek birliklerinden kurulu büyük askerî birlik.

komut: Askerlere, izcilere, öğrencilere beden eğitimi çalışmalarında veya bir tören sırasında bir durumdan başka bir duruma geçmeleri için verilen buyruk, emir.

kuytu: ıssız, sessiz ve göze çarpmayan, تنها (yer).

külfet: Sıkıntıyla veya güçlükle yapılma durumu, zorluk.

L

lağım: Bir yerleşim merkezinde pis suların akıp gitmesi için yer altında açılmış kanal, geriz.

loş: Yeterince aydınlık olmayan, yarı karanlık, az ışık alan.

M

madalyon: Boyna zincirle takılan, genellikle değerli metalden yapılmış, içine küçük resim gibi şeyler konulan, türlü biçimde süs eşyası.

mağrur: Kurumlu, gururlu, kibirli, kendini beğenmiş.

makinist: Lokomotif, vapur, fabrika vb.nin makinesini işleten kimse.

makûs: Kendinde uğursuzluk bulunan, kötü.

marley: Yapılarda döşeme gereci olarak kullanılan plastik madde.

maske: Boyalı karton, kumaş veya plastikten yapılan ve başkalarınca tanınmamak için yüze geçirilerek kullanılan yapma yüz.

maun: Tespih ağacıgillerden, Hindistan ve Honduras'ta yetişen büyük bir orman ağacı, akaju.

miralay: Rütbesi yarbay ile tuğgeneral arasında bulunan ve asıl görevi alay komutanlığı olan üstsubay, albay.

mirliva: Kara ve hava kuvvetlerinde, rütbası albay ile tümgeneral arasında bulunan general, tuğgeneral.

mucip: Gerektiren, gerektirici.

muvaaffak: Başarmış, başarılı (kimse).

müşfik: Acıyarak ve koruyarak seven, şefkatli, sevecen.

O

organik: Doğal yolla yapılan.

oymacılık: Oyma yapma sanatı, hakkâklık.

P

pençe: Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü, el.

S

saye: Saydam olmayan bir cisim tarafından ışığın engellenmesiyle ışıklı yerde oluşan karanlık, gölge.

seyran: Gezme, gezinme.

sıksa: Çok zayıf ve kuru, kaknem, çelimsiz, arık.

sütun: Herhangi bir maddeden yapılan, zaman zaman üstünde çıkıntılı bir bölüm olan, genellikle bir altlığa, bazen doğrudan doğruya yere dayalı silindir biçiminde düşey destek, kolon.

Ş

şevk: İstek, bir şeye duyulan eğilim, heves.

T

taarruz: Kötülük yapmak, yıpratmak amacıyla doğrudan doğruya silahlı veya silahsız bir eylemde bulunma, hücum, saldırı.

tahsil: Herhangi bir meslek, sanat veya iş için gerekli bilgi, beceri ve alışkanlıkların elde edilmesi amacıyla yapılan çalışma, öğrenim.

tamtam: Afrika yerlilerinin çaldığı davul.

tayyare: Kanatlarının altındaki havanın yaptığı basınç yardımıyla yükselip ilerleyebilen motorlu hava taşıtı, uçak

tazyik: Manevi baskı, zorlama, zarara sokma.

tebessüm: Gülümsemek işi, gülümseme.

tereddüt: Kararsızlık, duraksama, ikircik, ikirciklik.

tiksinti: Tiksinme işi, nefret.

topaç: Çevresine ip sarılıp birden bırakılarak veya kamçı ile vurularak döndürülen koni biçiminde ucu sivri oyuncak.

U

ulak: Haber getiren kimse, haberci.

V

varil: Çoğunlukla sıvı maddeleri koymak için kullanılan, metalden yapılmış, silindir biçiminde, üstü kapalı kap.

vefa: Sevgiyi sürdürme, sevgi, dostluk bağlılığı.

virüs: Hastalık yapıcı, bakterilerden daha küçük, yaşamak için bir başka hücrenin içine girmek zorunda olan ve ancak elektron mikroskopunda görülebilen parazit.

Y

yamaç: Dağın veya tepenin herhangi bir yanı.

yar: Deniz, göl, ırmak vb. su kıyılarında veya karada dik yer, uçurum.

KAYNAKÇA

- Abasıyanık, Sait Faik. *Havada Bulut*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2006.
- Abasıyanık, Sait Faik. *Sait Faik'ten Çocuklara Hikâyeler*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2012.
- Asya, Arif Nihat. *Bütün Eserleri Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor*. İstanbul: Ötüken Yayınları, 2005.
- Atatürk ve Anıları. haz.: Faruk Çil. İstanbul: Güven Kitap, 2008.
- Atay, Oğuz. *Günlük*. İstanbul: İletişim Yayınları, 2018.
- Atçakarlar, Nefise. "İbni Sina". *TRT Çocuk dergisi*, Temmuz, 2017.
- Beşeri, Mehmet. *Belirli Gün ve Haftalarla İlgili Şiirler*. İstanbul: Sentez Yayıncılık, 2008.
- Binbaşaran Tüysüzoğlu, Banu. "Müziği Neden Severiz?". *Bilim Çocuk dergisi*, Nisan, 2012.
- Brown, Christy. *Sol Ayağım*. çev.: Filiz Kahraman. İstanbul: Nora Kitap, 2017.
- Canfield, Jack ve Mark Victor Hansen. *Tavuk Suyuna Çorba*. çev.: Şerife Küçükakal. Ankara: HYB Yayıncılık, 2000.
- Carlson, Richard. *Ufak Şeyleri Dert Etmeyin*. çev.: Müşfik B. Konuk. İstanbul: Beta Kitap, 2017.
- Çakıroğlu, Atilâ. *Şiir Bahçesi*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2001.
- Çataloluk, Suzan. "Muhteşem Kut'ül Amare Zaferi". *Diyanet Çocuk Dergisi*, Nisan, 2018.
- "Dünya Kadar Plastik". *Araştırmacı Çocuk dergisi*, Haziran, 2017.
- "Elinizin Altındaki Dünya", "Güvende misiniz?". *Araştırmacı Çocuk dergisi*, Aralık, 2017.
- Ergun, Melih. *Şairler ve Yazarlar*. İstanbul: Yuva Yayınları, 1997.
- Fedakârlık ve Duyarlılık Öyküleri*. haz.: Saide Nur Dikmen. İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2014.
- Felsefe Diyarından Hikmet Yurduna Bilgelik Hikâyeleri*. haz.: Cevdet Kılıç. İstanbul: İnsan Yayınları, 2012.
- Güvenç Heper, Seçil. "Sözsüz Tiyatro Pandomim". *Bilim Çocuk dergisi*, Nisan, 2012.
- Güzel Yazılar Oğuz'dan Bugüne*. haz.: İsmail Parlatır, İnci Enginün, Orhan Okay, Zeynep Kerman, Kâzım Yetiş ve Necat Birinci. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2011.
- İnci, Emel. "Küçük Yunus". *Doğan Kardeş dergisi*, Şubat, 1989.
- Kaplan, Mevlüt. *Anılarla Atatürk*. İzmir: Özgür Eğitim Yayınları, 1982.
- Karagöz ile Hacivat*. haz.: Erdal Çakıcıoğlu. İstanbul: Akvaryum Yayınevi, 2013.
- Kırgız Masalları ve Efsaneleri*. der.: Dmitriy, Brudniy ve Kasimbek Esmambetov. çev.: Cengiz Buyar ve İlmira Ragibova. İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları, 2017.
- Kocatürk, Vasfi Mahir. *Yurt Türküsü*. Ankara: Edebiyat Yayınevi, 1971.
- Koçak, Metin. *Olumlu Düşüncenin Gücü*. İstanbul: Olympia Yayınları, 2016.
- Labbe, Brigitte ve Michel Puech. *Söz ve Sessizlik*. çev.: Azade Aslan. İstanbul: Günışığı Kitaplığı, 2011.
- La Fontain, Jean Dö. *Masallar*. çev.: Sabahattin Eyüboğlu. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2007.
- La Fontaine'den Seçmeler*. haz.: Emel İpek. İstanbul: Karanfil Yayınları, 2005.
- Montaigne, Michel Eyquem de. *Denemeler*. İstanbul: İskele Yayıncılık, 2015.
- Nasrettin Hoca*. haz.: Defne Güler. İstanbul: Çocuk Gezegeni, 2012.
- Oğuzcan, Ümit Yaşar. *Çocuklara Şiirler*. İstanbul: Milliyet Yayınları, 1971.
- Özdamarlar, Metin. *Millî Şairimiz Mehmet Âkif*. İstanbul: Eğlenceli Bilgi Yayınları, 2019.
- Önder, Mehmet. *Aldı Sözü Anadolu*. Ankara: Elips Kitap, 2008.
- Önder, Mehmet. *Şehirden Şehire Anadolu*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1997.
- Öze, Özkan. "Son Leylek". *Bilge Çocuk dergisi*, Kasım, 2017.
- Özer, Zuhal. "Isıklıkla Haberleşenler". *Bilim Çocuk dergisi*, Ocak, 2018.
- Rado, Şevket. *Saadet Yolu*. İstanbul: Rado Yayınları, 1981.
- Rado, Şevket. *Eşref Saat*. Ankara: Elips Kitap, 2007.
- Regü, Şükrü Enis. *Onlar da Çocuktuk*. İstanbul: Milliyet Yayınları, 1972.
- Reid, Struan ve Patricia Fara. *Leonardo'dan Edison'a Mucitler*. çev.: Necmi Buğdaycı. Ankara: Tübitak Yayınları, 2000.
- Safa, Peyami. *Dokuzuncu Hariciye Koğuşu*. İstanbul: Ötüken Yayınları, 1999.

- Sarıyüce, Hasan Lâtif. *Çocuklara Şiirler*. Ankara: Bilgi Yayınevi, 1999.
- Seyfettin, Ömer. *And*. Ankara: Bilim ve Kültür Yayınları, 1998.
- Şatıroğlu, Âşık Veysel. *Dostlar Beni Hatırlasın*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1970.
- Tarancı, Cahit Sıtkı. *Bütün Şiirleri*. İstanbul: Can Yayınları, 1994
- Turan, Mustafa. *Destanlaşan Çanakkale*. İstanbul: Sarı Papatya Yayınları, 2006.
- Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8 Sınıflar)*. Ankara: T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, 2018.
- Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2011.
- Türkmen, Bahar Cihan. “İletişim Becerilerimiz”. *Öncü Çocuk dergisi*, Haziran, 2016.
- Türkiye’de Geleneksel Sanatlar*. haz.: Mehmet Yalçın Yılmaz. İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2015.
- Uslu, Tarık. *Bilim Öyküleri*. İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2011.
- Yavuz, İsmail. “İlk Türk Uçağı”. *Bilim ve Teknik dergisi*, Eylül, 2012.
- Yazım Kılavuzu*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2012.
- Yücel, Hasan Âli. *Sizin İçin*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1998.
- Yüksel, A. Yasemin. “Bazı İnsanlar”. *Türk Dili Dil ve Edebiyat dergisi*, Ocak, 2011.

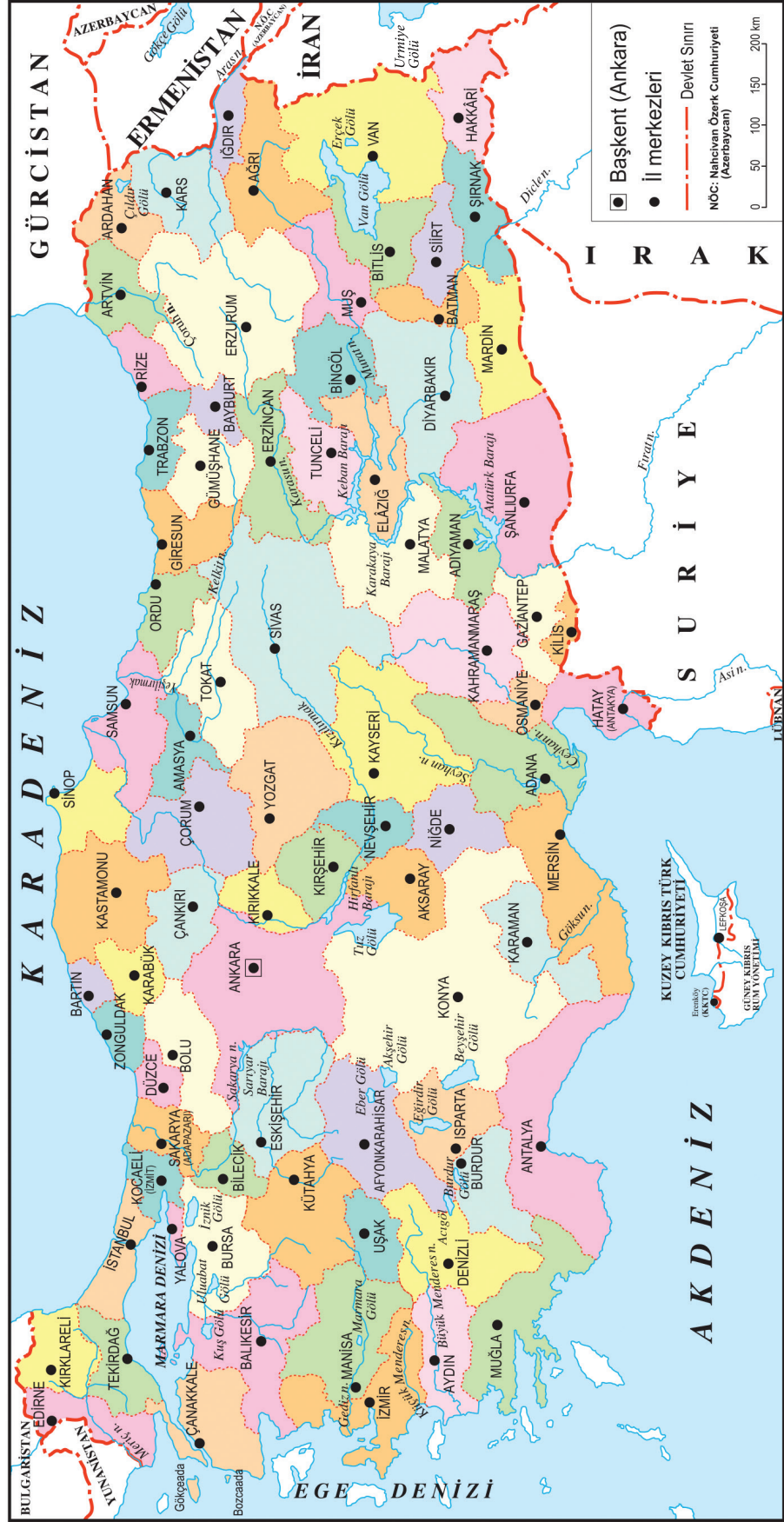
İNTERNET KAYNAKÇASI

- sayfa 119 (3. Etkinlik):** www.eba.gov.tr/ses/dinle/7913e1d7ac4248ec147f78c7d7417d063e11349a3c001, Erişim Tarihi: 02.11.2018
- sayfa 138 (8. Etkinlik):** <https://www.iha.com.tr/samsun-haberleri/cocuklar-cevre-bilincini-yasayarak-ogreniyor-1099846/>, Erişim Tarihi: 05.07.2018
- sayfa 139 (9. Etkinlik):** <https://csb.gov.tr/dokumanlar?page=7> Erişim Tarihi: 16.08.2018
- sayfa 160 (Tema Değerlendirme Çalışmaları):** www.iha.com.tr/mersin-haberleri/cocuklar-afetlere-karsi-ajanda-ile-bilgilendirildi-mersin-1999723/, Erişim Tarihi: 09.07.2018
- sayfa 168 (3. Etkinlik):** www.turkoloji.cu.edu.tr/HALKBILIM/30.php, Erişim Tarihi: 05.09.2018
- sayfa 247 (4. Etkinlik):** www.ilkyardim.org.tr/dokumanlar/Ilk-Yardim-Cep-Kitabi.pdf, Erişim Tarihi: 01.08.2018

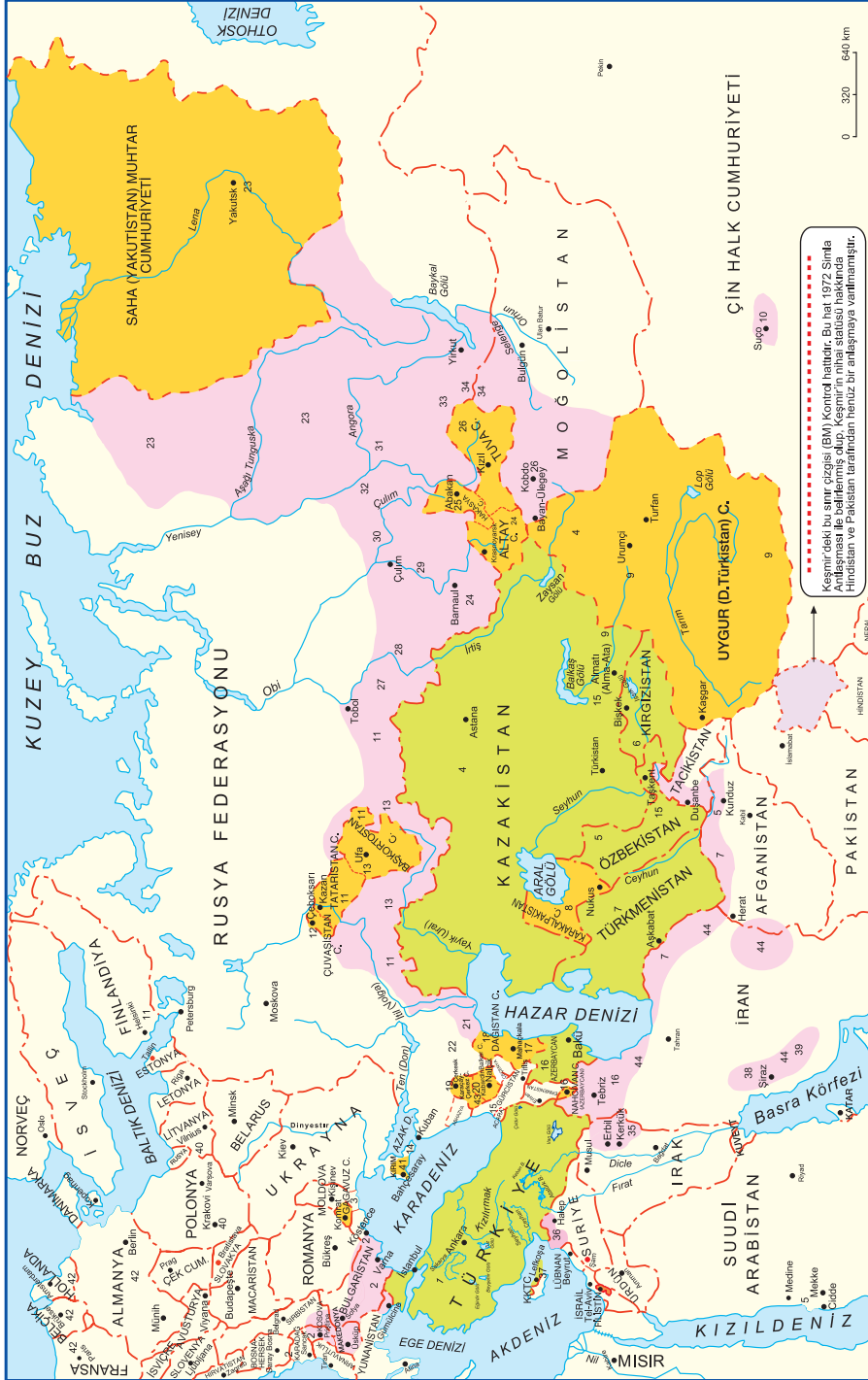
GÖRSEL KAYNAKÇA

- sayfa 13 (Biyografi)** https://im.haberturk.com/2018/12/11/ver1544882527/2256445_810x458.jpg
- sayfa 43 (Biyografi)** <https://www.artranked.com/images/5c/5c0b5fc1c80e919dc9414660dcdaccd1.jpg>
- sayfa 60 (6. Etkinlik)** https://www.tsk.tr/Content/img/faydali_bilgiler/tarihten_kesitler/canakkale-muharebeleri-kesitler-9.jpg
- sayfa 60 (6. Etkinlik)** https://www.tsk.tr/Content/img/faydali_bilgiler/tarihten_kesitler/canakkale-muharebeleri-kesitler-66.jpg
- sayfa 75 (Biyografi)** <https://c8.alamy.com/comp/CR7XDR/jean-de-la-fontaine-1621-1695-french-writer-historical-portrait-1878-CR7XDR.jpg>
- sayfa 87 (Biyografi)** <https://cdn.kidega.com/author/large/sevket-rado-profil-Dx.jpg>
- sayfa 112 (Biyografi)** <https://www.dinlence.xyz/wp-content/uploads/2018/11/sukru-enis-regu-e1543506976533.jpg>
- sayfa 117 (Biyografi)** http://admin.biyografya.com/_docs/photos/c837edcd167746f7608eb303e14ff27a.jpg
- sayfa 127 (Biyografi)** http://admin.biyografya.com/_docs/photos/bf7bf03d1a93456ac0caa30a5d-0b276f.jpg
- sayfa 173 (Okuma Metni)** <http://www.leblebitozu.com/wp-content/uploads/2017/03/asik-veysel.jpg>
- sayfa 256 (7. Etkinlik):** <https://i.pinimg.com/236x/bb/38/94/bb3894b608c5f5cda7a9403a62691053.jpg>
- Kitaptaki görseller yayınevimizde çalışan ressam larca çizilmiş ya da yayınevimizin arşivinden alınmıştır.

TÜRKİYE HARİTASI

TÜRK DÜNYASI HARİTASI

ÖZERK CUMHURİYETLER

a) Başkortostan C.	Ufa	g) Saha (Yakutistan) Muhtar C.	Yakutsk
b) Çuvaşistan C.	Çeboksarı	g) Tuva C.	Kızıl
c) Dağıstan C.	Mahaçkala	h) Uygur (D. Türkistan) C.	Uruncı
ç) Gagavuz C.	Komrat	i) Tataristan C.	Kazan
d) Kabardin-Balkar C.	Nalçık	j) Altay C.	Krasnoyarsk
e) Karakalpakistan C.	Nukus	j) Hakasya C.	Abakan
f) Nancıvan C.	Nahcivan	k) Karacaay-Çerkes C.	Çerkesk

BAĞIMSIZ DEVLETLER

a) Azerbaycan C.	Bakü
b) Kazakistan C.	Astana
c) Kırgız C.	Bişkek
ç) Kuzey Kıbrıs Türk C. (KKTC)	Lefkoşa
d) Özbekistan C.	Taşkent
e) Türkiye Cumhuriyeti	Ankara
f) Türkmenistan C.	Aşgabad

İ Ş A R E T L E R

Devlet sınırı	---
Özerk cumhuriyet ve vilayet sınırı	---
Özerk cumhuriyet, eyalet ve vilayetler	■
Özerk olmayan Türk bölgeleri	■
Kanal (Süveyş Kanalı)	~